Genealogie van CUFFEZ

en varianten

COFFEZ en COUFFEZ

Deel V

CUFFER, CUFFET en addenda

Genealogie van CUFFEZ

en varianten

COFFEZ en COUFFEZ

Genealogie van CUFFEZ

en varianten

COFFEZ en COUFFEZ

Deel V

CUFFER, CUFFET en addenda

Werken

Coffey Genealogy. 1983, 333 pp.

De Oostendse kaper Carel Jonckheere. 1985, 259 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 166 pp.

Coffey Genealogy 2, 1985, 528 pp.

Coffey Genealogy 2: Addendum, 1986, 77 pp.

Coffey Genealogy 3, 1987, 592 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, I: Bronnen, 1988, 413 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 187 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, II: Takken, 1989, 357 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 331 pp.

Coffey Genealogy 2: Addendum 2, 1990, 105 pp.

Coffey Genealogy 3, (herdruk), 1991, 593 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 593 pp.

Egyptereizen 1988 en 1990, 1992, 219 pp., herziene ed. 2020 (e-boek), 216 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, III: VANDECAVEYE, DECUF en addenda, 1995, 257 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 219 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, IV: CUSSÉ, GAFFÉ en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON, 2002, 458 pp., herziene ed. 2020 (e-boek), 386 pp.

Egyptereis 2001, 2003, 50 pp., herziene editie 2020 (e-boek), 50 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, IVa: Addenda (Buteux) en correcties. 2004, 88 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 63 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, IVb: CUSSÉ, GAFFÉ en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON, met addenda Buteux (IVa – 2004), 2005, 504 pp.

Henry Cuffe, secretary to the Earl of Essex, archive documents, 1600-1601, 2010, 55 pp., herziene ed. 2020 (e-boek), 65 pp.

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, V: CUFFER, CUFFET en addenda, 2011, 237 pp., herziene ed. 2020 (e-boek), 271 pp.

Kwartierstaat CUFFEZ - 10 generaties, 2016 (e-boek), 77 pp., herziene ed. 2019 (e-boek), 77 pp.

Mijn highlights, 2019 (e-boek), 96 pp., internet ed. 2020 (e-boek), 79 pp.

Wettelijk Depot: D/2013/ André Cuffez, uitgever

Titelblad :wapenschild van CUFFE in ms. Waignart (BM Abbeville, zie IV, p. 234)
Binnentitelblad :ingekleurd wapen van du Hamel de Canchy in ms. Siffait (BM Abbeville, zie p. 159)

E-mail :andrecuffez@hotmail.com

Inhoud

Voorwoord

In dit vijfde deel komt het resultaat voor van nog acht jaar genealogische opzoekingen met uitzondering van een kleiner werkje *Addenda (Buteux) en correcties, IVa,* 2004.

Oorspronkelijk zou een studie in het Engels over Henry Cuffe - een secretaris van de graaf van Essex, opgehangen in Londen in 1601 - waarvan de familienaam in vorige delen werd behandeld, er deel van uitmaken. Daar dit eigenlijk vooral over Engelse geschiedenis gaat, was het logischer er een afzonderlijk deel van te maken. Dit werk met als titel, *Henry Cuffe, secretary to the Earl of Essex, archive documents, 1600-1601,* werd gepubliceerd in juli 2010.

Hoewel in de hoofdtitel staat dat het werk handelt over de namen *Cuffez, Coffez en Couffez*, zijn er geen hoofdstukken betreffende *Coffez* en *Couffez* omdat daarop geen verder onderzoek is gebeurd en ook geen veranderingen - zoals geboorten, sterfgevallen en huwelijken - werden gemeld. Voor de geïnteresseerden wordt verwezen naar de vorige delen.

Addenda in de titel verwijst naar bijkomende informatie over de namen *Gaffé, du Hamel de Canchy* en *Sanson,* reeds uitgebreid behandeld in de vorige delen III, IV en IVa. Zij zijn niet meer in de ondertitel opgenomen, om de volledige titel te vereenvoudigen.

Opmerkingen betreffende de lay-out: de cursieve teksten verwijzen naar met de hand geschreven bronnen. De niet-cursieve teksten verwijzen naar gedrukte bronnen. Sommige onderparagrafen werden verkleind (regelafstand 1 in plaats van 1,5) om te vermijden dat de paginanummering verandert nadat toevoegingen worden ingevoerd.

Tijdens mijn opzoekingen heb ik veel gebruik gemaakt van geschriften van andere auteurs en als ‘wederdienst’ stel ik ook mijn opzoekingen ter beschikking. Bovendien is het iets creëren en geeft dit een grote voldoening.

Een naamindex, zoals in de vorige delen, is nu niet gemaakt omdat de specifieke zoekfunctie kan worden gebruikt voor de internetversie. De pagina-verwijzingen naar de andere delen zijn deze naar de e-versies van deze delen.

De APA-regels voor de bibliografische gegevens van de geraadpleegde werken werd hier niet strikt toegepast voor typografische redenen. Zo wordt het deel (volume) cursief weergegeven.

In een synthese van de vroegste bronnen van Cuffez (zie pp. 251-255) wordt verwezen naar de bronnen in de verscheidene delen. Dit hoofdstuk is te beschouwen als een samenvatting.

Alle commentaar is welkom op mijn e-mailadres: andrecuffez@hotmail.com

Gebruikte afkortingen en symbolen

AD : Archives départementales
Ao : anno
ARA : Algemeen Rijksarchief, Ruisbroek 2, 1000 Brussel
BM : Bibliothèque municipale
BnF : Bibliothèque nationale de France, Parijs
Delle : demoiselle
F : fotokopie in bezit van de auteur
ged. : gedeeltelijk
h.h. : honorable homme
d'Hozier : Charles René d'Hozier, *Armorial général de France*, 35 delen, 1696-1703
KB(KBR) : Koninklijke bibliotheek Albert 1, 1000 Brussel
Me : maître
ms. : manuscript, handschrift
msn. : manuscripten
OCR : Optical Character Recognition
PR : parochieregister(s)
Rietstap : J.B. Rietstap, *Armorial Général,* 1861, (2de uitgave, 1884-1887)
RAB : Rijksarchief Brugge
ro : recto
SA : stadsarchief
SAB : stadsarchief Brugge
SAP : Société des Antiquaires de Picardie
SB : stadsbibliotheek
Sr (Sgr) : sieur, seigneur
vo : verso
VVF : Vlaamse Vereniging voor Familiekunde

° : geboren, soms gedoopt
x : gehuwd
xx : tweede huwelijk
+ : overleden
! : vermeld in dit jaar
/1900 : vermeld vóór 1900
1900/ : vermeld na 1900

I, ... : zie *Genealogie van Cuffez en varianten Coffez en Couffez, I: Bronnen*, Oostende, 1988, ed. 2019 (e-boek)
II, ... : zie id., *II: Takken*, Oostende, 1989, ed. 2019 (e-boek)
III, ... : zie id., *III: Vandecaveye, Decuf en addenda*, Oostende, 1995, ed. 2019 (e-boek)
IV, ... : zie id., *IV: CUSSE, GAFFE en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON,* Oostende, 2002, ed. 2020 (e-boek)
IVa, ... : zie id., *IVa: Addenda (Buteux) en correcties,* Oostende, 2004, ed. 2019 (e-boek)

Deel 1: Bronnen

1

Caf

1.1 Jhanne Kaf in Brugge in 1519-1520

In het weesboek 8, St.-Jacobs, p. 215 in het SA van Brugge komt een *Jhanne Kaf* voor:

> *Den iiijen dach van ougst int jaer XVc ende twintich dheeren Willem de Priestere ende Jan Roelins als voochden van Baerbelkin sheer Michiel van Hillens* ***natuerlicke*** *dochtere tslakensnyders die hy* ***hadde*** *by* ***Jhanne Kaf*** *brochten ten papiere van wees volghend huerlieder eedt de groote vanden voorn. kynds ghoede hem toecommen ende verstorven en(de) ghegheven in testamente byden voorn.* ***Jan van Hille*** *et uxor (,) es in penn(ynghen) de somme van zesse ende veertich ponden (...) midsgaders diversche juweelen hier naer verclaerst (verklaard) de welcke penn. Inwettelycke waren ten overbrynghene van desen ondere ende inde handen vanden voorn. voochden met weddynghe ende stedekiesynghe elcken anderen ghedaen te wetenen inde handen vanden voorn. dheer Willem de Priestere de somme van zestien ponden (...) ende inde handen vanden voorn. dheer Jan Roelens de somme van dertich ponden grooten (…) ende tote dien een vrauwen zwarten kerle (= overkleed) met zwarte voeryneghe daer toe niet vulmaect zynde gheextimeert (geschat) op twee ponden vichtien grooten - Item, een upperrieme zelver verghult vierentwintich scellynghen grooten – Item een zwart ossette (zijde) kuers (pelsrok) met witte vellen gheextimeert op achtentwyntich scell. - Item, een zaercken saelge (stoffen deken) ghevoert met satyne op drie(en)twintich scell. - Item, een ammere (ambere?) pater noster met vyf vergulde teekenen daer an op dertich scell. ende eenen gouden draet gheextimeert op vierentwintich scell. als toebehoorende den voorn. kynde alst blyct by twee chaerters van wed(dynghe) danof wesende in date vanden anderen daghe van April int jaer XVc neghentiene onder scepen zeghelen Mattheus de Voocht ende Jan Barradot clerc Jacop Pinshallync.*
> *Den xijen dach van ougst int jaer XVc ende twintich de voorn. voochden gheven te kennen hoe dat dese bovenghenoemde penn. ende percheelen van juweelen huerlieden voors. Weese ghegheven zyn te wetenen de penn. byden voorn. Michiel van Hille heuren vadre ende juweelen by* ***joncvr(ouwe)*** *Jhanne tselfs Michiels van Hille gheselnede (gezellin) ende*

> *met condicien van retoure te verstane dat waert zo dat voors. Baerbelkin sterven zonder eenich wettelic hoir naer haer te line (verwantschap?) bluvende dat in dat gheval de zelve dertich ponden grooten wederomme commen ende keeren zullen opden hoirs ende naercommers voors. dhr Michiel van Hille ende de voors. habyten (klederen) cleederen ende juweelen opden hoirs ende naercom(m)ers vanden voors. joncvr. Jhanne sheer Michiel van Hillens weduwe.*

Deze akte (fotokopie in mijn bezit) is belangrijk omdat dat dit een heel vroege verschijning is van een Kaf (Caf) in Brugge. Daar haar dochter in 1519 al juwelen bezat en waardevolle kledij, zal zij toen minstens 10 jaar oud zijn en zal haar moeder zeker zijn geboren vóór 1490. Zij kan afkomstig zijn van het Oost-Vrije van Brugge, hoewel ik in de vroege weesregisters geen Hannette (Hannekine) heb gevonden (IV, 20-21).

Gelukkig is er de genealogie van de familie van Hille, beschreven door de heer Willy van Hille in zijn lijvige 'Histoire de la famille van Hille', *Tablettes des Flandres, 4*, Brugge, 1954. Op p. 10 vinden we een Michel die volgens de schrijver overleden is in 1521 (in tegenstrijd met de weesakte van 1519 waar hij al overleden is) en vijf minderjarige kinderen nalaat (geen Barbara!). Zijn weduwe wordt eveneens niet vermeld. Hij verwijst hierbij naar een weesakte (Brugse Vrije 16523, f° 296, fotokopie van akte in mijn bezit).

Op 21/08/2018 zie ik de akte na in het RAB. Die moeilijk leesbare en ingewikkelde akte bestaat uit drie delen: oorspronkelijk 1521 en twee bijschrijvingen in 1528. In die akte wordt Baerbelkin (Barbara) niet vermeld en blijft zij vermoedelijk een Kaf. De *Jan van Hille* in de akte van 1519 is waarschijnlijk de Jan fs Michiel van Hille die optreedt als voogd in de akte van 1521-1528.

Meer over 'Caf' is te vinden in III, 45-47 en in IV, 13-29.

2

Caffa

Behalve voor het opzoeken van de maternele stamboom van Johny Cuffez, moest ik nog in Bergues twee 'actes de partage' (deellot) nazien betreffende de naam 'Caffa' (zie III, 71).

In de *Tables générales des régistres aux actes de partage de la ville et châtellenie de Bergues*, *II,* Handzame, 1974, komen voor:

1631-1635 Caffa David fs Franchois a matre (FF 1017, p. 96)
1646-1647 Caffa Davydt fs Frans a patre (FF 1021, p. 241)

De FF 1017, p. 96 en p. 96vo werden gefotografeerd op 22/09/98 en geven volgende bijzonderheden:

Deellodt over Jan Andries(sen), oom causa uxoris ende wettel. voocht a m(at)re van Guisleyn, oudt drie jaeren en half, het onderjahrighe eenigh achterghelaten kyndt van David Caffa, fs Franchois die hy ghehadt en geheprocreert heeft by Anne zyn huusvr. fa Nicolays de Grave by Marie fa Jan Herpau by Janneken fa ... (niet ingevuld)*. De voorn(oemde) weese es utghecommen - verstorven by desen al wettel. toeghedeelt int sterfhuys byder doodt ende overlyden van voorn. Anne fa Nicolays de Grave, zyne moeder, wiens ziele (...)*

(...) xxije 9bris zesthien hondert tweeendarthich (22 november 1632) (...)

Ik vind ook nog het huwelijk van David Caffa met Anne de Grave in de parochie St.-Martin van Bergues op 17/4/1627. In de FF 1021 fotografeerde ik niet de p. 241, maar wel de pp. 345-346ro, de akte betreffende weer Guislain Caffa fs David, nu 18 jaar oud:

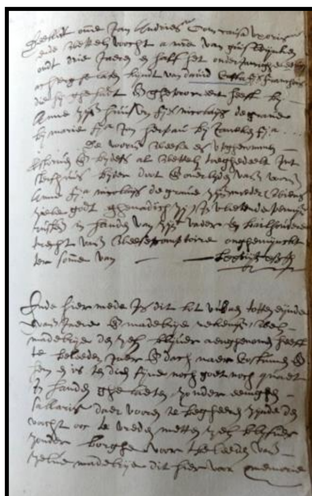
Deellodt over Nicolais Berteloot wettel. voocht paterneel van Guyslain out ontrent xviij jaeren, de soone van Davydt Caffa fs Frans by Franchoyse fa ... (sic!) ende de voorn. weese heeft hy Davydt tzyne j(e) (= eerste) huywel. geprocreert by Anne fa Nicola de Grave by Marie fa Jan de Pau (...) ende overlyden van zynen voorn. vader (...) (p. 345vo) (...) gemeene (...) met Robert de weese van desen overleden tzynen ije (= 2de) huywel. byden blyfuege (...) (p. 346) (...) Overgebrocht byden voocht den iije 10bre 1647 (...) dat des weese moet proffyteeren byden doodt van Agnes Caffa tot Sint Omaers, sweesens moye (= tante, nicht en stiefmoeder) paterneel, zuster int clooster van (?).

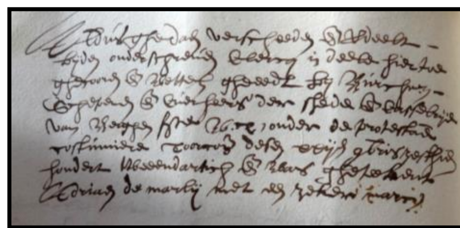
In deze laatste akte is David Caffa overleden in 1647 en laat minstens nog twee kinderen na: Guislain en Robert. Van deze laatste hebben we zijn doopakte gevonden in Bergues, namelijk op 31/5/1635. Zijn eerste vrouw Anne de Grave is toen al overleden. We kennen alleen maar de voornaam van zijn tweede vrouw: ook een Anne. Hij heeft ook nog een zuster, of een tante, Agnes Caffa die kloosterlinge was. Op het moment van zijn overlijden moet hij betrekkelijk rijk zijn geweest want hij was eigenaar van een huis.

Toevoeging 2015

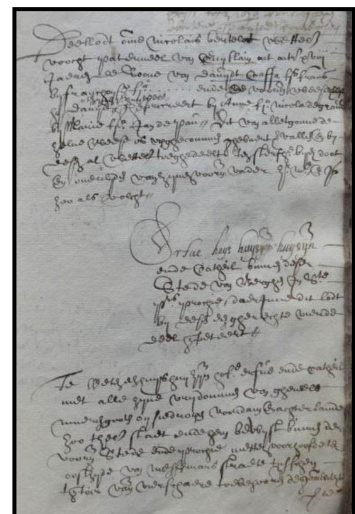
Op 28/01/2015 in Bergues zijnde, fotografeer ik - deze keer met een digitaal toestel - de beide akten betreffende *Caffa*. De tweede vrouw kan in 1650 Anne fa H(a)cq Loys zijn, zie onderaan akte p. 346 van FF 1021.

FF 1017, pp. 96-96vo:

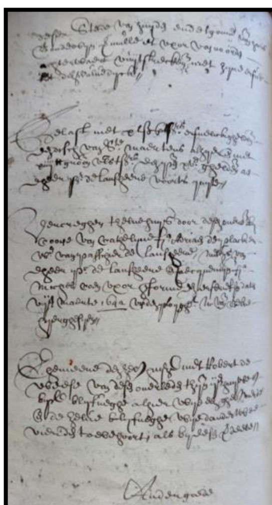

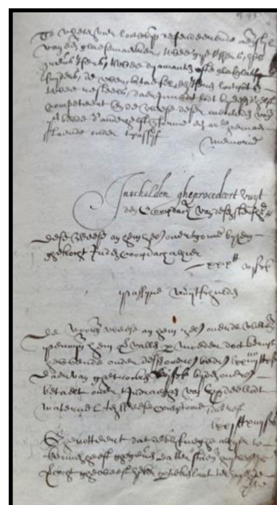

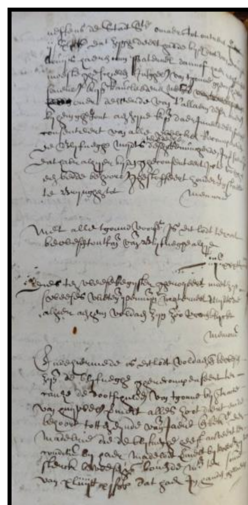
FF 1021, p. 345:

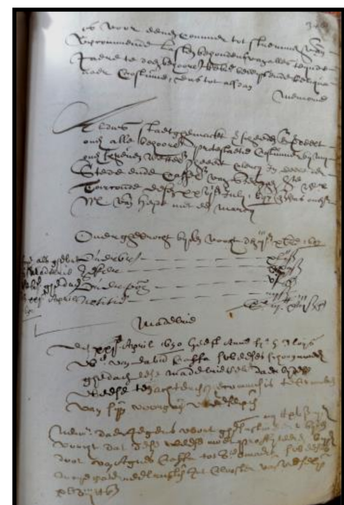

FF pp. 345vo-347:

3

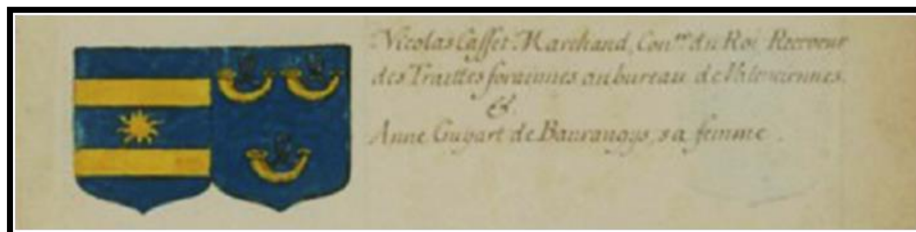
Caffet - nieuw wapenschild 1696

Op 17/12/02 vind ik in de KB in het wapenboek *Armorial de Flandre, du Hainaut et de Cambrésis - Recueil officiel dressé par les ordres de Louis XIV - 1696-1710, I*, Paris, 1866, op p. 2:

> Nicolas Caffet, marchand, conseiller du Roy, receveur des traites foraines au bureau de Valenciennes, et Anne Guyart de Baurangys, sa femme.
>
> *D'azur, deux fasces d'or, accompagnées en cœur d'un ombre de soleil de mesme; accol,: d'azur, trois cors d'or, liés de sable.*

Hier wordt een dubbel wapenschild beschreven. Dit van 'Caffet' staat links: *d'azur, deux fasces d'or, accompagnées en cœur d'un ombre de soleil de mesme.*

Teneinde meer te weten over Nicolas Caffet en zijn vrouw, zoek ik op internet. Beide namen (Caffet en Guyart) komen voor op de volgende belangrijke website: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1105894 met het volledige wapenboek van d'Hozier! Ik was aangenaam verrast met die vondst! Ik vind er ook de complete namenlijst. Er is echter een probleem: het boekdeel wordt opgegeven, zoals 'Flandres', voor het wapenschild van 'Caffet', maar niet de bladzijde! Daar ik al de beschrijving ervan had, moest ik niet de volledige tekst lezen en vond ik 'Caffet-Baurangys' op p. 219 (zie hieronder):

URL's:

Rietstap: http://www.heralogic.eu/img_00068.html
Rietstap (index): http://www.heralogic.eu/allopreg.html
Website 'wapenschilden *Hozier* (Flandres)': http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k1105894

p. 219: wapen ‘Caffet’.

Namenlijst: http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k940076/f32.chemindefer

Er is ook een boekbeschrijving van de BnF bij:

Type: texte imprimé, monographie

Auteur(s): Hozier, Charles d' (1640-1732)

Titre(s): *Indicateur du Grand armorial général de France [Texte imprimé]: recueil officiel dressé en vertu de l'édit de 1696 par Charles Hozier... / publié sous la direction de Louis Paris,...*

Publication: Paris: au bureau du Cabinet historique, 1866

Description matérielle: 2 vol. ; in-8

Autre(s) auteur(s): Paris, Louis (1802-1887). Directeur de publication

Notice n°: FRBNF36492238

Cote: NUMM-94007

4

Covet – Couvet

Daar de namen *Covet* en *Couvet* weinig verschillen van *Coffez* en *Couffez* die varianten zijn van *Cuffez* (zie II), hoort een studie over die namen hier zeker thuis. Zij komen betrekkelijk veel voor in Frankrijk (geboorten periode 1891 – 1990 *Covet*: 313; *Couvet*: 456). Die namen werden al besproken in I, 271-309. Hieronder volgen nog enkele gegevens over beide namen. Een verwante vorm die nog meer voorkomt, is: *Cauvet*, namelijk: 831 keer.

4.1 Covet de Marignane(s)

Bij Jougla de Morenas vond ik op 12/2/04 volgende wapen beschrijving, zonder echter een tekening van het wapen:

> COVET DE MARIGNANES ET DE SAINT-BERNARD, ALIAS COUET.
> 11764. - (BRESSE-PROVENCE-LYONNAIS. Maintenu noble en 1668. Confirmé noble en 1695. Titré Marquis de Marignanes. Comtes de Montribloud. Comparant à Lyon en 1789). - *D'or à 2 pommes de pin tigées de sin.; les tiges passées en double sautoir*. - D: UNIO FORTIS.

Deze 'Covet' wordt soms ook 'Couet' genoemd. Dit heeft te maken met het feit dat in oud schrift de 'u' en de 'v' meestal op dezelfde manier werden geschreven, wat in namen verschillend kon worden geïnterpreteerd.

Wat uitleg over Jougla de Morenas:

> JOUGLA DE MORENAS - Cet armorial devait comprendre toutes les familles recensées sur la France. Les cinq premiers tomes sont parus de 1935 à 1943. Monsieur Jougla de Morénas n'a pas été en mesure d'aller plus loin que le début de la lettre R. Cet armorial comprend les blasons, mais également nombre de notices généalogiques sur chaque famille, et l'indication des sources où ont été puisés les renseignements donnés ainsi que de nombreux dessins d'écus, en noir et en couleurs. Cet ouvrage complété par les armoriaux de MM. de Warren et Frantzen réédités dans les années 60.

Bij Willems en Lamant (*Armorial français*, *IV,* fasc. 1, p. 54) vinden we meer over deze Covet:

COVET, de - Provence. - Seigneurs de Marignane, les Iles d'Or, Tretz, Vitrolles... Lettres de naturalité en mars 1563 et de confirmation de noblesse en novembre 1695. Louis-Arme-Emmanuel de Covet, maître de camp de cavalerie, chevalier de l'Ordre de Saint-Louis, seigneur de Marignane, Saint-Victoret, Gignac et Vitrolles, a fourni ses preuves de noblesse pour accéder aux Etats tenus à Aix de 1787 à 1789 - *d' or à deux pins entrelacés et passés en double sautoir de sinople, fruités d'argent*. - Devise: *Unio fortis*.

de MONTGRAND, Liste *des Gentilshommes de Provence admis aux Etats ...,* 1860, p. 31.

de COVET

o Jean &[1] Marie PLANTEY
- o Etienne †1391/ & Marie MACET
  - o Hugues & 1466 Jeanne de PARPILLON de SEISSEL
  - o François †1538/ & Jeanne PLATURE
    - o Jean de COVET de MARIGNANE †1598 & 1561 Marguerite de MONIER d'AIGLUN (...)
    - o Martin I, 1530-/1605 & 1561 Madeleine de MONIER d'AIGLUN ca 1550-1605/
      - o Lucrèce †1605/ & 1596 Antoine de FORBIN de GARDANE ca 1565-/1649
      - o Jean II, & 1589 Geneviève de BEAUGY
      - o Martin II, 1574-1617 & ? ?
        - o Nicolas †1634/
      - o Désirée & 1582 Marc de VENTO DES PENNES †1626

---

[1] & = x (gehuwd met)

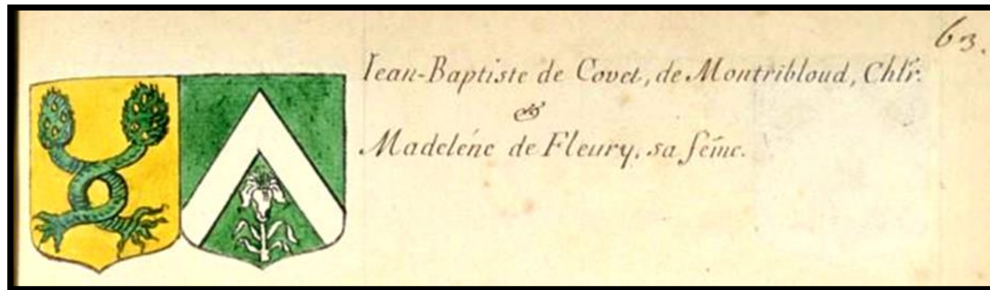
4.2 Covet (Couvet) de Montribloud

Die familienaam wordt ook beschreven in Willems en Lamant (*op. cit.*):

Jean-Baptiste de COVET (CORET) de Montribloud, chevalier, et Magdelaine de Fleury, sa femme *- d'or à trois pins entrelacés et passés deux fois en sautoir de sinople fruités d'or, accolé de sinople à un chevron d'argent accompagné en pointe d'un lis de Jardin d'argent avec sa tige de même.*

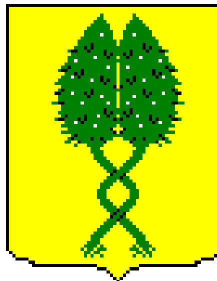
38 - TERREBASSE, Bibliothèque du château, *Ms, fol. 19 (copie des ms. fr.: 32.210; 32.244).*

Een versie van beide wapenschilden komt voor in *Hozier* (internet), *17,* Lyon, p. 63. Die versie verschilt van die van *Terrebasse*, hierboven beschreven. Er zijn slechts twee pijnbomen in plaats van drie:

Het wapenschild van 'Covet' is identiek met dit van twee 'Cauvets', die ook voorkomen in *Hozier*, *29*, *Provence,* pp. 421 Guillaume Cauvet, 423:

En 1590, Martin et Jean de Covet, seigneurs de La Mure, acquièrent un château ayant donjon, fossés et pont-levis. Il est plausible d'attribuer aux Covet la transformation de l'austère château-fort des sires de Villars en la plaisante gentilhommière que l'on distingue dans le château actuel, et la disparition de toutes traces de fortifications devenues inutiles.
Blason des Covet: *d'or à deux pins arrachés de sinople fruités d'argent entrelacés et passés en double sautoir*. Onderstaande afbeelding stond op een publiciteitwebsite van het kasteel van Montriboud:

Nog enkele gegevens over het kasteel van Montribloud:

Au commencement du XVème siècle, après la mort d'Eudes de Villars, décédé sans enfant, Montribloud passa en 1418 à ses petits-neveux, fils de Jeanne de la Tour et de Jean de la Baume. 11 resta dans cette puissante famille de la Baume-Montrevel, jusqu'à Antoine, qui le vendit en 1590, à Martin et Jean de Covet, seigneurs de la Mure, originaires de la Bresse. Cette familie acquit une immense fortune durant le XVIème-XVIIéme siècle, et le 8 août 1660, Antoine de Covet, marquis de Villars, obtint que la baronnie de Montribloud, soit érigé en comté. De la famille Covet, il passa par vente en 1754, à la famille Nicolau, qui le garda jusqu'en octobre 1826. Depuis cette date, Montribloud appartient à la famille Bodin, et c'est Alexandre Bodin (1804-1892), ancien député de l'Ain, qui l'a fait restaurer comme nous pouvons le voir actuellement.

Melchior Bodin, gendre de l'inventeur Etienne de Montgolfier acquiert en 1826 la terre de Montribloud composée d'un château et dépendances, de plusieurs domaines et de bois et étangs, situés sur les communes de Civrieux, Saint-André-de-Corcy, Saint-Marcel, Mionnay et autres, d'une étendue de mille et soixante huit hectares.

Toutes les échéances n'étant pas réglées, les revenus sont saisis en compensation d'intérêts non payés à partir du 31 décembre 1830. Le domaine est saisi et mis aux enchères le 5 décembre 1833 (bron: *internet*).

En effet, en vertu du traité de Lyon du 17 janvier 1601, les possessions savoyardes du département actuel de l'Ain, à savoir la Bresse, dont Montribloud, le Bugey et le pays de Gex, à l'exception de la vallée de Chézery-Forens, sont rattachés à la France. La Principauté de Dombes n'intègrera le royaume qu'en 1762, neuf ans avant la disparition de son parlement.

La carte de Cassini n°118 de la région de Belley date du milieu du XVIII° siècle. Elle s'étend très à l'ouest de Belley jusqu'aux faubourgs dauphinois de Lyon et au sud de la Dombes. On y repère entre autres le château de Montribloud et les villages de Saint-André-de-Corcy et de Civrieux (bron: *internet*).

Nog een andere meer gedetailleerde geschiedenis van deze Covets:

En 1599, l'église de Lyon vend le château du Saint-Bernard à Martin de Covet, seigneur de Montribloud.

Martin et son frère Jean Covet étaient à l'origine des commerçants bressans, nés à Bourg-en-Bresse. Ils s'installèrent à Marseille dont ils devinrent citoyens par leur mariage avec des filles de marchands marseillais. Ils entrèrent ainsi très vite dans le milieu du haut commerce. Mariant leurs enfants à d'autres grandes familles haut placées et même titrées, les Covet connaîtront un essor remarquable et une fortune considérable.

Par la suite, ils se séparent et partagent leur fortune, Martin de Covet possède alors les biens de la Bresse et du Lyonnais, il deviendra même échevin, en 1592, de la ville de Lyon. C'est dans ce contexte qu'il achète en 1599 le château de Saint-Bernard.

A sa mort en 1602, c'est son fils Martin II qui hérita de ses biens. Celui-ci mourut à son tour en 1617 et fut inhumé dans l'église de Saint-Bernard.

La famille de Covet acquit bientôt ses quartiers de noblesse, mais l'immense fortune amassée par les deux frères déclina peu à peu. Le dernier des Covet, Jean-Baptiste, se retira à Saint-Bernard, après la vente de son château de Montribloud.

Il eut une fille, Jeannie-Louise-Marie, née en 1738, qui resta célibataire et fût la dernière propriétaire du château, jusqu'à la Révolution Française (bron: *internet*).

Les Covet vont transformer le château-fort ceint de fossés en une demeure renaissance avec fenêtres à meneaux. Le 8 août 1660, Antoine de Covet, marquis de Villars, obtient que la baronnie de Montribloud soit érigée en comté. Endetté, Jean-Baptiste de Covet, est acculé à vendre la seigneurie de Montribloud à son créancier, Pierre Nicolau, échevin et trésorier de la ville de Lyon. Cela se passait le 24 janvier 1754 (*Wikipedia*).

In het ARA komt in M.J. Brossard, *Inventaire sommaire des archives départementales antérieur à 1790 – AIN – Archives civiles Série D & E*, Bourg, 1893, volgende samenvatting van een akte voor:

> AIN. - Série E.
> 1699-1708. - Couvet de Montribloud. - Procèdure au parlement de Paris contre dame Anne de Couet de Marignane, veuve d'Antoine de Couvet, comte de Montribloud, marquis de Villars et autres lieux, au sujet de la saisie réelle des biens dépendant de la succession dudit sieur de Couvet, - Requête faite par Claude Forcadel, chargé de régir les biens de Moutribloud, au nom de la dite dame, aux fins d'obtenir le bail judiciaire desdits biens. - Intervention des Syndics-généraux de Bresse, tendante à faire renvoyer au bailliage de Bresse l'action en subhastation[1] intentée au parlement de Dijon. - Arrêt du 9 décembre 1701 qui fait droit à la requête des Syndics de Bresse. - Poursuites exercées par les créanciers de Jean-Baptiste de Couvet de Montribloud, contre sa succession.
>
> (1) subhastation: terme vieilli. Vente de meubles ou d'immeubles qui se faisait à cri public, par autorité de justice, au plus offrant et dernier enchérisseur. (*Littré*)

4.3 Wapenschilden Couvet en varianten in *Rietstap*

In de *Armorial Général* van Rietstap komen enkele wapenschilden 'Couvet' voor. In het deel *Supplément IV*, p. 133:

> COUVET (de). - *Lyonnais*. D'argent, à un sapin de sinople, fruité d'or, le fût divisé en deux troncs, passés en sautoir et arrachés. [Pl. VIII].
> [Comparez: Couet de Marignane].
> (Duplain, *Not. hist. sur Saint-Julien*).

Op de afbeelding van het wapen op de plaat VIII staat er slechts één pijnboom, in plaats van normaal twee voor Covet de Marignane. Gaat het hier over een andere tak? Op de voorgaande bladzijde (132) komt volgend wapen voor:

> COUVAY. – *Paris*. D'azur au monogramme du Christ d'or. *Alias:* D'azur, à la croix de lorraine d'or. Épitaphe de noble homme Martin Couvay, conseiller, secrétaire de Roy +9/7/1598.
> [*Epitaphier du vieux Paris*, *I*, 9]

Van dit wapen is (zijn) er geen afbeelding(en) in de *Rietstap*. Er komen drie afbeeldingen 'Cauvet' voor met als eerste een 'Cauvet' van Normandië met als wapen: *d'azur chargé de trois roses d'or et …* Vervolgens twee identieke wapens van 'Cauvet', baron de Montribloud en 'Cauvet', comte de Montribloud et marquis de Villard (Provence, Lyonnais). Het wapen is hetzelfde als dit uit *Hozier* (zie hierboven).

Om dit hoofdstuk niet teveel te belasten werden de tekeningen van de wapens in *Rietstap* niet weergegeven.

4.4 Besluit van dit hoofdstuk

In de verschillende schrijfwijzen van Couvet de Marignane, zoals Cauvet en Covet, vinden we weer een bewijs dat een andere schrijfwijze van een naam, niet noodzakelijk wijst op een andere persoon of familie. Daarom is het nodig ook andere spellingswijzen te bestuderen (cf.: ‘Cuffe’ en ‘Gaffe’). ‘Couvet’ kan dus goed een variante zijn van ‘Couffez’.

5

Cuffe

5.1 Guillaume Cuffe in akte van 1562

5.1.1 *Samenvatting van akte van 1562-63 door Le Blond (SAP)*

Op 19/12/02 - tijdens mijn zoektocht naar de bron van de La Gorgue-Rosny - krijg ik van de SAP (Société des Antiquaires de Picardie) een interessante brief waarin in bijlage (*Rapport par M. Poujol de Fréchencourt sur l'acquisition de manuscrits à Beauvais le 23 janvier 1901 [vente après le décès du marquis de Belleval]* verschenen in: *Bulletin trimestriel [1901]*, *XXI*, p. 73) op volgende kleine tekst mijn aandacht wordt gevestigd:

> Grand registre relié, intitulé: Ponthieu. Copies de registres des Notaires. Au premier feuillet est écrit: Premier volume des Extraits de titres faits par M(aîtr)e Flameng, notaire à Abbeville, fin du XVIIIe siècle. (...) Extrait des différents actes pris dans les registres qui ont servi à Me Honoré Le Blond, notaire à Abbeville, depuis le 10 mars 1550 au 3 février 1570 (...)
> Cinq cahiers cartonnés en bleu qui sont les tables des noms de personnes et de lieux mentionnés au grand registre précédent.

Er zouden dus nog uittreksels uit notariële akten van Abbeville te vinden zijn in de SAP voor de periode van 1550 tot 1570! Notaris Honoré Le Blond is de opsteller van het testament van 6 juni 1562 en het codicil van 25 april 1563 voor Nicolas du Hamel en Marie Sanson (zie IV, 130). Misschien komen de uittreksels van deze belangrijke akten erin voor? Waarom deze akten zo belangrijk zijn komt door het feit dat Lefebvre na lectuur ervan overtuigd is dat de akte van 1528 zou zijn vervalst.

Tijdens mijn tweede bezoek aan de SAP op 9/4/03 tracht ik de uittreksels van die akten in handen te krijgen. Dit gaat echter niet zonder moeite! Hoe ik ook zoek in de recente catalogus van de SAP (2002), ik vind noch 'Flameng', noch 'Le Blond' in de namenindex achteraan in de catalogus! Door het personeel te ondervragen kom ik toch uiteindelijk in het bezit van de boeken. Deze zijn vermeld in de catalogus onder de nummers 81-85 en zouden van de hand zijn van de markies le Ver. Het is geschreven in een zeer mooi handschrift en wanneer ik dit vergelijk met het handschrift van eveneens dezelfde markies die ik heb besproken in IV, 267, is dit volledig verschillend. Als het nu van zijn hand is of niet, dit is voor ons weinig belangrijk.

Het kwam waarschijnlijk in het bezit van de Belleval in december 1891 toen de bibliotheek van de markies werd verkocht. De SAP kreeg de boeken in haar bezit in 1901.

Er is gelukkig een alfabetische tabel (83C) waarin ik - tot mijn grote vreugde - Guillaume Cuffé vind met verwijzing naar de akte nr 414 (85E). Ik fotografeer ook de aanhef van dit register (boven de akte nr 1):

Extrait de differents actes pris dans les registres qui ont servi à Me Honoré Leblond, notaire à Abbeville pour y faire inscrire tous les actes par lui reçus depuis le 10 mars 1550 (date de son premier acte dans son premier registre) jusqu'au 3 février 1570 (date du dernier acte qui se trouve inscrit dans son dixième et dernier registre).

Samenvatting van het testament van Nicolas du Hamel de Canchy en Marie Sanson van 1562-1563 (SAP):

414

Du 4 Juin 1562. Testament mutuel d'honorable homme Nicolas Duhamel, seigneur de Wailly, Canchy et dubus Eselin, contrôleur ordinaire du Roy de Navarre et élu en la comté et sénéchaussée de Ponthieu et de damoiselle Marie Sanson, sa femme, demeurants à Abbeville en la paroisse de Saint Wulfran de la sénéchaussée, sépulture en l'Eglise des cordeliers, exécuteurs testamentaires le survivant, Jehan Sanson, Pierre Delavrenot et Gabriel Briet auquels ils ne donnent aucune qualité ny dégrez de parenté, lèguent à Nicolas Duhamel, leur fils ainé et héritier apparent. Ledit sieur testateur fait mention de feu Anthoine Duhamel, son père, parlent ensuite de sœur Margueritte Duhamel, leur fille, religieuse aux Dames de Saint Jacques de cette ville. Donnent à Anthoine Duhamel leur second fils, leur terre du Maisnil Hœudain, laissent à Jehanne, Anne, Gabrielle et Marie Duhamel, leur quatre filles, disent que la ditte Marie Duhamel, leur fille, était encore pour lors à marier, donnent à Nicolas Lefuzelier, leur neveu, fils de Jehanne Duhamel, leguent à Annette et Gabrielle Lefuzelier, filles de Jehan Lefuzelier, et Jehanne Duhamel, donnent à Thonette Sanson veuve de ***Guillaume Cuffé*** *sans aucune désignation (,) laissent à Anthoine Lechive, leur serviteur, donnent à Honoré Leblond, sans aucune qualitées (,) instituent respectivement le survivant d'eux deux (,) legataire universel.*

- et par leur codicile du 25 Janvier 1563, étant à la suite du testament ci-dessus le dit sieur Duhamel et la ditte damoiselle Sanson, son épouse, revoquent un leg particulier par eux fait à la ditte damoiselle Jehanne Duhamel, leur fille, attendu les dons qu'ils lui avaient faits lors de son mariage avec le sieur Octavien Bosse. Du 4 Juin 1562.
(?? N°. 922)

In deze tekst komt een zeer belangrijke zin voor:

(...) donnent à Thonette Sanson, veuve de Guillaume Cuffé, sans aucune désignation (...)
Charles-Claude Lefebvre haalt in het ms. 568 (IV, 126) ook beide personen aan:

4° D(emois)elle Antoinette Sanson vivait veuve et sans doute peu riche, car Nicolas du Hamel, alors Sr de Canchy et Marie, sa femme et nièce de la dite Antoinette, lui font, quoiqu'ayant des enfants, quelques legs, qui ont l'air de secours,

mariée à

Hh (honorable homme) Guillaume Cuffé, fils de Guillaume, maître barbier-chirugien et de l'une ou l'autre de ses deux femmes.

Volgens Lefebvre is Thonette (Antoinette) Sanson een dochter van Balthazar Sanson (vader van Jean Sanson x Catherine Cuffé). Dit hopen wij ook, want zekerheid hebben we niet zolang er geen bewijsstukken op tafel komen zoals het bovenvermelde uittreksel uit de akte van 1562 van de notaris Leblond! We hebben nog een opmerking: Marie Sanson (echtgenote van Nicolas du Hamel) zou een nicht zijn van Antoinette Sanson. Als Jean Sanson (x Catherine Cuffé) haar broer is, dan is Marie Sanson volgens ons een achternicht ('petite-nièce'), zie p. 29, ofwel toch een nicht 'à la mode de Bretagne'. Waarschijnlijk is het hier 'à la mode de Bretagne'. De betekenis van 'à la mode de bretagne' is ingewikkeld. In een Frans woordenboek op internet: *à la mode de Bretagne, adj., désigne des parents éloignés à qui on donne des noms de proches parents (cousin, tante ...)*. In een oud Vlaams woordenboek (Olinger, 1834): *oom à la mode de Bretagne: vollen kozijn van vader of moeder.*

Het uittreksel uit de akte dateert van 4 juni 1562. Lefebvre in zijn ms. 568 (IV, 130) verwijst eveneens naar een akte van 4 juni 1562. Er is ook een verwijzing naar het codicil van 25 april 1563. Lefebvre beweert dat uit de akte en het codicil blijkt dat de fameuze akte van 1528 zou zijn vervalst, zoals blijkt uit zijn volgende tekst (IV, 130):

Rousseville, dans la maintenue de noblesse de MM. Duhamel, fait Nicolas Duhamel fils d'Antoine et de Marie Carpentin. D'abord on ne trouve pas de D(emois)elle Carpentin mariée chez les Duhamel dans la généalogie des Carpentin. Puis quand on rapproche les testaments et codicilles mutuels de Nicolas Duhamel et de Marie Sanson en datte des ***4 juin 1562 et 25 avril 1563*** *devant M(aîtr)e Honoré Le Blond, de celui dudit* ***Antoine Duhamel et de ladite de Cuffé en 1521****, dont j'ai aussi fait l'extrait, on demeure convaincu que* ***le contrat de mariage de 1528 est tout au moins falsifié.***

Bij het ontleden van het uittreksel alleen, stellen we vast dat zowel Nicolas du Hamel als zijn vader Antoine niet het predicaat 'noble homme' dragen en zouden dus niet van adel zijn (Lefebvre: *'tout au moins falsifié'*). De volledige akte geeft ons misschien uitsluitsel***.*** In het codicil op de achterzijde van de akte komt wel het predicaat 'noble homme' voor (zie verder).

Bovendien weten we nu dat de akten van 1562 en 1563 die Lefebvre aanhaalt wel degelijk bestonden. In dit testament komen Antoinette Sanson en Guillaume Cuffé voor. Het is duidelijk dat hij zijn gegevens (*'lui font quelques legs'*) haalt uit de akte van 1562. Guillaume

Cuffé is volgens hem een zoon van de Guillaume (de meester-chirurgijn). Dit kan, maar dit is een zwak bewijs (misschien kleinzoon?). Is Antoinette een vierde kind van Balthazar? Misschien wel, maar dit testament alleen, bevat het bewijs niet. Leblond geeft geen relatie aan tussen hen en de erflaters (*'sans aucune désignation'*).

Wat tijdens het samenstellen van deel IV aan mijn aandacht is ontsnapt, is de heel belangrijke zin van Lefebvre in zijn hierboven aangehaalde tekst uit het ms. 568:

Antoine Duhamel et de ladite de Cuffé en 1521, dont j'ai aussi fait l'extrait,

Wat leert dit ons? Aangezien de akten van 1562 en 1563 wel degelijk bestaan, zal de akte van 1521 ook echt zijn. Met andere woorden dat Antoine du Hamel wel degelijk gehuwd was met Martine de Cuffé (opnieuw een bewijs!) en dat beiden nog leefden in 1521! Naar deze akte wordt ook verwezen in het ms. 568, p. 4 (IV, 126) waarin sprake is van de twee echtgenotes van Guillaume Cuffé, de meester-chirurgijn.

In dit verband is er nog een andere belangrijke zin, deze keer van Buteux (ms. 179, p. 495, zie IV, 182):

Jeanne du Hamel mariée à h.h. Nicolas Lucas (...) aux enfants de qui Antoine du Hamel et Martine Cuffe donnerent neuf journaulx de terre à Morival

Helaas heeft Buteux hier geen jaartal vermeld. Het zijn kinderen van Jeanne du Hamel die een dochter is van Nicolas du Hamel en Marie Sanson. Volgens de *Nobiliaire de Ponthieu et de Vimeu* van René de Belleval (1874, p. 492) is Jeanne du Hamel (zuster van Antoine en Marie Carpentin) gehuwd met Jean le Fuzelier. Is Nicolas Lucas een tweede echtgenoot van Jeanne du Hamel?

Volgens Buteux en ook de La Gorgue-Rosny is Jeanne du Hamel gehuwd met Jean (Nicolas?) Lucas (IV, 262). Wat verder in de tekst van Buteux van ms. 179, p. 495 (IV, 182), zien we dat in het hetzelfde jaar 1543, Nicolas Lucas voortvluchtig is en op dit moment een van zijn dochters, Toussaine Lucas, gehuwd is met Martin de Vis. In dit jaar (volgens Buteux) is er een proces bezig voor de *'neuf journaulx de terre de Morival'*. In dit proces is ‘Nicolas’ Lucas de vader van Toussaine Lucas. Waarschijnlijk heeft Buteux een kopie van dit proces gezien en is dit de bron van de vermelding hierboven.

In ieder geval is deze gift van Antoine du Hamel en **Martine Cuffe** een derde bewijs dat Antoine du Hamel gehuwd was met Martine Cuffe. Dat Antoine du Hamel gehuwd was met Martine Cuffe staat buiten kijf. Het kan echter nog altijd zijn dat zijn zoon Nicolas du Hamel (gehuwd met Marie Sanson) een kind is uit een voorgaand huwelijk met Marie Carpentin, zoals andere bronnen aangeven. Met uitzondering van de akte van 1528 (vermoedelijk vervalst) hebben we geen naam van zijn moeder. We kunnen echter zeker stellen dat het huwelijk met Carpentin vóór dit met Cuffe moet hebben plaats gevonden (Martine Cuffe leefde

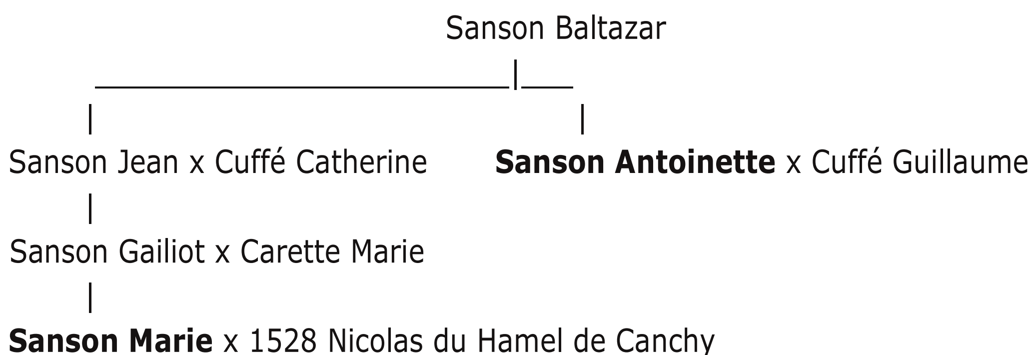
zeker nog in 1521 - zie supra in verwijzing door Lefebvre naar een akte van 1521 - en Nicolas huwt in 1528). Toch denk ik dat Lefebvre gelijk heeft. Een bewering dat een akte vervalst is doet men niet zomaar. Zowel Lefebvre als Buteux doen hun best zo objectief mogelijk te zijn. Buteux heeft daar zelfs onder te lijden gehad, maar de waarheid primeerde, zie IVa.

Een andere belangrijke vermelding in dit uittreksel is zijn overleden vader Antoine du Hamel. Misschien komt in de volledige akte de naam van zijn moeder voor (zoals we verder zullen zien, is dit niet zo)? Waarschijnlijk niet, want anders had Lefebvre daar zeker op gewezen.

Toevoeging 2015

Wat nog kan tellen als een belangrijk bewijs dat Martine Cuffez zijn moeder is, is het feit dat hij gekozen heeft voor het wapenschild van de Cuffes voor zijn eigen wapen! Als Marie Carpentin zijn moeder was, zou hij dan niet het wapen van de Carpentins (of een variante ervan) hebben genomen?

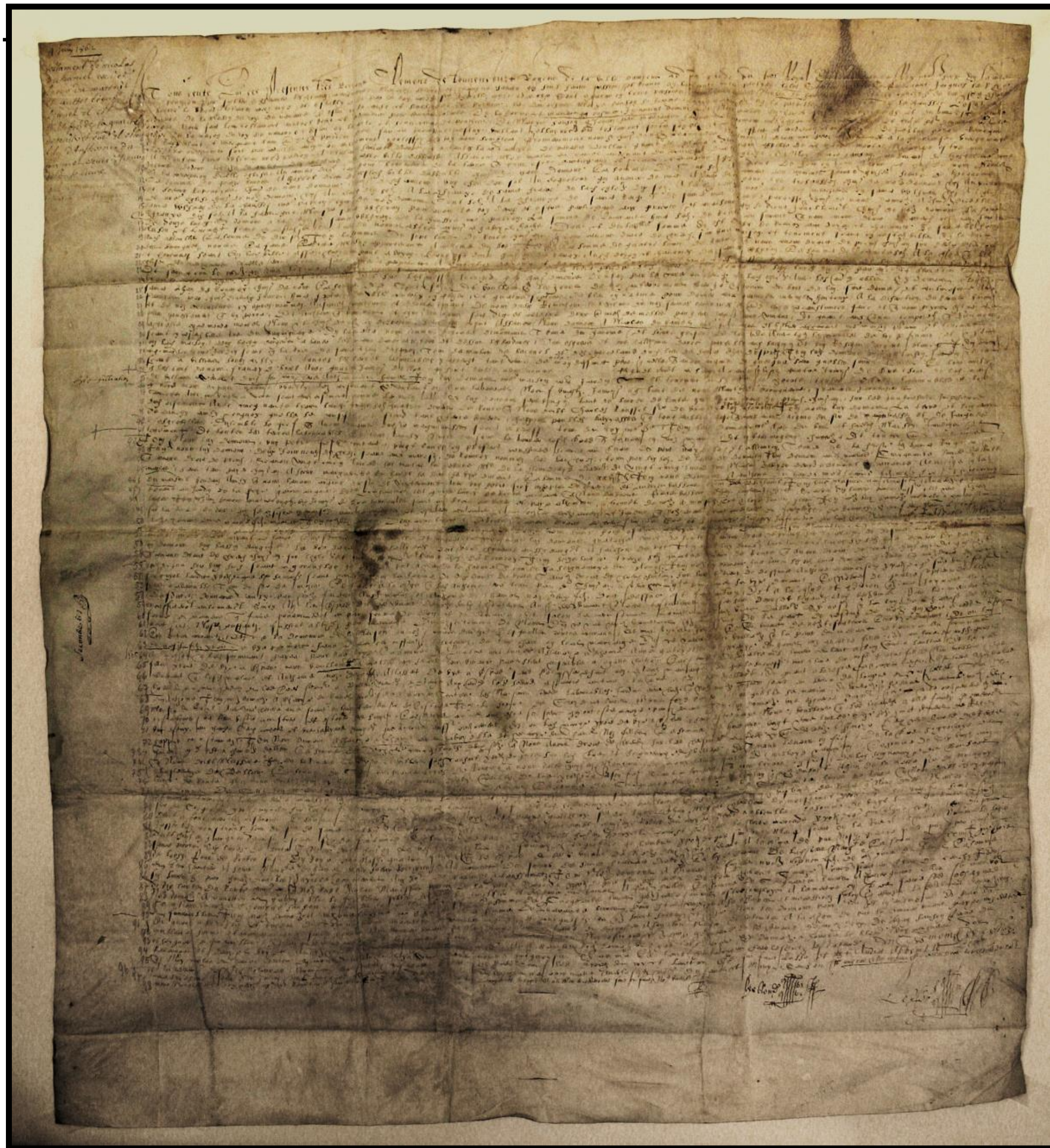
Antoinette Sanson – Marie Sanson, familierelatie, ook op p. 219

Achternicht: vrouwelijk persoon die één of meer graden verder dan een nicht tot iemand in bloedverwantschap staat (*van Dale)*

Testament van Nicolas du Hamel de Canchy en Marie Sanson – 1562-63

Foto van de voorzijde, afmetingen: 60 x 70 cm.

......

Codicil (achterzijde): titelatuur van du Hamel, middelste lijn (gedeeltelijk)

soubz signez ***Noble homme Nicolas d (u Ha) mel Esc (?) s(eigneu)r*** *du Maisnil*

5.1.2 *Bespreking van de volledige akte van 1562*

Ik dacht dat ik aan de beschrijving van dit uittreksel niets meer kon toevoegen tot ik plots op 22/12/2005 een e-mail ontving van Eric Duhamel, zie p. 136, die mijn volledig werk IV op internet had gevonden. Door *CONTENTdm Digital Collection Management Software by DiMeMa, Inc.* is dit op internet geplaatst met mijn toelating, met als bron de genealogische dienst van de Mormonen (Salt Lake City, Utah), die een exemplaar van mijn werk (nr 16) heeft gekregen. Op mijn aanvraag is die eerste versie van boek IV (2002, gefotografeerd in zwart-wit), sinds 18/01/2014 van het internet gehaald. Meer inlichtingen over Eric Duhamel zijn verder te vinden in het hoofdstuk over 'du Hamel de Canchy' vanaf p. 139.

In zijn eerste e-mail verwijst hij naar een studie over zijn familienaam:

(...) un assez grosse monographie sur la famille du Hamel de Canchy, rédigée vers 1950 par Mr Herzog, chef des archives départementales du Haut-Rhin (la famille du Hamel s'étant installée en Alsace au début du 18ième siècle). (...)

Hij stuurt mij deze op (e-mail 29/12/05) en inderdaad zij is groot (97 pp., A4-formaat. Volledige titel: 'Notice généalogique et historique sur la famille du Hamel de Canchy', 1950, (excerpt van pp. 1-2 op p. 43 en van p. 95 in IV, 184).

Een eerste zeer belangrijk punt (voor ons) is dat het origineel van de fameuze akte van 1562 in het bezit van de familie is en door De heer E. Herzog werd geanalyseerd en besproken (*Monografie*, pp. 11-14). We komen nu even terug op de zin van het uittreksel van Leblond in het begin van dit hoofdstuk (p. 26):

(...) donnent à Thonette Sanson, veuve de ***Guillaume Cuffé****, sans aucune désignation (...)*

Herzog (*Monografie*, p. 13):

(...) Ils donnent à Thomette Sanson veuve de Guillaume Raffe la somme de 50 livres pour couvrir les frais des obsèques et funérailles lors de son décès. (...)

In plaats van 'Cuffe' schrijft hij 'Raffe'. Waarschijnlijk heeft hij die naam niet kunnen ontcijferen. Hij zegt ook dat het document zeer moeilijk is te lezen en hij verwijst hierbij naar een boedelverdeling van 9 juni 1567 ('... partage entre les trois filles de Nicolas Duhamel ...') die hij heeft gevonden in de SAP (Buteux), besproken in IVa, 30. 'Guillaume Cuffe' komt in die verdeling niet voor. De naam 'Cuffe' is hem echter niet vreemd: Herzog, p. 95: SAP, ms. 179, p. 494 (IV, p. 184).

Daar de akte van 1562 een zeer oud document is, vraag ik hem om mij een kopie op te sturen. Met zijn e-mail van 30/5/06 ontvang ik het gedeelte van het document met de namen Sanson en Cuffe gescand op 600 dpi:

De tekst is een gedeelte van de lijnen 88, 89 (met 'Sanson' en 'Cuffe') en 90. Ik lees: Cuffe! De beginletter is duidelijk een 'c' (in oud schrift een omgekeerde 'c'). Dit is een oude schrijfwijze van onze naam: 1562! Eric Duhamel voegt er nog de volledige regel van het document, in potlood geschreven door Herzog, aan toe. Het gedeelte tussen haakjes is de gescande tekst:

*(...) item nous donnons (**à Thomette Sanson veuve de feu Guillaume Raffe**) la somme de 50 livres pour icelle somme estre employée à la mort? en? pour faire ses obsèques et funérailles* (...)

De tekst van de akte is zeer moeilijk leesbaar. Ik lees het volgende:

Item nous donnons a Thoinette Sanson vefue (= veuve) de feu Guillaume Cuffe la somme de cincquante livres pour(?) icelle somme estre employe (= employée) a '**la** mectre (= mettre) en t(er)re' (= **haar** begraven) *(,) faire ses obseques et funerailles (...)*

We weten nu meer. We weten nu hoeveel zij heeft gekregen en waarom. Lefebvre schrijft dat zij enkele giften krijgt omdat zij waarschijnlijk arm is (IV, 126):

D(emois)elle Antoinette Sanson vivait veuve et sans doute peu riche, car Nicolas du Hamel, alors Sr de Canchy et Marie, sa femme et nièce de la dite Antoinette, lui font, quoiqu'ayant des enfants, quelques legs, qui ont l'air de secours, (komma's door mij geplaatst)

Is het 'Thomette' (< Thomas?)? De vrouwelijke vorm van Thomas zou eerder 'Thomasine' zijn. We opteren hier voor 'Thoinette' (Antoinette). Het puntje op de 'i' is omzeggens niet zichtbaar. Op andere plaatsen in de akte komt wel een punt op de 'i' voor. Dit zal hier vergeten zijn.

Kunnen we met enige zekerheid bepalen wie deze Antoinette Sanson is? Volgens Lefebvre is zij een dochter van Balthazar en Jeanne Lamiré of Jeanne Lobain. Is het mogelijk dat zij een dochter is van Mathieu Sanson en Marguerite Briet en gehuwd met Jacques Le Roy, volgens de genealogietabel opgemaakt door de vader of grootvader van Charles-Claude Lefebvre (IV, 149)? Het blokje met die gegevens is later aan de genealogietabel bijgevoegd

(door wie?). Dit is dan wel in tegenspraak met J. Sanson en Buteux die haar als dochter plaatsen van Jean Sanson (schepen in 1545) en Anne Le Roy, dochter van bovenvermelde Jacques Le Roy (zie IVa, 48). In dit verband vind ik op de website van Jean-François Hecquet deze Jacques Le Roy (+ 1588) terug, waar zijn huwelijk met een Antoinette Sanson zou hebben plaats gevonden in 1559! Als dit gegeven juist is, gaat het hier inderdaad over een andere Antoinette, want in 1562 was de Antoinette, dochter van Balthazar en Jeanne Lamiré of Jeanne Lobain nog de weduwe van Guillaume Cuffé.

Waarom wij zoveel belang hechten aan die Antoinette Sanson van 1562, komt door het feit dat zij een van onze rechtstreekse voorouders kan zijn. Zij was gehuwd met Guillaume Cuffé, zeer waarschijnlijk een broer van Martine en Catherine Cuffé. We komen nog even terug op een andere zin uit het ms. 664 van du Grosriez: *'extrait de la gen(ealogie) manus(crite) des Cuffé...'* (IV, 266). In IV, 267 schrijf ik dat deze genealogie van Cuffé waarschijnlijk geen nieuwe gegevens zou opleveren. Ik kom nu op deze uitspraak terug. De namen van de kinderen kunnen erin voorkomen!

Tijdens mijn derde bezoek aan Abbeville (13/09/01, zie IV, 265) vind ik de naam 'Cuffé' niet in de fichier (ik herinner me niet meer of ik naar 'de Cuffé' heb gezocht). Op 4/12/08 ben ik opnieuw in Abbeville, waar ik in de fichier naar 'de Cuffé' zoek en ook niet heb gevonden. Het kan ook zijn dat die zich bevindt onder een ander nummer, maar niet afzonderlijk is geïnventariseerd. We kunnen nu alleen maar besluiten dat er een genealogie 'Cuffé' bestaat, of heeft bestaan! Om een genealogie te maken moeten er afstammelingen zijn. Het zoeken naar deze genealogie is dus niet zinloos. Er valt hier echter nog een kleine opmerking te maken. In IV, 317, haal ik het zeer belangrijke ms. 674bis aan, bestaande uit twee delen waarin blokjesgenealogieën voorkomen. Een volledige lias (Nr. 2) uit deel I, die vermeld staat in de inventaris vooraan als 'du Hamel de Canchy', is verdwenen! Hierin kwam dus voor dat de moeder van Nicolas du Hamel de Canchy, Martine Cuffé is en niet Marie Carpentin. Wie heeft dit ontvreemd? Misschien is het om dezelfde reden dat de 'généalogie manuscrite des Cuffé' ook is verdwenen? Of was er geen 'généalogie manuscrite des Cuffé', zie IV, 268?

Tijdens het nazien van de blokjesgenealogie van de familie 'Carpentin' (ms. 646bis) stelde ik vast dat er in IV, 265, een jaartal verkeerd staat vermeld. Marie Carpentin, gehuwd met Laurent de Lincourt, was in 1453 (en niet in 1458, zoals ik geschreven heb!) 15 jaar. Zij is dus geboren in 1438. Niet dat dit een groot verschil uitmaakt voor deze studie, maar het kan van belang zijn.

5.1.3 *Verscheidene genealogieën 'Carpentin' en 'du Hamel'*

1. *De Louvencourt* (IV, 167): Jean Carpentin 'dit Galois' huwt met Jacqueline Dausque op 20/1/1461. Kinderen:

Jehan, dit Galiot' x 30/3/1499 Jacqueline de la Warde
Jacques + Montreuil

Gabrielle x 4/7/1494 Philippe de Longueville 'dit Breton'
Jehanne (!1501) x Nicolas de Coulombi
Antoinette (!1512) x Nicolas Le Vasseur
Marie x Antoine du Hamel
2. *Charles-Claude Lefebvre* (ms. 646bis IV, 265): Jean Carpentin 'dit Gallois' en Jacqueline d'Ausque (x 20/1/1461). Kinderen:

Jean 'dit Galliot' x Jacqueline Delwarde (30/6/1499)
Gabrielle x Philippe de Longueville 'dit Breton' (10/7/1494)
Jeanne x Nicolas ~~de Coulomby~~ le Vasseur (18/1/1497)
Antoinette x Nicolas le Vasseur (2de huwelijk van hiervoor?)

2bis. *Charles-Claude Lefebvre* (ms. 646bis IV, 265): Jean 'dit Galliot' en Jacqueline Delwarde (x 30/6/1499). Kinderen:

1. Philbert x Margueritte de Boubers
2. Jacques x Jeanne Briet
3. (geen blokje)
4. (geen blokje)
5. Claude (abbé +/1490)
6. André 'chanoine de St Vulfran'

3. *Belleval* (NPV 1861): kinderen van Jean Carpentin 'dit Galois' en Jacqueline d'Ausque (x 20/1/1461):

Jean x Jacqueline de la Warde (30/3/1499)
Gabrielle x Philippe Breton

4. *Belleval* (NP 1874, IV, 117): Antoine du Hamel x **Marie Carpentin**

5. *Herzog* (Belleval NPV 1876): kinderen van (Jean) 'dit Galliot' x Jacqueline de la Garde (13/3/1499):

Marie x Antoine du Hamel
Claude (abbé)
Jean (chanoine)
Galois (prieur)
Philibert x 1537 Marguerite de Boubers de Bernâtre
Galois x 1547 Jeanne Truffier
Jacques x Jeanne Briet
Simon x 1559 Catherine de Saint Souplis

6. Le Caron de Léperon, fonds dom Grenier, Parijs (IV, 258):
(1) (…)
(2) Jean 'dit Galois' x Jacqueline d'Ausque. Kinderen:

Jean
Louise Marie
Jacqueline
Antoinette

(3) Jean Carpentin 'dit Galiot' x Jacqueline le Vuarde. Kinderen:

Philbert
Jean Calois (Galois?)
Simon
Claude

7. *Charles-Claude Lefebvre du Grosriez* (Ms, 568, IV, 130): Nicolas du Hamel, zoon van **Antoine du Hamel en Martine de Cuffé**

8. *Rousseville* (1716) (IV, 121): Nicolas du Hamel, zoon van **Antoine du Hamel en Marie Carpentin**

9. *Buteux* (ms. 179, p. 495, IV, 182): **Antoine du Hamel x Martine Cuffe**
10. *De la Chenaye-Desbois* (1872, IV, 164): 18de eeuw, voor ons niet van belang
11. *Dubuisson-Aubenay 1647* (IV, 172, 176): Rodière (1911) vermeldt **Marie Carpentin,** dochter van Jean Carpentin en Jacqueline de la Garde, als echtgenote van **Antoine du Hamel**, maar vermeldt ook **Martine Cuffé** (Lefebvre)

5.1.4 *Commentaar op de akte van 1562*

In al deze genealogieën is het vooral Belleval (in navolging van Rousseville) die spreekt over een Marie Carpentin als moeder van Nicolas Du Hamel.

De Louvencourt kopieert Lefebvre op enkele kleine verschillen na. Hij voegt wel aan het einde van zijn lijst Marie Carpentin toe, zich waarschijnlijk inspirerend op Belleval en Rousseville.

Dubuisson-Aubenay geeft ook een Carpentin op als vrouw van Antoine, waarschijnlijk zich baserend op de huwelijksakte van 1528, die toen al bestond, vermoedelijk al vanaf 1547, want Waignart geeft hem de titel van jonker in zijn wapenboeken (IV, 227). In het hier besproken testament van 1562 is hij eveneens jonker en van adel, althans volgens de commentaar van de heer Herzog, waar we verder op terugkomen.

Eric Duhamel heeft wat moeite met het scannen van het testament, wegens het grote formaat (60 x 70 cm). Hij besluit uiteindelijk er digitale foto's van te nemen (8 miljoen pixels) en zet die op een CD die hij mij overmaakt op 23 juni 2006. Van het 98 lijnen tellend document lees ik op regel nr 89 als volgt:

> *Item, nous donnons a Thoinette Sanson veuve de feu Guillaume Cuffe la somme de cinquante livres pour icelle - somme (à) estre employee a le (sic) mectre (= mettre) en t(er)re (pour) faire ces obseques (regel 90) et funerailles - Item nous donnons a Anthoine Lechive (...)*

Het is duidelijk 'Thoinette' en geen 'Thomette', want er staat een punt op de 'i'. Lefebvre schrijft (IV, 126): '*quelques legs, qui ont l'air de secours*'. Er wordt 50 pond toegestaan om later haar begrafenis te kunnen betalen. Lefebvre heeft dit juist geïnterpreteerd.

De reden waarom wij zo geïnteresseerd zijn in de tekst van dit testament, is, omdat Lefebvre het volgende beweert (ms. 568, p. 40, IV, 130):

> *(...) quand on rapproche les testaments et codicilles mutuels de Nicolas Duhamel et de Marie Sanson en datte des* ***4 juin 1562 et 25 avril 1563*** *(...), on demeure convaincu que* ***le contrat de mariage de 1528 est tout au moins falsifié.***

We vermoeden dat Lefebvre verwijst naar de derde regel van het testament (1562) waar de titels van Nicolas du Hamel worden opgesomd:

(...) ***honorable homme*** *Nicolas du Hamel signeur de Wailly, Canchy du Bus Es(c ?)lin, c(on)trolleur (...)*

Herzog in zijn transcriptie (p. 11) schrijft na 'du Bus': *'écuyer'* (= jonker, van adel). In de vijfde regel staat: *'du Bus esc.lin'*. De inkt is bijna volledig gewist. Het kan ook 'eselin' zijn, want de 'c' in *'esc.lin'* lijkt later te zijn toegevoegd. We verwijzen in zijn bespreking naar zijn opmerking nr 40: *'Testament mutuel de Nicolas du Hamel et son épouse Marie Sanson, par lequel il justifie de sa qualité d'écuyer (...)'.* De 'c' is duidelijk later toegevoegd, met de bedoeling 'escuier' te bekomen, wat een tegenstrijdigheid oplevert, daar de titelbeschrijving begint met *'honorable homme'* (geen adellijke titel!). Trouwens *'honorable homme'* is praktisch onleesbaar gemaakt, wat wijst op vervalsing. Het woord *'écuyer'* eindigt duidelijk op *'in'* en zeker niet op *'er'.*

Verder in het testament 1562 (regel 40) hebben we nog: *...notre terre du Bus et Srelin (Scelin?).* Het woord 'Eselin' zijn we nog tegengekomen bij:

1 - Samenvatting van de akte door Leblond (zie p. 26): *dubus Eselin*

2 - Lefebvre, ms. 568, p. 40 (zie IV, 130): *'du Bus-Esselin'*,

3 - Lefebvre, ms. 649, p. 7 (IV, 137): *'du Bus, Esselin'*

4 - Buteux (C.B. 179, p. 493):

(...) il y prend la qualité d'Escuyer, seigneur de Marcheville, Canchy et le Bus ou plustost le Bus Esselin, (…)

Nog bij Buteux (C.B. 179, p. 497) komen de twee delen samen voor, met en zonder verbindingsstreepje:

(…) Messire Guillaume du Hamel chevalier seig(neu)r de Canchy, Marcheville, Bus-Hesselin etc. a été longtemps capitaine de cavalerie mort 1705 (…) Anthoine du Hamel comparut 1575 pour sa seigneurie de Canchi tenue de Domvast 2 fiefs nobles 4 restrains (?) item les 2 fiefs Bus Esselin ont de plus 2 fiefs etc. le tout reuni en un fief (…)

Wat le 'Bus-Esselin' is, vraag ik aan de SAP en ook aan de heer Eric Duhamel. De SAP vindt geen 'Esselin' in de *Dictionnaire topographique de la Somme* (brief van 20/09/06). De heer Eric Duhamel geeft mij uiteindelijk voldoende uitleg in zijn e-mail van 18/09/06 met gegevens die hij heeft gevonden in het huwelijkscontract van Duhamel-Boubers van 1605:

Oudart du Hamel déclare qu'il lui appartient et qu'il apporte en mariage

1) (…)
2) Le fief et seigneurie du Bus-Esselin, situé à Domvast composé d'une maison avec dépendances, granges, étables, colombiers, jardin, 12 journaux de jardinage, 13 livres, 5 sols stemmingeniers de rente, 6 chapons, 10 poules, une bécasse, un « septier » de blé et autres rentes en nature, 60 journaux de terre et 24 journaux de bois, etc.

Il s'agit donc apparemment d'un manoir situé sur la commune de Domvast.

Domvast is een Franse gemeente in het departement van de Somme (80150) gelegen op 12 km NO van Abbeville met 283 inwoners in 2008. « Le Bus-Esselin » bestaat dus wel degelijk als leen, althans volgens de hierboven aangehaalde e-mail. Domvast was een leen dat rechtstreeks afging van Antoine de Bourbon (o.a. gouverneur van Picardië), die als maîtresse Marie Sanson zou gehad hebben (IV, 207).

5.2 Bespreking van het codicil van 1563

Daar de tekst van het codicil maar 9 regels bevat en deze niet door Herzog werd overgeschreven, besloot ik dit zelf te doen. De tekst is echter zeer slecht leesbaar. Na een week gaf ik het op omdat de belangrijkheid ervan niet in overeenstemming was met het doel van mijn opzoekingen. Hieronder de gedeeltelijke overzetting:

1. En la fin de la requette originalle des pnt... est escrit (?) ... qui s'ensuit
2. Le mardy vingt cinquiesme jour de janvier en mil cincq cens soixante et troy ... en la presence et parmyz nous Honoré le Blond et Jehan le Devin notaires royaulx, ...
3. Co(m)té et Senechaussee de Ponthieu soubz signes ***Noble homme Nicolas du Hamel Esc (?) s(eigneu)r*** *du Maisnil Heudain, esleu en Ponthieu et damoiselle Marye Sanson sa femme, testateurs*
4. ont ... faire ... par forme ... vœullent ... et entendent que moyennant les dons et legaulx (= legs*) par eulx faits*
5. cy -dessue en datte du quatriesme jour de juin an mil cincq cens lxij (1562) a damoiselle Jhanne du Hamel leur fille, femme du Sieur Octavian Bosse, estre question ... soubz les ... eulx leur(s ?)
6. heritiers et tous ..., de la somme de deux cens livres de rente par eulx et ... extract ... le mariage ... Bosse et leur
7. vœullent et entendent que les dons et legaulx a elle faict par ... testament, soyent ... ffut ... sortir a la charge de sa ...
8. promesse des... faicte a lad(ite) Jhanne et par son extract de mariaige ... du testament, sortir son ...
9. en ceste ville d'Abbe(ville) ... . Le jour et an sy dessue signe au bas avec le s... Nicole du Hamel et Marye Sanson

In de derde regel komt hier inderdaad ‘noble homme’ voor. Na ‘Hamel’ kan ik maar 2 ‘s’-en onderscheiden in een plooi van het document (zie foto op p. 30). Een eerste ‘s’ kan een gedeelte zijn van ‘escuyer’ en de tweede ‘s’ van ‘seigneur’.

We besluiten hieruit dat Nicolas du Hamel dan heeft besloten dat hij tot de adel behoort, waar dit in 1562 nog niet het geval was (althans volgens het testament).

Het codicil was nodig omdat de dochter Jeanne nu gehuwd is en haar man (van adel) voor haar instaat. Vier dochters, waaronder Jeanne, kregen in het testament van 1562 samen 822 ponden. In het codicil krijgt Jeanne die 200 ponden niet meer.

5.3 Stamboom van Guillaume Cuffé in fonds du Grosriez?

In deel IV, p. 266, komt volgende heel belangrijke tekst voor:

de Cuffé porte: d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules (gen. Sanson p. 4)
(extrait de la gen. manus. des Cuffé, les du Hamel ont pris ces armes)

Als we Lefebvre mogen geloven, zou hij dus ook een genealogie « Cuffé » hebben gemaakt! Waarom hij het woord ‘manus(crite)’ na ‘genealogie’ schrijft is mij niet duidelijk. Hij vermeldt dit anders nooit! Zijn genealogieën zijn altijd met de hand geschreven!

In de catalogus van het fonds du Grosriez vond ik geen steekkaart met Cuffe, Cuffé al dan niet voorafgegaan door ‘de’. Die genealogie kan er zijn geweest en ontvreemd. Misschien bevindt die zich onder een ander nummer en kan die nog worden gevonden?

Hoewel we die niet hebben gevonden is dit toch een belangrijke uitspraak voor ons. Waarom zou hij een genealogie ‘Cuffé’ maken als er maar twee generaties (Guillaume, de chirurg; zijn zoon, eveneens Guillaume, gehuwd met Jacqueline Sanson en twee dochters; Catherine en Martine) zouden zijn?

Waarschijnlijk zijn er afstammelingen en hebben we er alleszins een gevonden in Abbeville (Alexandre Cuffet, als het geen fout is in de schrijfwijze – misschien Caffet?) in ‘La taxe des pauvres à Abbeville en 1588’ (IV, 147). Als we aannemen dat hij toen 40 jaar was, dus geboren rond 1550, kan hij een zoon of kleinzoon zijn geweest van Guillaume, zoon van Guillaume (de chirurg). Dat Guillaume Cuffé (gehuwd met Jacqueline Sanson) afstammelingen heeft gehad is mogelijk te bewijzen met volgende tekst (ms. 568, p. 4, IV, 126):

D(emois)elle Antoinette Sanson vivait veuve et sans doute peu riche car Nicolas du Hamel (,) alors Sr de Canchy et Marie sa femme nièce de la ditte Antoinette lui font (,) quoiqu'ayant des enfants (,) quelques legs qui ont l'air de secours

Er zijn geen leestekens geplaatst. Bij een eerste lectuur zouden - spraakkundig gezien – Nicolas en Marie Sanson hoewel zij kinderen hebben ('*quoique ayant des enfants*') toch iets geven aan Antoinette Sanson. Als dit zo zou zijn heeft het tussenvoegsel '*quoique ayant des enfants'* weinig zin, want in hun testament van 1562 geven zij ook nog aan andere personen buiten hun kinderen!

Wat Lefebvre hier volgens mij wil zeggen is dat hoewel Antoinette zelf kinderen heeft, zij toch een donatie krijgt. Als dit zo zou zijn is dit voor ons heel belangrijk. Antoinette zou minsten twee kinderen hebben gehad die afstammelingen kunnen hebben.

Daar de stamboom van 'Cuffé' niet te vinden is in de fichier van het fonds du Grosriez in Abbeville, kan die toch gemaakt zijn. De reden hiervoor heb ik gevonden in het ms. 649 van Charles-Claude Lefebvre (IV, 135):

> *(p. 1) … Ayant dressé (…) en 1794, l'ayant depuis encore prêté au Sr Duval de Grandpré, (…) Il est mort avant d'en avoir achevé la copie et ses héritiers ont refusé de me rendre cette généalogie, celle des Briet, des Bails et <u>quelques autres moins importantes</u> (…)*

De verloren stamboom 'Cuffé' kan zich onder de 'minder belangrijke stambomen' hebben bevonden die de erfgenamen van de Sr Duval de Grandpré hebben geweigerd terug te geven! Een Charles-François **Duval de Grandpré**, advocaat, procureur-'syndic' ('procureur-syndic de la Commune était une sorte d'adjoint au maire') van Abbeville, wordt vermeld in de lijst van de afgevaardigden van de 'Etats généraux' in 1789. Deze zal waarschijnlijk de 'Sr Duval de Grandpré' zijn geweest, die Lefebvre bedoelt.

5.4 Bron van de La Gorgue de Rosny (Martine Cuffe) in Parijs: gevonden

5.4.1 Bespreking van *Recherches qénéalogigues sur les comtes*…, van de Rosny, door Morand (1875)

Onlangs vond ik in de *Saffroy* (*II*) een bespreking van het werk van de La Gorgue de Rosny:

> 31850. Morand (François). Etude sur les "*Recherches生énéal. sur les comtes de Ponthieu, Boulogne* »... par L.E. de La Gorgue-Rosny. 1875; in -8, pièce.
> (Martel, Cat. Bibl. Boulogne-s-Mer, p. 284)

Daar die studie zich in Boulogne-sur-Mer bevindt, vroeg ik een kopie aan die mij na veel heen en weer geschrijf toch werd opgestuurd op 25/5/07. Eerst vonden zij dit stuk niet want het kwam uit een tijdschrift *Impartial* van 14/4/1875 en was geklasseerd onder S.B.C. 7, nr 3.

Morand (1808-1881) is vol lof over het werk van de Rosny! In 1875 waren toen nog maar twee delen verschenen. Hieronder volgt een excerpt uit dit vier bladzijden tellend artikel. Morand heeft ook een gedeelte uit de 27 bladzijden van de inleiding van het eerste deel overgenomen:

(p. 1) (...) quand on n'est pas célibataire, et qu'on n'habite pas Paris ou quelqu'un des chefs-lieux dans lesquels se centralisent, s'accumulent les archives des provinces, au risque de les voir disparaître dans un seul embrasement; car il suffit pour cela d'une étincelle (...) (Rosny)
L'économie de son travail est toute simple. C'est un répertoire de noms de lieux et de noms d'hommes par ordre alphabétique. Nous avons déjà, dans cette forme qui est la plus rationnelle, même la seule possible, les Noms Féodaux de dom Bétencourt pour d'autres provinces, ouvrage publié en 1826 et resté inachevé. (...) (Morand)
(p. 2) (..) et pour lesquels l'ouvrage de M. de Rosny formera un corps d'archives, deviendra un guide et fera même autorité. (...) (Morand)
(p. 3) (...) II n'existe pas, du reste, avant 1789, entre la noblesse et la bourgeoisie, une démarcation aussi grande que se l'imaginent aujourd'hui ceux qui croient sans examen, ou qui dominent leurs préjugés. **Les principaux marchands et bourgeois avaient des armoiries** (mijn accentuering). S'ils reconnaissent quelque supériorité à la noblesse, ils en étaient eux-mêmes respectés et non dédaignés. (...) (Rosny)
(...) Peut-être même y aura-t-il un quatrième volume, bien désirable, où seront réunies, les preuves et les pièces (p. 4) justificatives des trois autres; et c'est ainsi que se sera poursuivi dans le silence, avec patience et modestie, sans préoccupation de renommée, un véritable monument historique tel qu'on pouvait l'attendre de l'auteur de l'Etat ancien du Boulonnais. (...) (Morand)

Met dit kleine excerpt weten we al meer over de Rosny.

5.4.2 *Biografische gegevens over Louis-Eugène de Rosny*

Tijdens een bezoek aan de AD van Amiens of bibliotheek op 9/4/2003, of op 18/8/2004 vind ik een genealogie over de familie de La Gorgue-Rosny, waarin ik hoop biografische gegevens over de schrijver ervan - Louis-Eugène de La Gorgue-Rosny – te vinden. Bij een vluchtige lectuur vind ik zijn naam niet terug in de tekst. Op 4/12/2008 kan ik in de AD van Arras dit werk (*Généalogie de la famille de la Gorgue de* Rosny, Paris, 1868, 131 p.) raadplegen en foto's nemen. Deze keer vind ik zijn naam met volgende tekst:

12. Louis-Eugène de La Gorgue de Rosny, né au château de Billeauville, le 13 octobre 1807, lieutenant au premier régiment du génie, se retira du service à la révolution de juillet 1830; marié le 20 janvier 1836 à demoiselle Louise Eugénie de La Gorgue de Rosny, sa cousine germaine, dont il vient d'être parlé; il en eut deux fils; 1° Jean-Baptiste-Raoul, né au château de Lozembrune le 13 février 1837, mort le 11 mai 1842; 2° Jules-Maurice, qui suit

Hij was de tweede zoon van Jean-Baptiste de La Gorgue-Rosny, eveneens geboren op het kasteel van Billeauville (Wimille 62) en van Louise-Lucie de Willecot. Het kasteel Lozembrune is ook in Wimille gelegen (foto op oude postkaarten) in de nabijheid van Boulogne-sur-Mer. In dit werk in Arras zijn enkele handgeschreven bladzijden (ook gefotografeerd) toegevoegd met de afstammelingen van de tweede zoon van Louis–Eugène bijgewerkt tot 1934. Momenteel wonen nog afstammelingen van hem op beide kastelen (adressen in het Franse telefoonboek onder 'de Rosny').

Na wat zoeken op het internet vind ik ook zijn overlijden: Boulogne-sur-Mer op 25/4/1879, 71 jaar. Een beetje uitleg over de naam: La Gorgue was oorspronkelijk 'le' Gorgue en is het Franse 'gorge' (vrouwelijk substantief), 'De Rosny': er zijn twee Franse gemeenten in de nabijheid van Parijs, namelijk Rosny-sous-Bois (93110) en Rosny-sur-Seine (78710). Hij begint de genealogie met een beschrijving van het wapenschild:

> D'argent à 3 merlettes de sable, 2 et 1. Supports, deux licornes, couronne de comte. Timbre, une licorne issante à mi-corps.

Vroeger was het wapen: d'argent, à 3 coquilles de sable (zoals beschreven in het wapenboek van Waignart).

Waarom nu zoveel aandacht aan deze persoon in onze genealogie? Heel eenvoudig: het is dankzij zijn opzoekingen en geschriften dat we het wapenschild van Cuffé hebben gevonden en hopen hem op die manier aan de vergetelheid te onttrekken zoals we gedaan hebben met de andere voor ons belangrijke genealogen zoals Charles-Claude Lefebvre du Grosriez (IV, 114) en Buteux (IVa, 18, 20).

Morand heeft gehoopt op het verschijnen van een vierde deel, bevattende de gebruikte bronnen van de Rosny. Dit deel is er echter niet gekomen. Ik heb al een bron (onderwerp van dit hoofdstuk) - na lang zoeken - gevonden. De tweede bron (de vermelding van Guillaume Cuffé, zie hierna) ken ik momenteel nog steeds niet. Als we het positief bekijken levert dit zoeken wel interessante resultaten op, maar helaas ook veel tijdverlies!

In deel IVa van *Genealogie van Cuffez ...,* (2004), vermeldde ik op het einde van p. 27 (zie hieronder) dat ik opnieuw - vier maanden na 27/9/04 - een kopie van de bladzijde betreffende 'du Hamel' mocht aanvragen. Op mijn bestelling van 25/1/05 ontving ik op 4/3/05 een diapositief van de bladzijde 197. Het was een foto van een microfilm, want de bladzijde 196 met de familienaam '(de) La Haye' vulde de andere helft van het diapositief. De tekst van de bladzijde 197 was heel klein (11 x 17mm) en werd fotografisch vergroot tot een A4-formaat, dat moeilijk leesbaar is! Bovendien is het slordig geschreven, met doorhalingen (zie foto op p. 44)! Om de reden van de aanvraag van dit document op te geven, herneem ik de bovenvermelde pagina 27 van deel IVa (zie volgende bladzijde):

Tekst van bladzijde 27 van IVa

Tijdens mijn laatste bezoek in de 'Société des Antiquaires de Picardie' op 18/8/04, vraag ik ook het nr. C.B. 184 aan, als volgt beschreven in de catalogus:

> Table de la collection des manuscrits de Dom Grenier, faite en janvier 1860 par le marquis de Belleval.

Ik hoop er het Ms 179 van Buteux in te ontdekken, hoewel in de catalogus van Ph. Lauer de naam 'Buteux' helemaal niet voorkomt. Opeens staat daar 'Buteux'! Het is echter niet het Ms. 179, vermits dit document maar 351 bladzijden telt. Volgens de beschrijving zou het echter gebaseerd zijn op het werk van Buteux dat in 1860 in het bezit was van Belleval. Vermoedelijk zal dit de bron zijn van de La Gorgue-Rosny, die beweert in het Ms Grenier het huwelijk te hebben gevonden van Antoine du Hamel met Martine Cuffé - een bewering die ik reeds zolang wil verifiëren (IV, 153-155) en nu misschien heb gevonden! Als dit juist is hebben we een cruciaal probleem opgelost (IV, 385, nr. 4). Het enige minpunt: geen nieuwe bron voor het huwelijk van Antoine du Hamel met Martine Cuffé!

> Tome LXXXIII Paquet 13e art. 1 A - un vol. in f[lo]
>
> Ce volume, de 351 pages, contient:
>
> Mémoires généalogiques sur plusieurs familles du Comté de Ponthieu & des environs tirez de plusieurs autheurs titres et registres, rangez par ordre alphabétique.
> Un bon nombre de familles nobles du Ponthieu n'y sont pas même indiquées; en revanche il y a la généalogie de quelques familles bourgeoises et celles de plusieurs maisons étrangères au Ponthieu. **Ce volume parait avoir été emprunté, dans beaucoup de ses parties, au travail, beaucoup plus étendu de l'Abbé Buteux dont l'original est dans la bibliothèque de M. de Belleval.**

Waar vinden we nu in het Ms Grenier: *'Tome LXXXIII Paquet 13e art. 1 A'* ? Gelukkig geeft Ph. Lauer in zijn *Collections manuscrites sur l'histoire des provinces de France*, I, 1905, in zijn inleiding (IV, 254), de concordantie op en vinden we voor *'Tome LXXXIII Paquet 13e art. 1 A'*: nr. 83 van de collectie. Daar dit boek zoek is in de KB, ga ik op 24/8/04 naar de RUGent waar ik onder de nrs. 83-84 vind:

> Mémoires et notices sur les familles et les fiefs de Ponthieu et sur les états de la province d'Artois.
> I (83). "Mémoires généalogiques sur plusieurs familles du Comté de Ponthieu et des environs tirez de plusieurs autheurs titres et registres," classés par ordre alphabétique des noms. - 351 pages.
> II (84). Etat alphabétique des fiefs et seigneuries du Comté de Ponthieu (...)

Het gaat hier dus over hetzelfde werk, dat zich in het Ms van dom Grenier in Parijs bevindt. De commentaar van Belleval ontbreekt en het is juist die commentaar die zo belangrijk is! Niettegenstaande ik het nummer van de bladzijde(n) niet ken en ook niet volledig zeker ben dat de familie du Hamel erin besproken wordt, vraag ik op 25/8/04 diapositieven ervan aan. Op 27/09/04 krijg ik echter als antwoord dat dit document niet beschikbaar is omdat het momenteel gemicrofilmeerd wordt. Ik mag mijn aanvraag hernieuwen na vier maanden.

Nota 2005: Op 25/1/05 diende ik een nieuwe aanvraag in. Het diapositief ontving ik op 4/3/05. Inderdaad, in de tekst komt het volgende voor: *'lesdit Niclas du Hamel etoit fils de Antoine du Hamel et Martine Cuffe'*! De bron van de La Gorgue-Rosny is dus een samenvatting van een Ms (179?) van Buteux in het Ms Grenier in Parijs! De overzetting van de volledige tekst (p. 197) zal verschijnen in deel V.

Op de volgende bladzijde komt de gescande foto voor van de helft van het diapositief (72 dpi, 50% gecompresseerd). De overzetting ervan is te vinden op de linkerzijde van de hiernavolgende bladzijden (pp. 45-46 en pp. 51-52), die respectievelijk vergeleken wordt met de tekst van Buteux en met de tekst van de Rosny (zie hieronder).

La Gorgue de Rosny (Eugène de),* Recherches généalogiques sur les comtes de Ponthieu, de Boulogne, de Guines et pays circonvoisins*, dl. II, Boulogne-sur-Mer, C. Le Roy, 1875, p. 719 (ged.) (hertypt)

(…)
Du Hamel, à Abbeville, *porte d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules* (D. Grenier, Waignart) - Jean du Hamel, père de Jean, à Abbeville, 1400, 1405. **Selon le ms. de D. Grenier**, Antoine du Hamel, dernier échevin d'Abbeville en 1511 épousa Martine Cuffé d'où Nicolas qui suit; Guillaume ; Jean, allié à Marie des Camps, Ve d'Ansel Heudin et Jeanne, femme de Jean Lucas, 1543. Led. Nicolas reçu bourgeois d'Abbeville en 1508, fermier du grenier il sel, et commissaire des vivres de l'armée du Roi en 1508, contrôleur des fortifications en 1546, contrôleur de la maison du duc de Vendosmois en 1553, élu en Ponthieu, mayeur d'Abbeville en 1547, ce qui lui donna la noblesse, ainsi qu'à sa famille : allié en 1528 à Marie Sanson, d'où Nicolas, écuyer, Sr de Canchy, gentilhomme du duc d'Alençon, homme d'armes de la compagnie de Me d'Estrées, présente ses fiefs à Abbeville en 1550, sans enfants ; Antoine qui suit ; Jacques ; Jeanne, femme d'Octavien de Bosse, homme d'armes de la même compagnie; Anne, alliée à Antoine Lorfèvre, marchand Gabrielle, mariée en 1555 à hon. hom. Pierre Lavernot, receveur du domaine de Ponthieu, vicomte de Rue; Marie, alliée à Raoult de Poucques, écuyer, Sr d'Alincthun ; et N., femme de hon. hom. Jean Lescrier. Led. Antoine, écuyer, Sr du Mesnil-Heudin, Marcheville , Canchy, gentilhomme du duc d'Anjou, châtelain de Cressy, demt à Abbeville, signe la ligue de 1567, allié en 1567 à Louise Lamiré, fille de Jean, Sr de Nouvion, d'où Oudard qui suit ; Gabrielle , alliée à Louis de St-Soupplis, écuyer, Sr de Wanel, Sorel, Gorenflos ; et Barbe, femme de Paul de Belleval, écuyer, Sr de Neuville. Led. Oudard, écuyer, Sr de Marcheville, lieutenant au régt de Picardie, allié en 1605 à Antoinette de Boubers, d'où Oudard, sans alliance, et Joachim, écuyer, Sr de Canchy, allié en 1644 à Marie Gallet, d'où Guillaume et Oudard, écuyer, Sr d'Yvrench. Led. Guillaume, écuyer, Sr de Canchy, Marcheville, Le Hamel, cape de cavalerie au régr de Merillac, marié d'abord en 1686 à Marie Rumet de Beaucorroy, sans enfants ; ensuite en 1693, à Madeleinedu Plessier, d'où François, Louis et cinq filles. – Claude, jadis Sr de la Lance, au lieu de Mariette de Boubers, fille de Jean. – Hippolyte, comparait à l'arrière-ban pour ses fiefs à Abbeville en 1550.
(…)

Diapositief van Pic. 83, p. 197 - cliché Bibliothèque nationale (Richelieu)

Om zeker te zijn dat de tekst van het ms. Grenier (Picardie 83) gebaseerd is op het werk van Buteux, vergelijken we nu beide teksten:

5.4.3 *Vergelijking tussen* Collection de Picardie 83*, p. 197, en* Buteux ms. 179

Actum est 197

DU HAMEL	*Buteux (ms. 179)*
Cette famille originaire d'Abbeville tire l'anoblesse de Nicolas du Hamel majeur d'Abbeville 1547: lequel a esté longtemps marchand ensuite a eté commissaire des vivres de l'armée du Roy en 1545 et controlleur commis aux ouvrages de la ville par le duc de Vendesmois, gouverneur de Picardie. Il a eté commis par le maire et eschevins pour la vente et distribution du sel dans le comté de Pontieu que le maire et eschevins d'Abbeville tenaient a (= à) ferme du Roy et enfin sur la fin de ses jours il a eté commissaire royal et esleu en l'election de Pontieu.	*Nicolas du Hamel (...)* *marchand commissaire des vivres (ms. 179, p. 496, IV, 186). Puis il fust commis controlleur aux ouvrages par le duc de Vendosmois, gouverneur de Picardie. (ms. 179, p. 496, IV, 186)* *(...) il est qualifié commissaire royal en Ponthieu (id.)*
Ledit Nicolas du Hamel etoit fils de Antoine du Hamel et Martine Cuffe	*Antoine du Hamel (...) fust allié a demiselle Martine Cuffe (ms. 179, p. 495, IV, 182)*
on le qualifie mal Es(cuie)r S(ieu)r du Menil et on luy donne mal d. Marie Carpentin pour espouse	
avait une seur (sœur?) Jeanne du Hamel mariée à Nicolas Lucas cabar(e)tier *en 1543 par titre dans lequel Nicolas paraist sans qualité - led' (ledit) Nicolas avait epousé d. Marie Sanson la fille de Galiot Sanson sieur de Berlisse dont Nicolas sans suite Antoine sans suite et Jacques ci apres.*	*Jeanne du Hamel mariée a h.h. Nicolas Lucas, cabaretier (...) (ms. 179, p. 495, IV, 182)* *titre en 1543, (...) on y voit Nicolas comparoistre sans aucune qualité. (id.)*
Nicolas du Hamel gentilhomme servant du duc d'Alençon et homme d'armes en la compagnie de M. d'Estrée comme aussy etoit son beaufrere le Sr Octavien Bosse ...? qui avait epousé d. Jeanne du Hamel sa seur ...? luy (?) mort 1590, elle morte 1620 *Il fust al(l)ié a ... (sic) sans suite*	*gentilhomme servant de monsieur le duc d'Alençon et hommes d'armes en la compagnie de mons(ieu)r d'Estrées; ainsi que son beaufrere m(onsieu)r Octavien (de Bosse), mary de d(emois)elle Jeanne du Hamel (ms. 179, p. 496, IV, 186)*
~~Antoine cy apres et~~ Anne du Hamel aliée a Antoine Lorfevre marchand	*Anne du Hamel mariée a Antoine Lorfèvre (ms. 179, p. 497)*
Antoine du Hamel Esr Sr de Canchy du Menil Heudain et de Marcheville gentilhomme dem(euran)t (?) le duc de Guise chatelain de Cressy dem(euran)t en la paroisse de St Jean des prez alié a d. Louise Lamiré fille de Jean Lamiré esleu *dont*	*Anthoine du Hamel escuyer,* *chatelain de la forest de Cressi (ms. 179, p. 496, IV, 186) (...) de Saint-Jean des Prés (…) allié a d… Louise Lamiré.*
Oudart du Hamel Esr alié a Antoinette de Boubers fille d'Antoine de Boubers echevin d'Aigueville, *dont Joachim cy après et Oudart mort sans suite*	*Oudart du Hamel escuyer (...) fust alié à d. Antoinette de Boubers (...) dont Joachim du Hamel (ms. 179, p. 497, IV, 193)*
Joachim du Hamel Esr Sr de Canchy alié a Marie Gallet fille de Pierre Gallet sieur de Sombrin maitre des Eaux et Forests, eshevin *seur du maitre des Eaux et Forests de Pontieu dont Guillaume cy apres et Oudart du Hamel Esr Sr d'Yvrenc a marie(r)*	*Joachim du Hamel escuyer seigneur de Canchy fut allié a d. Marie Gallet (ms. 179, p. 497) fille de Pierre Gallet sieur de Sombrin Maître des Eaux et Forests (Rousseville, IV, 112)*
Guillaume du Hamel Esr Sr de Canchy, le Maisnil et Marcheville alié 1° a d. Marie Rumet Beaucorroy sans enfans 2° a d. Madeleine du Plessier de St Cauvin (?) fille d'Eugène du Plessier et de d. Louise de Villers St Paul, Francois, Louis, Elzabeth Luce, Anne Charlotte, Louise, Marie Thérèse et Catherine	*Guillaume du Hamel, chevalier, seigneur de Canchy, le Mainil, Marcheville, (...) capitaine decavalerie (...) avoit épousé d. Marie Rumet de Beaucorroy 2° a d... du Plessier de Saint Cauvin dont des enfants l'aisné Francois du Hamel seigneur de Canchy encore jeune (ms. 179, p. 497)* *(...) Louis, Elisabeth-Luce, Anne-Charlotte, Louise, Marie-Thérèse, Catherine (Rousseville, IV, p. 112)*
Antoine du Hamel eut de Louise Lamire 2 filles, Isabeau du Hamel femme de Louis de St Souplis Esr Sr de Wanel Sorel	*Gabrielle du Hamel épouse de Louis de St Souplis escuier sieur de Beaulieu et (...)*

Vergelijking tussen Coll. de Picardie 83*, p. 197, en* Buteux ms. 179 *(vervolg)*

Gabrielle du Hamel femme de Paul de Belleval Sr de Neuville *L'on trouve Antoine du Hamel eschevin d'Abb' (Abbeville) 1511:* *A. du Hamel signe la Ligue 1576* *Nicolas du Hamel dmt (demeurant) Abbeville y pnte (présente) ses fiefs 1550 - en 1549 sire Nicolas du Hamel marchand vend vingt setiers (152 l.) de bled pour fournir le magazin de Rue*	*Isabeau du Hamel femme de Raoul ou Paul de Belleval escuier sieur de Neuville (ms. 179, p. 497)* *Maistre Antoine du Hamel (...) fust dernier eschevin en 1511 (ms. 179, p. 495, IV, 182)* *(...) si c'est Antoine du Hamel qui a signé la ligue catholique en 1576 ou (...) (ms. 179, p. 496)* *En 1542, 1550, 1552 il (...) presenta ses fiefs*
(***teksten in linkermarge***)	
D'azur a la bande d'or chargée de trois roses de gueules - sup(p)ort 2 griffon(s) cimier en griffon	*Hamel porte d'azur, a la bande d'or, chargée de trois roses de gueules. Supports, deux griffons. Cimier, un griffon naissant. (Rousseville, IV, p. 112)*
Jean du Hamel pere et fils brasseurs a Abb(ville) 1400 et 1405 ***Antoine du Hamel fevre a Abbeville 1509, dernier eschevin 1511, fut alié a Martine Cuffe*** *dont 3 fils: Nicolas, Guillaume et Jean du Hamel et Jeanne du Hamel mariée a Jean Lucas dont suit une fille aliée a Martin de Vis brasseur*	*Jehan du Hamel le pere et le fils brasseurs a Abbeville 1400 - 1403 - 1406 (ms. 179, p. 495)* *Maistre Antoine du Hamel dans la bannière (confrérie) des fevres (forgerons) à Abbeville en 1503 est déclaré estre chirurgien en 1504, 1513, 1519. Fust dernier échevin en 1511 - fust allié à demiselle Martine Cuffe dont Maistr)e Guillaume, Jeanne du Hamel mariée à h.h. Nicolas Lucas, cabaretier ou marchand de vin (...) Nicolas du Hamel qui suivra,* *une de ses filles (Toussaine Lucas) estoit (...) mariée a Martin de Vis brasseur (...)*
Jean du Hamel mercier ...? alié a d. Marie Descamps veuve d'Ancel Heudin	*Jean du Hamel mercier qui avoit épousé demisielle Marie Descamps, veuve d'Ancel de Heudain, mercier (...)*
Guillaume et Jeanne du Hamel (...?) quelques terres a Morival	*ce Guillaume possedoit bien a Morival. (...) Jeanne du Hamel, mariée a Nicolas Lucas (...), aux enfants de qui Antoine et Martine Cuffe donnerent neuf journaulx (journal = ca. 40 ares) de terre a Morival. (ms. 179, p. 495, IV, 182)*
1567 noble homme Octavien de Bosse valet de chambre ordinaire du Roy et commissaire ordinaire de son artillerie alié a d. Jeanne du Hamel fille de Nicolas et de Sanson hon. homme - hon. homme m(ait)re Pierre Lavernot receveur ordinaire du domaine de Pontieu (et) dem(oisell)e Gabrielle du Hamel fille des susd(its) Nicolas et Sanson 19 fevrier 1565 - Raoul de Poucques Esc(uie)r S(ieu)r d'Alinctun hommes d'armes (des ordonnances du Roy) et Marie du Hamel sa femme fille des susdits Nicolas et Sanson.	*(1567) (...) comparurent noble homme Octavien de Bosse valet de chambre ordinaire du Roy, et commissaire de son artillerie et d. Jeanne du Hamel sa femme - hon. homme maistre Pierre Lavernot nagueres receveur ordinaire du domaine de Ponthieu et demoiselle Gabrielle du Hamel sa femme - Raoul de Poucques escuier seigneur d'Alinctun hommes d'armes des ordonnances du Roy (...) et damoiselle Marie du Hamel sa femme, toutes trois filles et legateresses particulieres de feu noble homme Nicolas du Hamel sieur de Canchy et de damoiselle Marie Sanson. (ms. 179, p. 494)*
Led(it) Raoul fils de Jean de Poucques sieur dudit Hallinctun capitaine du mont Hulin et d. Marg(uerit)e du Quesnoy ses pere et mere *Led(it) Raoul et du Hamel eurent Laurens (?) de Poucques*	*(...) comparut honnorable damoiselle Margueritte du Quesnoy veuve de Jean de Poucques escuier en son vivant seigneur d'Alincthun capitaine du mont Hulin (...) (ms. 179, p. 494)*

5.4.4 *Commentaar op de vergelijking van* Picardie 83 *en* Buteux 179

Het ms. Grenier (de bron die de La Gorgue-Rosny aanhaalt als bewijs dat Martine Cuffe de moeder is van Nicolas du Hamel) heeft als andere naam: *Collection de Picardie* en bevat de 'papiers de D. Grenier et autres Bénédictins', dit ter verduidelijking.

Hoewel de tekst moeilijk leesbaar is, kan ik toch met wat moeite praktisch alles lezen. Daar, zoals vermeld staat in de inventaris van Belleval (zie supra), dit werk voornamelijk berust op het werk van Buteux - het nr 179, zoals blijkt uit de studie van de tekst - werd een vergelijking gemaakt tussen p. 197 Grenier (links) en het ms. 179 Buteux (rechts). De auteur raadpleegde ook de bladzijde over 'du Hamel' in het werk van Rousseville (afgedrukt in IV, 112). Bibliografie van dit werk:

Rousseville (Nicolas de Villers, seigneur de), *Nobiliaire de Picardie, généralité d'Amiens, contenant l'extrait des titres et les généalogies produits devant M. Bignon, intendant de cette généralité, avec les jugements rendus par lui et depuis par M. de Bernage son successeur jusqu'en 1716*, zonder plaats noch datum, in folio, 2 delen.

Zoals te zien is op de foto, heeft de auteur verbeteringen aangebracht (vermoedelijk na de lectuur van het werk van Rousseville). De teksten in de linkermarge komen volledig uit het ms. 179 van Buteux, met uitzondering van de beschrijving van het wapenschild (Rousseville). In het begin van de tekst staat de voor ons belangrijke zin:

Ledit Nicolas du Hamel etoit fils de Antoine du Hamel et Martine Cuffe

Dit zal dus de bron zijn van de La Gorgue-Rosny, voorwat betreft zijn tekst over 'du Hamel de Canchy' (p. 43). De andere bron die we zoeken in de beschrijving van het wapen van 'Cuffé' ('Un Guillaume Cuffé est chirurgien à Abbeville'), hebben we nog niet gevonden. Meer hierover op pp. 54-63. Het opzoekingswerk was alleszins heel boeiend!

De auteur heeft echter na deze zin een verbetering aangebracht waarin de naam 'Marie Carpentin' voorkomt, maar die ik niet volledig kon lezen. Daar deze zin heel belangrijk is, riep ik de hulp in van de BnF. Zij kunnen het oorspronkelijk document raadplegen dat meer leesbaar is dan de microfilm. In haar antwoord van 9/9/05 geeft de conservator, Charlotte Denoël, volgende lezing:

On le qualifie **mal** escuier Sieur Duminil (= du Menil) et on luy donne **mal** d. Marie Carpentin pour espouse

Het woordje 'mal' (= verkeerdelijk) kon ik helemaal niet lezen. Dit in deze zin belangrijke woordje betekent dat de auteur, de akte van 1528 in Rousseville gelezen hebbende, **niet** akkoord gaat met deze laatste, maar wel Buteux volgt (*'mais ce contract est suspect et apparemment faulx*', zie IV, p. 186). De eerste 'mal' slaat op 'escuier', m.a.w. Antoine du Hamel is niet van adel en bij de tweede 'mal' betwijfelt hij de vermelding van Marie Carpentin als moeder van Nicolas.

Uit de vergelijking van beide teksten (Coll. de Pic. 83 en SAP, ms. 179) valt er op te merken dat onderaan in de tekst Isabeau du Hamel de vrouw is van L. de St-Souplis (Pic. 83), terwijl het in het ms. 179 Gabrielle is. Wat verder staat dan dat Gabrielle du Hamel de vrouw is van Paul de Belleval (83) en in ms. 179 is het dan weer Isabeau du Hamel. Wat is er juist?

Volgens de *Nobiliaire de Ponthieu et de Vimeu* van René de Belleval (1874) (zie IV, 117) bestaat Isabeau niet. Antoine du Hamel had drie dochters, namelijk: Anne, Barbe en Gabrielle. Volgens hem is het Barbe die gehuwd is met Paul de Belleval, 'seigneur de la Neufville' in 1580. Gabrielle is degene die Louis de St-Souplis, 'escuier, seigneur de Sorel et Wanel', huwde in 1604.

Onderaan vermeldt Buteux (83 en 179) een Gabrielle du Hamel die met Raoul de Poucques is gehuwd. Die is hier wel een dochter van Nicolas en Marie Sanson, en niet van Antoine!

Buteux kende de inhoud van het huwelijkscontract van 1528. Op een los blad in het C.B. 201 (*Notes généalogiques de l'abbé Buteux*), zie ook IVa, p. 15, komt volgende tekst voor (van foto genomen in de SAP op 9/4/03):

Antoine du Hamel Esr Sgr du Mesnil Eudin allié a d(amoiselle) Marie Carpentin dont Nicolas et Antoine.

Nicolas fut Esr Sgr allié de Canchi allié a d. Marie Sanson le 18 février 1528 Esr et aussi Sr du Mesnil Eudin assisté de n.h. Nic. Trufier Esr Sr d'Allenay, Pierre Gallet Esr Sr de Ham et Jean de Belleval Es(cuie)r Sr dudit lieu ses cousins. Marie Sanson assistée de n.h. Galiot Sanson Sr de Berlize son pere, Pierre Yver licentié es loix, n.h. Pierre le Roy Esr Sr du Mesnil, Adrien de St Soupli Esr Sr de Watteblairie ses parens. Par Ant. Machrier - transaction entre Nicolas et Ant. du Hamel freres leurs enfans - par Jacques le Roy et Honoré le Blond.

dont

Antoine du Hamel Esr Sr de Marcheville et de Canchi allié a Louise Lamiré 20 septembre 1567

dont

Oudart du Hamel Esr allié 7 juin 1605 a Antoinette de Boubers assisté d'Helene d'Aigneville veuve de Boubers Esr Sr d'Hondencourt

dont

Joachim allié a Marie Gallet 1644 dont Guillaume allié 2e 22 juin 1693 avec Madelene de Plessier fille Eugene et Louise de Villers Saint Paul

Op hetzelfde losse blaadje komt ook nog de familie d'Imbleval (1506-1689) voor. Natuurlijk heb ik gehoopt in dit C.B. 201 gegevens te vinden over 'Cuffe'. Spijtig genoeg komt de naam niet voor onder de letter 'C'. Deze notitie is weer een genealogie van du Hamel de Canchy rond dezelfde tijd gemaakt als deze van Rousseville (IV, 112) en van le Caron de Léperon (IV, 258). Zij zijn nagenoeg identiek, m.a.w. we vinden geen andere vroegere bron voor Marie Carpentin als moeder van Nicolas du Hamel. Wie schrijft af van wie? Het blaadje hierboven kan wat ouder zijn dan de twee andere (op het los blaadje: 1693 als oudste datum, bij Rouseville: 1706).

Daar ik meer informatie over de C.B. 201 (*Notes généalogiques de l'abbé Buteux*) wilde hebben en in de inventaris van de 'Société des Antiquaires de Picardie' verwezen werd naar de aankoop ervan (Belleval 1902) in hun tijdschrift op p. 586 (zie IVa, 15), vroeg ik een fotokopie die mij werd toegestuurd op 5/10/05. Deze is hier overgetypt (methode OCR).

***Bulletin de la Société des Antiquaires de Picardie, t. XXI (1901-1903),* pp. 586-87 (gedeeltelijk)**

Notes généalogiques pour servir à l'histoire de plusieurs familles de Picardie. Dossier de plus de 200 feuillets de divers formats. Documents manuscrits des XVII ^{e} et XVIII ^{e} siècles réunis par l'abbé Buteux et accompagnés de nombreuses notes de sa main.
Ce sont toutes notes séparées et assez difficiles à classer. Véritables fiches, elles ont dû servir à l'abbé Buteux pour rédiger les généalogies qui se trouvent dans les manuscrits de l'auteur précédemment acquis par la Société. Ces notes étaient dans un désordre parfait, je les ai, autant que possible, classées par ordre alphabétique. Certains feuillets contiennent plusieurs noms, ils ont été placés au rang que comporte le nom de la première famille indiquée, avec renvoi pour les autres. Il serait nécessaire d'établir une pagination avec table des noms (mijn onderlijning). Sous la rubrique pièces diverses, j'ai réuni les feuilles qui concernent des familles complètement étrangères à la Picardie et des extraits d'auteurs anciens. Aux notes manuscrites de l'abbé Buteux sont jointes de nombreuses pièces qui lui avaient été communiquées par les familles: copies d'acte de naissance, testaments, tableaux généalogiques avec armoiries naïvement dessinées, etc. Un des dossiers les plus curieux est celui de la famille Cornu, seigneurs de Beaucamps. On y trouve l'indication du lieu de naissance des seize enfants du requérant, avec noms des parrains et marraines, toute une enquête sur la noblesse de cette famille et copies des lettres de relief.
Tandis que les deux manuscrits précédents du généalogiste abbevillois ne s'occupent guère que des familles du Ponthieu et du Vimeu, celui-ci fournit des renseignements sur plusieurs familles de l'Amiénois, une généalogie, dite nouvelle de la maison de Mailly, des notes sur les Des Friches, Gorguette, Fouquesolle, Gouffier (mijn onderlijning), Gueulluy, Louvencourt, du Bos, Picquet, le Clerc de Bussy, Saisseval, etc., etc. C'est donc avec bonheur que les généalogistes, membres de la Société, doivent accueillir l'entrée dans nos archives de ce nouveau recueil des travaux de l'abbé Buteux, car il est précieux à bien des titres.

Die nota's werden door Buteux verzameld en 'accompagnés de nombreuses notes de sa main'. Bovenvermelde genealogie van du Hamel is in een ander schrift dan dit van het ms. 179, dat zou van de hand zijn van Buteux zelf. Zolang we echter geen handgeschreven brief hebben van Buteux kunnen we niet met volledige zekerheid zeggen dat het ms. 179 de oorspronkelijke bron, ofwel een kopie is. Het blad met de genealogie van de familie 'Gouffier' besproken in IV, 61, heeft hetzelfde handschrift als het ms. 179 (Buteux?).

Dit is dan nog een versie (na 1693!) van het fameuze contract van 1528 (IV, 113, 158 en 160)! Hoewel Buteux op de hoogte is van dit contract, vermeldt hij niet eens in het ms. 179 de mogelijkheid dat 'Marie Carpentin' eventueel de moeder van Nicolas kan zijn. Dit is dan weer een geruststelling voor ons!

Uit de vergelijking van de tekst van het nr 83 met het ms. 179 (en ook Rousseville) mogen we dus besluiten dat de tekst, in de beschrijving van de collectie van de msn.. van D. Grenier, door Belleval (zie p. 42), juist is:

> Ce volume parait avoir été emprunté, dans beaucoup de ses parties, au travail, beaucoup plus étendu de l'Abbé Buteux dont l'original est dans la bibliothèque de M. de Belleval.

5.4.5 *Vergelijking tussen tekst* Coll. de Picardie 83 *en* de La Gorgue-Rosny

<u>Actum est</u> 197

DU HAMEL	(de La Gorgue-Rosny over *Sanson*, zie III, 130)
Cette famille originaire d'Abbeville tire la noblesse de Nicolas du Hamel majeur d'Abbeville 1547: lequel a esté longtemps marchand ensuite a eté commissaire des vivres de l'armée du Roy en 1545 et controlleur commis aux ouvrages de la ville par le duc de Vendesmois, gouverneur de Picardie. Il a eté commis par le maire et eschevins pour la vente et distribution du sel dans le comté de Pontieu que le maire et eschevins d'Abbeville tenaient a (= à) ferme du Roy et enfin sur la fin de ses jours il a eté commissaire royal et esleu en l'election de Pontieu.	**mayeur d'Abbeville en 1547, ce qui lui donna la noblesse, ainsi qu'à sa famille** et commissaire des vivres de l'armée du Roi en 1545 contrôleur des fortifications en 1546, contrôleur de la maison du duc de Vendosmois fermier du grenier à sel
Ledit Nicolas du Hamel etoit fils de Antoine du Hamel et Martine Cuffe ***on le qualifie mal Es(cuie)r S(ieu)r du Menil et on luy donne mal d. Marie Carpentin pour espouse*** *avait une seur (sœur?) Jeanne du Hamel mariée à Nicolas Lucas cabar(e)tier en 1543 par titre dans lequel Nicolas paraist sans qualité - led' (ledit) Nicolas avait epousé d. Marie Sanson la fille de Galiot Sanson sieur de Berlisse dont Nicolas sans suite Antoine sans suite et Jacques ci apres.*	allié en 1528 à Marie Sanson,
Nicolas du Hamel gentilhomme servant du duc d'Alençon et homme d'armes en la compagnie de M. d'Estrée comme aussy etoit son beaufrere le Sr Octavien Bosse ...? qui avait epousé d. Jeanne du Hamel sa seur ...? luy (?) mort 1590, elle morte 1620 *Il fust al(l)ié a ... (sic) sans suite*	d'où Nicolas, écuyer, Sr de Canchy, gentilhomme du duc d'Alençon, hommes d'armes de la compagnie de M. d'Estrées, présente ses fiefs à Abbeville en 1550, sans enfants, Jeanne, femme d'Octavien de Bosse, homme d'armes de la même compagnie;
~~Antoine cy apres et~~ Anne du Hamel aliée a Antoine Lorfevre marchand *Antoine du Hamel Esr Sr de Canchy du Menil Heudain et de Marcheville gentilhomme dem(euran)t (?) le duc de Guise chatelain de Cressy dem(euran)t en la paroisse de St Jean des Pres alié a d. Louise Lamiré fille de Jean Lamiré esleu dont* *Oudart du Hamel Esr alié a Antoinette de Boubers fille d'Antoine de Boubers echevin d'Aigueville, dont Joachim cy après et Oudart mort sans suite* *Joachim du Hamel Esr Sr de Canchy alié a Marie Gallet fille de Pierre Gallet sieur de Sombrin maitre des Eaux et Forests, echevin seur du maitre des Eaux et Forests de Pontieu dont Guillaume cy apres et Oudart du Hamel*	Anne, alliée à Antoine Lorfèvre, marchand; Gabrielle, mariée en 1555 à hon. hom. Pierre Lavernot, receveur du domaine de Ponthieu, vicomte de Rue; Marie, alliée à Raoult de Poucques, écuyer, Sr d'Alincthun; Antoine qui suit; Jacques; et N., femme de hon. hom. Jean Lesenier. Led. Antoine, écuyer, Sr du Mesnil-Heudain, Marcheville, Canchy, gentilhomme du duc d'Anjou, châtelain de Cressy, dem(euran)t à Abbeville, signe la Ligue en 1567, allié en 1567 à Louise Lamiré. Led. Oudard, écuyer, Sr de Marcheville, lieutenant au rég(imen)t de Picardie, allié en 1605 à Antoinette Boubers, d'où Oudard, sans alliance, et Joachim, écuyer Sr de Canchy, allié en 1644 à Marie Galle
Esr Sr d'Yvrenc a marie(r) - Guillaume du Hamel Esr Sr de Canchy, le Maisnil et Marcheville alié 1° a d. Marie Rumet Beaucorroy sans enfans 2° a d. Madeleine du Plessier de St Cauvin (?) fille d'Eugène du Plessier et de d. Louise de Villers St Paul, Francois, Louis, Elzabeth Luce, Anne Charlotte, Louise, Marie Thérèse et Catherine *Antoine du Hamel eut de Louise Lamire 2 filles,*	d'abord en 1686 à Marie Rumet de Beaucorroy, sans enfants; ensuite, en 1693, à Madeleine du Plessier, d'où François, Louis et cinq filles, allié en 1567 à Louise Lamiré, fille de Jean, Sr de Nouvion, d'où Oudard qui suit;
***Isabeau** du Hamel femme de Louis de St Souplis Esr Sr de Wanel Sorel - **Gabrielle** du Hamel femme de Paul de Belleval Sr de Neuville - L'on trouve Antoine du Hamel eschevin d'Abb' (Abbeville) 1511:*	**Gabrielle**, alliée à Louis de St-Soupplis, écuyer, Sr de Wanel, Sorel, Gorenflos; et **Barbe**, femme de Paul Belleval, écuyer, Sr de Neuville.
A. du Hamel signe la Ligue 1576 - Nicolas du Hamel dmt (demeurant) Abbeville y pnte (présente) ses fiefs d'où Guillaume et Oudard, écuyer Sr d'Yrench. Led. Guillaume, écuyer, Sr de Canchy, Marcheville, Le Hamel, capt de cavalerie au regt de Mérillac, marié	Led. Antoine, écuyer, (...) signe la ligue en 1576

1550 - en 1549 sire Nicolas du Hamel marchand vend vingt setiers (152 l.) de bled pour fournir les magasins de Rue

Vergelijking tussen tekst Coll. de Picardie 83 *en* de La Gorgue-Rosny (vervolg)

(***teksten in linkermarge***)	(de La Gorgue-Rosny over du Hamel, zie p. 43)
D'azur a la bande d'or chargée de trois roses de gueules - sup(p)ort 2 griffon(s) cimier en griffon	Du Hamel, à Abbeville, porte *d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules (D.Grenier, Waignart)*
Jean du Hamel pere et fils brasseurs a Abb(ville) 1400 et 1405	Jean du Hamel, père de Jean, à Abbeville, 1400, 1405.
Antoine du Hamel** fevre a Abbeville 1509, dernier eschevin 1511, **fut alié** a **Martine Cuffe *dont 3 fils: Nicolas, Guillaume et Jean du Hamel et Jeanne du Hamel mariée a Jean Lucas dont suit une fille aliée a Martin de Vis brasseur*	Antoine du Hamel, dernier échevin d'Abbeville en 1511 épousa Martine Cuffé d'où Nicolas qui suit; Guillaume; et Jeanne, femme de Jean Lucas, 1543.
Jean du Hamel mercier ...? alié a d. Marie Descamps veuve d'Ancel Heudin	Jean, allié à Marie des Camps, Ve d'Ansel Heudin,
Guillaume et Jeanne du Hamel (...?) quelques terres a Morival	
1567 noble homme Octavien de Bosse valet de chambre ordinaire du Roy et commissaire ordinaire de son artillerie alié a d. Jeanne du Hamel fille de Nicolas et de Sanson hon. homme - hon. homme m(ait)re Pierre Lavernot receveur ordinaire du domaine de Pontieu (et) dem(oisell)e Gabrielle du Hamel fille des susd(its) Nicolas et Sanson 19 fevrier 1565 - Raoul de Poucques Esc(uie)r S(ieu)r d'Alinctun hommes d'armes (des ordonnances du Roy) et Marie du Hamel sa femme fille des susdits Nicolas et Sanson.	Jeanne, femme d'Octavien de Bosse, homme d'armes de la même compagnie; Anne, alliée à Antoine Lorfèvre, marchand Gabrielle, mariée en 1555 à hon. hom. Pierre Lavernot, receveur du domaine de Ponthieu, vicomte de Rue; Marie, alliée à Raoult de Poucques, écuyer, Sr d'Alincthun
Led(it) Raoul fils de Jean de Poucques sieur dudit Hallinctun capitaine du mont Hulin et d. Marg(uerit)e du Quesnoy ses pere et mere *Led(it) Raoul et du Hamel eurent Laurens (?) de Poucque*	

5.4.6 *Commentaar op de vergelijking van* Picardie 83 *en* Rosny

Uit de vergelijking van beide teksten blijkt duidelijk dat de La Gorgue-Rosny zich gebaseerd heeft op de tekst van Buteux. Hij vermeldt ook als bron Waignart en inderdaad, hij voegt 'Gorenflos' toe bij de titel van Louis de Saint-Soupplis, die huwt met Gabrielle du Hamel (zie ms. 106 van Waignart, p. 125, toevoeging, IV, p. 251).

Hij heeft ook Rousseville geraadpleegd o.a. voor de talrijke huwelijksjaartallen (zie IV, 112). Het jaartal 1543 van het huwelijk van Jeanne du Hamel met Nicolas Lucas heeft hij ergens anders gehaald, misschien uit de genealogie van de familie Lucas, (niet nagezien).

In IV, 262, hebben we een vergelijking gemaakt tussen de tekst van Buteux en deze van de La Gorgue-Rosny, waarna we tot het besluit kwamen dat er een grote gelijkenis bestond. Daar dit ms. 179 (oorspronkelijk in de bibliotheek van Belleval) nu in Amiens is en de La Gorgue-Rosny als bron van zijn vermelding, dat Martine Cuffé de moeder is van Nicolas du Hamel, het ms. Grenier in Parijs opgeeft, **kon** dit een andere bron zijn geweest. Helaas is het dezelfde bron! We hadden liever nog een tweede bron gewild!

5.5 Geschriften van Buteux in de BM van Amiens

We hebben het in deel IV, 179-95 en in deel IVa veel gehad over de voor ons zeer belangrijke geschriften van de ‘abbé’ Buteux in de SAP van Amiens, in verband met het aanwezigheid van de Cuffe-familie in Abbeville. In de *Notes biographiques sur M. l'abbé Buteux tirés en partie des œuvres généalogiques de M. Charles-Claude Lefebvre Dugrosriez* in IVa, 18-19, komt er een belangrijke zin voor die noopte tot verder onderzoek:

> *(…) Je crois avoir lu dans quelque note de mon père* ***qu'un troisième ouvrage de M. Buteux existe à la Bibliothèque d'Amiens****, faute de pouvoir la retrouver, en ce moment du moins, je suis dans l'impossibilité d'en donner le titre. J'espère un jour pouvoir remettre mettre la main dessus, dans ce cas je m'empresserai d'indiquer dans un post-scriptum ce que j'en saurai, au reste à mon premier voyage dans cette ville je me livrerai à des recherches qui peut-être me procureront la preuve qui ma mémoire ne m'abuse pas. (…)*

De auteur van die tekst is de oudste zoon van Charles-Claude Lefebvre du Grosriez, namelijk Thomas-Charles-Edouard, geboren in Abbeville in 1799 (+ 1861), zie IV, 114). Het zou interessant zijn voor ons om nog een derde werk van Buteux te ontdekken. Op 2 november 2009 vraag ik een bevesting aan de ‘Bibliothèque municipale’ van Amiens. Als antwoord ontvang ik op 19 november 2004 volgende uitleg:

> (...)
> En réponse à votre courrier du 2 novembre concernant la présence dans nos collections d'un manuscrit de l'abbé Buteux, je suis en mesure de vous confirmer les informations suivantes:
> Le legs d'Ernest Prarond comporte des annales d'Abbeville dont cet homme de lettres et historien était natif. *Le Catalogue des manuscrits des bibliothèques*

> *publiques de France, tome 50,* 1954, les décrit sommairement: « Annales historiques et administratives d'Abbeville. Recueil de notes et de pièces originales, classées dans l'ordre chronologique. Publication combinée des manuscrits de Waignart, Rumet, Formentin, Beauvarlet, Sangnier d'Abancourt, Dom Grenier, Hermant, Godart de Beaulieu, abbé Buteux, marquis de Ver, Traullé, Siffait, etc ..., avec des annotations tirées des archives de la ville et autres lieux. »
> En fonction de la période que vous avez indiquée, les manuscrits ms. 1712 D à ms. 1717 D sont susceptibles de contenir des pages soit directement de l'abbé Buteux, soit des copies effectuées par Ernest Prarond lui-même à partir de ses manuscrits. Seuls les ms. 1715 D (1651-1680) à 1717 D (1701-1725) sont détaillés dans leur contenu et datent effectivement de la seconde moitié du 17 ème siècle et du premier quart du 18 ème siècle. Pour les manuscrits précédents, la répartition chronologique s'établit comme suit: les 17 dossiers du ms. 1712 D s'étalent de 1601 à 1618, le ms. suivant ne comporte que 7 dossiers, sur les années 1619-1625, tandis que les 25 dossiers constituant le ms. 1714 D correspondent aux années 1626-1650. Tous ces manuscrits pourront naturellement vous être communiqués en salle du patrimoine de la bibliothèque Louis Aragon, et vous aurez tout loisir de formuler des demandes de reproduction partielle des passages les plus pertinents pour votre recherche.
> (...)

Dit antwoord is zeer gedetailleerd, maar geeft ons niet direct een antwoord op onze vraag. Ernest Prarond (1821-1909) heeft zeer veel interessante genealogische geschriften nagelaten die zich bevinden in de BM van Abbeville en nu ook in Amiens volgens dit bovenstaand antwoord. Het ware belangrijk een authentiek schrift van Buteux te vinden om te weten of het ms. 179 van de SAP het oorspronkelijk document is of een kopie. Er is nog werk aan de winkel als we alles willen weten! Ik heb er echter nu (2009) geen tijd meer voor.

5.5.1 *Bezoek van de BM in Amiens (toevoeging 2016)*

Op 7 december 2016 ga ik met mijn zoon naar de BM in Amiens in de hoop documenten van Buteux te vinden die volgens het antwoord van de BM Amiens er zouden zijn. In de 1712 D ('D' staat voor groot formaat, vb. folio). Ik krijg twee mappen 1712/1 en 1712/2. De mappen bevatten submappen per jaar met geschreven nota's van gebeurtenissen in dit jaar met verwijzingen naar Buteux, Traullé, enz. Daar ik zoek in de periode tussen 1460 en 1570 vind ik in de catalogus (waaruit de gegevens van het antwoord van de BM Amiens komen) vroegere nummers: o.a. 1707 D (1484-1525); 1708 D (1526-1550). In het ms. 1707/1 zie ik opeens in het jaar 1511 een tekst met Antoine du Hamel en **Martine Cuffé**, met onderaan de bron: A. Ledieu, *La vallée du Liger,* 'Mémoires de la Société d'émulation d'Abbeville', 1884-1886, pp. 549-550. Een nieuwe bron? Daar deze '*Mémoires ...*' te vinden zijn in de BM van Abbeville en we toch daar moesten zijn, ging ik dit nagaan. Alcius Ledieu (1850-1912) kennen we (zie p. 57). Hij was conservator van de BM Abbeville en een Picardisch historicus. Hieronder volgt een vergelijking van de tekst van A. Ledieu met de tekst van de Rosny:

(Ledieu 1884-86)

(...) En 1500, noble homme Antoine du Hamel [1], échevin d'Abbeville en 1511, s'intitulait seigneur du Mesnil-Heudin. Il ne faut pas confondre cette famille, issue de l'ancienne bourgeoisie d'Abbeville, avec les du Hamel de Bellenglise, seigneurs du Hamel près de Corbie. Selon D. Grenier, **Antoine du Hamel** eut de son mariage avec **Martine Cuffé**: 1° Nicolas, qui suit; 2° Guillaume, prêtre; 3° Jean, marié à Marie des Camps, veuve d'Ansel Heudin; 4° Jeanne, alliée à Jean Lucas.

Nicolas du Hamel, seigneur du Mesnil, Marcheville et autres lieux, fut reçu bourgeois d'Abbeville en 1508; il devint fermier du grenier à sel de cette ville, commissaire des vivres de l'armée du roi en 1545, contrôleur des fortifications en 1546, élu en Ponthieu, maïeur d'Abbeville en 1547, ce qui le rendit noble ainsi que sa famille; il mourut en 1556. Par contrat du 18 février 1528, il avait épousé Marie Sanson, dont il eut: 1° Nicolas, seigneur de Canchy, gentilhomme du duc d'Alençon, mort sans enfants; 2° Antoine, qui suit; 3° Jacques; 4° Jeanne, mariée en 1555 à Jean Lecuyer, contrôleur des deniers d'Abbeville, et, en secondes noces, en 1561, à Octavien de Bosse, valet de chambre du roi; 5° Anne, femme de Daniel Briet; 6° Gabrielle, mariée en 1555 à Pierre Lavernot; 7° Marie, alliée à Raoul de Poucques, seigneur d'Alincthun. Par acte du 4 décembre 1548, Nicolas du Hamel avait donné dix livres dix sol de rente à l'église de Saint-Wulfran d'Abbeville pour chanter un Gaude Maria.

Antoine du Hamel, écuyer, seigneur du Menil-Eudin, Canchy et autre lieux, gentilhomme du duc d'Alençon, châtelain de la forêt de Crécy, signa la Ligue à Abbeville en 1576; il avait épousé par contrat du 20 septembre 1567 Louise Lamiré, fille de Jean, seigneur de Nouvion, gouverneur (= maïeur en 1563?) d'Abbeville, et de Barbe l'Yver; de ce mariage sont nés: 1° Oudart, seigneur de Marcheville et Canchy; 2° Gabrielle, alliée en 1604 à Louis de Saint-Soupplis; 3° Anne, alliée par contrat du 30 juillet 1580 à Antoine Lorfèvre; 4° Barbe, mariée par contrat du même jour à Paul de Belleval, (...)

____

1 Armes: *D'azur, à la bande d'or, chargée de 3 roses de gueules.*

(de Rosny 1875)

Du Hamel, à Abbeville, porte *d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules (D.Grenier, Waignart)* Jean du Hamel, père de Jean, à Abbeville, 1400, 1405. Selon le *ms. de D. Grenier*, **Antoine du Hamel**, dernier échevin d'Abbeville en 1511 épousa **Martine Cuffé** d'où Nicolas qui suit; Guillaume; et Jeanne, femme de Jean Lucas, 1543. Ledit Nicolas reçu bourgeois d'Abbeville en 1508, fermier du grenier à sel, et commissaire des vivres de l'armée du Roi en 1545, contrôleur des fortifications en 1546, contrôleur de la maison du duc de Vendosmois en 1553, élu en Ponthieu, mayeur d'Abbeville en 1547, ce qui lui donna la noblesse, ainsi qu'à sa famille (commissaire des vivres de l'armée du Roi en 1545) (contrôleur des fortifications en 1546, contrôleur de la maison du duc de Vendosmois) allié en 1528 à Marie Sanson, d'où Nicolas, écuyer, Sr de Canchy, gentilhomme du duc d'Alençon, hommes d'armes de la compagnie de M. d'Estrées, présente ses fiefs à Abbeville en 1550, sans enfants, Jeanne, femme d'Octavien de Bosse, homme d'armes de la même compagnie; Anne, alliée à Antoine Lorfèvre, marchand; Gabrielle, mariée en 1555 à hon. hom. Pierre Lavernot, receveur du domaine de Ponthieu, vicomte de Rue; Marie, alliée à Raoult de Poucques, écuyer, Sr d'Alincthun; Antoine qui suit; Jacques; et N., femme de hon. hom. Jean Lesenier. Led. Antoine, écuyer, Sr du Mesnil-Heudain, Marcheville, Canchy, gentilhomme du duc d'Anjou, châtelain de Cressy, dem(euran)t à Abbeville, signe la Ligue en 1567, allié en 1567 à Louise Lamiré. Led. Oudard, écuyer, Sr de Marcheville, lieutenant au rég(imen)t de Picardie, allié en 1605 à Antoinette Boubers, d'où Oudard, sans alliance, et Joachim, écuyer Sr de Canchy, allié en 1644 à Marie Gallet, d'où Guillaume et Oudard, écuyer Sr d'Yrench. Led. Guillaume, écuyer, Sr de Canchy, Marcheville, Le Hamel, capt de cavalerie au regt de Mérillac, marié d'abord en 1686 à Marie Rumet de Beaucorroy, sans enfants; ensuite, en 1693, à Madeleine du Plessier, d'où François, Louis et cinq filles, allié en 1567 à Louise Lamiré, fille de Jean, Sr de Nouvion, d'où Oudard qui suit; **Gabrielle**, alliée à Louis de St-Soupplis, écuyer, Sr de Wanel, Sorel, Gorenflos; et **Barbe**, femme de Paul Belleval, écuyer, Sr de Neuville.
(...)

Commentaar

Uit de vergelijking van beide teksten blijkt dat Ledieu, de Rosny volgt wat betreft Martine Cuffé, maar voor de overlijdensdatum van Nicolas du Hamel de verkeerde datum van Belleval neemt (1556). Hoewel hij dus wel Belleval kent, volgt hij dus ook Buteux. We hebben een bijkomende vermelding door een bekend historicus dat de moeder van Nicolas du Hamel Martine Cuffé is en niet Marie Carpentin. Het is wel geen nieuwe bron!

5.6 Guillaume Cuffé bij de La Gorgue-Rosny

We komen terug op een belangrijke uitspraak van de Rosny waarop we nog geen antwoord hebben. In zijn *Recherches généalogiques sur les comtes...* schrijft hij (III, 109):

> CUFFE. A Abbeville. Porte d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules. Un Guillaume Cuffé était chirurgien à Abbeville. Catherine Cuffé ou de Cuffé, alliée à Jean Sanson, échevin d'Abbeville en 1493.

De beschrijving van het wapenschild en de tekst over Catherine Cuffé haalt hij uit *L'Histoire généalogique des comtes de Pontieu*... door 'Père Ignace', alias Jacques Sanson, maar waar heeft hij gevonden dat Guillaume Cuffé een chirurgijn was in Abbeville? Soms vermeldt hij de bron van zijn beweringen, zoals het ms. D. Grenier, maar hier: niets. Nochtans kan dit belangrijk zijn voor ons. Misschien een andere bron?

Mijn eerste idee was dat hij dit heeft gevonden in hetzelfde handschrift waar hij het huwelijk van Antoine du Hamel met Martine Cuffé vond (Pic. 83). Om deze reden vraag ik op 7 maart 2006 een kopie van de bladzijde met de gegevens over de familie 'Sanson' aan. Ik doe dit omdat het ms. 83 van het 'Fonds de Picardie' hoofdzakelijk is gebaseerd op het ms. 179 van Buteux en dat de vermelding *'M(aistr)e Guill. Cuffe chirurgien en1497'* bij hem voorkomt in de tekst over de Sansons op p. 724, zie IV, 194.

Op 19/4/06 krijg ik echter als antwoord: *'le manuscrit coté Picardie 83 ne contient aucun document concernant la famille Sanson'*. Wat later vraag ik hen ook nog na te zien of de naam ‘Samson’ erin voorkomt, omdat Buteux (en ook nog anderen) ‘Sanson’ soms met een ‘m’ schrijft. Op deze vraag werd niet gereageerd. Zelfs al kreeg ik een kopie van dit blad, dan was het nog niet zeker dat de vermelding van Guillaume Cuffe erin zou voorkomen. Het is mogelijk dat de kopiist de naam 'Cuffé' op een afzonderlijk blad heeft behandeld (nog na te zien in het ms. Pic. 83 in Parijs). Als de vermelding toch zou voorkomen in dit manuscript, dan zou het jaartal '1497' ook in de *Recherches généalogiques sur les comtes ...,* moeten staan: hij vermeldt wel '1493' voor de schepen Jean Sanson! Die laatste bron kennen we: ‘Père Ignace’, alias Jacques Sanson (zie hierboven). Tijdens een ander bezoek aan Parijs (Richelieu) op 27/11/08 vraag ik dit ms. Picardie 83 aan. Men wil mij de microfilm ervan geven, maar na wat aandringen, kan ik toch het oorspronkelijke document inzien: echter geen ‘Cuffe’, noch ‘Sanson’, noch ‘Samson’! In het origineel document (ms. 179 van Buteux, zie IVa, 42) wordt er weinig tekst besteed aan ‘Sanson’ en de auteur van het ms. Picardie vond het dus niet belangrijk genoeg om het op te nemen in zijn compilatie.

Waar heeft de La Gorgue dit gehaald? Tot op heden zijn onze enige bronnen van Guillaume Cuffé: de Grosriez en Buteux. De Grosriez is het waarschijnlijk niet, want Charles-Claude Lefebvre (= de Grosriez) zegt dat Jean Sanson schepen is in 1516 in Abbeville en dus niet in 1493. De Rosny verwijst niet naar het fonds du Grosriez in zijn bronvermelding. Dit archief werd maar gedeponeerd in 1925 en zijn *Recherches généalogiques sur les comtes ...,* dateert al vanaf 1874.

Als we zijn teksten over 'du Hamel' en 'Sanson' lezen, vermeldt hij nog andere belangrijke bronnen, namelijk:

Rolland (du Hamel) archer (...) en 1523. (Gaign.)
Jean de Sandricourt, hommes d'armes (...) en 1515. (Gaign.)

Pierre Sanson, sergent à masse, à Abbeville, en 1471. Gilles, à Abbeville, 1471.
Pierre et Abraham, mayeurs de bannière, 1531. (Rég. de l'échevinage)

'Gaign.' verwijst naar (François) Roger de Gaignières, een Franse genealoog die zijn omvangrijk archief deponeerde in 1711, dat zich nu in de BnF (Richelieu) in Parijs bevindt. De Rosny kan dit dus in een andere bron hebben gevonden (die we ook graag zouden vinden!).

'Rég. de l'échevinage' kan wel de mogelijke bron zijn. We zitten echter wel verveeld met de 'é' in 'Rég'. Het kan 'règlement', ofwel 'registre' zijn. In de alfabetische tabel van de inventaris van het ms. Grenier in Ph. Lauer, *Collections manuscrites sur l'Histoire des provinces de France*, II, Paris, 1911, komt onder 'Abbeville' op 6 paginas 'échevinage' voor. Op p. 122 (nr 93) gaat het over akkoorden tussen de schepenbank van Abbeville en de kerk van Saint-Jean-des-Prés (1368 en 1482). Op de pp. 250-59 (nrs 298-301) gaat het over brieven, charters, enz., van de schepenbank van Abbeville van 1285 tot 1498. Er komen echter geen registers van de schepenbank in voor. Waarschijnlijk zal dit niet de bron zijn geweest van de La Gorgue-Rosny wanneer hij beweert dat Guillaume Cuffé 'chirurgien' is in Abbeville.

Zoals we hierboven zien heeft de La Gorgue voor het jaar 1471 twee Sansons gevonden in Abbeville. Daar zijn tekst over 'Guillaume Cuffé' slechts uit een zin bestaat, heeft hij zijn bron niet vermeld (tot onze spijt!).

Buteux preciseert dat Guillaume Cuffe chirurgijn was in Abbeville in **1497** (ms. 179, p. 724, IV, 194):

M(aistr)e Guill. Cuffe chirurgien 1497 et Antoine chirurgien 1504

Wat gebeurde er in Abbeville in 1497? We hebben enkele bronnen. Een eerste bron vinden we in *Quelques faits de l'histoire d'Abbeville tirés des registres de l'échevinage suivant des notes de la main de M. Traullé*, E. Prarond, Paris, 1867, pp. 132-34 (BM Amiens):

1496-1497

Maïeur, sire Charles de Gréboval encore.

Grandes inondations. Procession générale pour les faire cesser. On sonne les cloches pendant deux jours et deux nuits.
Charles de Gréboval s'était "perpétué" trois ans dans sa charge de maïeur. "On obtint de le renvoyer; il gagnait sur la ville."

1497-1498
Maïeur, sire Louis Pennel
André Morel, de Fress.(?), cangeur reçu bourgeois.
On reçoit lettre de la mort du roi Charles VIII.
On se met à table. - C'est-à-dire on dîne au frais de la ville. Les occasions de manger pouvaient manquer aux bourgeois notables investis des honneurs de l'Echevinage, mais ils ne manquaient jamais aux occasions.

> Procession générale pour la prospérité du roi (Louis XII cette fois). Diner.
> M. de la Grutuze, capitaine de la ville, reçoit cent écus d'or d'un don de la ville pour quelques plaisirs lui faits.
> Jean du Bois (?) héritier du feu maréchal Desquerdes, demeurait à Bethencourt.
> La ville arrête de l'artillerie appartenant au feu maréchal Desquerdes, pour sûreté de prêt (voyez plus haut les années 1484-1485 et 1488-1489).

Commentaar

Er is geen vermelding van Guillaume Cuffe (Cuffé) in bovenstaande tekst. Misschien komt hij in een ander jaar voor? Bovenstaande tekst voor de jaren 1496-1498 heb ik gefotokopieerd in het archief van Amiens. Ik heb echter geen kopie genomen van het jaar 1471. Op 6/2/07 vraag ik aan BM Abbeville om na te zien of Pierre, Gilles en Abraham Sanson voorkomen in dit jaar. Het antwoord van 21/2/07 is negatief. Bovendien vermelden zij nog dat 'Sanson', noch 'Cuffé' voorkomt in de index van volgend werk: *Recueil des monuments inédits de l'histoire du Tiers Etat: chartes, coutumes, actes municipaux, statuts (…) d'Augustin Thierry, tome IV, Paris, 1870,* met nog bijkomende tekst: 'J'ai également dépouillé toute la partie concernant le XVe siècle de l'ouvrage, sans trouver trace de ces deux noms'. Volgend werk werd ook nagezien: *Recueil des actes des comtes de Ponthieu (1026-1279)*, Paris, 1930, van Clovis Brunel, zonder resultaat.

We mogen nu wel besluiten dat de verwijzingen naar 'Rég de l'échevinage' door de La Gorgue-Rosny niet gehaald zijn uit dit werk van Prarond (Traullé).

In dit werk Prarond, (Traullé) is de volgende periode 1498-1499 (pp. 134-137) voor ons ook belangrijk. Zij bevat namelijk een lijst met namen van personen die behoorden tot de 87 adellijken en andere notabelen van de stad (bvb.: 'Jean de Saint-Souplis, fils d'Antoine et père d'Antoine'). Op het einde van de lijst staat volgende tekst: 'les dénommés ci-dessus sont habitants d'Abbeville et y font guet et garde.' Onder de namen geen Cuffe, noch du Hamel, noch Sanson!

Een andere interessante bron voor deze periode is het werk van F.-C. Louandre, *Histoire d'Abbeville et du comté de Ponthieu jusqu'en 1789*, *II*, Abbeville, 1884. Daar onze Guillaume Cuffe een chirurgijn was, zal hij zeker hebben gewerkt tijdens de pestperiodes, die zeer talrijk waren op het einde van de 15de eeuw. Excerpt van het werk van Louandre:

> (p. 103) (...) En 1458, l'échevinage enjoint aux barbiers de ne plus faire les barbes, et de (p. 104) s'occuper exclusivement à soigner les pestiférés. On désigne en outre douze personnes pour porter les morts aux cimetières, et on leur paye douze sous par cadavre. De 1480 à 1483, la peste règne sans interruption. On donne au chirurgien qui soigne les pestiférés, aux hommes chargés de les inhumer, une robe blanche, garnie d'une bande de drap rouge, afin que chacun puisse les reconnaître et les éviter (en 1483, le chirurgien portait une robe de drap noir; en 1514 un vêtement vert et rouge).

Hier komen geen namen voor van chirurgijnen, maar we weten nu toch dat zij aangeduid werden om de pestlijders te verzorgen. In een andere bron in het ARA in Brussel, namelijk in de *Inventaire sommaire des archives communales antérieures à 1790: Ville d'Abbeville, tome*

I, séries AA - BB, Abbeville, 1902, 160 p., door Alcius Ledieu (ook aangehaald in IV, 289), komt een 'Georges Yot' als barbier (chirurgijn) voor, maar geen Guillaume Cuffe:

BB 60 (1420-1460)

(...)

p. 97	1458 28/8 Georges Yot, barbier, désigné "pour saigner les malades et ceux dont il sera requis"; il recevra 16 s(ols) par semaine; "et sy aura de ceulx qu'il sainera, c'est assavoir: des riches et puissans de chacun vj (= vi) s; des moiens iiij s; et des serviteurs et autre mendres personnes ij s; et de ceulx qui sont poures il n'en aura riens, et sy ne les porra refuser a saigner comme les autres"
p. 99	1459 5/2 influence (= cholera) cessé, George Yot, 2 s, au lieu de 6 s, par semaine

BB 61 (1460-1501)

(...)

p. 113	1467 1/8 Georges Yot, barbier, est nommé pour saigner des personnes
p. 115	1469 30/4 Georges Yot, barbier, recevra 16 sols par semaine à partir du 6 mai jusqu'à la Noël pour saigner les malades atteints d'influence; il recevra en outre 60 s par an comme chirurgien de la ville; à partir de Noël, il lui sera accordé 9 l(ivres?) par an; en outre le second office de sergent de masse qui deviendra vacant lui sera attribué (...)

Daar ik indertijd wilde zekerheid hebben over de schrijfwijze van 'Gaffé' in het register BB 60 kwam op 10/3/00 van Abbeville als antwoord op mijn brief van 21/1/00, volgende tekst:

> (…) Je vous précise également que la Bibliothèque municipale ne possède plus le manuscrit BB 60. Celui-ci a été détruit lors du bombardement de 1940.
>
> (Melle Marie-Noé Hué)

Daar het bovenvermelde werk van Ledieu eigenlijk een samenvatting is en het zeker zijn bedoeling niet was alle namen erin op te noemen, kan 'Cuffe' (en niet 'Cuffé') er toch in voorkomen. Op 12/1/07 ga ik in het ARA na of 'Guillaume Cuffe' in 1497 en 'Antoine du Hamel of 'Sanson' in 1504 als 'chirurgien' worden vermeld. Buteux preciseert dat het in 1497 is dat Guillaume Cuffe 'chirurgien' is. In de samenvattingen van Ledieu komen verscheidene familienamen van ambten voor, maar geen 'Cuffe' (1497), noch du Hamel (1504).

In een werk van de Belleval, *Chronologie d'Abbeville et du Comté de Ponthieu*, Paris, 1899, p. 52 vinden we nog:

> (…) considérant que "l'influence qui par cy devant a regné en ceste ville, est ad présent comme toute cessé, Dieu mercy!" Georges Yot, chargé de soigner les malades, à raison de 6 sous [10 fr. 78 c. en argent moderne (1899!)] par semaine ne recevra plus que 2 sous, le 6 février 1461.

Op dezelfde bladzijde komt in een voetnota 'Gilles Gaffet' voor in 1388 als luitenant van de baljuw van de heerlijkheid Gamaches (gemeente in het arrondissement van Abbeville).

Tot en met 30/4/1469 wordt Guillaume Cuffe als chirurgijn nog niet vermeld. De latere periode heb ik ook nagezien en Guillaume Cuffe komt er helemaal niet in voor, zelfs niet in de periode 1480-1483, toen de pest er voortdurend heerste (zie Louandre hierboven). Misschien was hij toen nog geen chirurgijn? Volgens Buteux was hij wel chirurgijn in 1497 in Abbeville (IV, 194). Waar vinden we hiervan een bevestiging?

Als bijkomende informatie hebben we nog dat een zekere Firmin Broullart in 1483 (5/8) aangeduid wordt als chirurgijn om de pestlijders te verzorgen. Hij overlijdt echter 13 dagen later (vermoedelijk zelf aan de pest!) en wordt vervangen door Firmin Billecocq. Op 20/7/1484 is hij nog steeds in dienst.

In het jaar 1495 (26/8) is er nog steeds pest in Abbeville en verandert men zelfs de wetten niet ('on laissera "la loy pour ceste année en l'estat qu'elle est"'). Vermoedelijk zal er in 1497 ook nog pest zijn geweest.

Nog een bron voor het jaar 1497 is het werk van Jacques Sanson (1657). Op p. 602 is in dit jaar Louys Pennel burgemeester. De acht schepenen zijn: Guillaume Postel; Jacques le Briois; Nicole le Vasseur; Jean de Vaurans (vervangen door Jean Laudée); Pierre Brunel; M. de Forcheville; A. Bigant en Jean de le Planque. In zijn tekst over dit jaar heeft J. Sanson het uitsluitend over de Franse koning Charles VIII (1470-1498), geen enkel woord over Abbeville.

Voor de jaren 1480-83 waar Louandre beweert dat de pest in Abbeville heerst zonder onderbreking (zie supra), komt bij J. Sanson (pp. 581-87) ook niets over de pest in Abbeville voor. Hij heeft het alleen over Lodewijk XI (1423-1488) die met een zware beroerte toch geneest en als dank veel schenkt aan de Kerk.

We komen even terug op die belangrijke zin van Buteux (ms. 179, p. 724, IV, 194):

M(aistr)e Guill. Cuffe chirurgien 1497 et Antoine chirurgien 1504

'Antoine' is hier waarschijnlijk: Antoine du Hamel (gehuwd met Martine Cuffe). Dit zinnetje, dat duidelijk is toegevoegd, staat hier niet op zijn plaats. Het is in een tekst over de 'Sansons'! Een bevestiging hiervan vinden we misschien in de 'Livre rouge'? Als Guillaume Cuffé in 1497 'chirurgien' is, kan Buteux de 'Livre rouge' hebben geraadpleegd.

Volgens een bibliografie-opgave van J. Houzel, *Recherches historiques sur le Vieil et le Nouvel Hesdin*, Paris, 1877, is de 'Livre rouge':

> LIVRE ROUGE
>
> Manuscrit in-4°, sur parchemin. Renferme, depuis la fin du XIIIe siècle jusqu'aux premières années du XVIe, le texte des principaux jugements rendus par l'Echevinage au criminel et au civil. - ms. no. 115 de la Bibliothèque d'Abbeville.

Er bestaat een analytische catalogus van de handschriften van de bibliotheek van Abbeville (aanwezig in de KB, maar verboden te kopiëren). Op 19/12/06 vraag ik meer uitleg aan de BM van Abbeville, die mij op 12/01/07 een mooie brief terugstuurt met een fotokopie van het

artikel in de analytische catalogus met meer uitleg over de 'Livre rouge'. Misschien komen Guillaume Cuffe en Antoine du Hamel erin voor?

Om die reden vraag ik op 2/7/07 een kopie aan van de jaren 1497 en 1504. Spijtig genoeg kan men in Abbeville die jaren niet lokaliseren op de microfilm, noch op het document zelf. Hieronder een uittreksel uit hun antwoord van 10/7/07:

> (…) En réponse â votre courrier du 2 juillet dernier, je suis au regret de vous informer qu'il nous a été impossible de situer les années 1497 â 1504 tant sur le microfilm que sur l'original du Livre rouge (ms 115). Seul un spécialiste en paléographie pourrait nous aider. (…)
>
> (Prisca Hazebrouck)

Daar ik om familiale redenen toen niet kon naar Abbeville gaan, vroeg ik op 26/9/07 mij 20 pagina's te fotokopiëren beginnende achteraan, met uitzondering van de laatste 5. Het manuscript eindigt in 1516 volgens de *Catalogue analytique des manuscrits de la Bibliothèque d'Abbeville..*, 1885, pp. 76-77, voorhanden in de KB. Als de jaren 1497 en 1504 er niet bzouden zijn, zou ik het oud schrift bestuderen om later als ik naar Abbeville kan gaan het ter plaatse zelf uit te zoeken. Op 30/10 krijg ik volgend bericht (Internet) met de foto's van de gevraagde 20 pagina's:

> Monsieur,
>
> En réponse à votre courrier du 26 septembre dernier, j'ai le plaisir de vous envoyer en pièces jointes les vingt dernières pages du Livre Rouge (manuscrit 115). Les reproductions ont été effectuées à rebours et en ignorant les 5 pages qui terminent l'ouvrage. Vous en souhaitant bonne réception, recevez, Monsieur, mes meilleures salutations.
> Prisca Hazebrouck Conservateur en chef
> (sylviegilliard@wanadoo.fr)

Ik had fotokopieën van een microfilm verwacht, maar het waren digitale foto's gemaakt met een Sony toestel DSC-P52 (3 megapixels) met een nauwkeurigheid van ongeveer 100 kB. De leesbaarheid was moeilijk. Fotokopieën van een microfilmleesapparaat zouden veel beter leesbaar zijn.

Achteraan beginnende was het eerste blad folio 260 verso met als datum bovenaan 21 oktober 1503 en onderaan het begin van 11 april 1504, waarin de naam du Hamel niet staat vermeld. Het is ook niet zeker dat er op p. 261 nog een gedeelte van 1504 staat.

Op de vorige bladzijde (p. 260) vinden we 'Jehan Sansson' als schepen die Jean Sanson is volgens Jacques Sanson gehuwd met Catherine Cuffé en schepen in 1493. Het is echter een andere 'Jean', namelijk een broer van Baltazar, zie toevoeging 2015 op p. 63.
Voor het jaar 1503 geeft Jacques Sanson slechts vier schepenen op, namelijk: Nicole de Maupin; Jean le Sage (vervangen door Ferry de Lisques); Claude de Vierre en Guillaume Postel.

Omdat hier meer en andere schepenen voorkomen heb ik de tekst hieronder overgezet voor zover de leesbaarheid ervan het mij toeliet (p. 259 verso, onderaan):

Du xvije jour doktobre an mil v (cent?) troys
Au grand eschevinage de lad(itte) ville dAbbe(ville) pardevant Jean Journe secretaire de Monseigneur le senechal de Ponth(ieu) et Bernard le Brioys mai(eur) de lad(itte) ville en la pres(ence ?) de maistres Bernard de May esleu de Ponth(ieu) Ferry de Lisques (… ?) de la ville, Jaques le Brioys Jehan Blotefiere (… ?) procureur de (?) (… ?) es loix Eustace Daoust bailly (… ?) et Ant(hoine) (?) procur(eur) de lad(itte) ville (… ?) substitut dudit procur(eur) Jehan de St Souplys (… ?) Nicole de St Eloy greffier de largenterie de lad(itte) ville ***Jaques de Bristel, Jaques de Canchy, Robert Carbonnier, Reg(naut) Yver,***

(p. 260, bovenaan)
Jehan de Monchaulx, Jehan Papin, *(?)* ***Boully, Jehan de Caulx, Jehan Grivoize, Riquer Dalongeville, Pierre de Coques****…(?),* ***Jehan de la Plancque, Jehan Sansson, Jehan***
Lucas, *tous eschevins de lad(itte) ville, Eustace Acart procu(eur) au siege de la Sene(chaussee) de Pont(hieu) et Eustace de Bonnens (?) bourg(eois) (?) et nag(uere) es… ? de lad(itte) ville*

In deze tekst (komma's door mij geplaatst) komen 14 schepenen (vet) voor, echter geen enkele van de vier die Jacques Sanson in zijn werk over de 'maieurs' van Abbeville van 1657 heeft opgesomd! Het gaat hier over de grote schepenbank en misschien zijn dit gewezen schepenen? Voor ons is van belang dat Jean Sanson nog schepen is in 1503 en dus ook nog in leven is. 'Jehan Sansson' was onderlijnd in de *Livre rouge*. Waarom en door wie? Door iemand die de Sansons opzocht?

Op 2/04/09 tijdens een bezoek aan Abbeville vind ik in het ms. 126, *Catalogue des maïeurs et échevins de la ville d'Abbeville, extrait des archives municipales*, van Auguste Ricquier voor het jaar 1503 wel degelijk 'Jehan Sanson' als schepen op de twintigste plaats. Hieronder volgt een verbetering van de namen van de schepenen hierboven vermeld, na vergelijking met de lijst in het ms. 126:

Jacques de Bristel, Jacques de Canchy, Robert le Carbonnier, Reg(nault) Yver, Jehan de Monchaux, Jehan Pappin, Ancel Boully, Jehan de Caux, Jehan Grivoise, Riquer Dallongeville, Pierre de Coquessart, Jehan de la Plancque, ***Jehan Sanson****, Jehan Lucas*

Het zijn dus geen 'gewezen' schepenen. De eerste vier schepenen komen in de tekst van de 'Livre rouge' niet voor, behalve Ferry de Lisques (vermeld als 2de schepen, als vervanger voor Jehan Lesage die overleden is). Verder ontbreken nog Anthoine Bigant (8ste), Jehan de Bogehen (11de), Jehan Dele Hestroye (12de), Pierre Brunel (15de), Arthus de Franqueville (18de) en Nicolas Laurin (24ste).

Toevoeging 2015*:* Ik zie ook na of in ms. 126 Jean Sanson als schepen voorkomt in 1493 en inderdaad, hij komt erin voor op de 7de plaats met als vermelding: *IIIe n* (n: afkorting van?). In 1494 op de 11de plaats; in 1499 op de 23ste plaats (*IXe n*) en in 1503, zie p. 62, ook nog in 1495 en 1500-1502, foto's in mijn bezit. Charles-Claude Lefebvre beweert dat Jean Sanson (x Cuffe) slechts schepen is in 1516 (IV, 126)! Waarom volgt hij J. Sanson in zijn *Histoire...* niet, die schrijft dat Jean Sanson (x Cuffe) schepen is in 1493? Vermoedelijk te jong om al schepen te zijn. Dit zal een andere 'Jean' zijn, derde zoon van Jacob en broer van Baltazar, zie IV, 124.

De twintig gefotografeerde bladzijden gaan terug tot het jaar 1490. Het jaar 1497 komt er niet in voor (tot mijn grote verwondering). Tussen p. 257 (10 januari 1496) en p. 258 (januari

1505) bevindt zich het verso van p. 257 dat zeer slecht leesbaar is – de kwaliteit van de foto is aan de lage kant – waarop ik geen datum kan ontdekken en ook geen naam die lijkt op 'Guillaume Cuffe'.

Daar in het jaar 1497 Guillaume Cuffe niet voorkomt, is het niet in de 'Livre rouge' dat Buteux zijn informatie over de 'chirurgiens' Cuffe en Antoine 'du Hamel' (?) heeft gevonden. Misschien in de 'Livre blanc'? Dit is nog na te zien.

Daar het aanvragen van fotokopieën van de bladzijden van de desbetreffende jaren voor de 'Livre rouge' problemen had opgeleverd, besloot ik zelf de 'Livre blanc' ter plaatse te onderzoeken. Dit gebeurde tijdens een bezoek aan de bibliotheek van Abbeville op 4/12/08.

Eerst wat uitleg over de inhoud van de 'Livre blanc' met hieronder de beschrijving ervan uit de *Catalogue analytique des manuscrits…,* 1885, pp. 75-76 (gedeeltelijk):

LIVRE BLANC.

Vél.; 362 pp. XIIe au XVIe siècle; initiales et capitales ornées à l'encre rouge, bleue ou verte; titres rouges pour les pièces des XIIe et XIIIe siècles; rel. pl.; 285 millimètres sur 200.

Ce cartulaire, connu et coté sous le nom de *Livre blanc*, provient des Archives de la ville d'Abbeville. En tête de ce précieux recueil, se trouve une traduction de la charte communale de 1184; cette traduction peut être considérée, à peu d'années près, comme contemporaine du texte original; elle a été publiée par MM. Ch. Labitte et Ch. Louandre dans les Mémoires de la Société d'Emulation d'Abbeville (1836-1837).
A la suite de la traduction de la charte se trouvent des statuts municipaux, des accords conclus avec les seigneurs voisins ou entre l'échevinage et les personnes privées; des lettres du roi d'Angleterre, comte de Ponthieu; — de la reine Eléonore; — du sénéchal de Ponthieu; — de plusieurs rois de France; — des transactions entre les couvents de la cité; en un mot, une foule d'actes intéressants pour la ville. — Les documents contenus dans ce recueil s'étendent de 1184 à 1519. Comme le *Livre rouge*, le *Livre blanc* a été dépouillé par MM. Louandre père et fils pour la publication du quatrième volume des *Monuments inédits de l'histoire du Tiers-Etat*, d'Augustin Thierry. M. E. Prarond s'en est aussi souvent servi pour ses travaux sur Abbeville.

Ik kreeg het originele waardevolle document te zien waar ik dacht een microfilm te moeten bekijken. Het wordt in een koffer bewaard. Ik kreeg er wel ook linnen handschoenen en een boeksteun bij om het boek te lezen.

Voor het jaar 1497 was er deze keer wel een tekst (7 regels). Als datum lees ik de 14de dag van april ('dapril'?). Het gaat over Guille Franc. Bouttignies. Twee voornamen zijn eerder zeldzaam en ik betwijfel of 'Franc. (François) hier wel juist is. De tekst is voor mij zeer moeilijk leesbaar, maar er komt toch geen 'Cuffe', noch 'chirurgien', noch 'peste' in voor, hoewel de pest heerste in 1493-1495 in Abbeville (zie Prarond, *Quelques faits de l'histoire d'Abbeville tirés des registres de l'échevinage suivant les notes de la main de M. Traullé,* Paris, 1867). Ik was toch blij dat ik het originele document te zien kreeg!

Waarschijnlijk heb ik ook de tekst van het jaar 1504 gezocht en niet gevonden daar ik er niets over terugvindt in mijn nota's, noch foto's. We kunnen nu besluiten dat Buteux in de *Livre blanc*, 'Cuffe' de chirurgien, niet gevonden heeft. Als we het document terugvinden waar Buteux dit heeft gehaald, kan de La Gorgue dit ook hebben geraadpleegd.

5.7 Cuffe in Versailles in 1706

In de huwelijksakten op *GeneaNet* vond ik in 2005 Anne Cuffe met Georges Leveille in Versailles in 1706. Hieronder de gegevens van *GeneaNet*:

30.08.1706 Versailles (Notre-Dame) - Yvelines (78)

LEVEILLE Georges (weduwnaar: DUFOUR Marie) - 40 j – dagwerker - ex Versailles (Notre-Dame)
- CUFFE Anne (weduwe: BENS Jean) - 41 j – dienstmeid ex Versailles (Notre-Dame)
(getuigen: LEVASSEUR Louis - BLEIN Jacques - PUTEAU Pierre - BERTET Pierre)

Hoewel ik al veel gegevens had, hoopte ik nog meer te vinden in de akte zelf die ik aanvroeg aan CGVY (Cercle généalogique de Versailles et des Yvelines). Daar de naam 'Cuffe' zeer weinig voorkomt in Frankrijk wilde ik de akte zelf zien, hopende dat er meer gegevens zouden in voorkomen.

Huwelijksakte ontvangen van CGVY Versailles op 14/06/05 met hieronder de transcriptie:

Lan mil sept cens six le trentième jour d'Aoust les ban publier en notr Eglise sans opposition le 15e 22e et 24e du meme mois, les fiancailles celebrées la veille. ont receu la benediction nuptiale de nous soussignes prestre et la (...?) de la mission faisant les fonctions curiales de cette paroisse - Georges Le Veueille (?), journalier, veuf de Marie Dufour agé de 40 ans et Anne ***Cuffé****, servante, veuve de Jean Bens, agée 41 ans. Nos paroissiens assisteez de Louis Levasseur, cordonnier, Jaques Blein, joumalier, Pierre Puteau, marchand, Pierre Bertet, tailleur, qui ont repondus de la liberté des parties a contracter le present mariage et de leur residence en cette paroisse depuis six mois et depuis un an dans ce diocese, qui ont signés a i'exception de l'epouse et des dits Levasseur et Bertet qui ont déclares ne savoir signer.*

'Cuffé' wordt hier met 'é' geschreven en kan 'Cuffet' zijn. Volgens de akte zijn zij nog maar één jaar in dit bisdom en kunnen zij afkomstig zijn van het departement van de Ain. Een getuige van Anne Cuffé is Pierre Bertet. Een Josephte 'Berthet' was gehuwd met Marin Cuffet in Chatanod (Ain) in 1779 (IV, 378).

De naam van de echtgenoot 'Leveille' is anders geschreven in de tekst van de akte. Zijn handtekening is duidelijk leesbaar en is 'Leveille', een naam die in Frankrijk zeer veel voorkomt ('avantcarte': 2655). Bens komt ook veel voor in vergelijking met onze naam (80), namelijk 367 keer. In de stambomen 'Leveile' of 'Léveillé' vond ik de huwelijksakte terug maar zonder verdere gegevens (ouders, kinderen, enz.).

5.8 Een 'Cuffe' in 1557 in Abbeville

Op 9 maart 2009 krijg ik – geheel onverwacht – een belangrijke brief van de heer Balandra die mij al heel veel belangrijke informatie heeft bezorgd. Hij laat mij weten dat er in de BM van Amiens een origineel document daterend van 30 december 1557 voorhanden is waarin de naam 'Cuffe' voorkomt. Hij zendt in bijlage de fotokopie op van de tekst in G. Durand, *Inventaire sommaire des archives communales antérieures à 1790*, *5*, reeksen CC, DD, EE, Amiens, 1905. Het desbetreffende stuk bevindt zich in de bundel EE 323 (1552 tot 1572). In de tekst staat er inderdaad 'Cuffe' gedrukt, maar daar ik al een onaangename ervaring heb gehad waar 'Cuvet' was geschreven en dat het na onderzoek echter 'Cunet' bleek te zijn (IV, 277), wilde ik dit document zeker zien en vooral er een foto van nemen, omdat het vroegste vorm is van de naam dat we tot op heden zijn tegengekomen in een authentieke tekst.

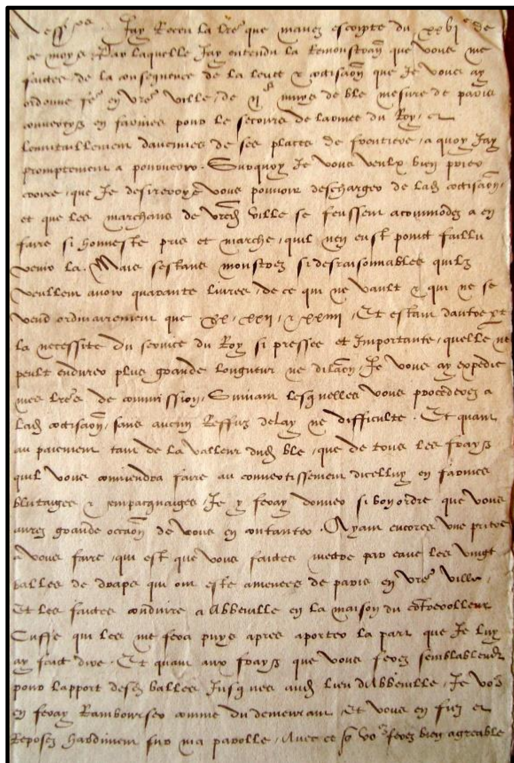
Eerst een beetje uitleg over het document. De hertog de Guise (François de Lorraine) antwoordt op een klacht van de burgemeester en de schepenen van Amiens waarin zij hadden geprotesteerd tegen de prijs van de gevraagde leveringen voor het leger van de koning. François de Guise was toen op het toppunt van zijn macht en was de militaire chef van de jonge koning (François II). Hij is van plan Calais te bevrijden van de Engelsen en hij is daar in gelukt op 8 januari 1558, dankzij een verrassingsaanval op Calais met kanonnen over de *bevroren* moerassen rond Calais. Voor dit leger heeft hij veel graan – 200 muids, een muid is 1,8 m^3 - en ook *dekens* nodig, omdat het een zeer koude winter is (bevroren moerassen). In een tweede brief ('Mandement de François de Lorraine, duc de Guise …'), eveneens van 30 december 1557, zie p. 66, die ik hier eerst volledig weergeef voor een beter begrip van de detailfoto op p. 67, moet dit graan geleverd worden vóór 15 januari 1558.

Hierna volgt de tekst uit de inventaris. Het is maar vanaf de derde regel van het document, beginnende vanaf 'de la conséquence *…*', dat de tekst overeen komt met de tekst van de inventaris. Voor de overzetting van de begintekst zie p. 67 onderaan.

De laatste vier regels van het document vanaf 'ay faict dire' komen ook niet voor in de tekst van de inventaris. Zie de overzetting op p. 68.

Mandement de François de Lorraine, duc de Guise, pair et grand chambellan de France, lieutenant général du roi par tous ses royaume et pays, aux maieur et échevins d'Amiens, « en ensuivant les remonstrances que nous vous avons dernièrement faictes du besoing qui s'offre de faire une grande provision et amaz de blez et farines dedans vostredicte ville, pour survenir à la norriture de l'armée que ledit seigneur Roy a de présent en ce pays et qu'il y prétend continuer et longuement entretenir, aussi pour employer à l'envitaillement des villes el places fortes de ceste frontière de Picardye », leur ordonnant de « départir, imposer et lever sur tous et ungs chacuns les gens d'Eglise, nobles, bourgeoys, manans et habitans de vostredicte ville et cité, la quantité de deux cens muys de blé fourment, mesure de Paris, du crû de l'année présente, en faisant d 'icelluy l'assiette et département si juste, esgal et raisonnable que, en la loyaulté de voz consciences, verrez et congnoistrez ung chacun des dessus dits le pouvoir mieux porter », et cela, pour le 15 janvier suivant, Montreuil, 30 décembre 1557.

Lettre missive du duc de Guise aux maieur et échevins d'Amiens, en réponse aux remontrances qu'ils lui ont faites:

Mess(ieu)rs, jay receu la l(ett)re que (vous ?) man(d)ez escompte du xxvi de ce mois par laquelle jay entendu la remonstran(ce) que vous me faictes
« de la conséquence de la levée el cottisation, que je vous ay ordonné faire en vostre ville de II muys de blé, mesure de Paris, convertys en farines, pour le secours de l'armée du Roy et l'envitaillement d'aucunes de ses places de frontière, à quoi j'ay promptement à pourveoir. Sur quoi je vous veulx bien prier croire que je désireroye vous pouvoir descharger de ladicte cottisation, et que les marchans de vostre ville se feussent acommodez à en faire si honneste pris et marché, qu'il n'en eust poinct faillu venir la: mais s'estans monstrez si déraisonnables qu'ilz veullent avoir quarante l. (livres) de ce qui ne vault et qui ne se vend ordinairement que xx, xxii, xxiiii, et estant d'autre part la nécessité du service du Roy si pressée et importante qu'elle ne peult endurer plus grande longueur ne dilation, je vous ay expédié mes lettres de commission, suivant lesquelles vous procéderez à ladite cottisation, sans aucun reffuz, délay ne difficulté.
Et quant au paiement,... (sic) je y feray donner si bon ordre que vous aurez grande occasion de vous en contenter; ayant encores une prière à vous faire, qui est que vous faictes mettre par eaue les vingt balles de draps qui ont esté amenées de Paris en vostre ville, et les faictes conduire à Abbeville, en la maison du **contrerolleur Cuffe** qui les me fera puys après aporter la part que je luy ay faict dire ». Montreuil, 30 décembre 1557.
Et quant aux frays que vous ferez semblablem(ent) pour rapport deses (= de ces*) balles jusques aue lieu d'Abbeville, je vous en feray rambourser comme du demeurant, et vous en fiez et reposez hardiment sur ma parolle, avec ce q(ue) vous ferez bien agreable …* (vervolg op verso, zie pp. 67-68)

Op 3 april ben ik in de BM van Amiens om het document te zien en een foto te nemen. Het is inderdaad *Cuffe* in de tekst en ik mag toch een foto nemen niettegenstaande ik nog andere documenten had aangevraagd die van een veel latere datum waren die ik niet mocht fotograferen. Ik dacht de 2 foto's genomen te hebben (van recto en verso van het document). De foto van de voorzijde met de naam *Cuffe* was echter niet gelukt en op 18 mei 2009 ga ik terug naar Amiens, alleen maar om de foto van de voorzijde te nemen!

Om toch de belangrijkheid van deze vondst te onderlijnen, wijzen we op het feit dat het niet alleen een heel vroege *Cuffe* is, maar vooral dat deze *Cuffe* toen in Abbeville was! Zijn voornaam is heel waarschijnlijk 'Alexandre', zie pp. 217-219.

Foto's document (Bron: "Bibliothèques d'Amiens Métropole, EE 323")

1. Foto van gedeelte van voorzijde met naam 'Cuffe'
2. Foto van achterzijde met handtekening van de 'Duc de Guise'

Bespreking

De overzetter van die brieven heeft dit goed gedaan. Hij heeft wel accenten geplaatst, zoals op de 'a' ('à') en op de 'e' ('réponse'). In 1557 werden nog geen accenten gebruikt (zie III, 121). Het plaatsen van accenten verbetert de leesbaarheid. Voor de brief met de naam *Cuffe* heeft hij de aanhef niet tekstueel overgeschreven en hij heeft een minder belangrijk deel op het einde van de brief (na: 'je luy ay faict dire') laten vallen. Hieronder volgen die beide delen:

(begin document)
Mess(ieu)rs, jay receu la l(ett)re que (vous? ontbreekt in de tekst*) man(d)ez escompte du xxvi de ce mois par laquelle jay entendu la remonstran(ce) que vous me faictes « de la consequence …, etc*. » (vervolg, zie hierboven)

(einde document)

Et quant aux frays que vous ferez semblablem(ent) pour rapport deses (= de ces*) balles jusques aue lieu d'Abbeville, je vous en feray rambourser comme du demeurant, et vous en fiez et reposez hardiment sur ma parolle, avec ce q(ue) vous ferez bien agreable (vervolg op verso) service au Roy en ce faisant. Priant dieu, Mess(ieu)rs, qu(')il vous donne bonne et longue vye.*

V(ost)re bien bon amy

(ondertekend) *Le duc de guize*

In het begin van de brief staat dat François de Guise verwijst naar hun brief van 26 december 1557. Misschien is die brief te vinden in het archief van Amiens en zou het antwoord duidelijker te begrijpen zijn, maar dit is voor onze studie niet noodzakelijk.

Het document is ondertekend door François de Guise zelf, met bovendien nog een eigenhandig geschreven beleefdheidsformule (*V(ost)re bien bon amy*)! De brieven komen van 'Monstreuil'. Dit zal Montreuil-sur-Mer (Pas-de-Calais) zijn, want op 1 januari begint de Guise al Sangatte aan te vallen. Calais valt op 7 januari 1558.

Daar we geen voornaam hebben weten we niet wie deze *Cuffe* is. In Abbeville kennen we voor het ogenblik maar drie personen die hiervoor in aanmerking komen:

1. Guillaume Cuffe, overleden echtgenoot van Antoinette Sanson in 1562 (zie hoger).
2. Alexandre Cuffet, vermeld als betalend voor de armen in Abbeville in 1588, zie IV, 147.
3. Jean Guffet, onze mogelijke voorvader, in een telling in 1569 in Bonnières.

Guillaume Cuffe, een zoon van Guillaume Cuffe, de meester-chirurgijn, gehuwd met Antoinette Sanson kon nog leven in 1557, want hij wordt maar vermeld als 'overleden echtgenoot' in 1562 (zie 5.1).

Een tweede kandidaat kan Alexandre Cuffet zijn geweest. Hij betaalde voor de armen in 1588. Hij betaalde niet erg veel, slechts een halve 'sou' (stuiver), terwijl de rijksten 12 stuivers moesten betalen. We zijn echter niet volledig zeker van de schrijfwijze van de naam. Het kan ook 'Caffet' of 'Gaffet' zijn geweest, want er komt ook nog een 'Gaffet' voor in die takslijst (IV, 147). 'Gaffet' komt veel voor in Abbeville in begin 17de eeuw (IV, 310-11). Het document dat de auteur van dit artikel met de naam Alexandre Cuffet, gebruikte, is een verbeterde *kopie* van een oorspronkelijk document, dat waarschijnlijk niet meer bestaat. Het zou mooi geschreven zijn en in heel goede staat verkeren. Hij zal wel degelijk Cuffet hebben gelezen, maar heeft de kopiist van de originele takslijst wel goed gelezen?

Onze derde kandidaat is Jean Guffet die voorkomt in een telling in Bonnières en een mogelijke voorvader van ons kan zijn geweest (IV, 335-37). Het is de enige Guffet die voorkomt in de telling van de belastingsbetalers. Daar wij veronderstellen dat hij als 'controleur' een belangrijke positie had, kon hij zich permitteren om naar Bonnières uit te wijken in tijden van de pest. Wie was nu de 'controleur'? Daar we toch momenteel niet over

meer bewijsmateriaal beschikken, opteren we voor Jean Guffet, een mogelijke zoon van Guillaume Cuffe (gehuwd met Antoinette Sanson). Het kan ook Alexandre zijn, maar als hij die controleur was, heb ik nog geen enkel document gevonden waarin zijn naam voorkomt vóór 1588 en dit moest toen toch een belangrijke functie zijn.

5.9 Cuffe en Cuffort in Parijs in 1551

Op 9/12/10 vind ik op het internet, op de site van CARAN ('Centre Accueil de la Recherche des Archives Nationales', Parijs), een belangrijke ontleding van notariële akten voor het jaar 1551 in Parijs, Fiche over het ARNO project op p. 84. Deze akten zijn bewaard in de 'Minutier central des notaires de Paris' in de 'Archives nationales'. Het project heet ARNO (ARchives NOtariales) en omvat nu (december 2010) slechts de jaren 1551, 1751, 1761 en 1851. De volgende drie akten komen voor in 1551:

1. MC/ET/LXXIII/045 (12/11/1551): Jean CUFFE, hoedenmaker, Saint-Marcel, Parijs (le faubourg Saint-Marcel est un quartier de Paris situé à cheval entre les 5e et 13e arrondissements).
2. MC/ET/LXX/009 (9/01/1551) Louis CUFFE, bakker, Parijs (hors la porte Saint-Denis).
3. MC/ET/CXXII/223 (10/12/1551) Jérôme CUFFORT, deurwaarder (bode), Parijs.

Hieronder het excerpt van de drie akten zoals die voorkomen op de website:

ARNO 1551: dépouillement informatique exhaustif des minutes de l'année 1551 du Minutier central des notaires de Paris en voie d'achèvement, soit environ 22 000 actes, sous la direction de R. Tournebise. Base multi-critères.

REFERENCES ET NATURE DE L'ACTE

Date: 1551 novembre 12 Fonds: MC Cote: ET/LXXIII/045
Nature: *accomodement* Numéro: 013549
Objet: PROCES AU SUJET DE TABLEAU
Intervenant 1 Première partie
Nom: GUERRY GUYON
Profession: SAVETIER, SAINT-MARCEL, PARIS
Domicile: SAINT-MARCEL, PARIS
Relations: héritier(e) de l'intervenant 3
Intervenant 2 Première partie
Nom: **CUFFE JEAN**
Profession: BONNETIER, SAINT-MARCEL, PARIS
Domicile: SAINT-MARCEL, PARIS
Relations: héritier(e) de l'intervenant 3
Intervenant 3 Cité dans l'acte
Nom: MORAUT MARION
Intervenant 4 Deuxième partie
Nom: CAYEULX JEAN
Profession: FOURREUR DE ROBES (MAITRE MARCHAND), PARIS
Domicile: PARIS

Date: 1551 janvier 09 Fonds: MC Cote: ET/LXX/009
Nature: *bail à rente* Numéro: 012707
Objet: MAISON
Lieu: PARIS, RUE NEUVE SAINT-LAURENT
Intervenant 1 Première partie
Nom: LE NOIR JEAN
Profession: BOULANGER, FAISEUR DE FOURS, PARIS
Domicile: PARIS, HORS LA PORTE SAINT-DENIS
Intervenant 2 Deuxième partie
Nom: **CUFFE LOUIS**
Profession: BOULANGER, PARIS
Domicile: PARIS, HORS LA PORTE SAINT-DENIS

Date: 1551 décembre 10 Fonds: MC Cote: ET/CXXII/223
Nature: *transaction et obligation* Numéro: 018509
Intervenant 1 Première partie
Nom: BEZANCOURT DE ADRIENNE
Domicile: RICHEBOURG, 78
Relations: épouse de l'intervenant 2,
Intervenant 2 Cité dans l'acte
Nom: CHARDON DE NICOLE
Qualité, état civil: CHEVALIER SEIGNEUR DE RICHEBOURG
Intervenant 3 Deuxième partie
Nom: **CUFFORT JEROME**
Profession: HUISSIER SERGENT A CHEVAL AU CHATELET, PARIS
Domicile: PARIS

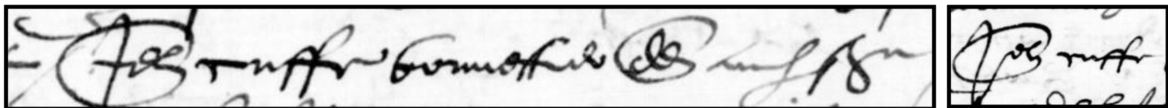
Daar ik niet zeker ben van de juiste schrijfwijze van de familienaam bestel ik de drie akten. Het kan goed CUSSE zijn in plaats van CUFFE en CUFFORT kan ook CUFFERT zijn. Bovendien ben ik zeer verwonderd van twee CUFFES aan te treffen in één enkel jaar: dit was een grote

vondst! Gegevens over de 15de en de 16de eeuw zijn te vinden in volgende boeken (volgens CARAN):

> Cl. Béchu, Fl. Greffe, I. Pébay, *Minutes du XVe siècle de l'étude XIX. Inventaire analytique,* tome 1, Paris, 1993, 893 p.
> E. Caron, *A travers les minutes des notaires parisiens, 1559-1577*, Paris, 1900, 243 p.

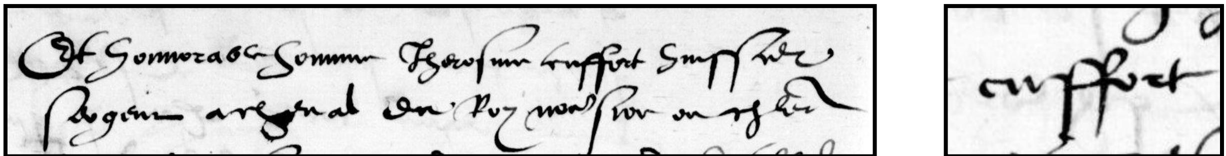
Beide boeken komen voor op: www.books.google.nl. Door gebruik te maken van de internet-zoekfunctie, vinden we echter geen CUFFE, noch varianten, in deze werken.

Na een aanvraag van een fotokopie van de drie akten aan de 'Archives nationales' op 12/12/10, ontvang ik uiteindelijk van de 'Centre nationale du microfilm' op 16/02/11, zes CD-R (twee per akte). De tekst van de akte van Jean Cuffe is zeer moeilijk leesbaar. Het is toch **Cuffe**. De naam staat er vier keer in, voorafgegaan door '*Jeh'*, afkorting van 'Jehan', nu 'Jean'. Na zijn naam staat *bonnettier* (= 'bonnetier: personne fabriquant ou vendant de la bonneterie'). Zie hieronder een deel uit de tekst (MC/ET/LXXIII/045, pp. 171vo-172ro):

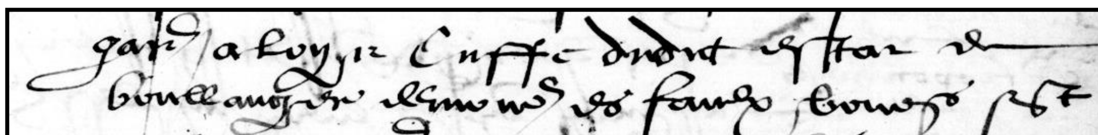

De derde microfilm bevat de lange en beter leesbare akte van Jérôme ('*Jherosme*' in de akte) Cuffort. Zijn functie: 'huissier'. De naam komt er zeven keer in voor. Het kan ook Cuffert Zijn. Hij is een *honorable homme*, dus niet van adel. Hij komt ook voor in het jaar 1562 in *Trois livres des offices de France...* van M. E. Girard (1646). Cuffort komt niet voor in *Hozier*.

Hieronder twee schrijfwijzen (MC/ET/CXXII/223, pp. 215vo-217ro):

In de akte van Louis Cuffe (MC/Et/LXX/009, pp. 88vo-89ro) is het zeer duidelijk **Cuffe**! Op de tweede regel staat zijn beroep: *boullanger.* Hier is geen twijfel mogelijk! De ARNO-gegevens van deze akte zijn te vinden op internet (BnF - Salle des inventaires virtuelle): Minutes et répertoires du notaire François ROSSIGNOL, 18 janvier 1545 - 20 juillet 1586 (étude LXX) (5/03/2019).

De akten zijn ter plaatse te consulteren in de 'Archives nationales'. Hoeveel belangrijke gegevens staan er nog in de 'minutes' van de volgende jaren? Er is nog zoveel te vinden!

Is er een familieverband tussen deze Cuffes en Angelbert Cuffet (zie verder hoofdstuk 6.3, p. 76)? Dit is goed mogelijk! Verder onderzoek zal dit uitwijzen.

6

Cuffer

6.1 Cuffer of Cuffet in de Seine-et-Marne

Tijdens een bezoek aan de ‘Archives départementales’ van Parijs op 21 oktober 1971, toen gelegen op de Quai Henri IV en sinds 1990 op het volgend adres: 18, boulevard Sérurier, 75019, Parijs, vond ik een huwelijksakte van Joseph Faucheux met Marie Françoise Désirée Cuffer (of Cuffert?). Die akte is drie bladzijden lang en na aanvraag ontving ik die in fotokopie op 21 april 1971. Waarschijnlijk heb ik de akte zelf toen gezien en was bijzonder geïnteresseerd geweest in volgend gedeelte van de tekst (volledige tekst in I, 49):

> *(…) - la future épouse et les témoins ci-présens et soussignés nous ont attesté et affirmé sous la foi du serment en vertu du conseil d'état en date du quatre thermidor an treize, du décret du trente mars mil hui t cent huit, 1° que c'est par erreur, si dans l'acte de décès du père de ladite future,* ***le nom patronymique de son père y est écrit, CUFFERT par un T final, au lieu de CUFFER sans T****, 2° qu'elle ignore la date, le lieu du décès et celui du dernier domicile de ses aïeuls paternels et maternels, (…)*

Na het aanschrijven van enkele gemeenten kom ik terecht bij de grootvader van Marie Françoise Désirée, een zekere Etienne Marie *Cufer* geboren ca. 1747, gehuwd met Marie Anne Lefebvre (I, 89-97). Soms wordt de familienaam slechts met een enkele ‘f’ geschreven! De geboorteplaats van hun zoon Jean Nicolas Marie *Cuffert* (naam op overlijdensakte) is La Chapelle-sur-Crécy (77, Seine-et-Marne).

In ditzelfde boek I zoek ik ook de voorouders op van Paul Louis *Cuffer*, een bekende Franse dokter, geboren in Soissons (02 Aisne) in 1849 (I, 147-161). Weer kom ik niet verder dan zijn grootvader Pierre Louis *Cuffer* en grootmoeder Jeanne Lefrançois. De vader van Paul Louis: Pierre Jules Cuffer is in 1815 geboren in La Ferté-Milon (02, Aisne). Hij zou geboren zijn rond 1777.

In januari 2003 herneem ik mijn opzoeking naar de voorouders van deze dokter en krijg op een tweede brief aan La Ferté-Milon een fotokopie van het overlijden van zijn grootvader Pierre Louis Denis *Cuffer,* 68 jaar, er overleden op 23 maart 1846. De akte is zeer volledig en bevat zijn geboorteplaats en -datum, namelijk Touquin (77), 13/10/1777. Zijn ouders zijn Pierre Denis Cuffer (‘propriétaire’) en Louise Thérèse Rayé. Alweer een stap verder! Op 3

februari 2003 vraag ik aan Touquin zijn geboorteakte op, maar krijg als antwoord dat ik mij moet richten tot de AD van de Seine-et-Marne, wat ik doe en de geboorteakte ontvang. De naam wordt nog steeds *Cuffer* geschreven. De naam van de moeder is: Rayer.

In september 2003 leer ik langs internet mevrouw Chantal Davourie kennen die mij in verbinding stelt met mevrouw Bernadette Nicolas die voor de 'Cercle généalogique de la Brie' in Lagny 77400, een genealogische club van Seine-et-Marne, die de gemeente La Chapelle-sur-Crécy aan het bewerken is. In haar brief van 13 september vermeldt zij het huwelijk van Estienne Marie Cuffer met Anne Marie Lefevre:

Le 20/02/1776 CUFFER Estienne Marie (mineur) né de Louis et de VERNIER Jeanne, de QUINCY 77 avec LEFEVRE marie Anne (mineure) née de Jacques et de + BERTRAND Marie Nicole de Crécy (opmerking: *Jacques* was overleden en de moeder leefde nog, zie hieronder).

Zij is zeer volledig en geeft daarom ook nog het huwelijk op van de ouders van de bruid en al de geboorten waaronder Marie Anne LEFEBRE (ik behoud de hoofdletters, omdat ik niet weet of er in het parochieregister een accent op de tweede 'e' voorkomt), er geboren op 13 september 1747. Hier valt een opmerking te maken. De bruid zou nog minderjarig zijn ('mineure'), hoewel zij al 28 jaar is! Ik wijs haar op die tegenstrijdigheid in de akte en op 10 oktober krijg ik als antwoord dat:

L'édit de Blois de 1579 fixait la majorité pour les hommes à 30 ans et pour les femmes à 25 ans. En 1792 la majorité passe pour les hommes à 25 ans et à 21 ans pour les femmes et en 1803 à 21 ans pour les 2 sexes.
Avec ces précisions j'ai vérifié sur l'acte de mariage de Marie Anne LEFEVRE. II est bien indiqué qu'elle est mineure, mais c'est *son père qui est décédé et non sa mère à cette date*.

In het 'Ancien Régime' *blijft* de vrouw minderjarig; eerst onder de hoede van haar vader en dan onder die van haar man. Dit legt misschien uit waarom de bruid hier toch als minderjarig wordt vernoemd, hoewel zij meer dan 25 jaar is.

Zij verwijst mij verder naar de gemeente Quincy-Voisins (77860) om verder opzoekingen te doen naar Cuffer, want de gemeente is nog niet bewerkt.

Op 1 oktober krijg ik van mevrouw Chantal Davourie volgende interessante e-mail:

Bonsoir,
J'ai pu me rendre au local du CG Brie aujourd'hui et vous faire quelques recherches.
Voici ce que j'ai trouvé sur Quincy-Voisins, j'ai visionné 1771-1780 et 1756 à 1758:
(+) le 22/12/1780 de Louis CUFFER ancien marchand épicier + le 20 à 70 ans, témoins: Philippe Denis CUFFER fils m(archan)d épicier à Touquin, Jean Pierre MESSAGER gendre md épicier à Quincy.

B(aptême) le 20/9/1778 de Pierre François Augustin MESSAGER ° (né) le 19 fs de Jean Pierre md épicier et Françoise Augustine CUFFER, p et m: François Eusèbe JOGAND vigneron à Quincy et Marie Louise Françoise CUFFER épouse de Denis LEGOURGE md épicier à Faremoutiers x le 29/7/1777 de Jean Pierre MESSAGER 40 ans de Jean vigneron et + Marie Magdeleine BICHOT de Quincy avec Françoise Augustine CUFFER 30 ans de Louis md épicier et Jeanne VERNIER de Quincy. Opposition au mariage de LEGOUGE beau-frère épouse levée le 14 juillet (Maître LUCY notaire à Meaux). Témoins: père époux, François Eusèbe JOGAND, Louis DUVIVIER, Pierre NENARD? (RENARD?), beaux-frères époux, père épouse, Philippe Denis CUFFER frère de Touquin, Me François GROSNON notaire royal à Quincy.

En espérant vous avoir un peu aidé.

Bien cordialement,

Chantal Davourie
77 - Lesches

Dit bericht bevat veel genealogische gegevens die interessant kunnen zijn voor de Cuffer-familie. Nog in verband met dit bericht vraag ik een fotokopie ervan aan Quincy-Voisins. Zij hebben die niet en van de Cercle généalogique van Brie bekom ik die wel. Dit is een belangrijk document.

Langs het internet (o.a. *GeneaNet)* kan men ook akten opzoeken en de gegevens daaruit aanvragen, tegen betaling. Daar ik met briefwisseling niet verder geraak, probeer ik die weg. Ik vind op 6/11/03 op het eerste gezicht een belangrijke akte, namelijk een huwelijk van Louis *Cuffert* met Marie Champion in Dammartin-en-Goële (77230) op 21/02/1702. Onze Louis was 70 jaar in 1780, dus geboren rond 1710. Daar nog al dikwijls kinderen naar de naam van de vader worden genoemd en 'Louis' niet zoveel voorkomt, kan die er een zoon van zijn. Als bijkomende gegevens staat er de voornaam van de vader van Louis: Simon, en zijn moeder heet Catherine Liencourt. Ook dit laatste huwelijk komt voor in de akten op *GeneaNet.* Zij huwen er op 04/08/1665. Als dit de juiste *Louis* is, hebben we er twee generaties bij! Het is wel niet de gemeente Quincy-Voisins, maar Dammartin-en-Goële ligt er slechts 28 km van verwijderd.

Op 3 december 2003 vraag ik een kopie van de huwelijksakte aan van Louis Cuffer met Jeanne Vernier aan de gemeente Quincy-Voisins. Ik krijg als antwoord dat zij de registers niet meer bezitten en mij moet richten aan de *Archives départementales, 248 Avenue Charles Prieur, 77190 Dammarie-les-Lys*.

Met briefwisseling alleen, kom ik niet verder en daar beide gemeenten - La Chapelle-sur-Crécy en Quincy-Voisins - in het departement van de Seine-et-Marne liggen, ga ik op 22/06/04 naar het archief van het departement van de Seine-et-Marne in Dammarie-les-Lys (Melun). Ik word er goed ontvangen, maar de computers liggen uit. Gelukkig kan ik de microfilms raadplegen en mag ik foto's nemen. Ik bezat toen nog geen digitaal fototoestel en de kwaliteit laat te wensen over. In Quincy-Voisins vind ik acht dopen van kinderen van Louis

Cuffer (ook soms met een ‘f’ geschreven), van 1738 tot 1751. Hun huwelijksakte is er niet te vinden en ook niet in La Chapelle-sur-Crécy. De oogst is zeer goed. Twee dopen interesseren ons, namelijk op 28 december (geboren 27 december) 1743: Marie Etienne *Cufer.* Het is wel niet ‘Etienne Marie’, maar we mogen aannemen dat hij de persoon is die gehuwd was met Marie Anne Lefebre. Het gebeurt dikwijls dat later een tweede of derde doopnaam gebruikt wordt en hier zal dit zeker het geval zijn omdat de eerste voornaam van de jongen ‘Marie’ is! Trouwens, er is geen doopakte in Quincy-Voisins van een ‘Etienne Marie’ (tafels nagezien tot 1760).

We hebben een tweede keer prijs met de geboorte van Philippe Denis *Cuffer* op 20 september 1748. Op de akte staat de handtekening van de vader: *Cuffer*. We kunnen nu besluiten dat beide takken ‘Cuffer’ afstammen van Louis Cuffer en Jeanne Vernier. Daar beide takken nu dezelfde oorsprong hebben worden de verdere opzoekingen vereenvoudigd.

Om na te zien of Louis gehuwd met Champion een zoon *Louis* heeft rond 1710 bekijk ik de microfilm van de gemeente Dammartin-en-Goële die teruggaat tot 1572 en ik zie de akte na van hun huwelijk. De naam wordt *Cuffert* geschreven, maar wat verder schrijft de pastoor *Cuffer*. De handtekeningen van Simon en Louis Cuffer staan er ook op. De eindletter van de naam is onleesbaar. Ik vind geen kinderen van dit echtpaar. Daar Louis in 1780 overleden is in Quincy-Voisins zoek ik in de microfilm en vind twee doopakten ‘Louis’ van Louis met Champion, namelijk een eerste doop op 28/08/1702 en een tweede doop op 18/08/1709. De tweede doop zal de juiste zijn. De eerste Louis is waarschijnlijk overleden en de leeftijd klopt ook (was 70 jaar in 1780). Dit is nu bevestigd.

Uit de akten van *GeneaNet* weten we dat de vader van Louis met Champion ‘Simon’ heet en dat die gehuwd is in Dammartin-en-Goële op 4/6/1665 met Catherine Liencourt. Hun huwelijksakte heb ik toen niet nagezien in de AD in Dammarie, maar heb ik nu (25/10/09) bekeken op het internet. Een groot aantal microfilms van de parochieregisters van de AD van Seine-et-Marne zijn nu ook op het internet te raadplegen. De familienaam is *Cuffer* geschreven en de familienaam van de vrouw is Li<u>a</u>ncourt.

In Dammarie-les-Lys vind ik ook de doopakte van Simon *Cufet* (of *Cufere?*) op ‘dimanche’ 22 oktober 1635 eveneens in Dammartin-en-Goële van Pierre en Marguerite Berthault. Daar de voornaam ‘Simon’ weinig voorkomt zal dit onze Simon zijn. De ouders zijn er gehuwd op 31/01/1633 (*Cuffer*). We zijn al zeer ver in de tijd. Kunnen we nog verder?

Tijdens het verder doorzoeken van de parochieregisters van Dammartin-en-Goële vind ik een huwelijk van Nicolas *Cuffere* met Jeanne Cailleu op 28/06/1625. Er zijn uit dit huwelijk twee kinderen geboren: Marguerite *Cuffaire* op 12/10/1627. In die akte wordt een *Pierre Cuffaire* als doopheffer vermeld! Het tweede kind is Jean *Cuffaire*, gedoopt op 8/05/1631.

Ik ga nog verder terug en vind nog twee doopakten *Cuffaire* die ik ook fotografeer. Claude *Cuffaire* op 6/03/1605 van Nicolas en Françoise Arnoul en nog Jehanne *Cuffaire* op 8/10/1602

van dezelfde ouders. ‘Pierre’ vind ik niet en ook geen ‘Nicolas’. Deze laatste had een zoon kunnen zijn van hen en later huwen met Jeanne Cailleu.

Op het internet kan ik nu een microfilm consulteren van Dammartin-en-Goële. De andere zijn nog niet beschikbaar. Die van internet is de 5MI 1232 voor de periode 1572-1665, gefilmd door de mormonen in 1982. Deze is echter ver van volledig en de meeste akten die ik in juni 2004 heb gefotografeerd komen er niet in voor. Toch heeft mij de film op het internet veel geholpen. Helemaal in het begin van de film vind ik op 12/12/1572 een doop van Pierre *Cufaire*, zoon van Anthoine en Barbe (Barbara) Descoretz. Charles Descoretz is peter. Het is waarschijnlijk deze ‘Pierre’ die peter is bij de geboorte van Marguerite *Cuffaire* (12/10/1627). Nicolas gehuwd met Françoise Arnoul zal een broer zijn van Pierre hierboven. Zijn doopakte heb ik niet gevonden (doopregister onvolledig).

Daar er twee huwelijken voorkomen van een Nicolas - een eerste keer met Françoise Arnoul en een tweede maal met Jeanne Cailleu - heb ik gezocht in de overlijdens vóór 1625 naar Françoise Arnoul en heb haar gevonden als vrouw van Nicolas *Cuffaire*, overleden op 29/12/1624. Nicolas *Cuffaire* is dus twee keer gehuwd. Pierre *Cuffer,* gehuwd met Marguerite Berthault, zal een zoon zijn geweest van Nicolas *Cuffaire*, hoewel we zijn doopakte niet hebben gevonden. Het zou misschien ook de ‘Pierre’ kunnen zijn geboren van Anthoine en Barbe Descoretz in 1572, die doopheffer is in 1627 (zie hierboven). Hij zou dan al 60 jaar zijn als hij huwt met Marguerite Berthault! Het is niet onmogelijk, maar de kans lijkt mij klein.

6.2 Cuffaire in de ‘Archives départementales’ in Parijs

We hebben in deel I, 67-69, de familienaam *Cuffaire* besproken en belangrijk is nu dat in 1587 de weduwe van ‘François’ Cuffaire hier *Barbe Descoretz* (ook: Descouretz) is! Deze *Barbe Descoretz* komt hierboven voor als echtgenote van ‘Anthoine’ Cuffaire in 1572. Dat het over dezelfde *Barbe Descoretz* is zeker want vermoedelijk een broer van haar: Charles Descouretz wordt ook in die drie bladzijden lange akte, die in deel I volledig in fotokopie is afgedrukt, als kanunnik van de kerk van ‘Dampmartin’ (= Dammartin-en-Goële) vermeld. Hij komt ook voor als peter in de doopakte van 12/12/1572 in Dammartin-en-Goële van Pierre *Cufaire*, zoon van Anthoine en Barbe (Barbara) Descovetz. Nu volgt de tekst die ik toen (1986) heb geschreven (I, 67):

> Y 128 François Cuffaire - Parijs - 1587
>
> Onder het artikel Arnoul (Jacques) komt in de Y 128 in 1587 een (reeds overleden) François **Cuffaire** voor. Zijn weduwe was Barbara Descouretz, voogdes van zijn minderjarige kinderen, die niet zijn vermeld. De samenvattende tekst van de inhoud heb ik niet genoteerd; het zou hier om een rente gaan die aan de weduwe zou toebehoren.

Verder vinden we nog een kanunnik Charles Descouretz van de collegiale kerk Notre Dame van Dampmartin (?) (de Notre Dame van Parijs?). Vermoedelijk was hij een familielid van de weduwe.
De naam **Cuffaire** bevat de R, die ook voorkomt in Collette **Cuffer** te Parijs in 1528 en bij Suzanne **Cuffert** - eveneens te Parijs - in 1560 (zie ook: **Cuffer** Paul Louis - Soissons - 1849).

De 'samenvattende tekst van de inhoud' die ik toen niet belangrijk vond, heb ik op 20/10/2009 aan CARAN ('Centre Accueil de la Recherche des Archives Nationales', Parijs), aangevraagd. Hoewel ik een antwoord heb ontvangen op mijn e-mail, en nog een paar keren heb geschreven, heb ik de samenvatting van de tekst niet kunnen bekomen. Een zoektocht op het internet gaf geen resultaat.

In mijn tekst van 1986 dacht ik dat de 'collegiale kerk van Notre Dame van Dampmartin', de 'Notre Dame' van Parijs, kon zijn. Het is natuurlijk de kerk van Dammartin-en-Goële zelf.

Dankzij dit verder onderzoek naar *Cuffer* en Cuffert kunnen we nu die *Cuffaire* uit deel I erbij voegen en krijgen we een duidelijker beeld over de evolutie van die 'variant' die bijna zeker niets met de naam *Cuffe* in Abbeville en 'dus' ook met *Cuffez*, te maken heeft.

Dat we in 1587 een 'François' Cuffaire hebben en geen 'Anthoine' zoals in 1572 betekent waarschijnlijk dat Barbara Descoretz een tweede keer gehuwd is met een broer van Antoine en dat de vader van onze Nicolas Cuffaire, 'François' kan zijn geweest. Barbara Descoretz had meerdere kinderen met François.

6.3 Cuffect of Cuffer in 1560 in Parijs?

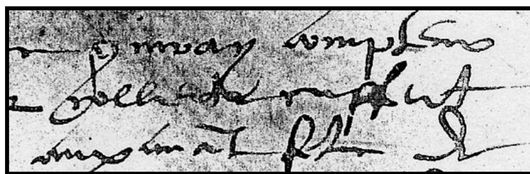
Voor de volledigheid van het 'r' probleem in onze naam volgt hier nog een schrijfwijze met 'r' die behandeld is geweest in deel I en ook deel III.

In de *Fichier des registres paroissiaux de St-Eustache* in de komt er een doop voor van Martin *Cuffert* op 4 maart 1560 van Angilbert en Marie Despin (Despies?), zie I, 45. Er zijn nog twee dopen, namelijk Rethuine *Cuffet* in 1558 en Martin *Cufaict* in 1563 van dezelfde ouders. We kunnen hier echter niet met zekerheid zeggen dat de schrijfwijze van de naam wel degelijk met een 'r' is, omdat we mogen aannemen dat de genealoog die deze fiche heeft gemaakt zich kan vergist hebben in de lezing. Waarom we hier mogen twijfelen, is, dat de uitspraak van *Cuffert* toch anders klinkt dan *Cuffet* en dat 'rt' en 'ct' in oud schrift soms moeilijk juist te lezen zijn. De genealoog die de fiches heeft gemaakt, zal er waarschijnlijk niet lang over nagedacht hebben wat het zou kunnen zijn.

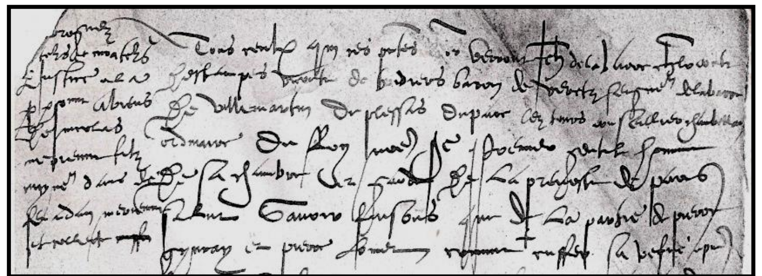
In deel III, 65, vinden we nog twee dopen bij van kinderen van Angilbert *Cuffet* en Marie Despiez, in Yolande de Brossard, *Musiciens de Paris*, Paris, 1965, p. 78. De twee bijkomende kinderen zouden een 'Henri' zijn op 4/2/1555 en een 'Pierre' op 19/1/1566. De auteur van dit werk geeft maar één schrijfwijze van de familienaam aan, namelijk: *Cuffet*.

Op 28/02/2019 vind ik op het internet een Gilbert Cuffert (= Angilbert Cuffert), zie p. 76 gehuwd met Marie Desprez, in een akte van 1557, waarin hij optreedt als voogd, zie samenvatting van de akte op p. 252.

De schrijfwijze *Cuffer* komt wel degelijk twee keer voor in Parijs. We vinden er een Colette *Cuffer* in 1528 (I, 41), althans in een samenvattende tekst. Zij was de weduwe van Adam Merienne, waarvan een zoon Nicolas, en hertrouwt met Pierre Givray. Om zeker te zijn van de schrijfwijze vraag ik een fotokopie van de beide akten aan op 16/11/10 aan de 'Archives de Paris'. Hoewel het document ET/XXXIII/13 toen nog niet was gemicrofilmeerd, krijg ik toch uitzonderlijk de fotokopieën toegestuurd op 3/12/10 van CARAN ('Centre Accueil de la Recherche des Archives Nationales', Parijs). In de akte van 9/05/1528 staat er *Collette Cuffert* of *Cuffect* (fol. 45ro). In de 2de akte van 4/05/1558 (fol. 46ro) staat wel *Cuffer* (de verticale streep door de laatste letter komt van de 'p' van '***p****artie*')!

fol. 45ro

fol. 46ro (aanhef)

We wijzen ook nog op het voorkomen van de woorden *dict* (= dit) en *faict* (= fait) in de bovenvermelde documenten. De 't' wordt niet uitgesproken. Het verschil in uitspraak tussen *Cuffet* en *Cuffer* is miniem: slechts een foneem. Men ging voort op de klank van de naam om die te schrijven. Zouden beide namen toch dezelfde oorsprong hebben, namelijk *Cuf(fe)*? Misschien was er een familieverband tussen Colette *Cuffe(c)(r)(t),* en Angilbert *Cuffet* (Parijs)?

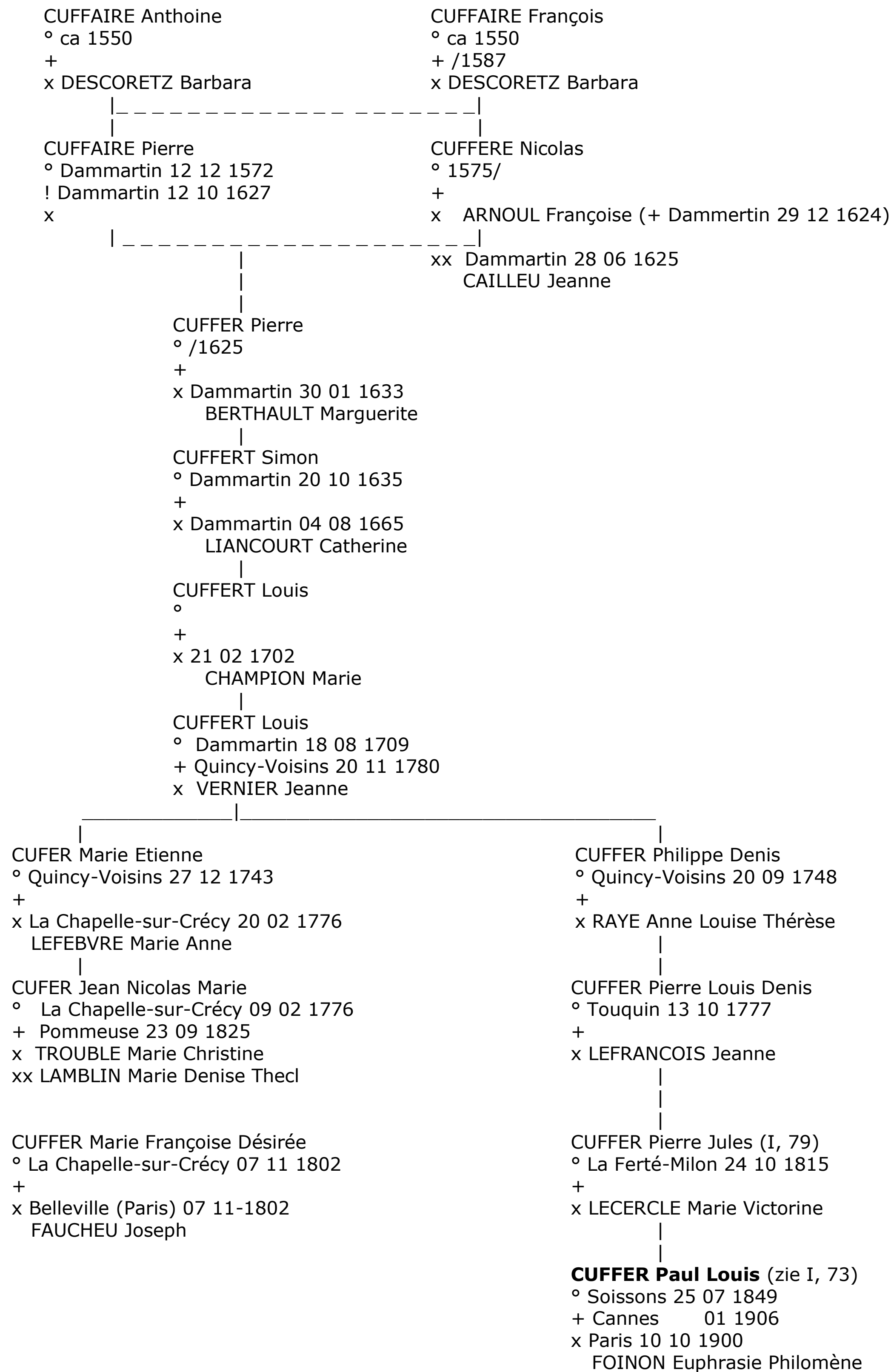
Het + teken links van 'Cuffer' op de onderste regel van fol. 46ro verwijst naar volgende tekst in marge links:

subrogez (subrogés) tuteurs (...) Nicolas Merienne filz mineur ***6 ans*** *de feu Adam Merienne et Collette ~~Cupfer~~ (?)*

Een bijkomend gegeven is de leeftijd van haar zoon. We mogen veronderstellen dat zij in 1528 nog jong was en kan geboren zijn rond 1500.

Daar de klerk van die twee akten dezelfde persoon is, zal de 'er'-uitgang in 'Cuffer' verwijzen naar de 'é'-klank zoals in de noemvorm van Franse werkwoorden (vb.: parler). In geval de 'r' zou zijn uitgesproken, zou de naam op een -e eindigen zoals in 'Cuffaire'.

6.3.1 *Samenvattingstabel* Cuffer

6.4 Cuffer op internet

Toen ik nog dacht dat *Cuffer* toch iets met onze naam te maken kon hebben - en dit zal misschien wel zijn als we heel ver terug gaan – heb ik op het internet gezocht naar *Cuffer* en wat hierna volgt als resultaat bekomen. Hij komt wel veel meer voor dan *Cuffez*. In Frankrijk komt hij echter in de laatste 100 jaar niet meer voor.

> De vermelding 'avantcarte' (www.geopatronyme.com) is een website op internet met als titel 'Carte de France de votre famille'. Daarin worden de geboorten van een bepaalde naam vermeld in volgende periodes: 1891-1915; 1916-1940; 1941-1965 en 1966-1990, geklasseerd volgens de frequentie van voorkomen. Bij elke periode wordt het (de) departement(en) vermeld waar de naam het meest voorkomt en de gemeente(n) met de grootste inplanting. Een cd-rom kan tegen betaling worden verkregen.

De eerste 33 namen vond ik bij de mormonen van Salt Lake City (2006). De volgende 5 op *GeneaNet* (2003).

6.4.1 *Mormonen*

https://www.familysearch.org/Eng/Searchlancestorsearchresults.asp?standardize=N&last_...
You searched for: **Cuffer**
Matches: All Sources - 33

Census -1880 US Census

1. Lucy CUFFER - 1880 United States Census /Georgia
2. Other Gender: Female Birth: <1820> SC
3. George CUFFER - 1880 United States Census / Louisiana
4. Other Gender: Male Birth: <1820> VA
3. Giles CUFFER - 1880 United States Census / Virginia
Self Gender: Male Birth: <1841> VA
4. Georgianna CUFFER - 1880 United States Census / Virginia
Wife Gender: Female Birth: <1843> VA
5. Giles I. CUFFER - 1880 United States Census / Virginia
Son Gender: Male Birth: <1870> VA
6. David M. CUFFER - 1880 United States Census / Virginia
Son Gender: Male Birth: <1873> VA
7. William J. CUFFER -1880 United States Census / Virginia
Son Gender: Male Birth: <1875> VA
8. Calvin CUFFER - 1880 United States Census / New York
Other Gender: Male Birth: <1848> NY
9. Lydia CUFFER - 1880 United States Census / North Carolina
Other Gender: Female Birth: <1840> N. C.
10. Charles CUFFER - 1880 United States Census / North Carolina
Other Gender: Male Birth: <1856> N. C.
11. Rufus CUFFER - 1880 United States Census / North Carolina
Other Gender: Male Birth: <1860> N. C.
12. Judah CUFFER -1880 United States Census / North Carolina
Other Gender: Female Birth: <1866> N. C.
13. Hattie CUFFER -1880UnitedStatesCensus / NorthCarolina
Other Gender: Female Birth: <1870> N. C.

14. Josephus CUFFER - 1880 United States Census / North Carolina
Other Gender: Male Birth: <1873> N. C.
Matches: Census/1880 US Census – 14

Census -1881 Canadian Census

15. Robert CUFFEFS. - 1881 Canadian Census / Ontario
Gender: Male Birth: <1835> Scotland
16. Mary CUFFER - 1881 Canadian Census / Ontario
Gender: Female Birth <1839> Scotland
Matches: Census/1881 Canadian Census - 2

International Genealogical Index

- British Isles

17. Jone Cuffer - International Genealogical Index / BI
Gender: Female Marriage: 03 JUN 1605 Bishop's Cannings, Wiltshire, England
18. JOSEPH CUFFER - International Genealogical Index / BI
Gender: Male Marriage: 09 JAN 1724 Nutfield, Surrey, England
19. THOS. CUFFER -International Genealogical Index / BI
Gender: Male Marriage: 31 JAN 1743 Tring, Hertford, England
Matches: International Genealogical Index / British Isles - 3

- Continental Europe

20. Clarisse Elise <Cuffer>- International Genealogical Index / CE
Gender: Female Christening: 01 JUN 1818 Faremoutiers, Seine-Et-Marne, France
21. Clemence Adelaide Victoire <Cuffer>- International Genealogical Index / CE
Gender: Female Christening: 20 NOV 1814 Faremoutiers, Seine-Et-Marne, France
22. Esther Augustine <Cuffer>- International Genealogical Index / CE
Gender: Female Christening: 12 FEB 1816 Faremoutiers, Seine-Et-Marne, France
Matches: International Genealogical Index/Continental Europe - 3

- Germany

23. Anna Margaretha Cuffer - International Genealogical Index / GE
Gender: Female Birth: About 1652 Durrenzimmern, Neckarkreis, Wuerttemberg
24. Anna Margaretha Cuffer -International Genealogical Index / GE
Gender: Female Birth: About 1652 Durrenzimmern, Neckarkreis, Wuerttemberg
25. ANNA MARGARETHA CUFFER - International Genealogical Index / GE
Gender: Female Marriage: 27 MAY 1673 Geislingen, , Jagstkreis, Wuerttemberg
26. MARIA EVA CUFFER – International Genealogical Index/GE
Gender: Female Christening: 09 APR 1718 Roemisch-Katholische, Bingen Stadt, Rheinhessen, Hessen
Matches: International Genealogical Index/German - 4

- North America

27. Adda Cuffer - International Genealogical Index / NA
Gender: Female Birth: 30 JAN 1868 Camden City, , Camden, New Jersey
28. CHARLES CUFFER - International Genealogical Index / NA
Gender: Male Marriage: 23 JAN 1870, Harris, Texas
29. Christopher C. Cuffer - International Genealogical Index / NA
Gender: Male Birth: Bridghampton, , , New Vork
30. Effie Blanche Cuffer - International Genealogical Index / NA
Gender: Female Birth: 27 AUG 1890 Appleton, Outagamie, Wisconsin
31. Mary Cuffer - International Genealogical Index / NA
Gender: Female Birth: 11 FEB 1854 West Chester, Chester, Pennsylvania
32. Mary Cuffer - International Genealogical Index / NA
Gender: Female Birth: , , Michigan
33. CUFFER - International Genealogical Index / NA
Gender: Male Birth: 12 JAN 1859 Millstone Twp, Monmouth, New Jersey
Matches: International Genealogical Index /North America - 7

6.4.2 *Gegevens van GeneaNet*

Contact	Familienaam	Aanvang	Einde	Aantal	Gemeente	Subregio	Regio	Land	Type
jph	CUFFER	1706	1706	1				France	L
perpette	CUFFER	1666	1666	1	60 Oise		Picardie	France	L
Johnlewis	CUFFER	1877	1877	1	St.Maximin (Jefferson) NY		New York	United States	L
1871c	CUFFER	1810	1810	1	IRELAND			Ireland	R
1871c	CUFFER	1810	1871	1	Bentinck		Ontario	Canada	R

6.4.3 *Kuffer*

Om volledig te zijn moeten we ook de variante *Kuffer* (met als beginletter 'k') behandelen. In tegenstelling tot *Cuffer,* die onder die schrijfwijze niet voorkomt in Frankrijk bij de geboorten in de laatste honderd jaar, komt *Kuffer* 78 keer voor (ter vergelijking: *Cuffez*: 80). Een bekende *Kuffer* is Jean-Louis, een schrijver, geboren in Lausanne in 1947. Op internet is veel over die persoon te vinden.

Zoals we gedaan hebben voor *Cuffer* bij de mormonen hierboven, volgt hieronder de lijst met 111 *Kuffers*, wereldwijd.

Exact Matches (111)

Name	Residence	Arrived	Age on Arrival
1. ...... Kuffer	Sublin	1906	36
2.Adolf Kuffer	Schweinfurt, Germany	1910	29
3.Albertine Kuffer		1894	17
4.Alice Kuffer	Puenne	1903	20
5.Amelia Kuffer	Vandirisel, C. Slv	1920	23
6.Anna Kuffer	Bessen, Luxenburg, Germany	1907	23
7.Anna Kuffer	Gerolfingen, Switzerland	1910	23
8.Anne Kuffer		1893	8
9.Anna Kuffer		1896	45
10.Bertha Kuffer		1896	0
11.Blançhe Kuffer		1905	15
12.Boruch Kuffer	Trzchico, Poland	1907	17
13.Charles Kuffer	Paris	1903	71
14.Charles Kuffer		1921	37
15.Charlotte Kuffer	Iglo	1901	20
16.Chris Kuffer		1921	36
17.Edith Kuffer	Garamtamast, Hungary	1909	17
18.Edward Kuffer	N.Y. City	1923	59
19.Edward Kuffer		1907	43
20.Eleonora Kuffer	Garandamma, Hungary	1908	47
21.Elisab. Kuffer		1892	26
22.Elma Kuffer	Leonia, N.Y.	1922	56
23.Elsa Kuffer	Mereny	1905	7
24.Elsa Kuffer	Mereny, Hungary	1912	14
25.Emma Kuffer	Anete	1903	20
26.Emma Kuffer	Mereny	1902	16

27.Emma Kuffer	Mereny	1904	17
28.Emma Kuffer		1893	2
29.Emma Kuffer		1896	13
30.Er ... bet Kuffer	Hungary	1904	50
31.Ernest Kuffer Switzerland	Lutz,	1910	19
32.Ernest Kuffer		1923	31
33.Erzsebet Kuffer	De ... regen	1904	44
34.Eva Kuffer		1893	27
35.Feije Kuffer	Sublin (Dublin?)	1906	11
36.Fred Kuffer	U.S.A.	1908	49
37.Friedrich Kuffer		1896	24
38.Fritz Kuffer	Frisco, CA	1922	53
39.Fritz Kuffer	Ins., Swiss.	1920	26
40.Fritz Kuffer	Lutz	1907	21
41.Fritz Kuffer	San Francisco	1922	2
42.Gottfried Kuffer		1892	39
43.Gusta Kuffer		1893	1
44.Gustav Kuffer		1903	46
45.Hazel Kuffer	N.Y. City	1923	25
46.Heinrich Kuffer	Paris	1900	60
47.Hermina Kuffer		1896	6
48.Ida Kuffer		1895	23
49.Irene Kuffer	Mereny	1905	18
50.Irma Kuffer		1896	18
51.Jankei Kuffer Poland	Warsaw,	1923	18
52.Janos Kuffer Hungary	Mereny,	1906	42
53.Janos Kuffer Hungary	Meveny,	1907	24
54.Janos Kuffer		1896	4
55.Johan Kuffer Switzerland	Gutz,	1923	29
56.Johann Kuffer		1903	16
57.Johann Csolds Kuffer		1896	48
58.Jolan Kuffer Hungary	Garamtamast,	1909	24
59.Jolan Kuffer	Loise	1903	8
60.Josef Kuffer	Cans	1898	34
61.Josef Kuffer Germany	Luxemburg,	1924	28
62.Julie Kuffer	Loise	1903	39
63.Karl Kuffer	Mereny	1905	23
64.Karl Kuffer Switzerland	Strattligen,	1907	19
65.Karl Kuffer		1896	18
66.Karl Kuffer		1903	43
67.Karolina Kuffer	Moressy	1900	11
68.Karolina Kuffer	Moressy	1900	36
69.Katharin Kuffer America	Clarendon, PA.	1912	28
70.Lucien Kuffer	Gingins	1905	22
71.Maivina Kuffer	Moressy	1900	7
72.Margit Kuffer Hungary	Mereny,	1911	24
73.Margit Kuffer Cz.-Slov.	Vondrisel,	1923	27
74.Margitta Kuffer Czechoslovakia	Wondrisel,	1920	23
75.Maria Kuffer	Sz. Mereny	1904	55
76.Maria Kuffer		1893	
77.Marian Kuffer	Loise	1903	14
78.Marie Kuffer		1906	35
79.Marjem Kuffer	Wajstowice, Poland (Wadowice?)	1923	22
80.Mary Kuffer	Berne, Switzerland	1920	52
81.Max Kuffer	Budapest, Hungary	1907	30
82.Michael Kuffer	Chicago, Illinois	1911	24
83.Michael Kuffer	Moressy	1900	9

84.Moische Kuffer	Przibica	1910	47
85.Moshe Kuffer	Sublin (Dublin?)	1906	16
86.Mrs.George Kuffer		1910	40
87.Nicola Kuffer	Faatbidonis	1898	25
88.Nicolaus Kuffer		1895	20
89.0lga Kuffer	Mereny, Hungary	1913	18
90.0lga Kuffer	Moreny	1899	17
91.0lga Kuffer	Vondrisel, CZ.-Slov.	1923	28
92.0lga Kuffer		1905	22
93.0tto Kuffer	Arssibernach	1907	17
94.0tto Kuffer	Tauffelen, Switzerland	1913	19
95.Paul Kuffer		1895	50
96.Paulina Kuffer	Mereny, Hungary	1913	20
97.Peter Kuffer	Clarendon, PA, Amer.	1912	36
98.Pierre Kuffer		1892	22
99.Rachel Kuffer	Kamemtz	1901	18
100.Robert Kuffer	Hungary, Mereny	1914	24
101.Robert Kuffer	Stvasz, Hungary	1911	17
102.Sibylla Kuffer	San Francisco	1922	43
103.Sophie Kuffer		1895	0
104.Susanna Kuffer		1896	45
105.Theodor Kuffer	Clarendon, PA, Amer.	1912	6
106.Vilmorne Kuffer	Menery	1904	43
107.Vilmos Kuffer	Moreny	1899	45
108.Wilhelm Kuffer	Mereny	1905	50
109.Wilhelm Kuffer	Mereny, Hungary	1912	50
110.Zigmond Kuffer	Stos, Cz. Slov.	1922	27
111.Zuzane Kuffer or Kupfer		1895	15

Toevoeging 2019

Project ARNO

Onderstaande fiche betreffende het project ARNO gedownload op 28/02/2019, zie p. 69.
https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&ei=Xx54XJPSA5Ksgwey5ZzgCg&q=_c7c8ec97-ed61-4fd9-aa97-9ff2086d3a22&oq=_c7c8ec97-ed61-4fd9-aa97-9ff2086d3a22&gs_l=psy-ab.12...12808.13238..16566...0.0..0.81.219.3......0....1..gws-wiz.xGUiFe67pBw
Naam: pdf_c7c8ec97-ed61-4fd9-aa97-9ff2086d3a22.

Fiche de recherche
1

Bases ARNO (1551, 1751, 1761, 1851)

Bases de données, dépouillement exhaustif de 214 202 actes.
Réalisation :
Personnel du Minutier, 1972-1993.
Étude(s) dépouillée(s) :
Toutes les études parisiennes existantes en 1551 (environ 22 000 actes), 1751 (environ 60 000 actes), 1761 (environ 75 000 actes) et 1851 (environ 60 000 actes), à l'exception des études des localités rattachées à Paris en 1959 (XXXVII, LXXIV, CIII-CIV, CXIV, CXX).
Dématérialisation :
Les données sont accessibles en ligne depuis 2000-2002 et sont aujourd'hui intégrées dans la salle des inventaires virtuelle.
Précisions :
Les dépouillements débutent en 1972 dans le cadre de l'application Minotaure, à l'instigation de R. Gourmelon.
On pense d'abord partir des répertoires de notaires mais ceux-ci étant trop imprécis, on revient à l'analyse directe des minutes en commençant par le second XVIIIe siècle, peu exploré et facile à lire pour des non-spécialistes.
Un premier dépouillement exhaustif est donc réalisé pour l'année 1751. Face à la masse de travail, il est décidé de se limiter à des coupes décennales.
Un second dépouillement exhaustif est alors réalisé pour l'année 1761.
Grâce à des soutiens du CNRS dans les années 1980, deux autres années, 1551 puis 1851, sont dépouillées.
En 1990, l'application Minotaure est dépassée ; une convention est passée en 1994 avec l'INRA pour en effectuer la rétroconversion, achevée en 2000 : les bases ARNO remplacent alors Minotaure.

7

CUFFET

7.1 Cuffet (departement Ain)

7.1.1 *Cuffet in de Ain sinds 1581*

De naam CUFFET is goed vertegenwoordigd in het departement van de Ain (01). Met de opzoekingen naar deze waarschijnlijke variante van onze familienaam ben ik al begonnen in maart 1987 nadat ik in Parijs in een telefoonboek een adres 'Cuffet' gevonden had. Het was meteen raak want mijn correspondente bezat een familiegeschiedenis van maar liefst zeven generaties (zie I, 81-95)! Haar verst gekende stamvader was Antoine Cuffet overleden in Leyzieu in 1776. Hij was toen 40 jaar. Op die '40 jaar' kom ik nog terug.

In maart 2002 kreeg ik nog van Jeanine Delahaye, de moeder van Jean-François Cuffet, een zeer interessante brief (en nog een aantal andere nadien) over de familie CUFFET, met veel meer gegevens, maar helaas niet verder dan de bovenvermelde Antoine (zie IV, 379-383).

In september 2003 doe ik een nieuwe ontdekking op het internet (*GeneaNet*), namelijk een huwelijk van een Anthoyne Cuffet met Benoît Rey op 19/06/1605 in Ceyzérieu eveneens in de Ain. Daar moest ik zeker meer inlichtingen over hebben!

Door gebruik te maken van de gegevens van *GeneaNet* krijg ik op 22/11/03 een interessante brief van Jacques Tournier met zijn kwartierstaat in bijlage (hier niet afgedrukt), waarin het huwelijk van Benoît Rey en Anthoyne Cuffet voorkomt. Hij is genealoog en heeft een groot aantal werken over zijn genealogie, *L'Arboretum,* gepubliceerd. De gegevens over Anthoyne Cuffet zouden komen van een zeker Joseph Troiano, adjunct van de burgemeester van Béon (Ain). Volgens zijn brief zou hij hem geschreven hebben om voor mij meer inlichtingen te verkrijgen. Er is daar geen antwoord op gekomen.

Dankzij de AD van de Ain kan ik op 14/05/04 een fotokopie verkrijgen van die vroege akte, zie de overzetting ervan hieronder:

Du premier jour du moys de Juin 1605 ont estes espousés en lesglise parrochi(ale) de Seiyzerieu[1] Benoist fils de feu Anth(oine) Rey de Samissieu[2] d'une part - et Anth(oyne) fille de feu Loys Cuffet de Bossieu[3] tous des paroisse de Seizerieu diocese de Genesve avec les solegenites requises et presentibus me(ssire) Claude Charnin(?) et Jehan-Loys Charles (?) et plussieurs aultres – faict par moy vi(caire) (get. onleesbaar)

---

(1) Seiyzerieu: Ceyzérieu, gemeente van het arrondissement van Belley op 50 km ten zuiden van Genève en ook een 50-tal km oost van Lyon.
(2) Samissieu: gehucht van Ceyzérieu vermeld op kaart van Cassini.
(3) Bossieu: gehucht van Ceyzérieu eveneens op kaart van Cassini, niet te verwarren met 'Boissieu', gehucht van Contrevoz op kaart van Cassini

Om meer te weten te komen richtte ik mij tot de genealogische kring van het departement en kwam zo in correspondentie met de heer Ochs, van de kring *Regain* ('Recherches et études généalogiques de l'Ain'), die mij op 8/07/04 de huwelijken *Cuffet* van Ceyzérieu opzond (hierna afgedrukt). Hieruit blijkt dat *Cuffet* veel vertegenwoordigd is. Hierin waren - behalve het huwelijk van Anthoyne Cuffet met Benoit Rey - nog twee vroege huwelijken, namelijk Françoise Cuffet met Jehan Guillion in 1588 en Jean Cuffet met Jeanne Mercier in 1625.

Huwelijken CUFFET in Ceyzérieu (brief van Henri Ochs van 08/07/2004)

10/flor/07 (29/04/1799)

CUFFET Alexis	LACOMBE Madeleine
18 ans-dmt. Pollieu	18 ans-dmt. Pollieu
fs Marin +	fa François
BERTET Josephte	MERCIER Jeanne +

08/01/1732

CUFFET André	PATTIER-GEORGE Anne
dmt. Gramont	dmt. Bossieu
fs Anthelme	fa Anthelme +
RONJON Jeanne +	GASCON Anthelmaz

25/01/1744

CUFFET André	MOGEROND Marie
fs?+	fa? +

19/01/1745

CUFFET Jacques	PINET Marie
fs Benoit	

09/02/1751

CUFFET Augustin	CHARVIN Claudine
dmt. Chavolay	fa Claude
fs André +	TAQUET Françoise
GENET Antoinette +	

12/08/1752

CUFFET Gabriel	VAUTARET Claudine
fs Jaques +	fa Anthelme
FERRAZ Marie	REY Anthelmette

18/02/1781

CUFFET Marin	FERRAZ Julienne
fs Augustin	dmt. Bossieu
CHARVIN Claudine	fs Jean-Pierre
	FOLLIET catherine +

29/05/1781

DODE Joseph	CUFFET Andréanne
dmt. Bossieu	dmt. Besse en Oisans
fs Pierre +	fa Gabriel +
BELLET Jeanne +	VAUTARET Claudine

02/05/1791

TAVERNIER Jean	CUFFET Andréanne
Veuf TURREL Marie +	veuve DODE Joseph +
	Fa Gabriel +
	VAUTARET Claudine

20/02/1781

FERRAZ Claude	CUFFET Andrianne
dmt. Bossieu	dmt. Avrissieu
fs Claude +	fa Augustin
HUMBERT Marguerite +	CHARVIN Claudine +

07/03/1791

JAILLET François	CUFFET Anne
dmt. Bossieu	dmt. Samissieu
fs François +	fa Jacques +
GUILLARD Jeanne	PINET Marie +

08/02/1752

DELACOMBE Joseph	CUFFET Anthelmette

06/02/1769
MANILIER Pierre | CUFFET Antoinette
dmt Bossieu | dmt. Vongnes
fs Claude | fa Jaques
BRUNET Marie-Anne | PINET Marie

10/07/1730
CENDRE Claude | CUFFET Claudine
dmt. Bossieu | fa Balthazard +
fs Pierre | GROSSET Pierrette

13/01/1761
BILLET François | CUFFET Marguerite
dmt. Ceyzérieu | dmt. Pollieu
fs Claude | fa Jacques
BILLET Marie | FERRAZ Marie

08/02/1774
MANJOT Anthelme | CUFFET Marianne
dmt. Ceyzérieu | dmt. Ceyzérieu
fs Etienne | fa Jacques
REY Anthelmette | PINET Marie

07/11/1775
MERCIER Anthelme | CUFFET Marie
dmt. Bossieu | dmt. Aignoz
fs Jean+ | fa André+
FARDEL Jeanne | MOGERON Marie

13/02/ 1747
PERNOD Anthelme | CUFFET Marie
fs Antoine | fa Anthelme
PERNOD Françoise | ROOLET Anthelmette

19/02/1760
REY Sébastien | CUFFET Toinette
dmt. Ceyzérieu | dmt.
fs Jean | fa Louis +
GENET Louise | GUILLON Françoise

12/06/1588
GUILLION Jehan | CUFFET Françoise
dmt. Bossieu | dmt. Barbilieu
fs Etienne + | fa Bernard +

19/06/1605
REY Benoit | **CUFFET Anthoynne**
dmt. Bossieu | dmt. Samissieu
fs Anthoyne + | fa Louys +

27/04/1625
CUFFET Jean | MERCIER Jeanne
dmt. Aignoz | dmt. Bossieu
fs Louys + | fa Humbert

13/01 / 1686
GOY Jean | CUFFET Pernette
Lab.- dmt. Bossieu | dmt. Barbilieu
fs Claude + | fa Claude

01/08/1683
COMBET Guillaume | CUFFET Philiberte
Lab.-dmt. Bossieu | dmt. Ceyzérieu
fa Benoit

11/06/1690
GRIS François | CUFFET Guillaumette
dmt. Bossieu | dmt. St Champ
fa Claude

18/07/1690
CUFFET Anthelme | RONJON Claudine
dmt. Barbilieu | dmt. Bossieu

16/01/1674
TURREL-CHRISTIN Cl. | CUFFET Agathe
Laboureur-Bossieu | Ceyzérieu
fs Claude + | fa Antoine

10/07/1678
CUFFET Louis | BRILLAT Guillemette
Laboureur | Aignoz Bossieu

30/06/1695
CUFFET Balthazard | GROSSET Pernette
Ameyzieu | Bossieu

29/06/1722
CUFFET Jacques | FERRA Marie
Tailleur d'habits | fa Jacques +
fs Anthelme

05/02/1714
CUFFET Anthelme | ROLET Anthelme
Ardosset | Bossieu
Veuf

16/01/1706
CUFFET Anthelme | REY Claudine
Samissieu | Bossieu
fs Claude + | fa Louis +

02/06/1716
PENNET Antoine | CUFFET Louise
Bossieu | Avrissieu
Veuf

7.1.2 *Eerste Cuffets in de Ain*

De AD van de Ain zijn in Bourg-en-Bresse. Onlangs werden de parochieregisters op internet geplaatst (http://ad01.vtech.fr/etatcivil.html), wat ons nu toelaat zelf veel gegevens te vinden en ook te controleren. Zo vond ik ook de akte van het huwelijk van Jehan Guillion met Françoise Cuffet van 12/06/1588. In de akte las ik wel 'Cuillion' in plaats van 'Guillion', maar de naam 'Guillion' komt in nog andere akten voor, terwijl 'Cuillion' niet meer. We houden het bij 'Guillion'.

Er komt een fout voor in de gegevens over die akte in de brief van Ochs. In de brief staat dat Jean Guillion verbleef ('dmt.' = 'demeurant') in Bossieu en Bernard Cuffet in Barbillieu ('Berbelieu' in de akte en ook op de kaart van Cassini). Dit moet juist andersom zijn. Barbillieu is ook een gehucht van Ceyzérieu, gelegen juist west van Bossieu. Onze Bernard Cuffet is dus ook afkomstig van Bossieu, zoals Louis Cuffet. Beiden zijn overleden in de akten. Zijn zij broers, of vader en zoon?

Bernard komt nog een keer voor in een akte, ook van Ceyzérieu van 26/12/1589. Hierin is Gigonne (voornaam), weduwe van overleden Bernard Cuffet (of Cuffer?), meter bij de doop van een zoon van Claude N (naam onleesbaar). De akte is zeer slordig geschreven en is belangrijk voor ons omdat het hier Cuffer *kan* zijn, hoewel in de hierboven beschreven akte van 12/06/1588 er duidelijk een 't' aan het einde van 'Cuffet' staat.

In een doopakte van Ceyzérieu van 23/3/1589 komt Jehan Loye Cuffet als een van de twee peters voor van Clauda? (familienaam in marge onleesbaar). Belangrijk is dat hier de meter Françoise Guillion (duidelijk met een 'g') is. Daar 'Cuffet' en 'Guillion' voorkomen in die akte kan het hier gaan over een kind van Françoise Cuffet, gehuwd met Jehan Guillion en is Françoise Guillion zijn moeder. De naam van het kind en wie de ouders zijn is niet zo belangrijk, maar wel het voorkomen van een derde Cuffet, namelijk Jean Louis, misschien een zoon van Louis Cuffet?

In de brief van Ochs komt nog een belangrijk huwelijk voor, namelijk Jean Cuffet met Jeanne Mercier op 27/04/1625. De verblijfplaats van Jean Cuffet is Aignoz (niet op kaart van Cassini, maar wel op *viamichelin* van internet en ligt op 2 km rechts van Ceyzérieu). Bijkomende gegevens zijn dat hij de zoon is van Louis Cuffet. Hij kan ook de 'Jean Louis' zijn van hierboven.

Een heel belangrijke akte is de doopakte van Anthoyne Cuffet op 6 juni 1587. Zij is inderdaad de dochter van Louis Cuffet zoals vermeld in haar huwelijksakte met Benoît Rey, in het begin van dit hoofdstuk besproken. Louis is nog in leven en verblijft in Bossieu. Doopheffers zijn: Claude Bonosat en Anthoyne, de vrouw van Guilleaume Ruet, alsook nog Jehanne Garod. De kapelaan is ook een Garod.

Commentaar

Louis Cuffet leeft nog in 1587. Hij heeft ook nog een kind, André, in 1581, zie p. 91. Indien Bernard Cuffet zijn vader is, zou die ten laatste kunnen geboren zijn in 1530. Het is niet onmogelijk dat die zou geboren zijn in Abbeville, maar hoe is hij terecht gekomen in de Ain? We hebben nog geen enkel aanknopingspunt. Als Louis en Bernard broers zijn, ook mogelijk, is de kans groot dat hun vader naar de streek van de Ain is gekomen en zich daar gevestigd heeft. De parochieregisters beginnen te laat om daar een spoor van te vinden.

7.1.3 *Verder onderzoek naar Antoine Cuffet*

Tijdens mijn zoektocht naar de ouders van Antoine Cuffet kreeg ik op 14 mei 1987 een interessant antwoord van de AD in Bourg-en-Bresse (volledig afgedrukt in I, 95):

> (…) Votre lettre du 4 mai nous est bien parvenue les recherches que nous avons effectuées dans les tables de décès de l'enregistrement de Belley nous ont permis de retrouver la date du décès d'Antoine CUFFET, survenu à *l'âge de 40 ans* à Leyzieu, hameau de la commune de Pollieu, le 30 juillet 1776, cependant, cet acte ne figure pas dans la collection des registres paroissiaux de la commune de Pollieu déposée aux Archives de l'Ain. Il a probablement été oublié sur ces doubles, mais la Mairie de Pollieu (01350 Culoz) devait pouvoir vous fournir la copie de ce document. (…)

Het antwoord van Pollieu op mijn vraag naar de geboorteakte was negatief, want er was geen enkel parochieregister in Pollieu van 1722 tot 1814. Antwoord van de burgemeester van Polieu in zijn brief van 05/06/87: '*La commune de POLLIEU ne possède aucun registre entre 1722 et 1814'. Avec nos regrets.*

In de brief van Bourg-en-Bresse was Antoine Cuffet 40 jaar. In de bijgevoegde akte van het overlijden van zijn weduwe, Françoise Arnaud, is haar leeftijd vermeld als zijnde *ongeveer* 50 jaar in 1783, wat haar geboortejaar op 1733 zou brengen. Haar man zou geboren zijn in 1736. Meestal is de echtgenoot ouder dan zijn vrouw. De '40 jaar' in de brief zal waarschijnlijk ook *ongeveer* zijn geweest.

In de doopakten van Pollieu van de AD op internet vind ik in geen doop van Antoine Cuffet in 1736 noch in de onmiddellijke jaren ervoor en erna, maar wel 15 jaar vroeger:

> *Antoine f(i)l(iu)s d'Antoine Cuffet et Louise Ravier mariés de Leysieu né et baptisé le vint un avril mil sept cents vint un à ce jour, parrains Antoine Ravier de Culle (= Culoz)*

Ik zoek nog voort en op 12/09/09 vind ik in de parochieregisters van Pollieu uiteindelijk het huwelijk van Antoine met Arnaud *met* de vermelding van de ouders van beide partners! Dit

was een fantastische vondst, waar ik al jaren naar zocht en dit van op mijn computerstoel zonder de grote verplaatsing te doen naar het archief van Bourg-en-Bresse! Eindelijk een stap verder:

Antoine fils de furent (= feus) Antoine Cuffet et Louise Ravier et Francoise fille de Benoit Arneaud et Nicolae Jeance tous de Pollieu, les proclama(tions) faites a la maniere accotumeés, ont recus la benediction nuptiale le vingt un janvier an susdit 1757 pnt (presentibus) Benoit Deglise et Jacque Cuffet et Benoit Munier illettrés

Onder de getuigen is er een Jacques Cuffet. Hij huwt met Marie Pinet in Ceyzérieu op 19/01/1745 en is een zoon van Benoit Cuffet, een neef van Antoine. We mogen dus aannemen dat Antoine Cuffet wel degelijk geboren is in Pollieu in 1721, zoals we hierboven hebben gevonden. Als we nu willen de puntjes op de 'i' zetten, is het niet volledig onmogelijk dat de Antoine geboren in 1721 zou overleden zijn en er een tweede geboorte 'Antoine' zou zijn rond 1736 van dezelfde ouders. Daar die echter niet te vinden is in de doopakten van deze periode, mogen we besluiten dat zijn geboortejaar 1721 is.

In Pollieu vind ik nog de doopakten van zijn kinderen. De graatgenealogie van IV, 378 werd aangepast. Hierna volgen de gegevens:

1. Marin ° 29/03/1758
2. Nicolas ° 20/06/1759
3. Marie ° 15/02/1761 (+ 26/06/1767?)
4. François ° 03/04/1763, + 12/04/1768
5. Marie ° 03/04/1765 (+ 26/06/1767?)
6. Anthelme ° 19/08/1766
7. François ° 22/08/1769
8. Philiberte ° 16/07/1772

De overlijdensakte van Antoine Cuffet komt niet voor in het parochieregister van 1776, waarschijnlijk vergeten tijdens het kopiëren, zoals de verantwoordelijke van de AD van de Ain beweert.

Tijdens het nazien van de parochieregisters van Ceyzérieu vind ik de doopakte van Anthoyne Cuffet op 07/01/1688, geboren op 06/01/1688. De ouders, zoals we al weten, zijn Louis, landbouwer van Bossieu, en Guilleauma (Guillemette) Brillat; peter is Antoine Bonet en meter Marie Jolinet. Antoine Cuffet wordt begraven in Pollieu op 11/03/1742, 56 jaar oud. Louis Cuffet overlijdt in Ceyzérieu op 19/05/1692. Zijn doopakte hebben we niet gevonden. Ergens anders geboren, misschien Pollieu, maar de parochieregisters beginnen niet zo vroeg. Bovendien zijn die van Ceyzérieu onvolledig en soms beschadigd. We hebben nochtans enkele elementen om hem eventueel te kunnen identificeren. Wat we wel gevonden hebben is zijn huwelijksakte met Guillemette Brillat, namelijk in Ceyzérieu op 10/07/1678. Zijn ouders

worden helaas niet vermeld zoals bij het huwelijk van zijn zoon Antoine! In de akte zijn er twee belangrijke getuigen: Benoit Cuffet en Claude Cuffet, zijn beide neven. Opmerking: in het Frans staat er 'cousins', m.a.w., kinderen van oom. De moeilijkheid is echter, dat de beide kandidaten voor het vaderschap (André en Jean) beiden een zoon Benoit hebben en we vinden geen doopakte van een Claude Cuffet om uitsluitsel te geven! Het mag ook niet te gemakkelijk zijn!

Om nog even bij Louis Cuffet te blijven: nog een interessant gegeven! Slechts een maand voor zijn huwelijk (10/07/1678) vinden we een overlijden van Antoine(tte) N (naam onleesbaar), echtgenote van Louis Cuffet op 07/06/1678 in Ceyzérieu. Zij was *ongeveer* 36 jaar. Geen Cuffets onder de getuigen: ik heb inderdaad geen dopen 'Cuffet' gevonden waarbij Louis de vader was vóór 1678 en was het huwelijk dus kinderloos. Als we aannemen dat de man gewoonlijk wat ouder is dan de vrouw, is er vóór 1640 geen Louis geboren, maar ook niet nadien tot 1660. Gebrekkige staat van de parochieregisters ofwel ergens anders geboren? Nog belangrijk is dat hij ook de vader is van Françoise Cuffet, gedoopt in Ceyzérieu op 06/07/1687, die in Pollieu huwt met Claude Favre en waarvan ik dacht in deel IV, 378, dat zij een zuster was van een Antoine Cuffet, die ik vermoedde de vader te zijn van Antoine gehuwd met Françoise Arnaud, zie de verbeterde graatgenealogie p. 93.

Zoals ik al vermeld heb zijn er twee kandidaten voor het vaderschap van Louis, namelijk *Jean Cuffet,* gehuwd met Jeanne Mercier in Ceyzérieu op 27/04/1625 (op de lijst van Ochs) (met o.a. een zoon Benoit op 09/03/1632), en *André Cuffet,* gehuwd met Claud(ine) 'Catellat' in 1623, of 'Chattelat' bij de doop van Benoist Cuffet op 13/07/1625, of 'Baptiste' (?= vergissing pastoor?) bij de doop van Clauda Cuffet op 04/02/1627, of 'Cattelin' bij de doop van Louise Cuffet op 08/09/1638; telkens is echter de voornaam van de echtgenote: 'Clauda'!

We opteren voor André - als we een keuze moeten maken - als vader voor Louis om volgende 'reden': hij kiest, voor de naam van een dochter, voor 'Louise'. Hij kan ergens anders (misschien Pollieu?) een eerste zoon gehad hebben die hij dan zeker zou 'Louis' genoemd hebben. Zijn huwelijk hebben we niet gevonden in Ceyzérieu (de registers beginnen maar vanaf 1580). In de huwelijksakte van Jean Cuffet met Jeanne Mercier (nagezien) staat dat hij ook een zoon is van Louis. Zijn eerste zoon is een Antoine geboren op 05/05/1626. Waarom geen 'Louis'?: omdat er al een Louis geboren was bij zijn broer? André is wel degelijk zijn broer, want er is een doopakte van André in de parochieregisters van Ceyzérieu op 13 januari 1581 (de registers beginnen maar vanaf 1580). De vader van die André Cuffet is 'm(aistr)e' Louis Cuffet. Zijn vrouw wordt niet vernoemd. De Cuffets waren toen een familie van kleermakers ('tailleur d'habits').

Nog een probleemakte: in een doopakte van 23/03/1689 van een Claudine (familienaam onleesbaar) komen er als doopheffers volgende personen voor: Francoye Gay; Jehan Loye Cuffet en Francoise Guillion. Die 'Jehan Loye' kan eventueel Louis zelf zijn met zijn volledige

geboortenaam? Of is het de 'Jean', misschien zijn zoon, gehuwd in 1625, om hem te onderscheiden van zijn vader 'Louis'?

In de vroege parochieregisters komt Bernard Cuffet twee keer voor. Een eerste keer bij het huwelijk van zijn dochter Françoise ('fille de feu Bernard Cuffet') met Jehan, zoon van Estienne Guillion (de vader van Françoise Guillon hierboven?), in Ceyzérieu op 13/06/1587. Een tweede keer in een doopakte van 26/12/1589 als overleden echtgenoot van Gigonne.
We hebben te weinig elementen om volledig uitsluitsel te geven of Bernard de vader is van Louis of niet.

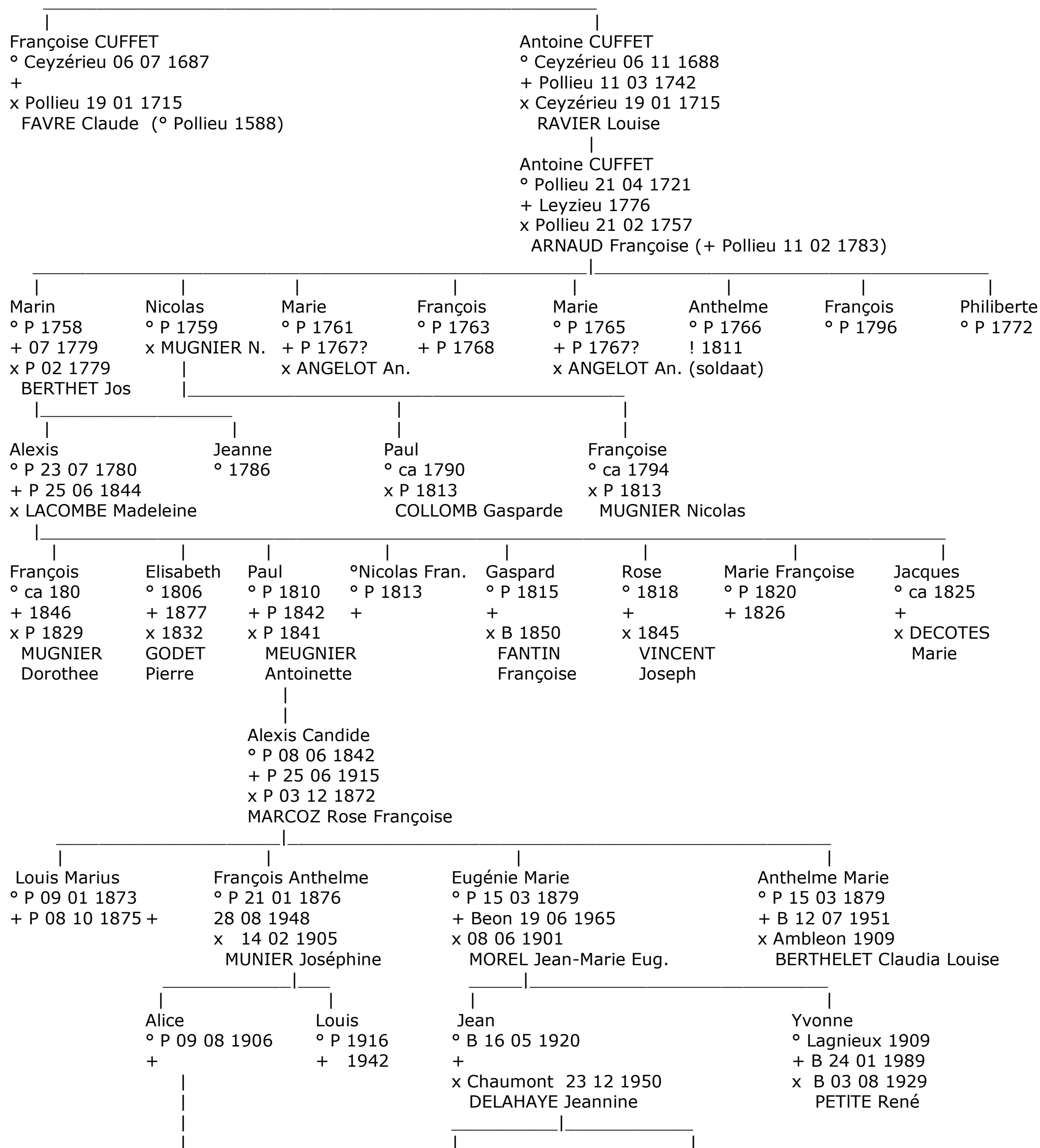
Hierna volgt de verbeterde graatgenealogie van Cuffet (Ain) in IV, 378. De verbetering is gebeurd vanaf het begin tot en met de kinderen van Antoine Cuffet (x Arnaud) en een geboorte van Nicolas François Cuffet in 1813 in plaats van Anthelme. De verdere ascendentie van Antoine Cuffet volgt in een tweede graatgenealogie (p. 94).

Besluit

Het is onze bedoeling om de tak van Cuffet (Ain) te laten aansluiten met die van Abbeville. Zijn we daarin gelukt? Op het eerste gezicht: niet. Als we de mogelijke geboortedata bekijken van de eerste Cuffets, namelijk Louis en Bernard, zijn we al rond 1550 en zou een van de zonen of kleinzonen van de Guillaume Cuffe van Abbeville vertrokken zijn naar Ceyzérieu, in vogelvlucht op een afstand van meer dan 550 km dat een zeer grote reis was in die tijd.

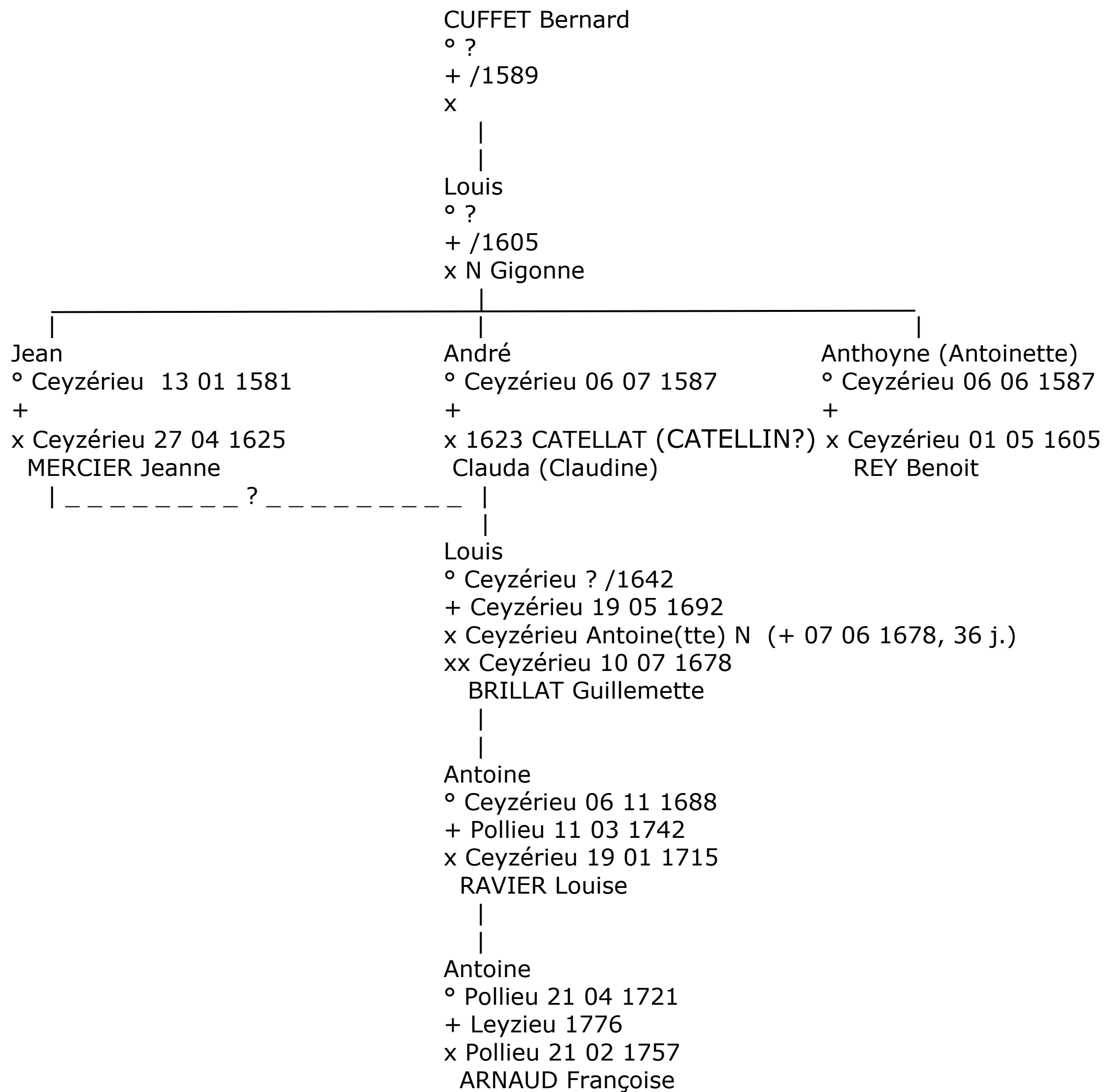
Het is ook mogelijk dat het hier niet over 'Cuffet' gaat, maar over 'Cuffer' (Cuffaire) - nadien misschien overgegaan in 'Cuffet' - al aanwezig in Dammartin-en-Goële ten NO van Parijs, sinds 1572 (de doop van Pierre 'Cufaire' op 12/12/1572), zie p. 75.

7.1.4 *Cuffet (Ain) – tabel*

B: Be11ey
P: Po11ieu

7.1.5 *Cuffet (Ain) – ascendentie van Antoine Cuffet (1721-1776)*

7.2 Cuffet in 1551 – een wetsdienaar

Tijdens mijn onderzoek op het internet – niet op de Google-browser, maar op *AltaVista* – naar Cuffet, vond ik een Cuffet, zonder evenwel zijn voornaam, in 1551 (URL: http://www.archivesnationales.culture.gouv.fr/chan/chan/fonds/EGF/SA/InvSAPDF/SA_index_J/J_suppl_pdf/J759_773.pdf). Daar dit een vroege vermelding is, was verder onderzoek noodzakelijk. Een korte samenvatting komt voor in een catalogus van *Le Centre d'accueil et de recherche des Archives nationales (CARAN)*: Archives nationales, 60, rue des Francs Bourgeois 75141 PARIS CEDEX 03. De catalogus is gemaakt door Henri de Curzon, *Centre historique des archives nationales, série J, Trésor des chartes, supplément, Inventaire, relu et complété par Jean-Marc Roger, conservateur en chef, J 759-773, Champagne*, 2003-2004. De belangrijke tekst komt voor in J 762.5. (762 à 765. *Nogent-l'Artaud: pièces de procédure au sujet de sa réunion à la Couronne. 1169-1556*). Hieronder de tekst:

5.
1. Lettres du roi Henri II au prévôt de Paris et au bailli de Vitry, leur prescrivant, à la requête de son procureur général, d'ajourner devant eux, avec leurs titres, toutes les parties dudit procès, relatif à ladite seigneurie de Nogent-l'Artaud, pendant au Parlement: Antoine de Buz, seigneur de Villemareuil, Jean de Quenellec, seigneur de Thiouville, Joachim de Chevigné, seigneur de Tréal, et Jean de Quenellec le jeune. - Orig. parch. scellé, 21 novembre 1551.
2. **Signification, en vertu desdites lettres, par Cuffet, sergent à verge au Châtelet**, orig., s. d.

Nogent-l'Artaud is een gemeente in het Franse departement Aisne (regio Picardië) en telt 2132 inwoners (2004). De plaats maakt deel uit van het arrondissement Château-Thierry.

Die Cuffet, zonder voornaam, was een 'sergent à verge', ook nog genoemd 'sergent à pied'. Het is een wetsdienaar, een soort deurwaarder. Op het internet (*Encyclopédie ou dictionnaire raisonnédes sciences, des arts et des métiers …,* 1766) staan volgende verklaringen:

Le terme de "huissier à verge" désignait autrefois un sergent royal qui instrumentait pour le compte du Châtelet de Paris; cette verge était en ivoire.

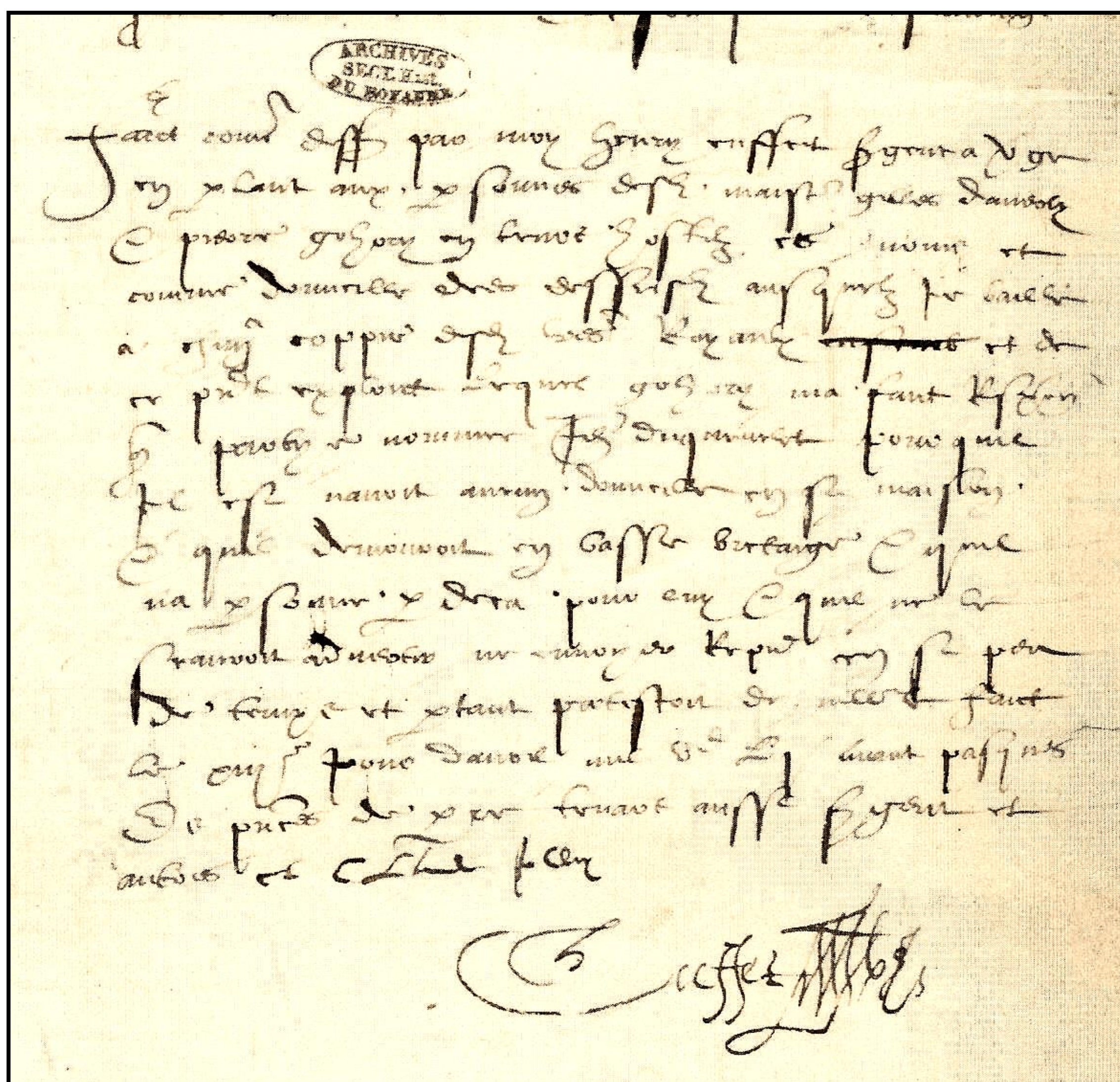
Sergent a pié (*sic*) ou a verge, est celui qui par son institution doit faire le service à pié, soit auprès du juge, soit dans l'étendue de la jurisdiction, à la différence des sergens à cheval qui ont été institués pour faire le service à cheval.

L'ordonnance de Moulins, art. 21, porte que les huissiers ou sergens exploitans en leur redort porteront en leur main une verge de laquelle ils toucheront ceux auxquels ils auront charge de faire exploits de justice. Cette verge étoit pour les faire reconnoître; ils portoient aussi sur eux, pour le même objet, des ecussons aux armes de France, mais tout cela ne s'observe plus.

Het Parlement van Parijs was tijdens het Ancien Régime in Frankrijk het hoogste rechtscollege.

Ik wilde natuurlijk het originele document zien! Mijn brief van 21/09/09 gaf een onverhoopt resultaat! Op 6/10/09 (brief gedateerd 5/10/09) kreeg ik een grote envelop toegestuurd met een gratis fotokopie van het bewuste document (J 762.5, 1 en 2)! Een gedeelte ervan is hierna afgedrukt. In de tekst die voor mij heel moeilijk te lezen valt, o.a. wegens het gebruik van talrijke afkortingen, staat zijn handtekening (onderaan) en zijn voornaam *Henry* (bovenste regel) vermeld, waarop ik niet eens had gehoopt!

Henry Cuffet in Parijs in 1551 – Archives nationales J 762.5.2 (gedeeltelijk)

Die voornaam *Henry* doet ons denken aan een andere vroege Henry Cuffect in 1544 in Saint-Quentin (zie I, 59-63), ook in het departement van de Aisne en gelegen op 112 km ten noorden van Nogent-l'Artaud. De Henry Cuffect van 1544 was toen een handelaar (en kon dus schrijven). Gaat het hier nu over dezelfde persoon die later wetsdienaar is geworden? Om dit te bewijzen hebben we weinig elementen. Een gedeeltelijke samenvatting van het document is hieronder afgedrukt (I, 59). Het document is geschreven in nagenoeg hetzelfde schrift (even moeilijk leesbaar).

De tekst aangaande Henry Cuffect van 1544, uit de *Inventaire des Registres des Insinuations*, volgt hieronder:

> 2920 - Henri Cuffect, marchand à Saint-Quentin, et Jeanne Germain, sa femme: donation à Michel Brebis, marchand orfèvre, et à Baudechon Cauvry, demeurant à Saint-Quentin, de la moitié de leurs droits sur la succession de Jean Billec, demeurant à Paris, leur beau-frère et frère, « *pour les récompenser des fraiz, labeurs, peines et vaccations qu'ilz ont faict à recouvrer et faire venir au prouffict desdicts comparans la succession dudict maistre Jehan Billec »,* 17 novembre 1544.

We weten dat de handelaar van 1544 in Saint-Quentin verbleef, maar waar was de wetsdienaar van 1551? Volgens Henri de Curzon, de auteur van de catalogus, was hij 'sergent à verge au Châtelet', dus in '(le grand) Châtelet' in Parijs. Er waren echter ook 'Châtelets' in gans het rijk: Nogent-l'Artaud of Saint-Quentin? Nogent-l'Artaud lijkt weinig waarschijnlijk omdat het maar een kleine gemeente was, maar ligt toch dichter bij Parijs (87 km) dan Saint-Quentin (169 km). Misschien was hij dan toch in Parijs?

Besluit

We hadden graag de identiteit van deze *Cuffect* met zekerheid vastgesteld. Daar zijn we echter niet in gelukt. Toch hebben we hier een zeer vroege *Cuffet*, vermoedelijk 1551, met handtekening. Is het dezelfde of die van Saint-Quentin? Misschien wel. Komt hij van Abbeville (120 km west van Saint-Quentin)? Het is niet onmogelijk, maar dit is een zeer zwakke bewijsvoering.

7.3 Cuffet of Tuffet?

7.3.1 *Tuffet – huwelijksakte Mâcon 1796*

In de huwelijksakten die te vinden zijn op *GeneaNet* staat een huwelijk vermeld van een Philiberte Cuffet in Mâcon in 1796. Dit huwelijk interesseerde mij omdat veel Cuffet's voorkomen in het departement van de Ain die daar dichtbij is en ik hoopte een andere tak

van de Cuffet's te ontdekken. Om die reden vraag ik een kopie van de huwelijksakte aan die ik op 25/11/03 ontvang.

De gegevens van *GeneaNet* waren: 27.2.1796 Mâcon (departement Saône-en-Loire 71) huwelijk van PEYTEL Toussaint met CUFFET Philiberte. Er wordt een kopie van de akte toegestuurd.

Commentaar

Spijtig genoeg is het hier duidelijk 'Tuffet' en geen 'Cuffet' zoals *GeneaNet* beweert. Bij twijfel is het beter ook de akte na te gaan. Het is niet onmogelijk dat bij onderzoek van deze naam (Tuffet) wij teruggaan naar 'Cuffet'. De kans is echter klein. Op *GeneaNet* komt 'Tuffet' veel voor. Vandaag (30/08/08) zijn er 41 bladzijden met 'Tuffet'. Een Gabriël Tuffet (°1622) huwt Jeanne Soulard en heeft veel afstammelingen.

7.3.2 *Nog enkele gegevens over 'Tuffet'*

Op het internet (http://www.lexilogos.com/noms_famille.htm) vond ik geen etymologische uitleg voor 'Tuffet' maar wel voor 'Tuffi':

> **Tuffi** On pense forcément à une carrière de tuf, mais le nom demeure mystérieux, ne serait-ce que par son origine: bien que ce nom soit porté en Roussillon, il a des allures italiennes (en italien tufo = tuf, tuffo = plongeon).

Op dezelfde website vond ik ook nog een uitleg voor 'Cuffel', maar niet voor 'Cuffez':

> **Cuffel** Le nom est porté en Normandie (27, 76) où il est présent au moins depuis le XVIIe siècle. Sens incertain: faut-il le rattacher au breton Cuff (= doux) ou à l'ancien français "cufart" (= paresseux, lâche, négligent) ? A noter aussi le nom anglais Cuff (= gant, moufle, surnom probable d'un gantier), et la forme apparemment allemande Kuffel, qui devrait renvoyer à "Kufe" (= cuve, surnom de tonnelier).

In de Franse *Dictionnaire étymologique des noms de famille* van Morlet komt 'Tuffet' wel voor als variante van 'Tuffier' met de volgende uitleg:

> **Tuffier** Nom topographique en moyen français, carrier de pierre de tuf, pierre blanche et tendre < latin *tofus.*

'Tuf' is namelijk een frans woord voor 'tufsteen'. Heeft de familienaam 'Tuffet' daarmee te maken? Volgens Morlet wel. In de lijst 'avantcarte' (voor uitleg 'avantcarte', zie p. 79), komt 'Tuffier' veel voor: 578 keren in de geboorten in de periode 1891-1990 in Frankrijk. We wijzen

hierbij op de uitgang –*ier*, die we reeds besproken hebben in IV, 43 en volgende, voor de namen Coeffier; Gouffier en Cuvier. Tuffet' is ook een Engels woord dat betekent: bosje; heuveltje; voetkussen; voetbankje en pouf.

De naam 'Tuffet' kwam bij de geboorten in Frankrijk ('avantcarte') 309 keer voor. Dit is dus veel meer dan 'Cuffet' (32) en 'Cuffez' (80).

7.4 Cufet of Cus(s)et?

Einde 2004 vind ik twee geboorten 'Cufet' in *GeneaNet*, namelijk in 1605 en 1611 in de streek van Saint Pol de Léon in het departement Finistère (29) in Frankrijk.

Ik neem contact (e-mail) op met de *Centre généalogique du Finistère* (CGF) in Brest 29200, rue Commandant Tissot. Ik krijg van hen volgende gegevens, die eigenlijk ook te vinden zijn op hun website:

CUSET	Janne	1599
CUSET	Anna	1601
CUSEC	Christine	1604
CUFET	Oliva	1605
CUFET	Anne	1611
CUSET	Herveus	1615

Er komen slechts twee 'Cufet' in voor. Al deze personen zouden dezelfde ouders hebben behalve de laatste die van een andere moeder zou zijn. Daar de 's' in plaats van de 'f' veel voorkomt wilde ik een fotokopie verkrijgen van de twee akten 'Cufet'. Op 04/01/05 kreeg ik van cgfbrest@wanadoo.fr volgend antwoord:

Votre demande ne peut être satisfaite car Saint-Pol-de-Léon n'est pas microfilmée et ne le sera pas, le nouveau directeur des Archives du Finistère ayant décidé d'arrêter le microfilmage. Ii restait toutes les communes commençant par la fin de l'alphabet, c'est-à-dire de P à Z.
De plus, nous nous sommes aperçus qu'il allait falloir vérifier tous les enfants de cette famille car sur les six trouvés, trois sont appelés CUSET, un CUSEC, deux CUFET. En outre, le dernier n'a pas la même mère. Est-ce une mauvaise lecture ou le père s'est-il remarié. Cette dernière possibilité est invérifiable puisque les décès ne débutent qu'en 1662 et les mariages en 1660.
Les parents de tous ces enfants sont Guillaume et Marie FAVE ou FAVER.

Het departementaal archief van de Finistère bevindt zich in Quimper (29000). Ik trachtte de juiste datum te bekomen van de twee akten 'Cufet' van het CGF om een fotokopie aan te vragen. Dit is mij niet gelukt.

In ‘avantcarte’ komt CUSET niet voor maar wel CUSSET met veel geboorten, namelijk: 873. Door het feit dat de dubbele ‘s’ zoveel voorkomt en niet de enkele, is het goed mogelijk dat het in de vijf gevallen een ‘f’ kan zijn.

Wegens tijdgebrek en het weinig belangrijke van die vondst (niet oud genoeg!), laten we het verder onderzoek over aan anderen.

7.5 CUFFET in Rouen in 1554

In november 2003 ontdek ik een CUFFET op *GeneaNet* in 1555. Omdat dit zeer vroeg is interesseert mij dit en schrijf ik naar de *Cercle généalogique Rouen Seine-Maritime* van wie ik op 18/11/03 een mooie brief terugkrijg met volgende tekst:

> En réponse à votre lettre du 23 octobre 2003, veuillez trouver ci-dessous les principaux renseignements concernant le mariage LEPRESBTRE/CUFFET, d’après le relevé des mariages de la paroisse de Rouen St Vincent, fait par notre Cercle et mis en ligne sur Généabank:
>
> Paroisse de ROUEN ST Vincent — le 13/01/1555 — mariage LEPRESBTRE Jaspar de ROUEN Ste Marie de la Ronde avec Marie CUFFET de la HAYE-DE-ROUTOT.

We weten nu veel meer. Marie Cuffet is afkomstig van La Haye-de Routot (256 inwoners in 1999) in het departement van de Eure (27), juist onder het departement van de Seine-Maritime (28), het departement met de stad Rouen, in Normandië, eigenlijk niet zo ver van Abbeville. Op 11 september 2008 vraag ik een fotokopie van deze akte aan de AD van de Seine–Maritime in Rouen. In hun antwoord van 25 september schrijft men mij dat zij de akte niet kunnen opsturen omdat zij het parochieregister van de huwelijken van Rouen, Saint-Vincent, niet bezitten. Ik krijg ook nog het adres van de ‘Cercle généalogique’ van Rouen-Seine-Maritime, de heer Poupion (= B.P. 1091, 76174 Rouen Cedex).

Op 11/10/08 vraag ik aan de ‘Cercle généalogique’ of zij mij kunnen helpen en op 28/11/08 krijg ik volgende e-mail toegestuurd:

> From: macapian@wanadoo.fr
> To: andrecuffez@hotmail.com
> Subject: genealogie reponse
> Date: Fri, 28 Nov 2008 15:15:48 +0100
>
> (...) Ayant pris votre courrier au cercle généalogique de Rouen, étant paléographe mais non latiniste, je vous confirme que le patronyme de l'épouse est bien CUFFET, les S et les F ont la même forme mais les F sont barrés, ce qui est le cas sur cet acte.
> Je ne puis vous faire de photocopie.
> j'ai trouvé cet acte en l'année 1554 et non en 1555.

inter jaspar Le Presbtre paroisse sainte marie rotonde et marie Cuffet paroisse la haye routot le 10 juannari dec matertra mensis juannari.

Meilleurs sentiments

Andrée LEDUC

Ik ben zeer tevreden met dit bericht. We hebben wel geen fotokopie van de tekst, maar wel de bevestiging dat de naam wel degelijk met 'f' is geschreven. Een belangrijk bijkomend gegeven is dat de akte dateert van 1554 en niet van 1555. Als Marie Cuffet zou afkomstig zijn van Abbeville, zal zij zeker geboren zijn voor 1540 en **kan** zij een dochter of kleindochter zijn van Guillaume Cuffe en Antoinette Sanson. Daar het echter over een periode gaat vóór 1600, zal de bewijsvoering ervan zeer moeilijk zijn.

Wat weten nu wel dat de naam nog voorkomt in en vermoedelijk verwijst naar Abbeville.

7.6 Antoine Quuvee (Cuffet?) in Loppem in 1748

In begin 2003 vind ik in een parochieregister van Loppem een overlijden van een *Antoine Quuvee* op 22 oktober 1748. Naar wat verwijst *Quuvee*? Het is mogelijk een variante van *Cuffet*, en om die reden aan het hoofdstuk betreffende *Cuffet* toegevoegd. Omdat de tekst bijzonder is, haal ik die hier volledig aan:

23 8^{bris}

Sepultus est Antonius Qûûvée miles equester Regiminis Bourbon-Busset cohortesque de Montenoz obiit 22^{a} circa 4 mat(ina) aetatis 24 annorum jacet cem(eterio) ad meridiem

Het was een 'soldaat te paard' (behorende tot de cavalerie) en deeluitmakende van de 'cohorte de Montenoz'. Wat deed hij daar in Loppem? Hij was niet de enige soldaat die daar overleden is. In hetzelfde jaar 1748 en op dezelfde bladzijde van het parochieregister (fotokopie van microfilm in mijn bezit) komen nog vijf andere soldaten voor:

1 september 1748	Franciscus Pollet fs Andreas Pollet en Georgia (naam onleesbaar) – 21 j.	
14 september	Petrus Vispie	23 j.
27 september	Joannes P. Cortoey	24 j.
13 oktober	Honorius de Jou	25 j.
16 oktober	Jacobus Hugenez	28 j.
22 oktober	**Antonius Quuvee**	24 j.

De familienamen zijn niet typisch voor de streek van Franche-Comté (Ain). Pollet komt in Noord-Frankrijk voor (Ghyvelde). Over de andere namen vind ik niets in 'avantcarte'. We weten wel iets van de bevelhebber Bourbon-Busset. Hieronder zijn biografie:

> François-Louis-Antoine, comte de Bourbon Busset (26 août 1722, château de Vésigneux - 16 janvier 1793, château de Busset), est un général français issu de la maison de Bourbon Busset.
> Il entra aux mousquetaires dès le 9 décembre 1737, et obtint une compagnie dans le régiment de cavalerie d'Andlau par commission du 28 août 1741. Il commanda cette compagnie au siège de Prague, au ravitaillement de Frauenberg, à la défense et à la retraite de Prague en 1742 et à la bataille de Dettingen en 1743. Il servit à l'armée du Rhin en 1744, fut détaché à Weissembourg et mis à la tête de deux compagnies, qui composaient toute la garnison de cette place. Y ayant été investi par l'armée autrichienne, il opposa une résistance suffisante pour obtenir une capitulation honorable. Il servit à l'armée du Bas-Rhin, au camp de Chièvres et au siège d'Ath en 1745.
> Promu mestre de camp du même régiment, il le commanda au siège de Bruxelles et à la bataille de Rocourt en 1746, à la bataille de Lauffeld et au siège de Bergen-op-Zoom en 1747, au siège de Maastricht en 1748, au camp de Sarre-Louis en 1754, à la bataille de Hastenbeck, où il obtint les éloges du maréchal d'Estrées, à la prise de Minden et d'Hanovre, au camp de Clostersevern, et à la marche sur Zell en 1757. Il fut blessé à la bataille de Rosbach en y soutenant les efforts de l'ennemi à l'aile gauche en attendant la réserve commandée par le comte de Saint-Germain. (...) (bron: *Wikipedia*, 10/12/2015)

De Nederlanden onder Oostenrijks bewind (Maria-Theresia) met de steun van de Engelsen, waren in oorlog met de Fransen (Lodewijk XV). Die periode in onze geschiedenis wordt de Oostenrijkse Successieoorlog (1744-1748) genoemd en eindigde met de vrede van Aken op 23 oktober 1748 (één dag na het overlijden van Antoine Quivee!), met als resultaat dat België terug onder het gezag van Oostenrijk kwam. Pirenne, in zijn *Geschiedenis van België,* beweert dat:

> Daarenboven was de bezetting, niettegenstaande de opeisingen, niet te hard geweest. De zachtheid der zeden werd meer en meer algemeen in Frankrijk en kwam tot uiting in een krijgsvoering, die niets meer vertoonde van de meedogenloze brutaliteit van die van Louvois. De stafofficieren, leden van een schitterende en levenslustige, fijngevoelige en losbandige adel, hadden de natie een nieuwe wereld laten ontdekken, die haar tegelijk bekoorde en ergerde.

Zoals we gezien hebben in zijn biografie was Bourbon-Busset een voorbeeld van die Franse adel! Een meer gedetailleerde geschiedschrijving, van toepassing op Antoine Quuvee, vinden we in A. Vervenne, A. Dhont, *Geschiedenis van Loppem*, 1974, p. 115:

> In 1748 moesten de Fransen terug wijken voor de geallieerde legers. De strijd verlegde zich weer naar onze streek. Bijna al de inwoners van Loppem moesten toen haver, hooi, stro of klaver leveren voor de Franse garnizoenen te Brugge en te Zedelgem. Daarbij werden ook 20 wagens opgevorderd, elk met twee of drie paarden, waarbij het paard van Joos Colpaert verloren ging. Begin juli kwamen hier twee compagnies cavalerie, een uit het regiment van Bourbon Busee en een van de hertog van Anjou. Ruiters en paarden werden ondergebracht bij 67 Loppemse landbouwers en kleingebruikers. Zij zouden er 233 dagen blijven. Omdat er geen haver meer was, werd er aangevoerd uit Brugge. Voor hun zieke soldaten richtten de Fransen in de herberg "de Swaene" een ziekenzaal in. De rekeningen van dit jaar vermelden 430 bundels brandhout en een som voor "het zuyveren vande camer gedient hebbende voor hospitael van siecke soldaten".

Uit bovenstaande tekst blijkt dat de soldaten gestorven zijn aan een ziekte. Welke ziekte het was, hebben we raden naar. Er was alleszins veel brandhout om de kamer zogezegd te zuiveren!

Op wat slaat de naam 'Montenoz' in de 'cohorte de Montenoz'? Ik vind dit niet terug in woordenboeken. Een brief aan de Historische Dienst van het leger in het kasteel van Vincennes op 30/12/04, gaf geen oplossing. Op de kaart van Cassini komt wel 'Montenoz' voor in de naam van de Franse gemeente Arc-sous-Montenot die een gemeente is in het Franse departement Doubs (regio Franche-Comté) en telt 230 inwoners (2005). De plaats maakt deel uit van het arrondissement Pontarlier. Het departement Doubs (25) ligt ten noorden van dit van de Ain (Cuffet!) met er nog tussen: het departement van de Jura (39). Verwijst 'Montenoz' naar de gemeente Arc-sous-Montenot, of naar een persoonsnaam 'Montenoz'?

'Cohort' was een onderdeel van een Romeins leger met een getalsterkte van ongeveer 500 man. De pastoor heeft er die naam aan gegeven. De term cavelerieregiment zal juister zijn.

In de parochieregisters van de Ain op internet is er in de jaren 1723-25 geen doop 'Antoine Cuffet' te vinden. Misschien in een andere parochie? De kans is klein dat we te weten te komen wie die ongelukkige soldaat was!

8

Cuffia

In boek I, 163, begint het hoofdstuk *Franse Cuffia’s van Italiaanse oorsprong* zo:

> Tijdens mijn reizen naar het buitenland raadpleeg ik meestal de lokale telefoongids en daarin vond ik in 1973 het adres van Marius Cuffia in Marseille. Op mijn brief kreeg ik een mooi antwoord, met zelfs een fotocopie van de overlijdensakte van zijn vader, die van Italiaanse afkomst was, namelijk van Cuceglio, gelegen bij Ivrea, 38 km ten noordoosten van Turijn.

Ik heb enkele keren geprobeerd om met briefwisseling een antwoord te kunnen krijgen van de burgemeester van Cuceglio. De pastoor antwoordde ook niet.

Marius Cuffia gaf mij het adres van zijn neef Victor Cuffia, geboren in Marseille in 1909, die door mij in het stambomen geïnteresseerd werd en mij talrijke brieven heeft geschreven. Hieronder een van zijn brieven (fotokopie in I, 171):

8.1 Brief van Victor Cuffia, Marseille, 15 november 1973 (I, 171)

> Cher Monsieur,
>
> J'ai bien reçu votre aimable lettre du 22 de l'écoulé et je vous en remercie.
> Je viens, enfin, d'être mis en possession d'une photocopie de l'acte de décès de mon grand-père. On peut, sur cet acte, lire les renseignements suivants:
> Jacques CUFFIA, décédé à Marseille le 24 Juin I885, né à CURCELLI (Italie), époux de Joséphine ENRICO, fils de Joseph CUFFIA et de Françoise PASTO (à noter que, sur le livret de famille de mes parents, ENRICO est écrit avec un A).
> Je sais donc que mon grand-père est né à CURCELLI en I844. Malheureusement, je n'arrive pas, même avec le concours du Consulat d'Italie à Marseille, à situer CURCELLI sur la carte.
> Par contre, j'ai réussi à me procurer le code postal de CUCEGLIO, qui est: I0090.Je pense pouvoir bientôt connaître la situation exacte de cette localité. En attendant, je viens d'écrire à M. Le Maire de CUCEGLIO - 10090 - (Torino) - Italie. Je pense que ma lettre arrivera. Je demande à M. le Maire de me faire parvenir tous les renseignements et documents qu'il pourra, sur Joseph-Antoine CUFFIA (père de mon cousin Marius) et, par la même occasion, je lui

demande s'il peut me renseigner sur CURCELLI. Je pense pouvoir progresser encore par cette voie et je ne manquerai pas de vous tenir au courant.

(...)

Hij beweert dat zijn grootvader en de grootvader van Marius Cuffia *broers* zijn en dit schept een probleem want dit blijkt niet uit de overlijdensakte van de grootvader van Marius (I, 369) waarin, volgens de fotokopie (I, 167) de ouders Antoine Cuffia en Catherine Cuffia zijn. Hij beweerde dit in zijn brief van 3 januari 1975: 'Cuffia Giuseppe (*père de mon cousin Marius et frère de mon grand-père*), nè à Cuceglio, le 18 septembre 1860' (I, 172).

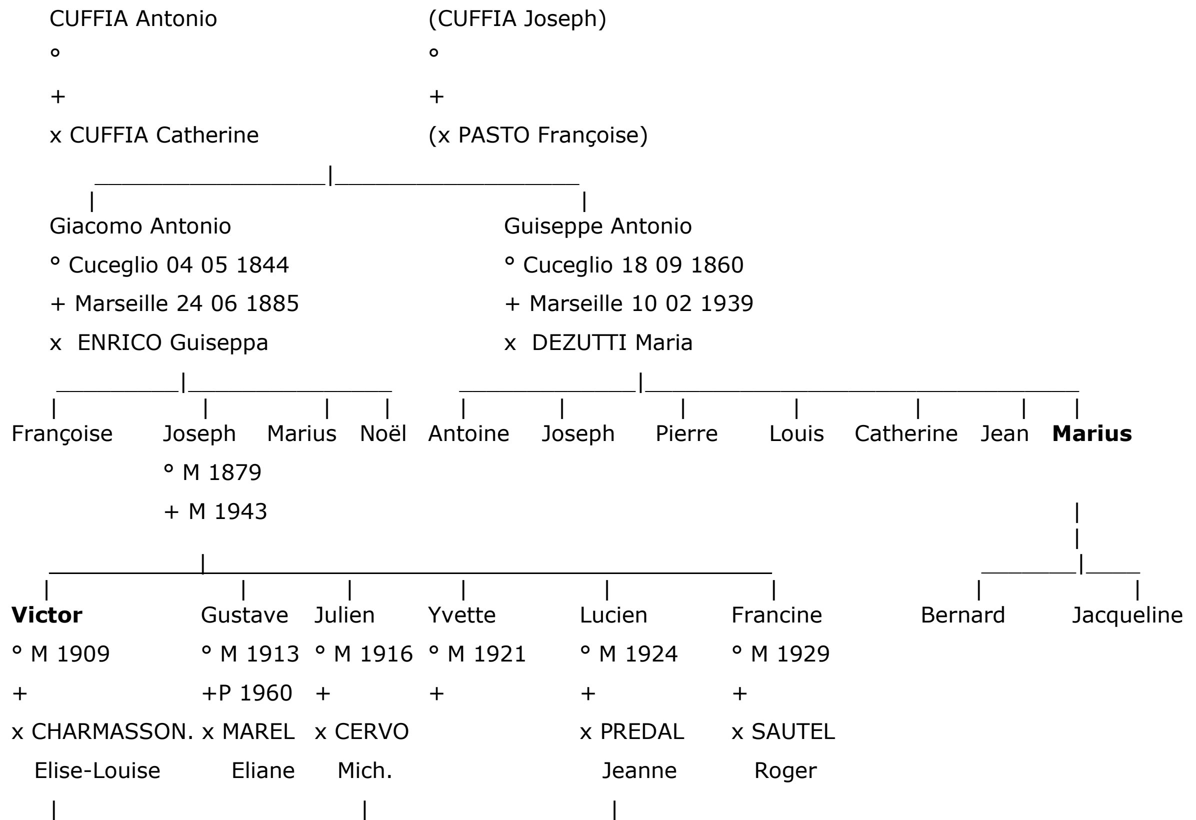
Daar ik met dit probleem zat, vroeg ik op 20/04/06 aan het gemeentebestuur van Cuceglio een fotokopie van de geboorteakte van de grootvader van Victor, namelijk Cuffia Giacomo Antonio, op 14 mei 1844. Op 9/8/06 krijg ik toch nog een antwoord! De geschreven tekst is zeer moeilijk leesbaar. De moeder is niet 'Pasto' maar *Pastore*. Hun beroep komt ook in de akte voor: 'contadino' (boer). De meter is: *Maria di Giuseppe Cuffia*, waarschijnlijk een zuster van de vader. De vader van Giuseppe Cuffia, is *Gi*… gevolgd door een '*o*'? Kan Giovanni zijn. Meer kan uit de akte niet opmaken.

De twee 'broers' zouden dus verschillende ouders hebben, althans volgende de akten. Dit kan alleen mogelijk zijn als het dezelfde vader zou zijn (Giuseppe **Antonio** in 1844 en **Antonio** in 1860, en in het geval dat zijn eerste vrouw overleden was en hij later zou hertrouwd zijn met Cuffia (?) Catherine.

Ter verduidelijking van bovenstaande familieverbanden volgt de graatgenealogie gepubliceerd in 1988 (I, 168) met daaronder de verbeterde versie.

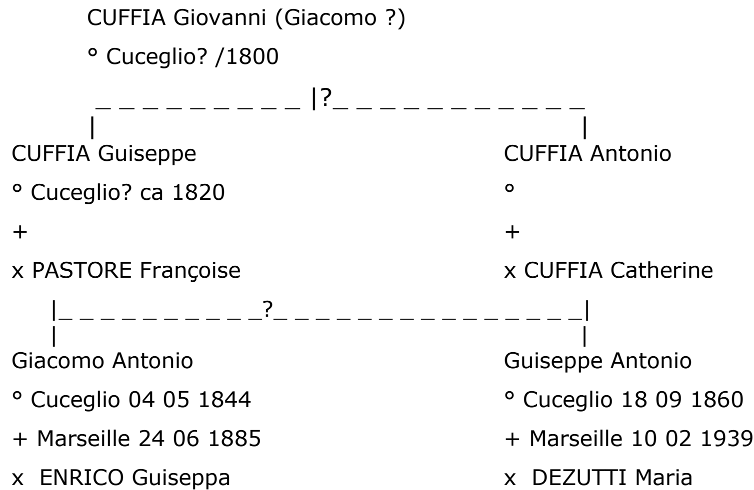
8.2 Cuffia genealogie van Marseille (I, 168) (1988)

Verbeterd met gegevens uit brief van Victor Cuffia van 26 oktober 1987.

M: Marseille
P: Paris

Verbetering bovenste deel (2009)

Op *GeneaNet* is niet veel over *Cuffia* te vinden. Er is toch een persoon die zich aan deze tak interesseert, namelijk Sara Rice (curlymop@gmail.com). Hieronder een gedeelte uit de stamboom die zij opmaakte, die ik kopieerde in 2006:

8.3 Afstammelingen van Battista Cuffia met Domenica Zanotto

Descendants of Domenica Zanotto (internet 10/04/06)

Generation No. 1

1. DOMENICA Zanotto (…) was born 27 September 1873 in Cuceglio, Canavese, Italy, and died 18 April 1966 in Cuceglio, Canavese, Italy. She married BATTISTA CUFFIA 01 February 1894 in Cuceglio, Canavese, Italy, son of BATTISTA CUFFIA and MADDALENA ZANA. He was born in Cuceglio, Canavese, Italy, and died 02 May 1945 in Cuceglio, Canavese, Italy.
   Children of DOMENICA ZANOTTO and BATTISTA CUFFIA are:
   i. BATTISTA CUFFIA, b. 10 May 1899 in Cuceglio, Canavese, Italy d. 11 April 1989 in Cuceglio, Canavese, Italy.
   He married DOMENICA ZANOTTO VALENTINO b. 1900 in Cuceglio, Canavese, Italy. They had no children.
   ii. MADDALENA CUFFIA, b. 17 July 1905.
   iii. CATERINA CUFFIA, b. 02 February 1908 and died 01 November 1994.
2. iv. MARIA CUFFIA, b. May 1910, Cuceglio, Canavese, Italy.

Generation No. 2

MADDALENA CUFFIA (…) was born May 1910 in Cuceglio, Canavese, Italy and died 15 October 1983 in Cuceglio, Canavese, Italy.
She married Battista Trogolo b. 12 September 1900 in Cuceglio, Italy and died 03 November 1980 in Cuceglio, Canavese, Italy.
Children of Maddalena and Battista are:
MARIA TROGOLO b. in Cuceglio, Italy. She married DOMENICO DEZZUTTI b. 20 October1918 and died 03 November 1980.
DOMENICA TROGOLO b. in Cuceglio, Canavese, Italy married GIORGIO PLAZIO.

2. MARIA CUFFIA (…) was born May 1910 in Cuceglio, Canavese, Italy. She married GIACOMO CONTO. He was born 27 December 1911 in Cuceglio, Canavese, Italy, and died 15 October 1983 in Cuceglio, Canavese, Italy.
Children of MARIA CUFFIA and GIACOMO CONTO are:
Giovanni Battista "NINO" CONT0, b. 22 March 1947 in Cuceglio, Canavese, Italy.
Angiolina CONTO, born 07 May1938, In Cuceglio, Canavese, Italy and died 02 February 1965 in Ivrea, Italy.

Daar dit ook een familie van Cuceglio is, wilde ik de geboorteakte van Battista kennen en vroeg ik die ook aan in mijn brief van 20/04/06 aan Cuceglio (zie hierboven). Ik vergiste mij echter van datum en vermelde de huwelijksdatum 01/02/1894 van Battista met Domenica Zanotto. Ik ontving een geboorteakte van Giacomo op 29/04/1895 van Cuffia Battista di Antonio en Fantino Domenica. In de marge van de akte staat dat Giacomo overleden is in Cuceglio op 06/07/1969. Die informatie kan nuttig zijn voor de geïnteresseerden in Cuffia.

In de stamboom van Sara Rice op *GeneaNet* staat nog een belangrijk gegeven:

Joannes Cuffia
•Né vers 1746 - Cuceglio, Canavese, Piedmont, Italy
•Décédé (UNKNOWN)
•Marié le 1er février 1770, Cuceglio, Canavese, Piedmont, Italy, avec Dominica Zanotto
1746-1783
reference: 2928
Church of San Pietro Records LDS film # 1518382

Sara Rice vermeldt haar bron: *Church of San Pietro Records LDS film # 1518382*. We weten nu ook dat de *Cuffia* familie al in 1770 in Cuceglio was. Dat die familie daar zeer bekend is volgt ook uit de samenstelling van de gemeente Cuceglio. Er is namelijk een 'frazione' genaamd *Cascine Cuffia* die daar deel van uitmaakt. Volgens W*ikipedia* is 'frazione':

Een frazione, in Zuid-Tirol in het Duits 'Fraktion' en in het Ladinisch 'frazion', is in Italië de naam van een type onderverdeling van een gemeente, net zoals een municipio, circoscrizione en quartiere. Het is de laagste bestuurlijke onderverdeling die het land kent.
In de praktijk zijn 'frazioni' kleine dorpjes of een groep huizen; de term is te vergelijken met een buurtschap. Er zijn meer dan 60.000 frazioni in Italië.

'Cascine': meervoud van 'cascina' = boerderij. Op de kaart van *viamichelin* op het internet staat 'Cuffia' (zonder 'Cascine'), gelegen op nog geen twee km ten zuiden van het centrum van Cuceglio. Op de satellietfoto is er een agglomeratie van een dozijn huizen te zien. Meer onderzoek naar de familienaam *Cuffia* lijkt niet meer nodig. Het is een 'variante' van *Cuffez*, maar er is vermoedelijk geen enkel verband, hoewel er een zeer grote gelijkenis is. Opzoekingen tot minstens 1600 zouden nodig zijn om zekerheid te hebben.

Cuffia komt ook voor in de *Ellis Island Passengers Arrivals*-lijsten, op het internet gezet door het *American Family History Center,* en wel 69 keer. Het merendeel immigreerde uit Cuceglio, dat dus duidelijk de bakermat is van de *Cuffia's.*

9

Cuffier

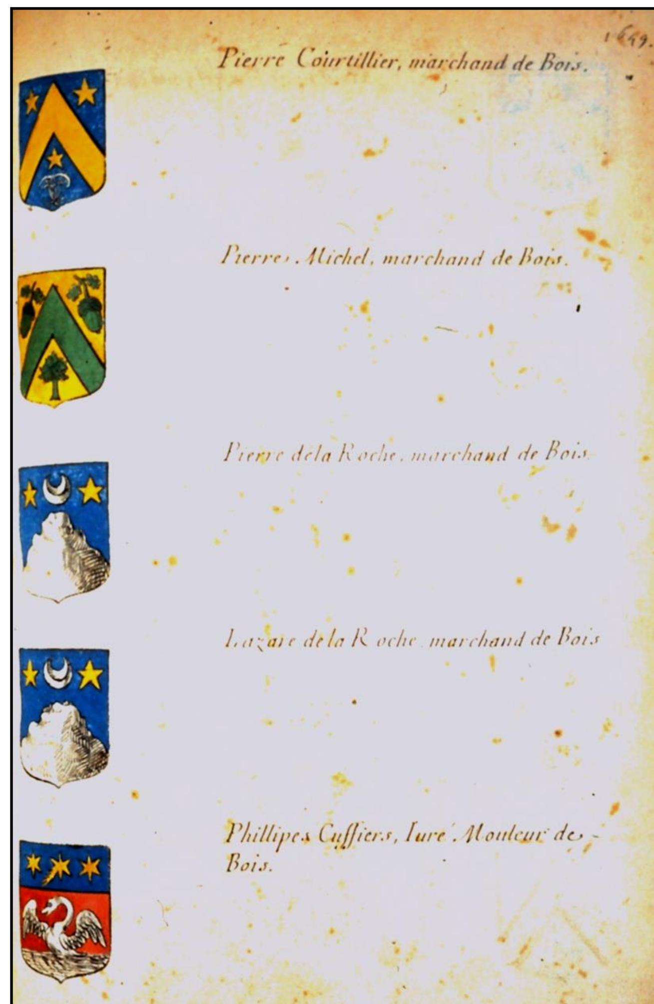
In deel IV, 51, bespreek ik het wapenschild van Philippes *Cuffier*. Bij een eerste bezoek aan de BnF (Richelieu) op 5/02/99 – eigenlijk een tweede bezoek, want op 02/09/98 was op die dag de bibliotheek voor het publiek gesloten voor een boekenverhuis – tracht ik die te vinden. Ik zoek op een microfilm van de *Grand Armorial de France* van d'Hozier naar een afbeelding van dit wapen. Ik bekijk echter de verkeerde microfilm en het is maar bij een volgend bezoek op 17/03/01 dat ik uiteindelijk een tekening van dit wapenschild vind (IV, 261). Ik stel een wapenschild samen met delen uit de *Rietstap*, van de tekening die ik had gemaakt.

Een foto van het wapenschild zou toch mooier zijn en op 9/01/03 vraag ik die aan. Na mij eerst een verkeerde foto te hebben opgestuurd, krijg ik toch in april een foto van de juiste bladzijde, met onderaan het wapenschild van *Cuffiers*, zie volgende bladzijde (ook al afgedrukt in IVb, 304). Mijn tekening was uiteindelijk nog zo slecht niet en was heraldisch juist. Een foto is toch nog beter (zie volgende pagina)!

Daar ik indertijd nog gegevens heb gebruikt uit de *Fichier Laborde* (III, 59) in de BnF, probeerde ik daar bijkomende inlichtingen in te winnen aangaande *Philippe Cuffier(s)* en schreef ik de BnF aan op 29/04/03. Ik kreeg een e-mail terug op 31/05/03 met de vermelding dat zij geen *P. Cuffier* hadden gevonden. Nu, een negatief antwoord is ook een antwoord!

Nog een kleine bijkomende inlichting afgehaald van internet: 'CUFFIER, Françoise °1728 Authiou, 58700, Nièvre, France'. Kan belangrijk zijn als vertrekpunt voor verder onderzoek naar de naam.

9.1 Cuffiers, *Armorial Hozier*, (Paris 2), p. 1649 (*Cliché Bibliothèque nationale de France*)

1649.

Pierre Courtillier, marchand de Bois.

Pierres Michel, marchand de Bois.

Pierre dela Roche, marchand de Bois

Lazare dela Roche marchand de Bois

Phillipes Cuffiers, Iure' Mouleur de Bois.

9.1.1 *Beschrijving van het wapenschild 'Cuffiers'*

Kopie van IV, 261:

Ik kan misschien nog een tekening van het wapen van Philippe Cuffier vinden in de Grand Armorial de France van d'Hozier. Met mijn ms. 32216 vind ik als concorderende microfilm het nummer 44. De bladzijden van het wapenboek gaan van 500 tot 1000. Tijdens mijn vorig bezoek heb ik de bladzijden nagezien van 1 tot 500! Ik bekijk de film van begin tot einde: geen 'Cuffier'! Toch geef ik het nog niet op. Ik bekijk in de handgeschreven algemene catalogus aan de ingang van de zaal opnieuw de namen die voorkomen in het wapenboek van d'Hozier en ik vind onder 'Paris II': 'Cuffiers, 1649'. Hoewel het niet 'Cuffier' is, vraag ik toch een andere microfilm aan met de bladzijden 1500 tot 2000 (nr 46). Inderdaad, op p. 1649 vind ik dit wapen met als enige tekst: Phillipes Cuffiers, juré, mouleur de bois. Het wapen is mooi getekend en ingekleurd. Alvorens dit wapen te bespreken volgt hier nogmaals de beschrijving ervan door J.H. Willems en H. Lamant (zie ook p. 51):

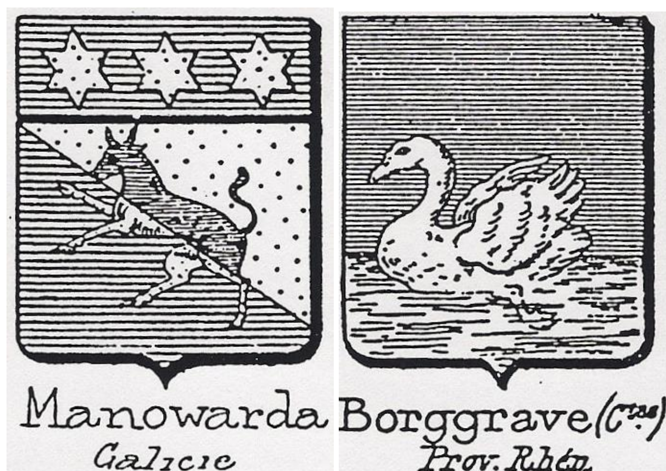
> Philippes CUFFIER, juré, mouleur de bois - de gueules au cygne d'argent essorant sur une rivière et au chef d'azur chargé de trois étoiles à six rayons d'or, celle du milieu cometée et sa queue périe en barre - Paris - ms. fr.: 32.216, fol. 1.083

Het schildhoofd van azuur (blauw) bevat drie zespuntige sterren van goud waarvan de middelste een komeet is, die hier voorgesteld is op de Engelse wijze (zes punten en de staart schuin), linksgeschuinbalkt ('périe en barre'). Het schild zelf is van keel (rood) en bevat een opvliegende zwaan van zilver op een rivier. Ik had gehoopt met een combinatie van wapens in de Rietstap dit wapen samen te stellen, maar de 'opvliegende' zwaan, op deze manier getekend, komt er niet in voor. Zie hieronder de klassieke voorstelling van de Rietstap met een opvliegende zwaan steeds van terzijde gezien. Hier is de kop van de zwaan ook in zijzicht getekend maar de 'opvliegende' vleugels zijn uitzonderlijk in vooraanzicht.

In de microfilm met de teksten heb ik dit wapen niet teruggevonden. Ik ben er echter niet zeker van dat het erin voorkomt. Het zal trouwens alleen maar de beschrijving bevatten. Op die van Lamant valt niets op te merken, behalve dat hij 'Cuffiers' schrijft zonder 's' en dat hij voor de schrijfwijze van 'Phillipes', de gewone schrijfwijze ervan (= Philippe), gebruikt. Bovenaan de teksten van de registers van d'Hozier staan de jaartallen 1696, 1699. Het wapenschild van onze Phillipe Cuffiers dateert dus van vóór 1700.

Hoewel ik dacht dat de tekening van dit wapen niet te vinden was, maar wel de beschrijving ervan (zie IV, p. 51) ben ik toch gelukkig met de tekening. Hieronder een 'opvliegende' zwaan uit de Rietstap, met ook een voorbeeld van de sterren met 6 stralen in het schildhoofd en het door mij afgebeelde wapen zoals het voorkomt in *Hozier* (samengesteld met delen uit Rietstap):

Rietstap

Hozier

9.2 Cuvier(s)

Tussen 'Cuffier' en 'Cuvier' is er weinig verschil. Deze mogelijke variante van onze naam is al besproken in IV, 61-63, waar o.a. een zegel beschreven is van Raoul Cuvier, een Normandische boer in **1207**, dat zeer vroeg is. Op het zegel komt als stuk ('meuble') een kuip voor, in het Frans: 'Cuve'. We kennen zo de oorsprong van de naam en nu is er ook weinig verschil met het Engelse 'Cuf'. Hebben beide een gemeenschappelijke oorsprong? Het ziet er naar uit. 'Cuvier' komt betrekkelijk veel voor in Frankrijk: 918. 'Cuviers' en 'Cuffier(s)' komen niet voor (periode: 1891–1990).

In januari 2003 vind ik in het ARA in de *Relevé des documents intéressant le département Seine-et Marne…*, Fontainebleau, 1883, pp. 93-94, over een familie 'de Cuviers' volgende ook zeer vroege akten (1349–1361):

> Nr 339: 1349. - Vente de 6 sols de rente sur la garenne de Cuviers, par Agnès de Cuviers, séparée de biens d'avec Pierre de Boulaye, écuyer, son mari, à Adam Deshayes, clerc du Roi, pour la somme de 18 livres parisis.
> Nr 340: 1349. - Vente d'une rente sur la garenne de Cuviers, par Jean de Cuviers à Adam Deshayes.
> Nr 341: 1350. - Ratification de cette vente par Perrette, femme dudit Jean de Cuviers.
> Nr 342: 1351. - Vente de 4 livres parisis de rente sur la garenne de Préclos et 40 sols parisis de rente sur la prévôté de Grez, par Agnès de Cuviers à Adam Deshayes, clerc et notaire du Roi.
> Nr 343: 1351. - Vente de 9 livres pari sis de rente sur la garenne de Préclos, par Guillaume de Gaudigny, écuyer, audit Adam Deshayes.
> Nr 346: 1357. - Ratification de la vente de 40 sols parisis de rente sur les émoluments de la prévôté de Grez en Gâtinais, par Jean de Cuviers, écuyer, audit Adam Deshayes.
> Nr 347: 1361. - Vente de -10 livres parisis de rente sur les habitants des villes de Recloses, de Cuviers, de Grez et de Bourron, par Denis et Louis Deshayes frères, fils dudit Adam, notaire du Roi, à Charles, duc de Normandie, pour la somme de 200 livres d'or.

Toevoeging 2014: Tijdens een bezoek in Parijs op 24/04/14 zie ik op de Eifeltoren de naam Cuvier. Het is de baron Georges Cuvier (1769-1832), een bekende Franse zoöloog en paleontoloog.

Zijn wapenschild en naambeschrijving komen voor in IV, 61-63.

10

Gaffé

10.1 René Gaffé - UNICEF

In deel IV, 306, komt René Gaffé voor: een journalist en grote kunstverzamelaar. Na het overlijden van zijn tweede (of derde?) echtgenote Jane Labie - een voormalige danseres waarmee hij huwde in 1948 - moesten volgens zijn laatste wilsbeschikking (1968), zijn schilderijen en beeldhouwwerken worden verkocht na het overlijden van zijn echtgenote in oktober 2000. De begunstigde wordt het kinderfonds UNICEF. Heeft René Gaffé dit bepaald in zijn testament of was het Jane Labie's wens: dit is niet duidelijk. Daar hij heeft beslist dat zijn collectie zou worden verkocht en het echtpaar geen kinderen had, zal hij wel hebben vermeld wat er met de opbrengst moest gebeuren.

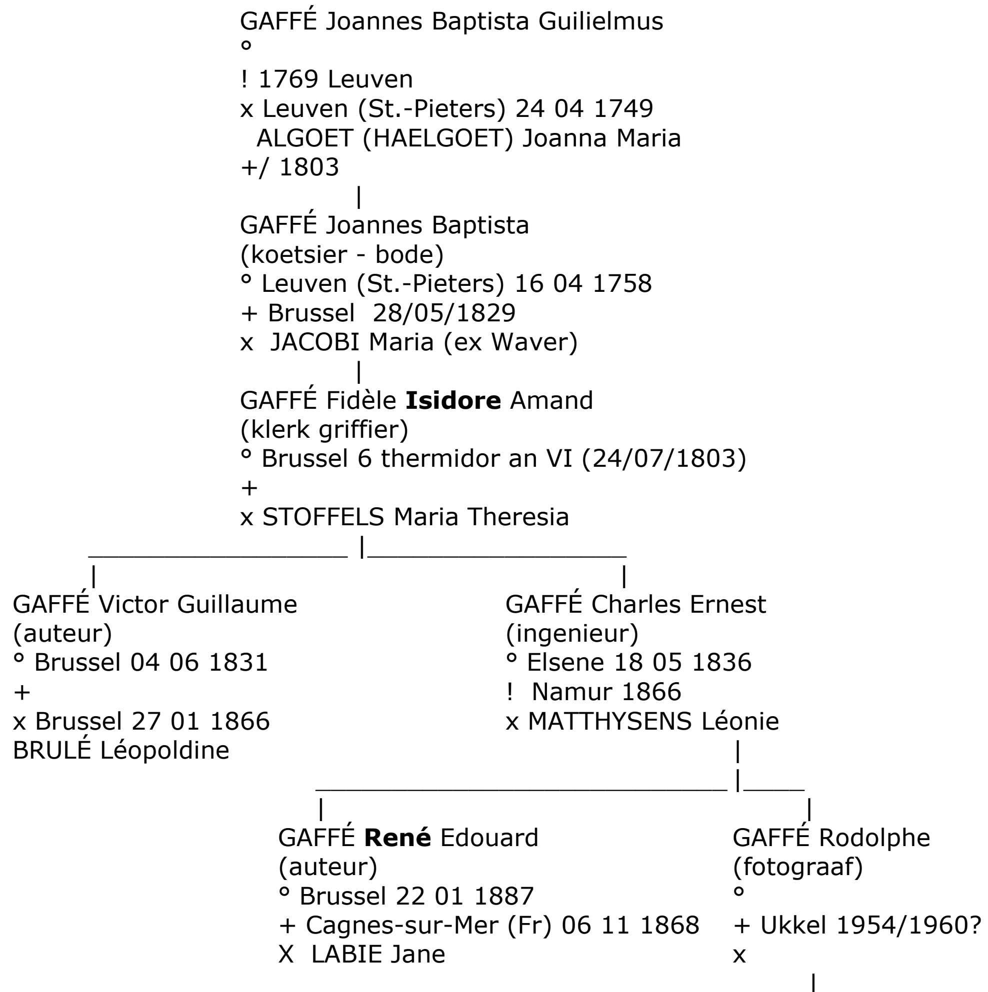
Hij bezat ook nog een omvangrijke collectie primitieve kunst waarvan de opbrengst werd geschonken aan het Curie-instituut (Parijs), een fonds voor kankeronderzoek. De documentatie over de verkopen vond ik in verscheidene teksten op het internet. Zijn portret - een schilderij van Magritte - vond ik op het internet bij Christie's (verkoop 2001) en is hier afgedrukt op p. 118.

In deze teksten komen ook enkele regels voor over de persoon zelf:

> René Gaffé was at one time regarded as mad after he began to collect major modern works and to defend Cubist and Surrealist artists during the 1920s.
> He once was quoted as saying that a collector should possess more knowledge than researchers before giving up his illusions and moving back the limits of what he knew stressing that the price paid for a work had strictly no importance (*Artcult* 02/2001).

De verkoop van de schilderijen en beeldhouwwerken is doorgegaan in Christie's op 6 en 7 november 2001 in New-York en bracht 73,3 miljoen $ op voor 77 % van de verkochte werken. De opbrengst werd geschat op 40 miljoen $. Het duurste stuk, een laatkubistisch werk van Fernand Léger 'Le Moteur' (zie foto op p. 118), ging voor 16,7 miljoen $ (geschat 4-6 miljoen $) van de hand. Er waren ook nog werken van Picasso, Braque, Leger, Magritte en Miro. Zijn portret geschilderd door Magritte, geschat op 60.000-80.000 $, ging van de hand voor 95.000 $, zie p. 118.

10.1.1 *Verwantschap van bekende Gaffés in Brussel (ook IV, 306)*

René Gaffé bezat ook een waardevolle collectie primitieve kunst die hij verkregen heeft van zijn vrienden André Breton ('de grote Uli') en Paul Eluard ('de aap van Benin' in ivoor en de 'Pahouin' schedel). De verkoop ervan is doorgegaan bij Christie's in Parijs op 8 december 2001. De opbrengst, geschat op 2,7 miljoen $, bracht uiteindelijk 3,4 miljoen $ op. Drie van de duurste stukken werden verkocht voor 505.000 $ elk.

10.1.2 *René Gaffé (schilderij van Magritte)*

Op 7/8/03 was er op het internet een kleurenfoto te zien van het portret van René Gaffé door Magritte geschilderd tijdens WO II, waarvan de verkoop is doorgegaan in New York op 6/7 november 2001 ten voordele van UNICEF. Hieronder commentaar van Gaffé zelf over dit schilderij.

> Of particular interest is Magritte's Portrait of René Gaffé, 1942 (estimate $60,000 - $80,000) for which the artist departed from his signature style in order to paint a more realistic portrait of his friend. Gaffé once was quoted as saying:
>
> *In tree short sittings, Magritte finished my portrait with prodigious skill … he painted me exactly as I was at the time, simply substituting my image for reality … it was me … a coloured truth with which I am very satisfied.*

10.2 Gaffez in Mons (Bergen)

In juni 2003 vind ik in de KB de naam 'Gaffet' (ook soms: ‘Gaffel’) in de *Tablettes de Hainaut* in een artikel van A. Louant, *Répertoire des hommes de fief sur plume créés à la cour féodale du Hainaut de 1566 à 1794*, p. 168:

Gaffel Pierre, né à Dompvast (Domvast) f. Joose, homme de chambre à Mre de Meleun, abbé: 23 aoùt 1628.
Gaffet Antoine, né Mons, f. Antoine: 19 août 1738.

Uitleg van ‘homme de fief sur plume’ op internet (5/05/07*)*:

HOMMES DE FIEF SUR PLUME
Cette institution exista du début 15ème à la révolution et fait l'objet d'un ouvrage remarquable réalisé en 1959 par Armand Louant archiviste de la ville de Mons: ' Les Hommes de fief sur plume '.
Je ne peux résumer ici cet ouvrage et me contenterais de rappeler les faits suivants:
L'ouvrage susnommé est une reconstitution du ' Registre de hommes de fief ' de M. Wéry, registre qui fut détruit avec la salle d'archives de Mons par l'aviation allemande en 1940.
Ces hommes de fief sur plume étaient plus des témoins officiels que des rédacteurs (clercs) bien que leurs rôles se confondirent assez rapidement.
Ils ne pouvaient passer que des actes qui soient des obligations ou conventions personnelles et non des mutations réelles de biens.
Cette institution était spécifique à la ' cour féodale de Hainaut ' et évolua selon les siècles avec le notariat.
(bron: *michel.blas.free.fr/st-python/hommes_de_fief.htm - 4k*)

Cette intervention des ‘Hommes de Fief’ a été sanctionnée par les historiens comme la genèse du notariat hennuyer. Leurs sceaux conféraient aux actes passés devant eux une autorité qui dispensait de recourir au sceau du bailliage (de l'administration communale, aujourd'hui).
Les "Hommes de Fief sur plume" sont donc des représentants notariaux de l'autorité publique en Hainaut, comté qui ne reconnaîtra pas le notariat durant tout l'Ancien Régime. On retrouve leurs armoiries sur les sceaux dans les archives communales et provinciales. Pour le Hainaut, le "registre des hommes de fief" a été détruit dans l'incendie (le 14 mai 1940) du dépôt des archives de Mons. Il existe cependant un livre de Gabriel Hymans (Répertoire d'armoiries des sceaux des hommes de fief du Comté de Hainaut du XIII au XVIII siècles; archives générales du Royaume, 1980).
(bron: *users.belgacom.net/connart/jacques/pafg02.htm - 19k*)

Aangezien er in Mons een Antoine 'Gaffet' geboren is (wanneer?) is het mogelijk dat we in de doopregisters van het RA Mons onze Jean-Baptiste Gaffé vinden, die met Joanna Maria Algoet in Leuven gehuwd is op 24/4/1749 en er kinderen heeft vanaf 1750 (zie IV, 307).

De voornaam 'Antoine' komt inderdaad voor, maar een geboorte 'fs Antoine', zoals vermeld in de *Répertoire des hommes de fief...* (zie hierboven) heb ik niet gevonden (onvoldoende tijd?). In 1738 overlijdt er wel een weduwe van Antoine Gaffez, namelijk Marie Galliez.

Op 10 juni 2003 ben ik in het RA van Mons dat zeer goed is ingericht. In de tafels (Nr 338) staan talrijke geboorten Gaffet (Gaffez) vermeld, met een verwijzing naar de desbetreffende microfilm. Zelfs 'Jean-Baptiste' komt er meerder keren in voor. Daar ik echter het overlijden van deze Jean-Baptiste niet heb kunnen vinden (hij leefde nog in 1801 en is overleden voor 1829), is zijn vermoedelijk geboortejaar niet gekend.

Jean-Baptiste Gaffet wordt er gedoopt op 26/4/1714 van Jean-Baptiste en Anna Haverlange (Avenlange). Doopheffers zijn Jean Anthoine Gaffet en Marie Joseph Gaffet die broer en zuster zijn van de vader. Deze laatste is gedoopt in Mons op 2/4/1683. Ouders: Antoine Gaffez en Marie Gailliez (+ 1738 als weduwe).

Helaas zijn er echter van een Jean-Baptiste Gaffez en een Marie Surquin kinderen geboren in Mons vanaf 1750. Zijn overlijden vind ik er ook in 1780. Er worden twee echtgenotes vermeld: Maria Surquin en Magdalena Quique (+1785).

Er overlijdt een Jean-Baptiste Gaffez op 27/4/1726 zonder bijkomende gegevens. De gegevens Gaffez en varianten, uit de tafels, zijn hierna afgedrukt en kunnen van belang zijn voor zij die op die naam zoeken.

10.2.1 *Gaffez in parochietafels van Mons*

Dopen

Gaffez	*Jean Baptiste*	*Antoine*	*Gailliez Marie*	*02 04 1683*
	Marie Joseph	*id*		*16 10 1685*
	Antoine Joseph	*id.*		*24 01 1668 ? (= 1686 ?)*
	Anne Thérèse	*id.*		*05 04 1690*
	Pierre Joseph	*id.*		*22 05 1695*
	Anne Joseph	*Jean Baptiste*	*Haverlange Anne*	*29 12 1710*
	Antoine Joseph	*id.*		*30 07 1712*
	Jean Baptiste	*id.*		*26 04 1714*
	Marie Anne	*id.*		*13 04 1715*
	Marie Jeanne	*id.*		*30 07 1716*
	Marie Françoise	*id.*		*19 04 1719*
	André Joseph	*Antoine*	*Moreau Maria Lidivine*	*17 07 1719*
	Marie Louise	*Jean Bapt.*	*Arcange Anne Jos.*	*14 10 1720*
	Jean Antoine	*Antoine*	*Moreau Maria Lidivine*	*23 02 1722*

	Jeanne Joseph	*id.*		*06 12 1723*
	François Emmanuel	*Jean Bapt.*	*Haverlange Anne*	*22 09 1724*
	Marie (?)	*Antoine*	*Merau Marie Hélène*	*14 04 1725*
	Anne Antoine	*id.*		*01 07 1748*
	Henriette Claire	*Jean Bapt.*	*Surquin Marie Pela.*	*03 12 1750*
	Jeanne Hélène	*id.*		*13 07 1753*
	Marie Albertine	*Jean Bapt.*	*Quique Maria Magd.*	*23 07 1761*
	Marie Anne	*id.*		*02 01 1766*
Caffet	*Jean Guillaume*	*Edmond*	*Laurent Marie Magd.*	*29 12 1698*
	Jean Baptiste	*id.*		*07 06 1706*
Cafet	*Antoine Joseph*	*id.*		*29 10 1706*
	Marie Anne	*id.*		*08 04 1712*
	Marie Lidivine	*Antoine*	*Mainvaut (?) Lidivine*	*27 03 1721*
	Henri Joseph	*Jean Louis*	*Wilmant Marie Jos.*	*07 11 1727*
	Michel François	*id.*		*06 06 1734*
	Marie Anne	*id.*		*09 10 1736*
	Jean Louis	*Michel*	*Lefebre Anne Joseph*	*02 02 1771*
	Anne Joseph	*id.*		*23 07 1773*
	Jeanne (?)	*id.*		*19 01 1775*

Huwelijken

Gaffez	*Jean Baptiste Otverlange Marie Anne Joseph*	*02 02 1710*
	(in akte: 'Gaffer' en 'Avenlange': test.: Antoine Hartel – François Barbier – Michel Motte)	
Gaffez	*Michel Lefebre Anne Joseph*	*14 08 1770*
Caffet	*Jean Louis Wilmant Marie Joseph*	*23 07 1727*

Overlijdens

Cafa	*François (geen bijzonderheden)*	*11 10 1692*
Caffé	*Emerit (=Edmond) Laurent Marie Magd*	*22 01 1763*
	Henri	*10 12 1717*
Gaffez	*le fils Antoine*	*20 09 1689*
	l'enfant	*07 07 1716*
	Lidivine	*01 03 1722*
	Marie Louise	*17 03 1722*
	Jean Baptiste (geen bijzonderheden)	*27 04 1726*
	André	*09 06 1732*
	Antoine Galliez Marie (+)	*22 08 1738*
	Anne Joseph Dujardin Sebastien (+?)	*05 05 1743*
	Anne Joseph (+?) Dujardin Sebastien	*29 03 1756*

	Hélène Amelie		*02 11 1753*
	Marie Anne	*Nelle Jean (+?)*	*03 11 1755*
	id. (+?)	*id.*	*19 06 1729*
	Marie Françoise	*Massart Noël*	*21 06 1756*
Gaffez	*Jean Baptiste (+)*	*1. Surquin Marie*	*19 01 1780*
	Jean Baptiste	*2. Quique Marie Magd. (+)*	*02 08 1785*
	Jean Louis	*Wilmant Marie Jos. (+?)*	*10 08 1777*
	id. (+?)	*id.*	*04 04 1787*
	Albertine	*Legrand Alexandre*	*10 03 1788*

Ik vind er ook nog enkele vroege geboortes 'Couvet' (I, 129-41) en een overlijden:

22/3/1575	*Couvet*	*Jean*	*| Jean*	*| N ...*	*Jeanne*
15/9/1580		*Jacques*	*|Jacques*	*| Mot*	*Marguerite*
19/4/1926		*Jean*	*| Jean*	*| Barbion*	*Marguerite*
02/9/1627		*Françoise*	*| Pierre*	*| Brigard(?)*	*Jeanne*

08/2/1658 (+) Couvét Marie

In deel I, 140 komt een Guilielmus Couvet voor die in 1614 poorter is in Veurne. Hij is geboren in Quaëdypre (59, Nord) en zijn vader, Anthonis, is geboortig van boven Saint-Omer (59).

L'archétype de la bourgeoisie médiévale était le propriétaire du moulin qui devint assez important dans l' économie locale pour s'opposer au seigneur.
('Bourgeoisie', *Wikipedia,* 1/05/07)

10.3 De Gaffé-molen (babos) van 1100 tot 1738

Deze molen werd al vermeld in deel III, p. 134, in 1592. Toen was de eigenaar ervan Jehan Caffé aan wie werd gevraagd zijn (water)molen ten dienste te stellen van de lakennijverheid in Abbeville. Hij was daartegen omdat er aanpassingen nodig waren. Uiteindelijk kreeg hij gelijk en werd een andere molen ('de Dompierre', buiten de stad) genomen voor dit doel (E. Prarond, *La ligue d'Abbeville [1591-1592]*, pp. 498-502).

Eveneens in III, p. 135, is 'een akte daterende uit de XVIde eeuw' (1595) afgedrukt, die bijgevoegd werd aan een oud cartularium van Abbeville, waarin Jehan Gaffé en de molen voorkomen. In verband met wat volgt, wordt een gedeelte van de tekst herhaald (E. Prarond, *Le cartulaire de Ponthieu*, 1898, p. 441):

(...) (Extrait du dispositif de la sentence rendue par M. le sénéchal de Ponthieu pour le moulin du Roy et le moulin de la Baboe)

Entre Jehan Gaffé, muenier du moulin de le Baboe, demandeur, et le procureur du roy et Charles de ..., deffendeurs... nous avons ordonné, etc ..., ladite sentence prononcée le vingt troizième jour d'octobre mil cinq cens quatre vingts quinze.
(...)

Prarond geeft er in zijn *La topographie historique*... (*II*) een beschrijving van:

La rue de la Briolerie (...) finit au pont Gaffé. - Ce pont tire son nom évidemment du moulin voisin que fait mouvoir le Scardon, et qu'on appelait autrefois le moulin de la Baboë; de la Baboë, dit-on, parce qu'il était situé au bas du bois qui couvrait ce côté de la ville; Gaffé, parce qu'un des anciens propriétaires s'appelait ainsi.

Le moulin de Baboë, est nommé dans la charte de 1100, de Gui, comte de Ponthieu (...)

Je rencontre d'abord dans les extraits faits par Dom Grenier (...) une "sentence des assises en 1375 qui condamne Firmin Le Ver (...) à entretenir, nettoier, avec faux et rateaux, la rivière qui vient depuis Bouvaque jusqu'au moulin de Baboe et au moulin Le Comte ou du Roi.".

De Scardon is een bijrivier van de Somme die uitmondt in Abbeville. Dankzij de volgende beschrijving van Prarond (*op.cit.*) kunnen we de 'pont Gaffé' en de 'rue Babos' lokaliseren op de kaart van Paillart hieronder (zie ook IV, p. 301):

La rue Babos, qui prend naissance dans la rue de la Briolerie et qui aboutit au pont Grenet, sert de corde à l'arc informe décrit par la rue de la Briolerie, le pont Gaffé, la rue Colombier et la rue d'Avignon.

10.3.1 *Processen Gaffé*

Op 9/4/03 ontdek ik in de AD van Amiens in de 'série E (Féodalité [titres de famille, chartiers]. Notariat, Etat civil)' in het boek (1) E, p. 386, volgend document, dat ik fotografeer:

GAFFÉ.

E. 263. (Liasse). - 4 pièces, parchemin, 7, papier.

1595-1738. - "Sentence de la sénéchaussée d'Abbeville qui ordonne que Jean Gaffé, propriétaire du moulin de Babos aura 4 boulangers banniers."
23 octobre 1595 (copie collationnée du 2 mai 1726). - Arrêt du conseil d'Etat confirmatif de ladite sentence. Marly, 14 février 1730. - Requête au Conseil par Michel Gaffé, écuyer, sieur de la Prévôté, lieutenant de la maréchaussée de Picardie au département d'Abbeville, et Jean Gaffé, ancien commissaire de la même maréchaussée, propriétaires du moulin de Babos, relativement à une contestation antre eux et le nommé Wast, maître boulanger à Abbevile, 26 février 1735. - Arrêt du conseil d'Etat qui déboute le nommé Wast de sa réclamation. Versailles, 17 mai 1735. - etc.

De transcriptie en het begrijpen van de inhoud heeft heel wat tijd gevergd, maar was toch interessant. We zitten in het feodale regime. In de tekst wordt er vooral gesproken over 'banalité' en 'bannier', waarvoor ik geen Nederlandse vertaling vind. In de XVIde eeuw waren deze woorden in gebruik:

Banalité: à l'époque féodale, obligation d'user d'un instrument banal contre redevance; monopole féodal.

Banal: soumis au droit de banalité. Four, moulin, pressoir, etc., banal, four moulin, pressoir, etc., public, dont l'usage était obligatoire et soumis à une redevance.

Het stuk is een samenvatting van verscheidene processen met betrekking tot de Babos-molen vanaf 1365 tot 1738, waarschijnlijk opgemaakt rond 1800 (na de Franse revolutie van 1792). Dit leiden we af uit het gebruik van de aanspreektitel 'citoyen'. Na de Franse Revolutie vond men de aanspreektitels: 'Monsieur, Madame' te aristocratisch! Het is alleszins later opgemaakt dan 1738 omdat 'de Freytag' erin voorkomt, die slechts in de familie Gaffé komt door huwelijk in 1757.

Hierna volgt een gedeelte van de linkerzijde van de eerste bladzijde:

N(ot)a - Ces titres sont communs au Cit. (citoyen) Gaffé propriétaire cultivateur dem(eurant) à Abbeville, et aux enfans du Cit. Pierre Francois Dufour Md (marchand) tanneur décédé à

Abbeville. Copropriétaires indevis (= indivis: gemeenschappelijk) d'autres portions de ce moulin.

N(ot)a - Ce qui a été transcrit cy à coté a été copié litteralement d'un inventaire de production fourni dans une instance au parlement de Paris entre: Michel Gaffé, pere de lad(ite) Cite. (citoyenne) Gaffé Freytag, et Jean Gaffé, pere dudit Cit. de Saigneville contre Aimé Wast, boulanger dudit Abbeville - appellant d'une sentence de la Seig(neur)ie de Ponthieu du 17 may 1731; laquelle a été confirmé par ordre dudit parlement de Paris du 30 aoùt 1734.(...)

On ajoutera que le moulin n'a jamais été bannal s'il avoit quatre sujets banniers du moulin Le Comte, estoit pour l'indemniser des charges qui luy etoient imposées en faveur de ce moulin par les sentences des 28 7bre (septembre) 1365 et 23 octobre 1595. Voyez sur cela la requette du S(ieur) Gaffé présentée au Conseil d'Etat le 26 février 1735, sur la cassation dudit arret du 30 aout 1734 provoquée par ledit Aimé Wast.

Daar we in het bezit zijn van het ms. 592 (du Grosriez) waarin de genealogie van Gaffé wordt beschreven (zie IV, 313) weten we dat de hierboven vermelde Michel Gaffé geboren is in Abbeville in 1687 en gehuwd was met Marie Anne Danzel. Als enige erfgename heeft hij Françoise Victoire Gaffé die in 1757 huwt met François Xavier de Freytag.

Jean Gaffé, 'père de Saigneville', gehuwd met Anne Flet, overlijdt in Abbeville in 1739. Zijn zoon, Jean-François Gaffé, geboren in Abbeville in 1736, huwt Marie Delegorgue in 1755 en trekt zich later terug in Saigneville. De 'S(ieur) Gaffé' in de 3de paragraaf zal de hier vermelde Jean Gaffé (x Flet) zijn.

Vooraleer we verder gaan met dit processtuk is het vermelden van de volgende tekst in de *Coutumes générales de la sénéchaussée de Ponthieu,* II, door Duchesne en Delegorgue (1766), hoofdstuk 95, van belang:

(...) En exécution, est intervenue Sentence, au rapport de M. de Donquœure, le 22 Aoùt 1709, qui condamne Jacques Boyer & les nommés Joly, Meuniers du Moulin de Babos, auquel le Moulin du Roy renvoie quatre boulangers banniers, de rendre & restituer a François Baudelin, Boulanger de cette Ville, ce qui lui avoit été pris de mouture (= maalgeld) *depuis l'année 1697, au-delà du droit ordinaire, tel que d'un boisseau par fétier: l'excédant alloit à une quarte par fétier.*

De 'moulin de Babos' is er in vernoemd. Op te merken valt dat de eigenaars van de molen in 1709 hier Jacques Boyer en de heren Joly zijn en niet Gaffé. Nu nog een deel van pag. 1:

Extrait des titres de propiété du moulin Babos situé à Abbeville appartenant pour une part à la Cite. Marie Victoire Gaffé, épouse séparée quant aux biens du Cit. Francois Xavier de Freytag demeurant audit Abbeville en qualité de fille unique et seule héritière de Michel Gaffé, son père, décédé à Abbeville.

Michel Gaffé overlijdt in Abbeville in 1767 (ms. 592). Het processtuk van 1365 bestaat niet meer, maar dit van 1595 wel:

(p. 1) Le 23 octobre 1595 fur rendue une sentence en la sénéchaussée de Ponthieu qui confirma les droits: elle fut rendue entre Jean Gaffé propriétaire du moulin de Babos d'une part, le substitut de M. le Procureur général en ladite Seigneurie de Ponthieu, et Charles de Crequy, Chevalier, S. de Rouverel.

Voicy son dispositif

Nous avons ordonné et ordonnons que ledit Gaffé propriétaire du moulin de la Babos aura quatre boulangers banniers tels qu'il luy seront par nous, Baillet, pour être
(p. 2) tenus sujets et banniers moudre leurs bleds dud(it) moulin de la Babos aux pieces portées par la coutume de cette senechaussée; a la charge que led(it) Gaffé sera tenu d'entretenir la riviere qui fait moudre led(it) moulin de la Babos et le moulin Le Comte appartenant au Roy et a madame la Comtesse (...) selon qu'il est plus amplement porté par la sentence donnée aux assisses de cette senechaussée le 21 janvier de ladite assisse commencée le 28 septembre l'an 1365

Op p. 3 komen nog drie andere processen voor:

Sentence de la senechaussée de Ponthieu du 3 juillet 1549 rendu sur la requette de Perine le Saige veuve de Pierre Farouel mere et tutrice legitime de Jean Farouel proprietaire du moulin nommé le moulin Farouel situé a Abbeville, sur laquelle sentence il est ordonné que lad. le Saige aura quatre boulangers banniers pour moudre en sond(it) moulin; ... (sic) aux quels il est enjoint (= bevelen) aller moudre aud(it) moulin Farouel a peine de confiscation de leurs bleds, farines et d'amende arbitraire; et est fait defenses aux meuniers tenant le moulin du Roy d'emputer lad. le Saige ny les meuniers cy-dessus mentionnés a peine de 100 s (sol?) amende. N(ot)a.

Autre sentence de lad. Seigneurie de Ponthieu du 24 septembre 1602 rendue entre Jean de Gomar tuteur de Jean Gaffé fils et heritier de Charles Gaffé d'une part, Charles de Crequy, chevalier S. de Rouverelle et André Joly meunier du moulin le Comte d'autre part, sur laquelle il a été ordonné que le nommé Lenglacé demeurera bannier au moulin de la Babos appartenant aud. Gaffé. Na.

Autre sentence de lad. Seigneurie de Ponthieu du 9 mars 1644 rendue sur la requette de Charles Gaffé proprietaire du moulin de Babos par laquelle il est ordonné (p. 4) que Nicolas Marechal l'un des boulangers bannaux sera tenu d'aller moudre aud. moulin au lieu du feu Jean Chevalier. Na.

In de synthese van het proces van 1549 komt als eigenaar van de Babos-molen, Jean Farouel, voor, met andere woorden, de molen was toen nog niet in het bezit van de Gaffé-familie. Prarond in zijn *La topographie historique*... (*II*), p. 147, beweert dat de molen vroeger 'Moulin Farois' heette. Hij weet echter niet vanaf wanneer.

Uit het tweede proces van 1602 leiden we af dat Charles Gaffé, vader van Jean, overleden is en Jean nog minderjarig is. We wijzen er ook hier op dat André 'Joly' vermeld is als molenaar van de le Comte-molen en dus niet van de Babos-molen zoals hierboven in de *Coutumes...* wordt beweerd.

In het derde proces is in 1644 Charles Gaffé, zoon van Jean, eigenaar van de molen. Hij is geboren in Abbeville in 1616. In 1663 werd beslist dat op aanvraag van Charles Gaffé dat vier bakkers hun graan bij hem moesten komen malen (p. 4). In 1730 is er weer een vonnis op aanvraag van Charles Gaffé:

Arret du Conseil d'Etat du Roy du 14 fevrier 1730 donné sur la requette de Charles Gaffé proprietaire du moulin du Babos a Abbeville par lequel il est ordonné qu conformement a la sentence de la Seigneurie d'Abbeville du 23 octobre 1595 et a l'usage bservé depuis il sera par le lieutenant général de lad. Seigneurie en presence des fermiers du domaine on l'ay dument appellé, nomme et delegué quatre des boulangers sujett a la bannalité du moulin le Comte, lesquels boulangers seront distraits de la bannalité dud. moulin le Comte et tenus de faire moudre leur grain aud. moulin Babos .... a la charge par lesd. proprietaires suivant leurs offres et conformement a lad. sentence d'entretenir seuls et a leur depens la riviere qui fait moudre led. moulin Babos et led. moulin le Comte de touttes reparations necessaires portées par lad. sentence et par le jugement precedemment rendus. Na.

De hierboven vermelde 'Charles Gaffé' is vermoedelijk Charles Antoine Gaffé, een jongere broer van Jean, geboren in Abbeville in 1703 van Jean Gaffé gehuwd met Anne Flet. Behalve zijn geboorte zijn geen verdere gegevens te vinden in het ms. 592. In 1730 is hij meerderjarig. Nu volgt nog een ander belangrijk vonnis van 1735:

Autre arret du conseil d'Etat du Roy du 17 may 1735 rendu entre Aimé Wast boulanger a Abbeville, Michel et Jean Gaffé proprietaires du moulin Babos, par lequel faisant droit sur l'instance sans avoir egard a l'opposition dud. Aimé Wast a l'arret du conseil du 14 fevrier 1730 ny aux plus, demandes et conclusions par luy prises par la requette inserée en l'arret du conseil du 14 decembre 1734 dont sa majesté la Deboullé (?), a ordonné que l'arret du 4 fevrier 1736 et celuy du parlement de Paris du 30 aout 1734 seront executés; en consequence veut et ordonne S.M. (= Sa Majesté) que conformement a la sentence de la Seigneurie d'Abbeville du 23 octobre 1595 et a l'usage observé avant et depuis lad. sentence les quatre boulangers qui ont eté distraits de la bannalité du moulin de S.M. en execution de l'arret du conseil du 14 fevrier 1730 par ordonnance du Lieutenant Général d'Abbeville du 23 juin aud. an (= 1730) seront tenus de faire moudre leurs grains au moulin Babos sous les peines ordinaires et accoutumées contre les boulangers sujets a la bannalité du moulin du Roy, a la charge par les

proprietaires du moulin Babos d'executer les charges et conditions portées par lad. sentence du 23 octobre 1595. Na.

'Michel Gaffé' is hier de vader van Françoise Victoire Gaffé (la dame Freytag). Hij is een neef van Jean Gaffé, gehuwd met Marie Jeanne Lescot (zie de genealogische schets). Op het einde van de uittreksels van de processen komen er nog drie vonnissen van financiële aard voor, namelijk in 1726, 1737 en 1738.

In 1726 moest de 'seigneur' Gaffé (zonder verdere precisering van zijn identiteit) normaal een soort taks ('droit de confirmation') betalen van 450 sols, waarvan hij echter wordt vrijgesteld ('déchargé') omdat de rivier die de molen doet werken, niet bevaarbaar is.

In het vonnis van 1737 is een zekere Antoine Duquene molenaar van de Babos-molen. Hij moet 509 sols betalen en wordt niet vrijgesteld. Wie is deze 'Antoine Duquene (of 'Duquenne')' en waarom wordt hij van deze taks niet vrijgesteld?

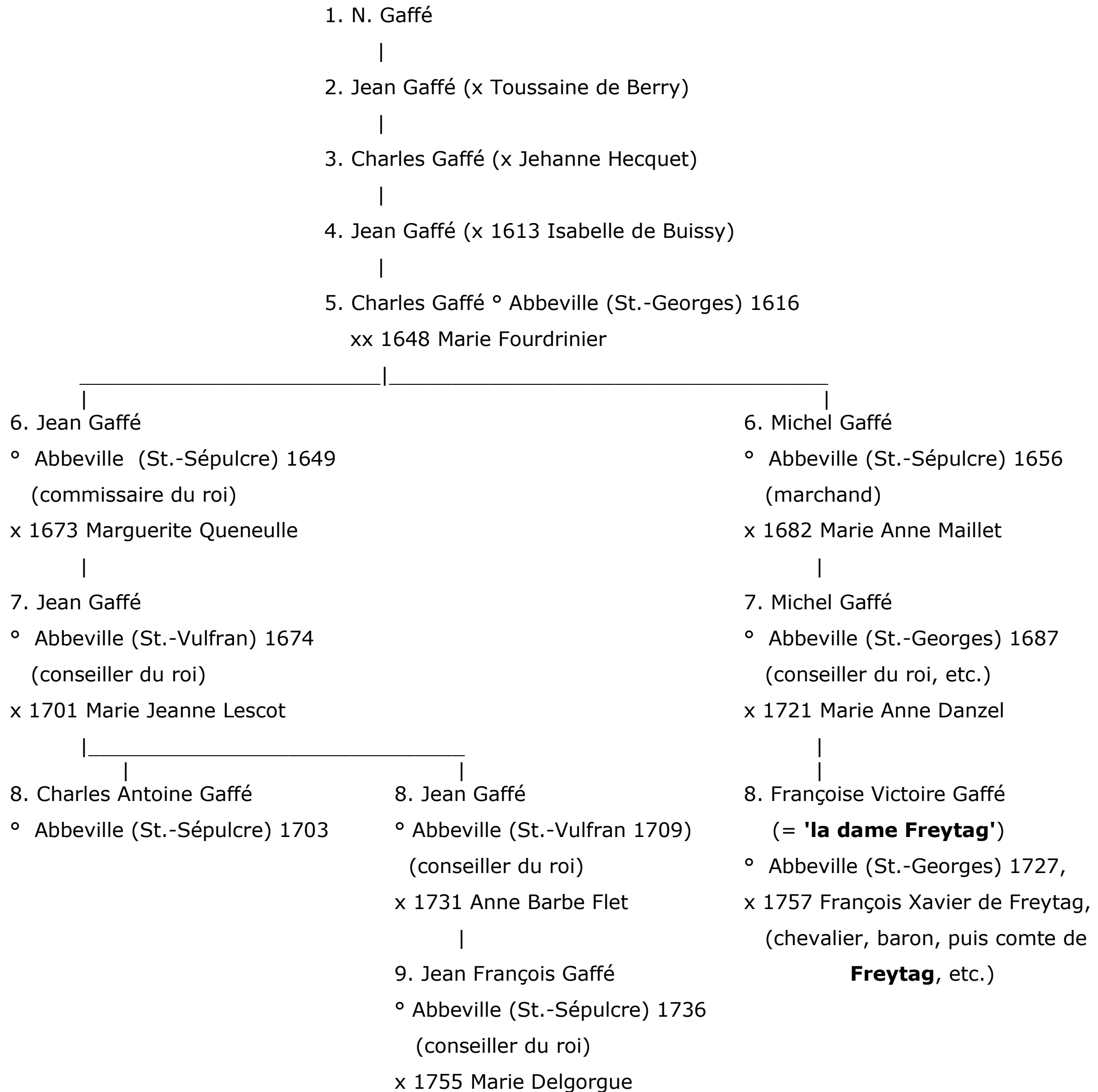
Op 14 maart 1738 wordt er beslist dat 'ledit' Gaffé (weeral geen precisering van de identiteit!) voor 950 sols getaxeerd wordt - en dit voor twee molens (welke is de tweede molen?) - maar wordt nog eens vrijgesteld omdat de molens niet op de Somme (een bevaarbare rivier) liggen.

Over die 'droit de confirmation' geeft internet enige uitleg die bevat is in een fiche in de AD van Lyon (CC 0332-1). Titel: *Taxes et impositions extraordinaires (1694 - 1735) - Taxes du pied dans l'eau, îles et îlots, etc. - Taxes pour les eaux et fontaines, plates, barrage,* ***moulins***:

Arrêt du Conseil par lequel Sa Majesté (Louis XII) accepte les offres faites par les prévôts des marchands et échevins de payer 41,000 livres pour la confirmation accordée aux proprétaires des maisons bâties sur le fond, la rive ou le rivage des rivières qui baignent la ville, en payant la dite somme, les propriétaires demeureront déchargés. (...) Contestations entre la ville de Lyon et (...) des taxes faites sur les propriétaires des (...) moulins (...) établis sur les rivières navigables. (...)

Daar het ons hier vooral te doen is voor de genealogische gegevens die in dit stuk voorkomen, wordt dit onderzoek niet verder gezet.

10.3.2 *Genealogische schets van Gaffés voorkomende in de processtukken*

10.4 De Gaffet - Evreux (1450-1630)

Op 3/12/02 vind ik in de KB in E. Arnaud, *Répertoire des généalogies françaises imprimés*, T.2 (G-M), Paris, 1979, p. 90, volgende verwijzing naar een genealogie van Gaffet:

Gaffet HMO Hubert généalogies orléanaises - 8 vol in 8°
Mss. 4, 144, Bibliothèque d'Orléans

Ik meld dit aan Pierre Gaffet, een e-mail correspondent (IV, 319) die geïnteresseerd is en belooft naar Orleans te gaan (slechts '100' km vanwaar hij woont!). Op 28/12/02 ontvang ik

de door hem gekopieerde tekst. Ik vraag hem mij een fotokopie ofwel een diapositief ervan te bezorgen. Op 10/1/03 stuurt hij mij de twee bladzijden in fotokopie (van microfilm) op.

Deze genealogie bevindt zich in het 8-delige manuscript van Robert HUBERT, kanunnik van Saint-Aignan (Loir-et-Cher) en wordt als volgt beschreven in de *Catalogue général des manuscrits des bibliothèques de France, t. XX*, *Amiens*, Paris, 1893, p. 257:

608-615 Généalogies orléanaises des familles ayant habité la provence de l'Orléanais ou s'y attachant indirectement, par Hubert.

M. de Vassal a donné, en un volume in-8° (Orléans, 1862), la liste alphabétique de toutes les familles, avec leurs alliances, leurs fiefs et leurs armoiries; il y a joint un numéro revoyant au tome et à la page de ces manuscrits Hubert.

On trouve dans ces manuscrits 950 généalogies concernant 1,094 familles orléanaises, 8,852 alliances masculines et 5,385 alliances féminines, les noms de 5,731 fiefs et 971 armoiries.

XIIe siècle. Papier. 296, 291, 318, 285 (= deel 4), 280, 287, 268 et 285 feuillets. 250 sur 175 millim. Rel. parchemin.

Hoewel er volgens bovenstaande beschrijving van dit document er veel wapenschilden in voorkomen, is dit hier spijtig genoeg niet het geval. Op mijn aanvraag stuurt de stedelijke bibliotheek mij op 14/2/04 een e-mail met biografische gegevens over de kanunnik Hubert (zie hierna). In de *Dictionnaire topographique du département de l'Eure* vinden we onder 'Coutumel':

COUTUMEL, h. partagé entre Croth et Ezy; distingué cependant en deux parties dans l'inventorié des tit. de propriété du duc de Penthièvre, 1793: Coutumel-sur Croth et Coutumel-près-Ezy. Dief et dique de l'Eure. - Coutumel (Le Beurier).

Daar ik Coutumel niet kan localiseren op de kaart, vraag ik aan het stadsbestuur van Ezy-sur-Eure of zij gegevens bezitten over (de) Gaffet en 'Coutumel'. Ik krijg een mooi antwoord van Mevrouw Anny Larrivain (zie haar e-mails van 11 en 12/3/04 hierna). Zij stuurt mij eveneens een deel van een kaart van Cassini (1747-1789), zie p. 133. Zij vermeldt eveneens dat een voorouder van haar in de Somme bij Amiens, Marie Gaffet, gehuwd is met Luc Thieullart in 1697.

In de overgezette genealogie van het ms. van Hubert (hieronder), zijn vijf generaties vermeld. Misschien zijn er wel zes? Tussen de huwelijken van de tweede en de derde generatie is een verschil van 65 jaar, wat wel heel veel is.

Wat de vermelding 'Dourdan' bovenaan het manuscript betekent, heb ik niet kunnen achterhalen. Er bestaat een bekend kasteel van Dourdan gebouwd in 1222 voor Philippe-Auguste. In 1547 wordt François de Guise er eigenaar van. Op het einde van de 17de eeuw

wordt het gegeven aan de hertog van Orléans die het veranderde in een gevangenis tot aan 1852. In de geschiedenis van het kasteel (internet) komt de naam 'Gaffet' niet voor.

Zijn er afstammelingen van deze familie? Misschien, maar tot op heden (juli 2004) hebben we die nog niet gevonden.

10.4.1 *De Gaffet - 16e eeuw (Hubert, ms. 611, p. 144) - Généalogies orléanaises – BM Orleans*

Genealogie de la maison de Gaffet

Dourdan (1)

1. Jerosme de Gaffet, esc. Sr du Coustumel (2) espousa delle Joanne du Bois, dont

2. Pierre de Gaffet, esc. Sr ... espousa Perrine Melloti, p(résen)t Pinet, notaire a Ponteau de Mer (3) - 4 octobre 1505

3. Joachim de Gaffet, esc. Sr de ... espousa damele Nicole Aubry, pt Fremont et Escorant (?), notaires a Evreux le 5 decembre 1570, dont est sorty

4. Jacques de Gaffet, escuier, Sr de la Boissardiere (4) espousa la dam^{elle} Marie Patenostre, present Chambort notaire en la chastellenie d'Anee (5) le 2 may 1605. Il estoit gentilhomme de venerie (6) du Roy et fut pere de

5. Louis de Gaffet esc. Sr du Rouvray (7) a espousé delle Marie de Bretesche, p(résen)t Le Seur, notaire au Comté de Rochefort (8) le 28 may 1656

---

(1) Dourdan: en Essonne (91) département de la région parisienne
(2) Coustumel: Coutumel, hameau partagé entre Croth et Ezy (...) fief et digue de l'Eure, (Eure) (27) (zie kaart, p. 133)
(3) Ponteau de Mer: Pont-Audemer (27)
(4) Boissardiere: La Boussardière: faubourg, commune de Montigny-le-Charif (...) - Le fief de la Boussardière était vassal de la Vove (Eure-et-Loir) (28)
(5) Anee: Anet, arrondissement de Dreux (28)
(6) venerie: vénerie (= jacht met windhonden)
(7) Rouvray: (paroisse et fief de) sis près de Pacy (Pacy-sur-Eure) (27)
(8) Rochefort: Rochefort-en-Yvelynes (?) op 8km NW van Dourdan, Yvelines (78)

Ligging van Coutumel t.o.v. Ezy-sur-Eure en Anet (kaart Cassini: Evreux-Dreux)

10.4.2 *Biografische gegevens over kannunik Hubert (e-mail BM Orléans 14/2/04)*

Monsieur,

Vous aviez demandé, par un courrier daté du 29 janvier, quelques renseignements biographiques sur le chanoine Hubert, auteur des Généalogies des familles orléanaises, renseignements que je vous prie de trouver ci-joint (d'après La *Bio-bibliographie du Loiret*, de Charles Cuissard):

Robert Hubert, fils d'un avocat du même nom, et de Marguerite Choppin, Orléans vers 1620 (?). Destiné par son père à lui succéder dans sa charge, il étudie le droit sous François Florent, mais plus attiré par la théologie il se rend à Paris. Revenu à Orléans, il devient chanoine de l'église Saint-Aignan, puis chantre en 1650.

En 1665, l'Évêque de Limoges lui confie la direction du séminaire de son diocèse. De retour à Orléans, Hubert Robert brille dans la controverse religieuse. Il est chargé d'affaires importantes par son évêque, Mgr du Cambout de Coislin: il participe, comme représentant de l'église d'Orléans, à l'assemblée provinciale de la métropole en 1681, dont le principal souci était de ramener les calvinistes (nombreux à Orléans) dans le sein de l'Eglise, et de prévenir les progrès de l'hérésie.

Ses recherches se portent sur l'histoire de la Collégiale Saint-Aignan il a eu en main les riches archives, et sur l'Orléanais. Ses travaux sur Saint-Aignan et sur l'abbaye de Saint-Euvert, ainsi qu'un traité sur la noblesse, sont publiés. Il recueille ainsi les généalogies de 950 familles d'origine orléanaise. Hubert Robert meurt en 1694, ou 1696.

La médiathèque d'Orléans conserve quelques-uns des principaux manuscrits du chanoine Hubert, dont les Généalogies orléanaises, qui sont actuellement en cours de numérisation et que vous pourrez prochainement consulter sur Internet.

(...)

10.4.3 *Coutumel - gegevens van Annie Larrivain*

E-mail van Anny Larrivain (11/03/04)

Un adjoint au maire d'Ezy vient de me porter une copie de votre courrier.
J'ai personnellement effectué le relevé des actes de la commune de 1668 à 1897.
Bien sur, votre Gaffet ne peut pas y figurer et le patronyme n'est plus présent sur les registres.
Je connais bien les recherches sur les familles nobles, pour en avoir fait à partir des manuscrits conservés à la Bibliothèque Nationale (pour des besoins personnels). Je reconnais la formulation ... mais les changements de lieux m'étonnent un peu.
Question: les renvois sont-ils de votre fait, ou se trouvent-ils sur le manuscrit? Coutumel est bien un hameau de notre commune ... j'ai relu une étude faite par notre érudit local (décédé depuis) ... **aucune mention d'une seigneurie à Coutumel**! Désolée. Je crois que la mairie d'Anet a des registres plus anciens qu'à Ezy ... j'irai voir si j'y trouve vos Gaffe!
Anecdote amusante: j'ai une ancêtre Marie Gaffe: dans la Somme, près d'Amiens, mariée en 1697 avec Luc Thieullart ... je n'ai pas pu remonter plus loin!
J'ai aussi des origines belges, par ma mère ... le monde est petit, n'est-ce pas?
(...)

E-mail van Anny Larrivain (12/03/04)

Je viens de me rendre à la mairie d'Anet ou les registres commencent en 1542, mais de façon très décousue! Le registre des mariages de 1656 existe, mais je n'ai pas trouvé le vôtre. Par contre, sur les naissances de cette époque j'ai trouvé plusieurs naissances portant le patronyme Patenostre.
Pas vu le registre des mariages de 1605 (comme je ne peux pas me servir moi même, J'ignore s'il existe ... très mal rangé)! J'ai lu le registre des baptêmes à partir de 1605 ... aucune trace du patronyme Gaffet.
A propos de Coutumel, je l'ai cherché sur la carte de Cassini et je vous joins la copie du secteur. Coutumel existe, mais comme hameau (c'est la signification du symbole). Connaissez-vous cette carte?: commencée en 1747 et terminée en 1789.
Je crois que c'est tout ce que je peux faire pour vous!
(...)

11

Du Hamel de Canchy

11.1 Zijn er nog afstammelingen van du Hamel de Canchy?

Zouden er nog levende afstammelingen zijn van Nicolas du Hamel de Canchy en Marie Sanson? Misschien hebben zij nog oude familiepapieren?

In december 2003 vind ik op de internetsite *GeneaNet* een stamboom over du Hamel de Canchy, opgemaakt door markies Jean-Marie de Porcaro, een achterkleinzoon van Marthe du Hamel de Canchy die de dochter is van Arthur Eugène Louis du Hamel de Canchy, divisiegeneraal van de cavalerie in Algerije, ‘commandeur de la Légion d’Honneur’ (1837-1913) en een rechtstreekse afstammeling van Nicolas en Marie Sanson.

De markies bezit geen foto van zijn overgrootvader, de generaal, maar wel van zijn grootmoeder, Marthe du Hamel de Canchy, met twee van haar vijf kinderen: Louise de Porcaro 1897-1982 en Jean Louis M. de Porcaro 1899-1939 (broer van de grootvader van mijn correspondent). Marthe du Hamel de Canchy werd geboren op 10 januari 1869, Carcassonne (Aude), overleden op 11 juni 1957, leeftijd bij overlijden: 88 jaar oud. Op 8 januari 2004 ontvang ik twee gescande foto’s, daterende van april 1901, die hierna zijn afgedrukt, zie p. 138, onderaan.

Er zijn toch nog levende afstammelingen, maar behalve de twee foto’s hebben we niets meer gevonden. Mijn volgende correspondent, Eric Duhamel, – ook een afstammeling – bezorgde ons veel meer, namelijk een kopie van heel belangrijke archiefstukken.

Zijn naam heb ik al vroeger (20/09/05) gezien op internet, omdat hij daar een interessante stamboom van 'du Hamel de Canchy' heeft laten publiceren door *GeneaNet*, waarvan ik hieronder een uittreksel geef om hem te situeren. Hij is de oudste kleinzoon van Eugène Duhamel en Madeleine Franck.

Uittreksel van stamboom van du Hamel de Canchy *op* GeneaNet *(E. Duhamel)*

- **Nicolas** *†* &1528 **Marie Sanson**
  - **Antoine** &1557 **Louise de Lamiré**
    - **Oudart** &1605 **Antoinette de Boubers**
      - **Joachim** *†1681* &1644 **Marie Gallet de Sombrin**
        - **Guillaume** *1647-1706* &1693 **Madeleine du Plessier** *†1740*
          - **Elisabeth Luce** *1696*
          - **François** *1697-1747* &1736 **Marie Ursule Willemann** *†1750*
            - **François Guillaume Louis Bartholomé** *1737-*
            - **François Louis Théoneste** *1739-1785* &1764 **Louise Eulalie Claudine de la Mamie de Clairac** *1741-1781*
              - **Marie Louise Josèphe** *1764-1816*
              - **Louis François Aimable** *1766-1827* &1792 **Anne Marie de Clebsattel** *1767-1815*
                - **Louis François Eugène** *1801-1844* &1832 **Marie Rosalie Peter** *1812-1869*
                  - **Rosalie** *1833-1833*
                  - **Marie Ernestine** *1835-1869*
                  - **Eugène Oscar** *1837-1892* &1869 **Marie Antoinette Darlon** *1842-1910*
                    - **Marie** *1870-1871*
                    - **Marie François Joseph** *1873* &1903 **Christine Graul** *1879*
                      - **Eugène** *1904-1975* &1930 **Madeleine Franck** *1904*
                        - **XXX** & **XXX Taglang**
                          - **Eric**
                          - **XXX**
                          - **XXX**
                          - **XXX**
                        - **XXX**
                        - **XXX**
                        - **XXX**
                      - **Joseph** *1908* & **XXX XXX**
                        - **XXX**
                        - **XXX**

(...)

In een e-mail (7/01/06) legt hij uit waarom hij de naam 'Duhamel' draagt en niet 'du Hamel de Canchy' (zie ook p. 168):

> (…) La branche cadette, issue de François Eugène Joseph, celle que vous évoquez dans votre livre et qui est recensée dans les généalogies les plus récentes, est éteinte depuis 1940 (la dernière personne à avoir porté le nom du Hamel de Canchy est Marthe, décédée en 1957). L'état civil nous a rebaptisé "Duhamel" au moment de la Révolution. La branche cadette a récupéré son patronyme par un arrêt de la Cour Impériale de Douai en date du 11 juillet 1861. (...)

Ik heb hem ook enkele familiefoto's gevraagd die hij mij toestuurt per e-mail op 13/07/07. De foto van Eugène Oscar Duhamel (1837-1892) is een mooie aquarel. Hij was van beroep 'docteur en médicine', alsook zijn zoon en kleinzoon. Op 14/07/07 schrijft hij nog het volgende:

> Nous avons également deux très jolis portraits (huiles) du 18ième siècle, représentant François Louis Théoneste du Hamel de Canchy (1739-1785) et son épouse Louise de la Mamie de Clairac (1740-1781).

Besluit

Er zijn inderdaad nog levende afstammelingen van Nicolas du Hamel de Canchy en Marie Sanson! Dankzij hun medewerking zijn zeer belangrijke oude documenten ontdekt en de afgebeelde foto's zijn belangrijk als illustratie voor de familiegeschiedenis van de du Hamel de Canchys.

Foto's takken du Hamel de Canchy

1. Tak van Louis François Aimable (1766-1827) (= tak van Eric Duhamel)

Eugène Oscar Duhamel

Marie François Joseph

Eugène

2. Tak van François Eugène Joseph (1770-1810)

Marthe du Hamel de Canchy (1869-1957) met haar twee kinderen: Louise de Porcaro (1897-1982) en markies Jean Louis M. de Porcaro (1899-1939), daterend van 1901.

11.1.1 *Antoine du Hamel schepen in Abbeville 1511*

Zowel de La Gorgue als Buteux schrijven dat Antoine du Hamel de laatste schepen van Abbeville is in 1511:

De La Gorgue, IV, 153

> *Recherches généalogiques sur les comtes de Ponthieu* ..., p. 719:
> Du Hamel, à Abbeville, porte d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules (D. Grenier, Waignart.) - Jean du Hamel, père de Jean, à Abbeville, 1400, 1405. Selon le ms. de D.Grenier, Antoine du Hamel, **dernier échevin d'Abbeville en 1511**, épousa Martine Cuffé, d'où Nicolas (...)

Buteux, IV, 182

> *Me (Maître) Antoine du Hamel dans la bannière des fèvres a Abbeville en 1503 - est déclaré estre chirurgien en 1504, 1513, 1519.* ***Fust dernier eschevin en 1511*** *– fust allié a demisielle Martine Cuffe (…)*

In het werk van J. Sanson, *Histoire généalogique des comtes ...,* van 1657 (p. 616), zijn voor het jaar 1511 maar vier schepenen aangegeven en er komt geen Antoine du Hamel in voor. Als vierde schepen geeft hij 'Antoine' Postel op. In de lijst van Ricquier (zie hierna) is de vierde schepen 'Guillaume' Postel. Voor het jaar 1503 is er bij Sanson een schepen 'Guillaume' Postel. Heeft Sanson zich vergist in de voornaam van Postel in 1511? Bij alle drie is er geen bronvermelding. Zouden de La Gorgue en Buteux zich vergist hebben? We hebben gezien dat de La Gorgue dit bij Buteux heeft gevonden (ms. Picardie 83, zie supra). Wat was de bron van Buteux?

In de catalogus van de msn. van Abbeville komt volgend belangrijk nummer voor:

> **126**. "Catalogue des maïeurs et échevins de la ville d'Abbeville, extrait des archives municipales, par Auguste Ricquier."
> 1880. Papier. 103 feuillets. 300 sur 190 millim. Cartonné. – (Legs de l'auteur. 1883.)

Tijdens mijn bezoek aan de bibliotheek van Abbeville op 4/12/08 vraag ik dit document aan en inderdaad op p. 38 staat 'Anthoine Duhamel' als laatste van de 24 schepenen vermeld. Daar in die tekst achter sommige namen Romeinse cijfers al dan niet gevolgd door de letter 'n' voorkomen, o.a. ook bij du Hamel, en dat op mijn vraag naar een verklaring ervan het personeel dit niet wist, is hieronder deze tekst volledig weergegeven:

1511

Maïeur Sire François Claudel 1ère fois (Tavernier)

1 S(ire) Ferry De Lisques			*Jehan Le Sonneur*	*XVIe*	*n*
2 Anthoine Desgroseliers			*Jehan De Ponthieu*	*XIIe*	*n*
3 Jehan Gaude	*VIIe*	*n*	*Jehan Vinchent*	*XVIe*	*n*
4 Guillme Postel			*Frémin Gouvion*	*XVe*	*n*
5 Nicolas Boully			*Jacques Toullet*	*IIe*	*n*
6 Jehan De Beaufort			*Me Nicolas Le Mire*	*Ve*	*n*
7 Claude Macquet			*Riquier Peruche*		*n*
8 Jehan Lardé			*Nicolas Lesage*		
9 Pierre De Coquessart			*Ricard De Sorencq*	*VIIe*	*n*
10 Jehan Lucas			*Honoré Chambellan*		
11 Thomas Lenglacé			*Robert Carbonnier*		
12 Bertinus Guillemette			*Anthoine Duhamel*	*Xe*	*n*

Argentiers: Jehan Pappin & Jacques de Lestocq XVe
Siéger & procureur: les mêmes

Na 'Anthoine Duhamel' staat X^{e} en 'n'.

Onder de vierde schepen is — ook voor de andere jaren — telkens een lijn getrokken. J. Sanson geeft in zijn werk alleen maar de eerste vier schepenen aan voor het jaar 1511. Volgens Paul Rouët in zijn artikel, *L'échevinage abbevillois des origines à la fin du XVIe siècle*, verschenen in BEA (Bulletin de la Société d'émulation d'Abbeville), XXV, 5, p. 75, bekleedden de eerste vier schepenen een sleutelpositie:

> L'examen attentif des manuscrits Ricquier m'a permis d'étudier une des coutumes les plus suivie de notre échevinage en vigueur au XVe siècle: la reconduction du maïeur sortant à un poste clé maïeur: 1er, 2e, 3e ou 4e Échevin.
> En rapprochant les noms des membres des municipalités dans leur ordre ancien rigoureux pour la période 1386-1485 j'ai pu, en effet, établir que dans 78 % des cas le premier magistrat occupait à sa sortie la fonction de 1er Échevin, puis, l'année suivante, dans 68 % des cas cette fois, celle de Maïeur à nouveau, de second ou de troisième échevin.

In een nota schrijft hij dat de 4de schepen nooit burgemeester is.

11.2 Adelstandbewijs van Marie Thérèse du Hamel de Canchy

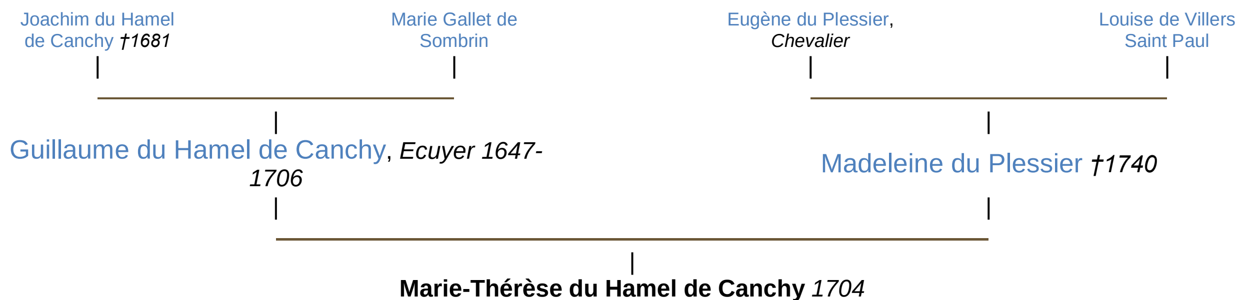
Op 18 augustus 2004 vind ik in de SAP in Amiens in hun catalogus onder het nummer 560 volgende gegevens over du Hamel de Canchy:

560. Liasse contenant des notices généalogiques d'Abbeville.

- Extrait de registres d'état civil du XVIe au XVIIIe s. (Copie XVIIIe) intitulé "Preuves de la noblesse de demoiselle Marie-Thérèse du Hamel du Canchi" (4 feuillets papier)
- (...)
- Généalogie des de Calonne (9 feuillets)
- (...)

Het gaat hier over een 'adelstandbewijs' (preuves de la noblesse) voor Marie-Thérèse du Hamel de Canchy. Een genealogische schets toont haar plaats aan in de stamboom van het internet (bron: stamboom Eric Duhamel):

Gedeeltelijke stamboom afgehaald van het internet

In de aantekeningen zien wij dat zij een 'pensionnaire de la Maison Royale de Saint-Louis à St-Cyr' was. Om daar toegelaten te worden moest zij kunnen bewijzen dat zij van adel was. Daar dit bewijs veel genealogische gegevens bevat is dit hier op zijn plaats.

De school werd gesticht in 1686 door Madame de Maintenon, maîtresse van Lodewijk XVI, voor jonge adellijke meisjes van 7 tot 20 jaar, waarvan de vader gestorven was in dienst van de koning, ofwel geruïneerd was. In 1790 werden ook niet adellijke meisjes toegelaten. De school werd afgeschaft in 1793.

Marie-Thérèse du Hamel is gedoopt op 13 april 1704 in Canchy. Zij werd er toegelaten ('date des preuves') op 16 januari 1715 en verliet de school op 4 juli 1724. Met wie zij is gehuwd en wanneer zij is overleden heb ik niet kunnen achterhalen.

In de lijsten van die school komt ook nog een andere du Hamel de Canchy voor, namelijk Marie Louise Josèphe, geboren in Bergues (Saint-Martin) (59) op 7 november 1764. Zij werd toegelaten op 3 juli 1773 en verliet de school op 3 juli 1784.

Het adelstandbewijs van Marie-Thérèse dateert van 4 maart 1788 en is een kopie van een onderzoek gedaan door d'Hozier op 16 januari 1715 (= 'date des preuves'). Ik heb slechts 3 bladzijden gefotografeerd en ik denk dat dit volledig is (de 4de bladzijde, vermeld in de beschrijving van het nummer 560, bevatte misschien alleen de titel?).

Preuves de la Noblesse de D^{lle} Marie Therese Du Hamel de Canchi

Presentée pour estre reçue au nombre de fille Demoiselles de la Maison de St Louis par le Roy a St Cyr dans le Parc de Versailles

D'Azur à une bande d'or chargée de trois roses de gueules

Extrait du registre de la paroisse de Canchi au diocèse d'Amiens portant que Marie Therese du Hamel fille de Mre Guillaume du Hamel Chlr S(ei)g(neu)r de Canchi, et de Marcheville et de Dame Madeleine du Plessier sa femme, naquit et fut batisée le 13 d'avril de l'an 1704. Cet extrait délivré le VI de Décembre de l'an 1714. Signé Barbier, curé de l'Eglise de Canchi et légalisé.
*(1er degré**) Contract de mariage** de Mre Guillaume du Hamel Chlr de Sgr de Canchi, et du Mesnil Cap^{ne} de cavalerie, dans le Regiment de Meillac et fils de Mre Joachim du Hamel viv(an)t Chlr de Sgr de Marcheville et de Dame Marie Galet sa femme accordé le 22 de Juin de l'an 1693 avec D^{lle} Madeleine du Plessier fille de Mre Eugene du Plessier Chlr de Sgr du Plessier et de Marquéglise et de Dame Louise de Vilers St Paul; ce contract passé devant le Fevre notaire au lieu de Paix.*
***Jugement** rendu a Amiens le 6 de fevrier de l'an 1706 par M. Bignon con^{er} d'Etat et Intendant dans la qualité par le quel Guillaume du Hamel Sr de Canchi et Oudard du Hamel son frere S^{r} d'Ivrenc sont maintenus dans la possession de leur noblesse en consequence des titres qu'ils avoient produits pour la justifier depuis l'an 1528. Cet acte signé Bignon.*
*(2e degré**) Contract de mariage** de Joachim du Hamel Ec^{er} Sr de Canchi, fils d'Oudard du Hamel Ec^{er} Sr de Marcheville, et de D^{lle} Antoinette de Boubers sa femme accordé le 4 de janvier de l'an 1644 avec D^{lle} Marie Galet fille de Pierre Galet Sr de Sombrin de D^{lle} Françoise Asselin. Ce contract passé devant Papin Not(ai)re a Abbeville.*
***Testament** commun d'Oudard du Hamel Ec^{er} Sr de Marcheville (p. 2) et de D^{lle} Antoinette de Boubers sa femme fait le 1 de Decembre l'an 1651 par le quel ils instituent leur heritier Joachim du Hamel leur fils Ec^{er} Sgr de Canchi. Cet acte reçu par Papin Not(ai)re a Abbeville.*
(3e degré) Contract de mariage d'Oudard du Hamel Ec^{er} Sr de Marcheville Lieut(enan)t dans le Regiment de Picardie et fille (sic) d' Antoine du Hamel Ecuyer Sr du Bus gentilhomme ordinaire de la Chambre de Monsieur Duc d'Anjou, frere du Roy etc. de D^{lle} Louise de Lamiré sa veuve accordé le 7 de juin de l'an 1603 avec D^{lle} Antoinette de Boubers fille d'Antoine de Boubers Ecuyer Sr de Koudencourt et de Helene d'Aigneville. Ce contract passé devant Papin notaire a Abbeville.
***Transaction** faite le 21 de Decembre de l'an 1611 par la quelle François le Bel Ecuyer se desiste au profit d'Oudard du Hamel Ec^{er} Sr de Marcheville Lieut(enan)t dans le Regiment de Picardie du fief terre et seigneurie de Canchi qui lui avait été adjugé par decret pour le despens dommages et interets qu'il avoit obtenus contre D^{lle} Louise Lamiré veuve d'Antoine du Hamel Ec^{er} pere et mere du Sr de Marcheville. Cet acte reçu par des Caules notaire a Abbeville.*
***Contract de mariage** d'Antoine du Hamel Ec^{er} Sgr de Marcheville, fils de Nicolas du Hamel vivant Ecuyer Sr de Canchi et de D^{lle} Marie Samson sa femme accordé le 20 de Decembre de l'an 1567 avec D^{lle} Louise Lamiré fille de noble homme Jean Lamiré Sgr de Nouvion, de Bachimont et de Ribauville et de D^{lle} Barbe Liver. Ce contract passé devant Retard notaire a Abbeville.*
***Accord** fait le 2 de janvier de l'an 1558 par le quel Antoine du Hamel Ec^{er} Sr de Canchi renonce en faveur de Nicolas du Hamel de (?) Ecy^{er} a la donation que Nicolas du Hamel Ecuyer Sr de Canchi et de D^{lle} Marie Samson ses pere et mere lui avoient fait de la terre et seigneurie du Mesnil Heudin. Cet acte reçu par le Blond notaire a Abbeville.*
***Nous Charles d'Hosier** conseiller du Roy généalogiste de Sa maison juge général des armes et des blasons et garde de l'Armorial général de France et Chevalier de religion et des ordres militaires se St Maurice et de St Lazare de Savoye certifions que D^{lle} Marie Therese du Hamel de Canchi a la noblesse nécessaire (p. 3) pour être reçue au nombre des filles que Sa Majesté fait*

elever dans la Maison Royalle de St Louis a St Cyr dans le Parc de Versailles comme il est justifié par les actes qui sont énoncés dans cette preuve la quelle nous avons vérifiée et dressée a Paris le mercredi seizième jour du mois de janvier de l'an mil sept cent quinze.

Signé Hozier

Nous soussignées Françoise Emilie de Champlais superieure de la Royalle Maison de St Louis a St Cyr et Denise Henriette de Crécy (Besançon 1742, religieuse à Saint-Cyr 1764) *maitresse generalle des classes des Dlles élevées dans la d. Maison certifions que l'arbre généalogique et l'extrait des preuves de noblesse cy dessus sont conformes a l'origina inscrit et peint dans le registre qui est gardé dans les archives de notre maison coformement a l'article troisième des lettres de fondation en foy de quoy Nous avons signé le present et à icelles fait aposer le sceau aux armes de Notre Maison a St Cyr. Ce 4 Mars mil sept quatre vingt huit.*
S(œu)r Françoise Emilie des Champlais superieure
S(œu)r Denis Henriette de Crécy M(aitre)sse gen(eral)le des classes
Par mesdites Dames
S(œu)r du Ligondés secretaire

Bespreking van het bewijs

De tekst begint met een uittreksel van haar geboorteakte. Zij is geboren in Canchy (gelegen op 10 km NNO van Abbeville) op 13 april 1704: een gegeven dat we nog niet in ons bezit hadden. Haar ouders zijn Guillaume du Hamel, 'chevalier, seigneur de Canchi' en Madeleine du Plessier. Voor de bespreking vergelijken we de tekst met die van Rousseville (IV, 112).

Er zijn geen nieuwe elementen behalve de schrijfwijze van 'Galet' (hier met één 'l'). Er wordt verwezen naar de uitspraak van 6 januari 1706 die voorkomt in Rousseville (IV, 112). Hieronder opnieuw deze tekst:

Hierosme BIGNON, chevalier, conseiller du Roy en les Conseils d'Estat & intendant de justice, police & finances en Picardie, Artois, Boulonnois, pays conquis & reconquis.

Veu (Vu) les declarations du Roy du 4. Septembre 1696, 30. May 1702, & 30. Janvier 1703, pour la recherche des usurpateurs du titre de noblesse, les arrests du Conseil d'Estat des 26. Fevrier 1697, & 15. May 1703, rendus en consequence, portant reglement pour l'execution desdites declarations, les exploits des 30. & 3. Aoust & 3. Septembre 1697, donnés à la requête de Claude Marchand, reprise d'instance par François le Ferrand, subrogé, pour continuer la recherche au lieu & place de Maître Charles de la Cour de Beauval, commis par sa Majesté pour la recherche des usurpateurs du titre de noblesse de la Generalité d'Amiens, à Guillaume du Hamel, sieur de Canchy, y demeurant, & Oudart du Hamel, sieur d'Yvrenc, demeurant audit Yvrenc, élection d'Abbeville, à ce qu'ils fussent tenus dans le mois de justifier des titres, en vertu desquels ils prennent la qualité de noble & d'escuyer, & s'exemptent du payement de la Taille, & d'autres contributions, sinon se voir condamner en deux mille livres d'amende, pour avoir pris & usurpé la qualité noble & d'escuyer, & en telle autre somme, qui seroit par Nous arbitrée, pour l'indûë exemption aux Tailles, contributions, & autres impositions, & aux deux sols pour livre desdites amendes: l'inventaire produit pardevant Nous par lesdits sieurs du Hamel, par lequel, attendu la representation des Titres justificatifs de leur filiation & noblesse, ils demandent d'être déchargés des assignations à eux données à la requête dudit le Marchand, & maintenus dans leur noblesse: nôtre ordonnance, portant que ledit inventaire, ladite requête, & les pièces y énoncées, seroient communiquez audit le Marchand, & montrez au Procureur du Roy de la Commission, pour leurs réponses & conclusions vuës, être ordonné ce qu'il appartiendra: les contredits du Procureur dudit le Ferrand, par lequel, il demande la representation des minutes du contract du 18. Fevrier 1528, & transaction du 2. Janvier 1558, replique desdits du Hamel, qui soutiennent lesdits Titres bons: persistance du Procureur dudit le Ferrand, & les conclusions du Procureur du Roy: Tout vu & consideré.

NOUS avons dechargé lesdits Guillaume du Hamel, sieur de Canchy, & Oudart du Hamel, sieur d'Yvrenc, des assignations à eux données à la requête dudit le Marchand: ce faisant, avons maintenu & gardé lesdits sieurs de Canchy & d'Yvrenc, ensemble leurs enfants, successeurs, & posterité, nez & naître en legitime mariage, en la possession de prendre la qualité de noble & d'escuyer, ordonnons qu'ils jouiront des privileges, honneurs & exemptions, dont jouissent les gentilshommes du royaume. Faisons defenses à toutes personnes de les troubler, tant & si longuement qu'ils vivront noblement, & ne feront acte de dérogeance: & pour cet effet que lesdits seigneurs du Hamel, seront inscrits dans le catalogue des gentilshommes de la Generalité d'Amiens, qui sera par Nous arrêté en consequence de l'arrêt du Conseil du 26. Fevrier 1697. Fait a Amiens le sixième jour de Fevrier mil sept cent six. Signé, BIGNON.

Uit deze belangrijke tekst blijkt dat het van adel zijn talrijke (vooral financiële) voordelen oplevert. Daar Bignon verwijst naar de acte van 1528 (Rousseville) geven we hieronder nog deze tekst (IV, 113).

Contract de mariage en papier du 18. Fevrier 1528. de noble homme Nicolas du Hamel, Escuyer, sieur du Mesnil Heudin, fils de défunts aussi noble homme Antoine du Hamel, Escuyer, sieur dudit lieu et de Damoiselle Marie Carpentin, assisté de nobles hommes Nicolas Truffier, Escuyer, sieur d'Allenay, Pierre Gallet, Escuyer, sieur de Ham, de Jean de Belval, Escuyer, sieur dudit lieu, ses cousins, avec Damoiselle Marie Sanson, assistée de noble homme Galliot Sanson, sieur de Berlise, son père, de Pierre Yver, Licentié és Loix, de noble homme Pierre le Roy, Escuyer sieur du Mesnil, d'Adrien de S. Souply, Escuyer, sieur de Wateblerie, ses parens. La minute restée és Registres d'Antoine Machenier, Auditeur à Abbeville, de luy signé, et de Werriteux.

Haar grootouders (2de graad) zijn Joachim du Hamel de Canchy en Marie Gal(l)et. Zij huwen op 4 januari 1644. Het huwelijkscontract van Rousseville bevat ook nog een hele reeks adellijke getuigen. Een nieuw gegeven is hier het testament van 13/12/1651, waarin deze Joachim de erfgenaam wordt van zijn ouders (Edouard = Oudart). De overgrootouders (mannelijke lijn, 3de graad) zijn Oudart du Hamel de Canchy en Antoinette de Boubers. In de transactie van 21/12/1611 (niet vermeld door Rousseville) krijgt Oudart du Hamel van François le Bel het leen Canchy dat eigenlijk bestemd was voor deze laatste en moest dienen als schadevergoeding voor wat - weten we niet - aan Louise Lamiré.

Bij de betovergrootouders (4de graad) - Antoine du Hamel en Louise Lamiré - komen in hun huwelijkscontract van 20 september 1567 geen getuigen voor. In ditzelfde contract bij Rousseville (IV, 112, iii) komen o.a. als belangrijke getuigen voor van Louise Lamiré: Simon en Gallois **Carpentin, 'ses cousins'**, beiden van adel! Als Marie **Carpentin** de moeder van Antoine was in plaats van Martine Cuffe, zouden beide Carpentins eerder als getuigen vermeld staan bij Antoine du Hamel!

Er wordt ook nog een transactie van 2 januari 1558 tussen de twee broers vermeld, waarin Antoine het leengoed Mesnil Heudin afstaat aan Nicolas. Volgens Rousseville gebeurt dit effectief op 18 juli 1560.

De kopie van dit bewijs werd gemaakt op 4 maart 1788. Waarvoor moest dit document dienen? Waarschijnlijk om te bewijzen dat, als er kinderen waren uit haar huwelijk (met wie?), deze ook tot de adel zouden behoren.

11.3 Genealogische gegevens over du Hamel

In de SAP van Amiens vind ik in 2004 ook nog onder het nummer 591 genealogische gegevens over de namen 'du Hamel (de Canchy)' en ‘Sanson’:

591. Collection de dossiers comprenant des notices biographiques du XVIIIe sur les grandes familles picardes.
- (...) Du Hamel (1 pièce)

- (...) Sanson (1 pièce)

Hieronder volgt de overzetting van de tekst betreffende du Hamel. De tekst over ‘Sanson’ wordt behandeld in het volgend hoofdstuk ‘Sanson’. Het gaat over losse blaadjes met weinig gegevens, met in de rechterkolom de behandelde (adellijke?) familienamen:

Hamel (du)	
Antoine du Hamel, escuyer, Sr de Canchy, épouse Louise Lamiré, fille de Louis de Lamiré, escuyer, seigneur de Nouvion, et de Barbe l'Hiver	*de Lamiré* *l’Hiver*
d’où	
Oudart du Hamel, ép. Antoinette de Boubers	*de Boubers*
d’où	
Joachim du Hamel, ép. Marie Gallet	*Gallet*
d’où	
Guillaume, qui suit: *et Oudart du Hamel, Sr d'Yvrench* *Guillaume du Hamel, ép.* *1° ... (sic)* *2° Magdaleine du Plessier*	*du Plessier*
d’où	
Francois *Louis du Hamel* *et 4 filles*	*du Hamel*

Bespreking

Het gaat hier over de afstamming van Antoine du Hamel, zoon van Nicolas en Marie Sanson. Op de naam 'Lamiré' wordt de nadruk gelegd. Dit document is geen synthese van Rousseville (IV, 112) want daarin komen de ouders van Louise Lamiré niet voor. Op deze ouders valt wel iets op aan te merken. Louise de Lamiré is een zuster van Gilles Lamiré, althans volgens J. Sanson in zijn *Histoire généalogique des comtes ...* van 1657 (p. 646). Haar vader zou - volgens J. Sanson - 'Jean' zijn (en niet Louis!), gehuwd met Barbe Yver, dochter van Simon en Jeanne de Calonne.

René de Belleval bespreekt in zijn *Nobiliaire de Ponthieu et de Vimeu*, 1861, pp. 167-69, ook de familie Lamiré. Het is hier eveneens Jean Lamiré die huwt met Barbe l'Yver. Onder hun kinderen komt geen 'Louise' voor.

Volgens Buteux (C.B. 179, p. 530) is het inderdaad 'Jean' die de vader is van Louise Lamiré. Buteux beweert ook dat Louise Lamiré gehuwd was met 'Jacques' du Hamel en dus niet met Antoine! Deze Jacques heeft o.a. een zoon Oudart en een dochter Gabriëlle (Buteux). Belleval vermeldt ook Antoine als vader van Oudart (IV, 117). Voor de onderzoekers van de familie Lamiré valt nog wat te controleren!

In onze notitie worden slechts vier dochters van Guillaume du Hamel met du Plessier vermeld, m.a.w. deze is later opgemaakt dan 1706 (een van de dochters is dan waarschijnlijk reeds overleden, want er waren voorheen vijf dochters).

11.4 Proces van Nicolas en Antoine du Hamel - le Vasseur (1568–1575)

Op 23 maart 2003 zend de heer Balandra mij enkele fotokopieën van een proces van een geschil tussen de zonen, Nicolas en Antoine, van Nicolas du Hamel de Canchy, de burgemeester van Abbeville in 1547 en 1550, en Pierre Le Vasseur.

Het artikel: '*Histoire d'un site abbevillois – La maison du colombier et le Bout du Doigt*' is van de hand van Adrien Huguet en is afgedrukt in de *Mémoires de la Société d'Emulation d'Abbeville*, *26*, (10), Abbeville, 1927. Het is een zeer lang artikel, 151 pp. (317-467). Hiervan een samenvatting maken was voor mij een moeilijke opgave en om die reden heb ik de medewerking gevraagd aan de heer Eric Duhamel die mij die opstuurt met zijn brief van 9/12/2006 en hieronder volgt:

> Pierre le Vasseur, propriétaire du manoir du Colombier au bord de la rivière du Doigt, entretenait les meilleures relations avec le possesseur du moulin sis de l'autre côté de la chaussée de Rouvroy. Ce dernier était Nicolas du Hamel, écuyer, seigneur du Mesnil-Eudin et de Canchy, maïeur d'Abbeville en 1547. Il pêchait jusque dans la partie du Doigt qui longeait le tènement du Colombier. Le Vasseur tenait en effet à ménager ce personnage influent. A sa mort, le moulin du bout du Doigt échut à son fils Antoine, seigneur de Marcheville, gentilhomme du duc d'Alençon.
>
> Aux yeux de Pierre le Vasseur, le prestige de ce dernier n'était pas comparable à celui de son père. Il lui signifia en effet la défense de pêcher dorénavant en amont du pont Saint-Jean. Mais le seigneur de Marcheville continua à aller pêcher chez son voisin. Le Vasseur finit par lui intenter un procès.
>
> Ce procès fut long et compliqué, et un grand nombre de personnes furent appelées à témoigner. Sur cette affaire civile, vint en plus se greffer une plainte pour violences et déprédations.
>
> En effet, en juin 1568, les deux fils de Nicolas du Hamel se rendirent au moulin de M. de Marcheville, en compagnie de Jean Cornu, seigneur d'Embreville, François et Gabriel de Lanzeray, tous deux fils du secrétaire du duc d'Angoulême. Ils étaient suivis d'un serviteur de M. de Marcheville, ainsi que d'un soldat du régiment de Strozzi, alors en garnison à Abbeville. Il s'agissait du soldat le Picard, connu pour son caractère violent. Vulfran et Jean Sanson, parents de MM du Hamel, vinrent les rejoindre un peu plus tard. Les jeunes gens avaient pour programme de pêcher sur le Doigt.

Il faut noter que, quelques semaines auparavant, une dispute avait déjà éclatée entre Antoine du Hamel et le Vasseur, au sujet du droit de pêcher sur le Doigt. Le sieur de Marcheville avait menacé le Vasseur de lui passer une épée au travers du corps.

Les jeunes gens n'attrapèrent que peu de poissons. Un jardinier présent sur les lieux leur souffla qu'il ne fallait pas s'en étonner, vu que Pierre le Vasseur y pêchait continuellement. Ils allèrent donc vers le jardin du Colombier et y virent les filets de le Vasseur en train de sécher. Nicolas du Hamel sauta sur le rivage et s'en fut droit vers le Colombier. MM du Hamel affirmèrent plus tard que Pierre le Vasseur, saisi de peur, s'était caché. Ils ne trouvèrent là que son fils, Jean le Vasseur, âgé de dix-huit ans.

M. de Canchy et l'arquebusier le Picard, gesticulant et jurant le nom de Dieu, demandèrent où se trouvait Pierre le Vasseur. Le soldat de Strozzi fit mine de pénétrer dans le Colombier, tout en proférant d'horribles blasphèmes.

M. du Hamel vit alors, dans le jardin, une pièce d'eau regorgeant de poissons. Le fils le Vasseur reconnut qu'ils avaient été pêchés dans la rivière. Furieux, du Hamel tira sa dague et mit en pièce les filets qui pendaient aux arbres. Il dit à Jean le Vasseur qu'il couperait les jarrets de son père à la première rencontre, qu'il lui « auroit la vie de son corps ». Durant cette scène, le Picard soutenait M. de Canchy de ses jurons et d'épouvantables blasphèmes.

Le soldat tira alors un coup d'arquebuse en direction de pigeons. La scène se prolongea deux ou trois heures. M. de Canchy et les frères Sanson pénétrèrent dans la maison, sondèrent les meubles et cherchèrent Pierre le Vasseur dans tous les recoins, tout en blasphémant et reniant Dieu.

De leur côté, les compagnons des frères du Hamel s'amusaient follement de la scène. Les jeunes gens partirent dîner au moulin de M. de Marcheville. Ils revinrent ensuite au Colombier et y trouvèrent Mme le Vasseur. MM du Hamel renouvelèrent leurs menaces et leurs blasphèmes.

Quelques jours plus tard, Pierre le Vasseur adressait une plainte au sénéchal de Ponthieu contre le sieur de Canchy, pour menaces de mort et blasphèmes. Il requérait être mis en la sauvegarde du Roi.

Une enquête fut ordonnée le 13 juin 1568 et menée à partir du 28. De nombreux témoins furent entendus, ainsi que les frères du Hamel.

Nicolas reconnut la destruction des filets, mais nia les blasphèmes et déclara n'avoir agi que pour intimider le Vasseur, sans intention de lui faire de mal. Il contesta également la perquisition de toutes les pièces du manoir.

Le délit de blasphème était à l'époque bien plus grave que les menaces proférées à l'encontre de le Vasseur. Celui-ci insistait d'ailleurs sur ce point, répétant que le seigneur de Canchy avait par trois fois « renié Dieu ».

Le procès devint alors inextricable, faisant intervenir une multitude de témoins et d'arguments.

Dans les arguments du demandeur (le Vasseur), il est dit qu'il avait accordé cette libéralité (le droit de pêche) au père du défendeur, « auquel il n'eust osé contredire à crainte qu'il ne luy faict faire desplaisir par le moyen des grandz accedz qu'il avoit vers plusieurs princes, seigneurs et gentilshommes de ce pays. »

En 1570, s'achevait l'instruction faisant suite à la plainte en menaces, blasphèmes, bris d'objets et violation de domicile. Il semble qu'aucune sanction ne fut prise à l'encontre des frères du Hamel.

Une sentence du lieutenant-général de la sénéchaussée de Ponthieu du 2 juin 1571 adjugea récréance et possession du droit de pêcherie à Pierre le Vasseur pour en jouir par provision pendant le procès, et condamna le sieur de Marcheville aux frais et dépens de l'instance.

Pierre le Vasseur mourut pendant le procès, en 1573 ou 1574.

En 1575, un arrêt du Parlement concédait le droit de pêche à chacune des parties, ce qui mit un point final à l'affaire.

De rivier 'le Doigt' is een van de drie waterlopen die door Rouvroy loopt en zich in de Somme stort. Rouvroy is een wijk gelegen in het zuidwesten van Abbeville. De monding van die rivier met kalm water waar men kon vissen, noemde men 'le bout du Doigt'.

Het artikel is belangrijk voor ons omdat het een goede beschrijving geeft van de tijdsgeest en wij hiermee een aankleding hebben van de dorre gegevens, zoals data, van de stamboom. Genealogisch hebben we ook nog de geboortejaren van de zonen van Nicolas (p. 149).

De burgemeester van Abbeville, Nicolas, was ook nog een bekend schermer zoals uit onderstaand uittreksel blijkt:

> (p. 338) (…) Nicolas du Hamel jouissait d'ailleurs d'un certain prestige comme homme d'épée. Dans la guerre de surprises et de coups de mains qui avait désolé les alentours d'Abbeville sous le règne de François Ier, cent vingt Flamands avaient un jour incendié les villages de Canchy et de Marcheville. Nicolas du Hamel était sorti d'Abbeville à la tête des milices bourgeoises avant que le parti ennemi ne se fut retiré et avait vengé, par la défaite des Impériaux, le ravage de ses seigneuries'.
> (p. 339) Il laissait deux fils et une demi-douzaine de filles. Le moulin du bout du Doigt échut à l'ainé des garçons, Antoine du Hamel, Seigneur de Marcheville, gentilhomme du duc d'Alençon. (…)

Beide families visten samen in een perfecte harmonie tot op een dag een hoogoplopende ruzie ontstond. De processen duurden in die tijd zeer lang. Huguet schrijft er het volgende over:

> Pierre le Vasseur intenta un procès à son voisin.
> C'était entrer dans une voie dangereuse. Les procès à cette époque, étaient interminables, générateurs d'un fatras d'élucubrations dont nul ne pouvait prévoir les limites; le complément indispensable de ces deux inconvénients, c'étaient les frais immenses qui accablaient les plaideurs.
> Pierre le Vasseur devait mourir avant d'avoir connu l'issue du sien.

Er zijn ook twee Sansons in vermeld, waarschijnlijk vader en zoon, die de broers du Hamel vergezelden. Hieronder de tekst met nog enkele gegevens over andere Sansons:

> (p. 358) (…) C'étaient Vulfran et Jean Sanson, tous deux parents de MM du Hamel, du côté maternel.
> Le patronyme des frères Sanson, non suivi de noms de terre, sonnait peut-être moins haut que ceux de leurs amis, mais ils appartenaient à la même société. Dans cette bonne ville d'Abbeville où les premières fonctions municipales étaient souvent tenues par des nobles, il n'y avait guère, à cette époque, de démarcation exactement nette, et en tout cas, pas de cloison étanche entre la classe bourgeoise et l'aristocratie militaire. Du reste, Vulfran Sanson, avec son nom d'aspect roturier, devait devenir châtelain d'Epagne, capitaine de cinquante hommes d'armes en 1580, et, pour tout dire, la famille Sanson pouvait frayer sans aucune espèce d'inconvénient avec celles qui ont été citées, attendu qu'elle était fort honorable et fort ancienne. Plusieurs
> (p. 359) de ses membres devaient d'ailleurs lui donner plus tard une illustration particulière dans les sciences et les lettres. Il nous suffira de citer ici Nicolas Sanson, ingénieur et géographe du Roi, mort en 1667, et son fils, Nicolas, géographe, tué à Paris en 1648, pendant la Fronde; le carme Jacques Sanson, l'historien, mort en 1665, et enfin Sanson de Pongerville, membre de l'Académie Française, mort en 1870. (…)

Vulfran Sanson was de tweede zoon van de ook vermelde Jean (gehuwd met Antoinette Cannesson) en was jonker en heer van de Ramée en ook nog kasteelheer van Epagne. Hij was gehuwd met Jacqueline de la Chapelle in 1577 volgens Lefebvre in zijn ms. 568, p. 56. Volgens Huguet waren het 'broers' en hiervoor heeft hij zich waarschijnlijk gebaseerd op J. Sanson (1657) die aan Vulfran een broer Jean toewijst (schepen in 1545), zie tabel IV, 142 (tabel verbeterd in IVa, 44).

Bij de kinderen van Jean, de vader van Vulfran, is er echter geen Jean als zoon (ms. 568). Deze tak van de Sansons stamt af van een zekere Jean 'le jeune' een broer van Jean 'l'aisné', die gehuwd was met Catherine Cuffé, en wordt de tak van 'Sanson de Berlize' (niet te verwarren met 'Sanson de Berville' die ons wel interesseert) genoemd. Deze Sansons zijn voor onze genealogie van minder belang omdat zij tot een tak behoren die niet rechtstreeks afstamt van een Cuffé (hier dus Catherine Cuffé gehuwd met Jean Sanson) wat niet het geval is bij de behandeling van de Sanson de Pongerville in dit deel V van de genealogie (zie 13.3.2), want die stammen er wel van af.

Er valt ook nog voor ons wapenschild een belangrijke zin van Huguet aan te halen. Hij laat verstaan dat Pierre le Vasseur eigenlijk tot de adel behoort, niettegenstaande hij nooit de titel van jonker opgeëist heeft. Zijn zoon, Jean le Vasseur, draagt in 1625 het wapen van le Vasseur de Sailly en zou volgens Huguet nooit dit wapen hebben gedragen, moest hij niet tot die adellijke familie behoren.

(p. 337, deel van nota 2)
On retrouve des exemples à Abbeville de membres de la noblesse s'occupant de commerce ou de culture, ne songeant plus à se prévaloir de leur origine, et ne s'intitulant que bourgeois et marchands. Tel fut le cas des d'Alliel. Voir *Sceaux du Ponthieu*, p. 33.

In de getuigenverklaring van Nicolas en Anthoine du Hamel komt hun titel en hun leeftijd op dit moment voor. Nicolas is op 19 juli 1568 jonker (dus van adel), heer van Canchy, en *ongeveer* 22 jaar ('dage [= d'âge] de vingt deux ans ou *environ*' p. 462). Anthoine is ook jonker en heer van Marcheville en *ongeveer* 21 jaar (p. 464).

Dit geeft ons hun geboorten rond 1546 en 1547, wat wel zeer laat is in het huwelijksleven van hun vader Nicolas: hij huwde met Marie Sanson in 1528. Voordien had hij alleen maar dochters.

11.5 Wapenschilden van du Hamel de Canchy (Cuffe)

Misschien zullen sommigen zich storen aan het 'Cuffe' in de titel van dit hoofdstuk. Toch mogen we dit beschouwen als zijnde het wapenschild van Cuffe door een ander familielid gebruikt. Martine Cuffe, de moeder van Nicolas du Hamel de Canchy, droeg dit wapenschild. Hij moet zeker een hoge dunk van zijn moeder hebben gehad om haar wapenschild over te nemen. Hij had ook een volledig nieuw wapenschild kunnen creëren!

11.5.1 *Wapenboek Waignart in BM in Amiens.*

Op 9/10/00 vernam ik van de heer Balandra dat er in de BM van Amiens nog een wapenboek van Waignart is (zie IV, 239):

2160. "Recœuil des antiens maieurs d'Abbeville par Me Pierre Waignart, advocat en la Sén(échaussée) de Ponthieu, divisé en 4 volumes".
Fin XVIe s. *Pap. 558 ff. Armoiries en couleurs. 295 x 200 mm. Rel. dem. peau, plats parch. vert.*

Er is slechts één deel aanwezig. De bedoeling van Waignart was waarschijnlijk vier delen te maken, zoals in Abbeville. De drie overige delen zijn misschien verloren gegaan, ofwel werden nooit gemaakt.

De diapositieven die de heer Balandra mij opgestuurd had, kon ik in deel IV niet afdrukken, omdat hij die ontvangen had voor persoonlijk gebruik. Op 19/01/03 ben ik terug in de BM van Amiens waar ik weer dit mooie wapenboek inzie en vraag tegen het einde van 2003 enkele diapositieven en ook de toelating aan, om die te publiceren. De dia's krijg ik gratis (wat een dienstbetoon!) toegestuurd op 19/11/03 en de toelating tot publiceren komt er ook met hun brief van 29/12/03, mits vermelding van de bron (zie foto's 1-6).

Een nieuwe voorstelling van het wapenschild vind ik in de BM van Abbeville in het ms. 130 (zie foto 8):

129-130. Catalogue des maïeurs d'Abbeville.
XVIIe siècle.Papier. 230, 140 feuillets. 300 sur 200 millim. Nombreux blason peints. Rel. parchemin.

De foto's 9 en 10 (deelvergroting) zijn van de pagina 174 uit het ms. 110 van Waignart in de BM van Abbeville. De deelfoto afgedrukt in IV, 226, was onscherp. Beide foto's zijn genomen met een digitaal fototoestel op 2/04/09.

Tijdens een bezoek aan de BnF (Richelieu) op 27/11/08 kan ik nog een wapenboek van Waignart inzien, dat gemicrofilmeerd is, maar dat ik toch kan bekijken als boek. Het staat

gecatalogeerd als volgt in de *Nouvelles acquisitions françaises, 1946-1957*, Paris, 1967: N.A.F. 13087. Pierre Waignart, *Armorial illustré*, 98 ff.

Op p. 86 komt het wapenschild van Nicolas du Hamel de Canchy met volgende tekst: 'escuier, fut maieur l'an 1547'. Het wapenschild is echter nogal slordig getekend en de voorstelling ervan wijkt niet af van de andere. Er komen nog twee andere wapens in voor:

du Hamel de St Remy: d'argent à la bande de sable, 3 sautoirs (= St.-Andrieskruis) *d'or*

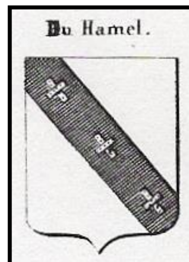
du Hamel, escuier, Sr. d'Allocq: à la fasce (= dwarsbalk, moet 'bande' zijn volgens de tekening) *de gueules, 3 sautoirs d'or*

We zijn in Waignart nog een ander wapen van du Hamel tegengekomen, namelijk: *van zilver, een rechterschuinbalk van sabel, met drie St.-Andrieskruisen van goud*. In plaats van kruisen kan het ook 'getralied' zijn (zie IV, 230). Het was het wapen van een 'du Hamel' met een 'Adam'.

In het ms. 179 van Buteux komt onderaan p. 497 volgende tekst voor (zie ook IV, 193):

> *(...) le plus ancien du Hamel d'Abbe(ville) epoux d'une Adam dont Marie (?) sa fille epousa Me Jean le Prevost ...*

In de SB van Brugge wordt er in P. Roger, *Noblesse et chevalerie du comté de Flandre, Artois et Picardie*, Amiens, 1843, een familie 'du Hamel' beschreven die volgend wapenschild draagt:

(p. 243) (…) Alliances avec les maisons Des Armoises, Beauveau, Biandos, Bouteiller de Senlis, Chasteigner de la Cbasteigneraie, Choiscul, Conty, Crèvecœur, Clément du Vault, Condé, La Croix Chevrières, Damas-Crux, Le Gentil de Paroy, le Gras de Vaubersey, de Haucourt, de Heilly, Mailly, Montferrand, Ornano, Roncherolles, Ste-Aldegonde, etc. Armes: *d'argent à la bande de sable chargée de trois sautoirs ou croix de St-André d'or*.

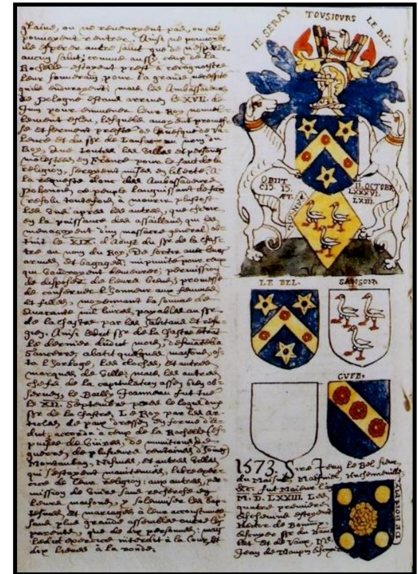
Het is nagenoeg hetzelfde wapenschild als dit van Waignart ('sautoir' = St.-Andrieskruis), hoewel de familienaam 'Adam' niet voorkomt in bovengenoemde lijst van namen.

Wapenboek Waignart Amiens (foto's 1–6)

Bron van de foto's: "Bibliothèques d'Amiens Métropole, manuscrit 2160 D". De letter 'D' geeft het formaat aan.

Beschrijving van de foto's

Foto 1 (2160, titelblad)

Titelblad van het ms. 2160, met volgende tekst: *Recœuil des antiens maieurs d'Abbeville par Me Pierre Waignart, advocat en la Sén(échaussée) de Ponthieu, divisé en 4 volumes.* We hebben gissen naar de houder van het voorgestelde wapen. Het zou kunnen van Waignart zelf zijn. Komt niet voor in *Rietstap.*

Toevoeging 2019

> Het is inderdaad het wapen van Waignart, zie *Revue nobiliaire, héraldique et biographique ..., 3ième série, t. 2*, p. 4, Paris, 1877, op het internet: http://www.corpusetampois.com/che-19-revuenobiliaire15-c02-1877.pdf (26/02/2019)
>
> (p. 4 …) qu'il est né dans cette localité (Abbeville) en 1571, qu'il y est mort en octobre 1631, qu'il fut enterré à Saint-Wulfran et qu'il portait pour armes: qu'il est né dans cette localité en 1571, qu'il y est mort en octobre 1631, qu'il fut enterré à Saint-Wulfran et qu'il portait pour armes: *D'Azur au chevron d'or à trois croix de Malte, 2 et 1.* (…)

Foto 2 (2160, p. 2)

Volgens Waignart heeft Gontier Patin, de eerste meier van Abbeville in 1183, een wapenschild: *van sinopel met een gouden keper, vergezeld van drie vogeltjes* (eendjes, spreeuwen?) *van goud, twee en een*. Een lezer maakte volgende belangrijke opmerking (oud schrift):

> *On n'a jamais vu le sceau de Gontier Patin, ni de beaucoup de maires qui suivent, 1ère erreur*

Dit wapen komt niet voor in *Rietstap* onder de namen Patin, Pattin of Pattyn. Misschien bestaat dit wapen niet, maar toch komt het ook nog voor op foto 8 (zie hierna). Over Gontier Patin vinden we nog op het internet:

> Dès 1130, Guillaume Talvas, comte de Ponthieu, accorde aux bourgeois d'Abbeville le droit de se constituer en commune. Ce privilège est confirmé en 1184 par la Charte d'Abbeville, remise solennellement par le comte Jean de Ponthieu au maïeur **Gontier Patin**.

Foto 3 (2160, p. 476vo)

De derde foto is deze die ik ontvangen heb als diapositief van de heer Balandra in 2000, maar toch niet heb afgedrukt in IV, 238 (zie IV, 239), maar in IVb, 282, toen ik wel de toelating had gekregen van de BM van Amiens en sindsdien ook in IV, 278, e-boek).

Waarschijnlijk hebben we hier te maken met een vroeger werk van Waignart dat als basis heeft gediend voor zijn manuscripten die in Abbeville zijn bewaard. Het wapen van Josse de

Beauvarlet van 1591, waar ook het wapen van ‘Cufe’ in voorkomt (zie IV, 240), wordt er niet meer in behandeld. In dat geval zou 'ons' wapenschild al dateren van vóór 1590!

In wat verschilt nu deze bladzijde (p. 476vo) van deze uit het ms. 106 en ms. 110 in Abbeville, (zie IV, p. 230 en p. 234)? Een voor ons heel belangrijk verschil is, dat onderaan zijn schild zich het wapen van zijn vrouw bevindt, namelijk ook een 'Sanson' zoals zijn moeder. Zijn moeder is Barbe Sanson terwijl zijn vrouw als voornaam 'Jacqueline' heeft (volgens ms. 568 van du Grosriez) en eigenlijk ook volgens J. Sanson bij de beschrijving van de burgemeester van het jaar 1573. J. Sanson, *L’Histoire généalogique des comtes de Pontieu et maieurs d'Abbeville …*, 1657, p. 702:

Jean le Bel, Seigneur de Huchenneville, et du Maisnil

Eschevins:	1. * *	5. Antoine Manessier
	2. Jean de Maupin	6. Eustache Sanson
	3. Jean le Porc	7. Nicolas Marcotte
	4. Gabriel Briet	8. Josse le Viel

Le sieur maieur trespassa le 19 d’octobre 1586. Il avoit espousé Damoiselle Jacqueline Sanson, laquelle en l’année 1606 fo(n)da en l’Eglise S. Georges quatorze obits. Le plus solemnel, se doit celebrer le neufième de Juillet, qui est le jour de son trépas; le second aussi solemnel le dix-neufième d’octobre; le décès de son mari: et les douze autres (…)

Op de plaats waar de eerste schepen komt, zijn er door J. Sanson twee sterretjes geplaatst. Waignart vermeldt wel degelijk als eerste schepen Hector de Bommy (zie hieronder). De mereltjes in het wapenschild van de Sansons zijn hier van zilver, terwijl in de latere afbeeldingen van dit wapen zij steeds van sabel (zwart) zijn, wat hier inderdaad kan wijzen op een vroeger werk van Waignart. Het zijn trouwens geen 'mereltjes' maar spreeuwen (= ‘sansonnets’)! De tekst (onderaan rechts op de foto):

1573 Sire Jean Le Bel sieur du Maisnil, Maisniel, Hucheneville, etc. fut maieur l’an MDLXXII. Les quatre premiers eschevins estoyent Hector de Bommy, ecuyer, Sgr. du Hamelet et de Vaux, Me Jean de Maupin, escuyer (…)

De schildhoofden zijn hier hazewinden met gekleurde halsband. In de msn. van Waignart in Abbeville zijn het duidelijk heraldische leeuwen in 1547 en 1550. Belleval geeft het wapen als schildhouders griffioenen (p. 160). Hij volgt Rousseville (Bignon), zie IV, 113).

Het wapen van de schepen de Bommy (burgemeester in 1574) komt voor in de tekst, wat enigszins stoort. Hij heeft dit vermeden in de msn. van Abbeville. De schildhouders zijn hier weer eenhoorns.

Foto 4 (2160, p. 392)

In tegenstelling met de beschrijving van hetzelfde wapen in 1547 en 1550 in de msn. van Abbeville (IV, 226, 228) komt hier wel het wapen van zijn vrouw Marie Sanson voor - het

wapen is echter niet ‘van goud’, maar wel ‘van zilver’. De twee schildhouders zijn hier eenhoorns, in plaats van leeuwen op het wapen in Abbeville, zie foto 10 op p. 156.

Onderaan links komen twee wapenschilden voor van twee edellieden in de tekst vermeld: Robert de la Marck (1520-1556), prins van Sedan, maarschalk van Frankrijk in 1547 en Jacques d’Albon de Saint-André (1505-1562), ook maarschalk van Frankrijk.

Beiden behoren tot de orde van Sint-Michiel. Het draagteken van de ridders was een gouden medaillon met daarop de heilige Michaël en een verslagen draak, aan een gouden keten. Hier is het medaillon blank gelaten.

Aan de rechterkant staat het wapen van Pierre Louis Farnèse (1503-1547), hertog van Parma en Plaisance (= Piacensa in Italië), vermoord in Plaisance (vandaar het bebloede zwaard).

Foto 5 (2160, p. 397vo)

Hoewel die foto niet direct verband houdt met onze genealogie is het een prachtig stuk heraldiek, juist tegenover de bladzijde met het wapen van Nicolas du Hamel van 1550 die we in de volgende foto bespreken.

Al die wapens stellen de bezittingen van de koning van Frankrijk voor. Volgens de tekst wordt Charles Maximilien, hertog van Alençon, geboren op 27/07/1549 als zoon van Henri II (1519-1559) en Catherina de Medicis. Het is echter Louis, hertog van Orleans, die op 3/02/1549 wordt geboren volgens *Wikipedia*. Waignart maakt geen melding meer van deze geboorte in zijn msn. in Abbeville (heeft hij zijn fout ingezien?). Belangrijke wapens zijn: twee wapens van Vlaanderen en het Engelse wapen.

Foto 6 (2160, p. 398)

In 1550 is Nicolas du Hamel de Canchy voor de tweede keer burgemeester. Het wapen van zijn vrouw is hier niet meer aangehecht. Waarom het wapen van zijn vrouw er niet op voorkomt is niet duidelijk. Daar hij al het wapen van zijn vrouw, Marie Sanson, afgebeeld had in 1547 (zie foto 3), vond hij het denkelijk niet meer nodig dit nog eens te tekenen. De schildhouders en het helmteken zijn weer de eenhoorn zoals op foto 4. Onderaan links bevindt zich het wapen van Charles de Cossé (1505-1563), maarschalk van Frankrijk in 1550, ook een ridder van de orde van Sint-Michiel. Hier is wel het medaillon volledig getekend, zoals ook op de vorige foto 5 onderaan links, in het wapen van Henri II.

Rechtsboven komt weer het wapen van het huis van Farnese voor, namelijk Octavien (Ottavio) Farnese (1524-1586), zoon van de vermoorde Pierre Louis (zie foto 4).

Wapenboeken Abbeville msn. 129-130 en ms. 110 – Bibliothèque municipale Abbeville (foto's 7–10)

11.5.2 *Wapenboeken in BM van Abbeville - msn. 129-130 en ms. 110*

In de manuscriptencatalogus van de BM van Abbeville was er onder de nrs 129-130 nog een aanwijzing om eventueel meer informatie te vinden over Nicolas du Hamel de Canchy, daar hij burgemeester was:

> **129-130.** Catalogue des maïeurs d'Abbeville.
> *XVIIe siècle. Papier. 230, 140 feuillets. 300 sur 200 millim. Nombreux blason peints. Rel. parchemin.*

Foto 7, ms. 129, titelblad

De kleuren zijn nog heel levendig. De tekst bovenaan geeft volgende beschrijving:

> *Catalogue des majeurs d'Abbeville (de 1148 – 1469) – Gontier Pattin (premier majeur en l'an 1184 sous Phillippe Auguste Roy de France)* (teksten tussen haakjes later bijgevoegd)

En onderaan het wapenschild staat:

> *Porte escartelé au premier (quartier) et quart de sinople au chevron* (draagt, gevierendeeld in het eerste en vierde kwartier, van sinopel met een keper)

Er valt hier op te merken dat in het eerste en vierde kwartier het wapen van Gontier Pat(t)in voorkomt, identiek getekend als door Waignart (zie foto 2). Wie heeft gekopieerd van wie? Misschien bestond dit wapen toch wel? Het wapen in het tweede en derde kwartier ken ik niet. Het is ook niet van belang voor deze studie. Dit blad werd afgedrukt omdat het Patin-wapen er op voorkomt en ook omdat het mooi is.

Foto 8, ms. 130, p. 61

Dit is een foto uit het tweede deel. Dit manuscript vormde vroeger waarschijnlijk samen met het ms. 129 één deel, want dit blad draagt bovenaan twee nummers, namelijk 349 (oud) en 61 (nieuw). In de tekst bovenaan staat:

> (p. 61) *Nicolas du Hamel Sr de Canchy et esleu en l'Election de Ponthieu, maieur en l'an 1517 — Porte d'azur a la bande d'or chargées de 3 roses doubles de gueules au cœur d'or*

Het jaartal is verkeerd: het moet natuurlijk 1547 zijn in plaats van 1517! Dit is dan nog een andere vroege voorstelling van het Cuffe-wapen, overgenomen door Nicolas du Hamel de Canchy.

Foto's 9-10, ms. 110, p. 174

Die foto is deze keer opnieuw gemaakt met een digitaal fototoestel. Een deelfoto van de bladzijde is gepubliceerd in IV, 226, maar was onscherp. De volledige bladzijde is hier nu ook afgedrukt. De tekst verwijst o.a. naar de moord op Pierre Louis Farnese in Plaisance in 1547. Dit manuscript is het laatste deel van vijf (Nrs. 107-110), met een uitgebreide tekst, hoofdzakelijk algemene geschiedenis. Het ms. 106 behandelt al de burgemeesters van Abbeville maar met een veel kortere tekst. Hierna volgt de beschrijving van deze manuscripten in een van de catalogussen van de msn. van Abbeville:

> **106-110** (10). Manuscrits de Pierre Waignart. - C'est une compilation d'histoire locale et générale.
> XVII siècle. Papier. 1696 feuillets pour les quatre premiers volumes et 502 pour le cinquième. A 2 col. 300 sur 200 millim. Nombreux écussons coloriés. Donné par le fils de l'auteur au couvent des Carmes d' Abbeville. A la fin du dernier volume, signature de F. Ignace-Joseph de Jésus-Maria, Carme déchaussé, 8 juin 1658. Rel. parchemin.

De schildhouders zijn hier leeuwen (zoals in de wapenschilden van de msn. van Abbeville) en het wapen van zijn vrouw is hier niet aangehecht zoals te zien is op foto 4 in het ms. Waignart van Amiens op p. 152.

11.5.3 *Wapenschild van Oudart du Hamel de Canchy – 1698*

Op 9 december 2006 ontvang ik van Eric Duhamel een CD met een foto van een brevet van 1698 met het wapen van Oudart Duhamel. Het is de oudste afbeelding van het wapen dat de familie in haar bezit heeft. In zijn e-mail van 14/12/06 geeft hij volgende uitleg:

> (…) Il s'agit du brevet d'armoiries d'Oudart du Hamel, seigneur d'Yvrench. L'orthographe du document est fautive. Oudart est un oncle mort célibataire, il a obtenu ce brevet en même temps que son frère Guillaume, mon aïeul. Le brevet de ce dernier a malheureusement disparu pendant la Terreur (la maison des Duhamel, à Thann, ayant été pillée). (…)
> En ce qui concerne le titre de chevalier, il est utilisé assez systématiquement à partir de la seconde moitié du 17ième siècle. Les exemples sont nombreux dans nos archives. (…)

In de tekst staat dat *Oudart du Hamel de Canchy, Chlr (= chevalier), Sgr Dyvrend* is. Het moet 'Yvrench' zijn. Yvrench: kleine Franse gemeente op 15 km NO van Abbeville. In de tekst juist na '*cotté'* komt *G^l Amiens* voor. *G^l* staat voor *Généralité d'Amiens* ('Une Généralité était sous l'Ancien Régime en France le mot pour indiquer le régime du gouvernement central').

11.5.4 *Nog een wapenschild du Hamel - Bignon 1706*

Eric Duhamel bezit een origineel patent van de erkenning van zijn familiewapen, met daarin voorkomende een gekleurde versie van hun wapen.

Wij hebben het al verscheidene keren gehad over een genealogie van du Hamel de Canchy, opgemaakt door Bignon en die gepubliceerd is in de *Nobiliaire de Picardie …*, door Rousseville (IV, 112), zie ook p. 144. In dit boek komt echter bovenaan geen afbeelding van het wapen voor. Hij zond mij in 2006 een foto van het origineel op (CD ontvangen op 26/06/2006), waarop we het wapenschild van du Hamel de Canchy wel voorkomt. Het document dateert van 1706. De tekst onder het wapen is een identieke kopie van de bladzijde van Rousseville. Later geeft hij volgend commentaar (e-mail van 7/04/2009), waarvan een uittreksel:

> La date de 1706 correspond à la généalogie officielle établie par Bignon, toujours dans la ligne de cette vérification des titres. Apparemment, les du Hamel ont dû prouver l'authenticité de leurs titres à plusieurs reprises.
> La première "vague" de vérifications avait donné lieu à un grand nombre de faux et de passe-droit, je pense que les critères ont été resserrés par la suite et que de nombreuses familles ont été obligées de renouveler la production de leurs preuves.
> La généalogie officielle de Bignon (…) ne s'est pas limitée à la famille du Hamel : toutes les familles picardes reconnues nobles en ont une pareille. Il y a deux ou trois ans, j'ai vu passer sur le site de ventes aux enchères eBay un recueil de généalogies datant de 1706, toutes sur le modèle de celle que nous avons chez nous. Il y en avait une bonne centaine, (…).

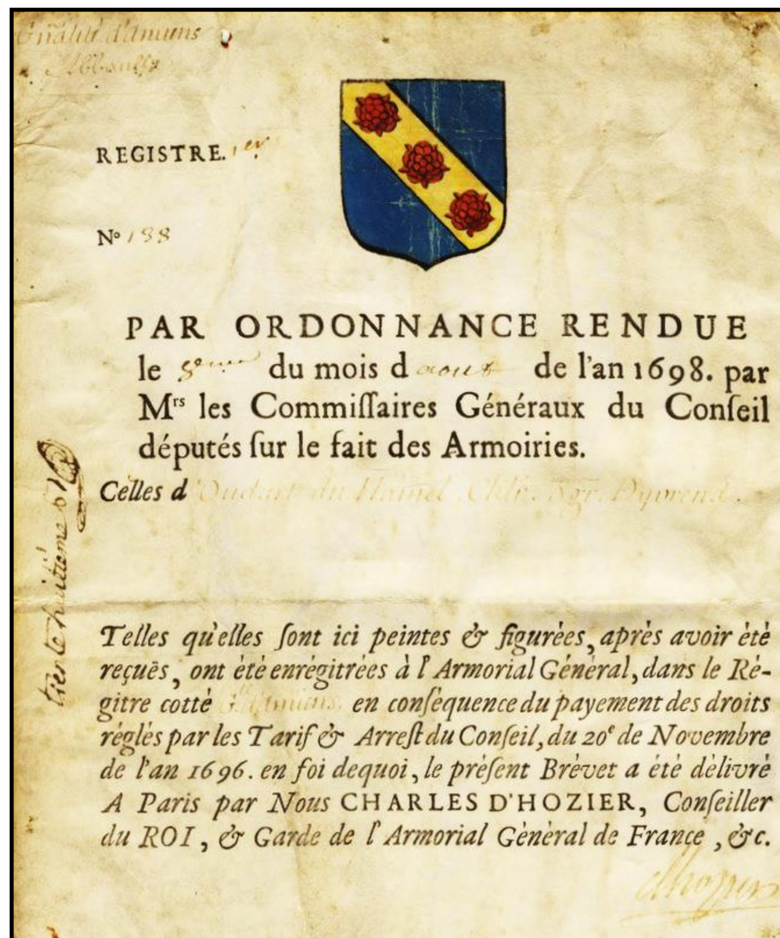
We hebben hier te doen met nog een andere afbeelding van het wapenschild, waar we in het bijzonder wijzen op de schildhouders die hier griffioenen zijn in plaats van leeuwen, zoals getekend bij Waignart. Ook Belleval geeft griffioenen op als schildhouders (IV, 117). Belleval zal vermoedelijk Bignon als bron hebben genomen voor de griffioenen.

11.5.5 *Wapenschild van du Hamel bij J. Sanson 1657* (Siffait) (toevoeging 2014)

Op het binnentitelblad van dit werk staat nog een ingekleurd wapenschild van Du Hamel de Canchy dat voorkomt in het werk van J. Sanson, *L'Histoire généalogique des comtes de Pontieu et maïeurs d'Abbeville …*, 1657, p. 661, dat door de BM van Abbeville op het internet werd geplaatst: http://www1.arkhenum.fr/bm_abbeville_livres/_app/index.php. Het komt voor onder de titel: *Père Ignace RES9IN4* in het fonds: *Manuscrits dits "Siffait" et imprimés de la bibliothèque municipale d'Abbeville* en was in het bezit van de familie Siffait.

De tekening van het wapenschild in het werk van J. Sanson was niet ingekleurd en werd al afgebeeld op het binnentitelblad van deel IV en in deel III, p. 139.

Wapenschild van Brevet van 1698 en deel van oorkonde Bignon van 1706

REGISTRE. 1er.

N° 138

PAR ORDONNANCE RENDUE le 5e du mois d'aoust de l'an 1698. par Mrs les Commiſſaires Généraux du Conſeil députés ſur le fait des Armoiries.

Celles d'Oudart du Hamel, Eclr. Sgr. Dyvrench.

Telles qu'elles ſont ici peintes & figurées, après avoir été reçuës, ont été enrégitrées à l'Armorial Général, dans le Régitre cotté Amiens *en conſequence du payement des droits reglés par les Tarif & Arreſt du Conſeil, du 20e de Novembre de l'an 1696. en foi dequoi, le préſent Brévet a été délivré A Paris par Nous* CHARLES D'HOZIER, *Conſeiller du ROI, & Garde de l'Armorial Général de France, &c.*

d'Hozier

GENEALOGIE DU HAMEL

ORIGINAIRE DE PONTIEU.

Election de Pontieu, Generalité d'Amiens.

I. II.

CONTRACT de mariage en papier du 18. Fevrier 1528. de noble homme Nicolas du Hamel, Eſcuyer, ſieur du Meſnil Heudin, fils de défunts auſſi noble homme Antoine du Hamel, Eſcuyer, ſieur dudit lieu & de Damoiſelle Marie Carpentin, aſſiſté de nobles hommes Nicolas Truffier, Eſcuyer, ſieur d'Allenay, Pierre Galler, Eſcuyer, ſieur de Ham, de Jean de Belval, Eſcuyer, ...

I.

ANTOINE DU HAMEL, Eſcuyer, ſieur du Meſnil.

Damoiſelle Marie Carpentin, ſa femme; deſquels ſont iſſus Nicolas & Antoine.

HIEROSME BIGNON, Chevalier, Conſeiller du Roy en ſes Conſeils d'Eſtat, & Intendant de Juſtice, Police, & Finances en Picardie, Artois, Boulonnois, Pays conquis & reconquis.

11.6 Adelstandbewijs van du Hamel de Canchy – 1664

Dit vijf bladzijden tellende document kwam ook voor op de toegestuurde CD van 9/12/06. De eerste en de laatste bladzijde worden hierna in foto afgebeeld. De overgezette tekst van het document volgt erna. In zijn e-mail van 7/04/09 geeft hij uitleg over dit document:

> (…) Pour répondre à votre question, de mémoire, je pense que l'*Arrêt de la cour des aides de 1664* fait suite à une procédure engagée contre les frères du Hamel. On en était aux débuts des recherches de noblesse, initiée par Colbert en 1662.
> La date de 1706 correspond à la généalogie officielle établie par Bignon, toujours dans la ligne de cette vérification des titres. Apparemment, les du Hamel ont dû prouver l'authenticité de leurs titres à plusieurs reprises.
> La première "vague" de vérifications avait donné lieu à un grand nombre de faux et de passe-droit, je pense que les critères ont été resserrés par la suite et que de nombreuses familles ont été obligées de renouveler la production de leurs preuves.
> La généalogie officielle de Bignon (…) ne s'est pas limitée à la famille du Hamel: toutes les familles picardes reconnues nobles en ont une pareille. (…)

Nog in dit verband halen we Philippe du Puy de Clinchamps aan, in de reeks *Que sais-je?*, 'La Noblesse', 1962, p. 41 (zie ook IV, 161):

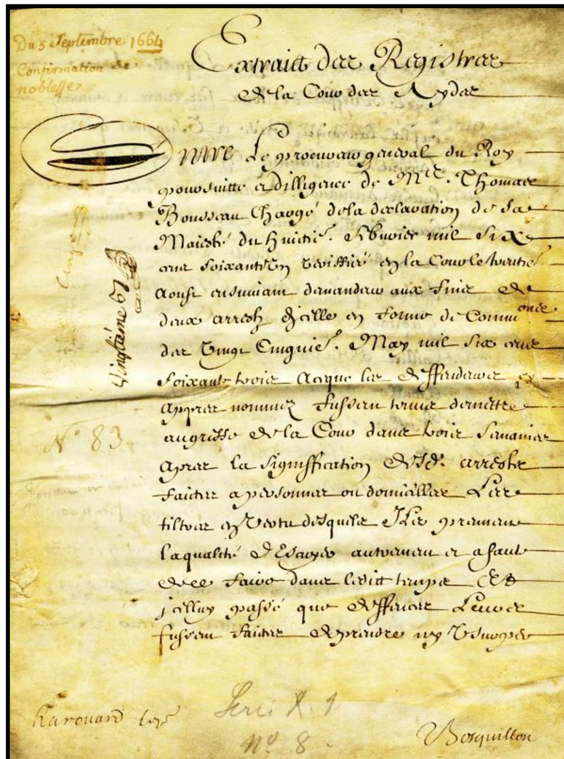
> (…) une famille noble, ou prétendant à la noblesse, avait à faire la preuve de son état réel ou revendiqué soit pour échapper à l'impôt, soit pour jouir d'une faveur réservée aux seuls membres du deuxième ordre du royaume. (…)

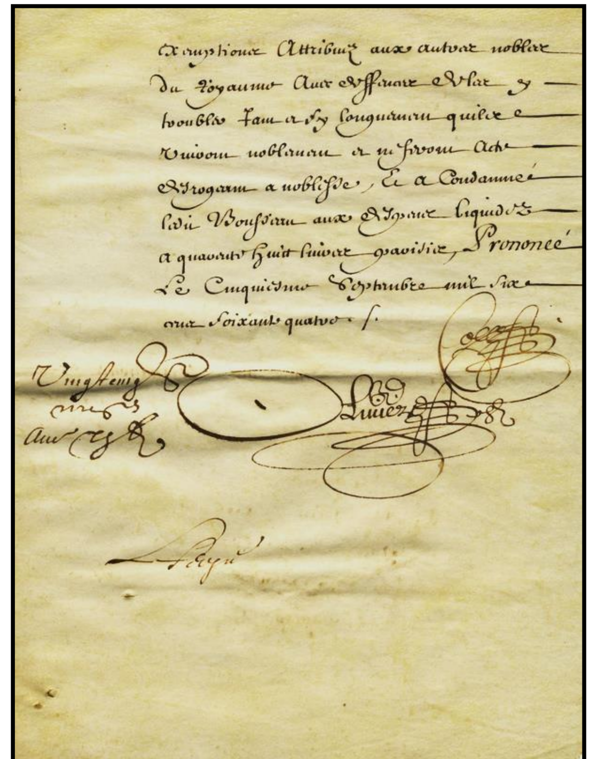
Hij vermeldt ook dat (p. 45):

> *Une noblesse de cent quarante ans* était exigée pour l'administration des filles à la maison d'éducation de Saint-Cyr.

In het adelstandbewijs van Marie Thérèse du Hamel, hierboven behandeld in hoofdstuk 11.2, p. 141, is zeker aan die voorwaarde voldaan. Het adelstandbewijs ('preuves de noblesse') dateert van 1715 en daarin komt de datum 1567 (huwelijk van Antoine met Louise Lamiré) voor (zie p. 142), dus minstens 140 jaar.

Extraict des registres de la Cour des Aydes - 1664 (foto's van p. 1 en p. 5)

Du 5 Septembre 1664
Confirmation de noblesse
Extraict des Registres de la Cour des Aydes
N° 83
Serie X.1
N° 8

Prononcé le cinquiesme Septembre mil six cent soixante quatre

Compétence des Cours des aides **(Wikipedia)**

Les Cours des aides jugeaient en appel, sauf exception (créances et dettes de l'État notamment), des décisions des juridictions d'exception de premier ressort spécialisées dans les affaires fiscales (élections, juges des traites, greniers à sel, bureaux de finances). Toutefois, les impôts les plus récents, établis de la seule autorité du roi (capitation, dixième, vingtième) leur échappaient, ce qui suscitait de leur part de vives remontrances, notamment celles de la Cour des aides de Montauban.

Les Cours des aides jugeaient également des privilèges fiscaux, donc notamment **de la validité des titres de noblesse.**

Au criminel, elles jugeaient des crimes et délits en violation des lois fiscales, qu'il s'agisse de la répression de la contrebande ou des abus commis par les gens des fermes.

Sur le plan administratif, elles participaient à la répartition de la taille.

Sur le terrain politique, elles procédaient à la vérification des lois fiscales et financières avec droit de remontrance. La Cour des aides de Paris s'illustra particulièrement dans ce domaine.

'Extraict des registres de la Cour des Aydes' - 1664

MRE (= maître?) Le procureur general du Roy pour suitte et dilligence de Me Thomas Bousseau chargé de la declaration de Sa Maiesté du huicti(ème) Febvrier mil six cens soixantes troissiè(me) en la Cour le trenti(ème) Aoust ou suivant demandeur aux fins de deux arrests dicelle en forme de comm(issi)ons des vingt cinqui(ème) May mil six cens soixante trois a ce que les deffendeurs cy appres nommez fussent tenus de mettre au greffe de la Cour dans trois semaines apres la signiffication des d(icts) arrests faictes a personnes ou dommicilles. Les tiltres (= titres) en vertu desquels Ils (= ils) prennent la qualité d'escuyer autrement et a faute de faire dans ledict temps et icelluy passé que deffences (= défenses) Leurs (= leurs) fussent faictes de prendre ny usurper
(p. 2) ladicte qualité d'escuyer laquelle se voir rayée et biffée de tous les actes et contracts ou ils l'auroient prise et usurpé qu'ils se voient condamnez chacun en (= à) deux mil livres d'amande aux deux sole pour livre dicelle et aux desgraces (= disgrâce) suivante et conformement a ladite declaration, ce faisant qu'il se voit ENJOINCT aux habitans asservis et collecteurs des tailles de la paroisse de leurs demeures actuelle de les imposer en leurs roolles selon leurs biens et facultez et aux esleus d'y tenir la main a peine d'en respondre en leurs propres et privez noms d'une part. Et ***Joachin*** *(= Joachim) du Hamel sieur de Canchy, Mesnil Heudin et autres lieux demeurant audit Canchy, et* ***Oudaer*** *du Hamel sieur de*
(p. 3) Marcheville demeurant a Domvast eslection d'Abbeville, deffendeurs d'autre part.
VEU (= vu) PAR LA COUR lad(ite) declaration du Roy du huiti(ème) Febvrier mil six cens soixante (et) un, arrests de la Cour en forme de commissions des vingt cinquie(me) May mil six cens soixante trois, signiffations et commandemens d'y satisfaire des sixiesme Aoust audit an, faicts de genealogie et noblesse articullez par lesdits Joachin, et Oudaert du Hamel.
Productions desdictes parties, acte signiffié au procureur desdicts du Hamel a la requeste dudit Bousseau le troiziesme Juin mil six cens soixante quatre pour lequel je declare apres avoir en communication
(p. 4) de la production et tiltres desdicts du Hamel qu'il se rapporte audit procureur general du Roy de acquerir et prendre telles conclusions qu'il advisera bon eslue, et a lad(ite) cour d'ordonner sur ladite Instance ce que de raison, conclusions dud(it) procureur general du Roy le tout suivant l'arrest d'icelle du vingt deu(iesme) Avril mil six cens soixante deux tout consideré.
LA COUR faisant droit sur l'Instance a renvoyé et renvoye lesdictz ***Joachin****, et* ***Oudaert*** *du Hamel des assignations a eux données a la requeste dudict procureur general du Roy pour suitte et dilligence dudit Bousseau, ce* ***faisant les a declarez noble et issue de noble race et signée comme tels qu'ils jouiront et leurs posteritez née et a naistre en loyal mariage des privileges,*** *et*
(p. 5) exemptions attribuez aux autres nobles du Royaume avec deffense de les y troubler tant et sy longuement qu'ils vivront noblement et ne feront acte desrogeant a noblesse, et a condamné ledit Bousseau aux despens. Liquidez a quarante huict livres parisis.
Prononcé le cinquiesme Septembre mil six cens soixante quatre.

'Duhamel' of 'du Hamel de Canchy'?

In zijn e-mail van 4/12/08 geeft hij nog de volgende bijkomende uitleg waarom zijn tak van de familie hun familienaam 'Duhamel' niet veranderen in 'du Hamel de Canchy' (zie ook p. 137):

> (…) Concernant notre nom, mon père n'envisage pas d'en changer. Je me suis un peu informé sur ce sujet et il est apparu que les choses risquent d'être longues et compliquées. En effet, notre ancien nom n'est plus porté depuis la Révolution (du moins, par notre lignée). En France, cette démarche est simple lorsqu'il ne faut pas remonter à plus de 3 générations. Dans le cas présent, cela remonte à beaucoup plus loin.
> Ceci étant dit, l'évolution de notre nom de famille n'a pas posé de problème à l'ANF(1). Mon père y est enregistré sous le nom de "François Duhamel (olim(2) du Hamel de Canchy)". (…)

(1) ANF: L'Association d'entraide de la noblesse française (ANF) est une association française créée en 1932 et régie par la loi de 1901, dont le but premier a été de venir en aide à des familles nobles dans le besoin, mais qui mène également des études historiques sur les familles nobles. (*Wikipedia*)
(2) Olim: eertijds, vroeger.

12

Sanson

12.1 Genealogische gegevens over Sanson

In de SAP van Amiens vind ik in 2004 ook nog onder het nummer 591 genealogische gegevens over de naam Sanson. De meeste gegevens van deze fiche zijn ons bekend:

Sanson

1er degré

Colart Sanson, ép. Jeanne de Lamiré; fille de Gilles de Lamiré et de Collaye de Roye — de Lamiré / de Roye

d'ou

II (degré)

Jean Sanson, qui ép. Catherine de Cuffé — de Cuffe

d'ou 2 filles: scavoir:

1. Barbe Sanson, ép. Jean le Bel d'Huchenneville — le Bel
2. Gillette Sanson, ép. Antoine de Beauvarlet — Beauvarlet

Bespreking

De ouders van Jeanne de Lamiré worden hier ook gegeven. Dit hadden we nog niet, maar is dit juist? ‘De Cuffé’ komt links voor met accent op de 'e' en rechts zonder accent: 'de Cuffe'.

Waarom hier slechts de twee dochters 'Barbe' en 'Gillette' als afstammelingen van Jean Sanson en Catherine de Cuffe worden opgesomd, weten we niet. Kan het soms zijn dat alleen 'le Bel' en 'Beauvarlet' van adel waren?

Volgens J. Sanson in zijn *Histoire généalogique des comtes ...* van 1657 (p. 645) is het Baltazar Sanson die huwt met Jeanne Lamiré en niet 'Colart' (= Nicolas). Van een 'Collaye (= Nicole) de Roye' hebben we nog niet gehoord. Jeanne zou een zuster zijn van Gille Lamiré die gehuwd was met Colaye Pinton. Is het 'Pinton' in plaats van 'de Roye'?

In de *Nobiliaire de Ponthieu et de Vimeu*, 1861, (Belleval), is Jeanne Lamiré, een zuster van Gilles gehuwd met Colaye Pinton, hier gehuwd met Balthasar Sanson. Men zal opmerken dat de schrijfwijze van dezelfde voornamen (vb. Balthasar) soms anders is. Dit is geen schrijffout. Ik volg de schrijfwijze van de voornaam zoals die voorkomt in de bron die ik aanhaal.

12.2 Huwelijkscontract van Louis Sanson – Michault, Abbeville, 1780

Tijdens het nazicht van een inventaris van een serie E (= burgerlijke stand, in principe beginnende vanaf 1737, alsook notariaat, enz.) van het departement van de Somme, vond ik het huwelijkscontract van Louis-Balthazar-Frédéric Sanson met Elisabeth-Joséphine-Françoise Michault in Abbeville op 17 april 1780:

> — Contrat de mariage de Louis-Balthazar-Frédéric Sanson, écuyer, seigneur de Berville, Ambricourt, Maineval et autres lieux, capitaine de cavalerie et gendarme de la garde ordinaire du Roi, fils de défunts Nicolas Sanson, écuyer, seigneur d'Ambricourt, mousquetaire de la première compagnie de la garde ordinaire du Roi et officier du duc d'Orléans, régent, et Anne-Elisabeth Caullier, avec Elisabeth-Joséphine-Françoise Michault, fille de feu François-Pierre Michault et de Marie-Catherine-Elisabeth Delahaye. Abbeville, 17 avril 1780. — Titre clérical de Pierre-Joseph Delafosse, acolyte du diocèse d'Amiens. 25 octobre 1788, — etc. E. 767. (Liasse.) — 7 pièces, parchemin, 1, papier.
>
> Série E inventaire sommaire Somme:http://www.somme.fr/var/storage/original/application/95a45771aa8065265a0064fc6b649d54.pdf

Deze Louis Sanson behoort tot de tak van de 'Sanson de Berville' en komt voor in het ms. 673 (IV, 119) en in het blokschema bovenaan, (IV, 149). Volgens dit blokschema zou hij afstammen van Mathieu Sanson, zoon van Balthazar. Charles-Claude Lefebre geeft een andere beginafstamming op (ms. 568, p. 1) die hij verder uitwerkt, zie verder in dit hoofdstuk.

Tijdens mijn bezoek aan Abbeville op 3 april 2009 ontdek ik per toeval in het ms. 673 van de Grosriez dat er een kopie van de volledige akte inzit, dat dus sinds mijn vorig bezoek is toegevoegd. Door dit te vinden moest ik niet meer naar Amiens om deze akte te bekijken,

wat mij een grote tijdwinst opleverde. Hieronder volgt een hertypte kopie van die zeer omvangrijke akte:

AMIENS - ARCHIVES DEPARTEMENTALES 17 - 4 - 1780
E 766-19

Un mariage à Abbeville en 1780

PAR DEVANT les Notaires du Roi de la ville d'Abbeville Comté & Sénéchaussées de Ponthieu soussignés furent présents M. Louis Balthazard Fréderic SANSON, Ecuyer Seigneur de Berville, d'Ambricourt, Menneval et autres lieux, Capitaine de Cavalerie et Gendarme de la garde ordinaire de La Majesté demeurant au dit Abbeville paroisse St-Georges fils de défunts Messire SANSON écuyer Seigneur d'AMBRICOURT, Mousquetaire de la première Compagnie de la Garde ordinaire du Roi et officier de Son Altesse Royale Monseigneur le Duc d'ORLÉANS régent du Royaume et Dame Anne Elizabeth CAULLIER ses père et mère, assisté de Delle Marie Thérèze Adélaïde SANSON demoiselle d'AMBRICOURT sa sœur, fille majeure,

de Messire Jacques Robert Wulfran SANSON Ecuyer Seigneur d' HERCOURT et du MONCHEL Ancien Mousquetaire de la Garde du Roi son cousin germain et de dame Marie Anne de M0YENCOURT son épouse, de Messire Alphonse VAYSSE chevalier, Seigneur d'ALLONVILLE, GRAVAL et autres lieux, Dame Marie-Marguerite SANSON du CAUROY son épouse, cousine germaine de dame Anne Elisabeth SANSON d'HERC0URT, veuve de Nicolas LERMINIER Ecuyer Seigneur de BELLEVAL officier de la Maison du Roi, aussi sa cousine germaine, de M. Jacques François GODART Ecuyer Seigneur d'ARGOULES, Ancien Capitaine d'Infanterie, Chevalier de l'ordre Royal et Militaire de St-Louis et dame Marie Anne Geneviève SANSON du MONCHEL son épouse pareillement cousine germaine tous du côté paternel; de M. Joseph André CAULLIER sieur de BOYANCOURT Conseiller du Roi, élu en l'élection du Ponthieu son oncle; Pierre César André CAULLIER sieur de BOYARCOURT Capitaine de Cavalerie et gendarme de la garde ordinaire du Roi son cousin germain, de Messire Charles Louis Antoine César RUMETZ Chevalier Seigneur de BUSCAMPS, BEAUCORR0Y, NOSLETTE et autres lieux Capitaine d'Infanterie et dame Françoise Joseph CAULLIER son épouse aussi cousine germaine du côté maternel et de Messire Bertrand Joseph MOTIER prêtre curé de la Paroisse St-Georges de cette ville, ami commun tant du sieur SANSON DE BERVILLE que des parents de la demoiselle ci-après nommée d'une part,

Et dame Marie Catherine Elisabeth DELAHAYE veuve de messire François Pierre MICHAULT négociant en cette ville y demeurant rue du Puits à la Chaîne sur ditto, paroisse de St-Georges, stipulant pour demoiselle Elisabeth Joséphine Françoise MICHAULT sa fille aînée demeurant avec elle à ce présente et de son consentement précédent aussi la dito Demoiselle en son nom à l'assistance et
(p. 2) sous l'autorité de Messire François MICHAULT ancien Juge Consul des Marchands de cette dite ville y demeurant même rue & paroisse son aïeul et Curateur, nommé en justice pour ce

comparant avec l'agrément de dame Marie-Françoise LECLERC épouse dudit sieur François MICHAULT pareillement son aïeule d'elle assistée comme dessus et de demoiselle Marie Françoise Elizabeth Victoire MICHAULT ses sœurs de M. Pierre MICHAULT DE VIENNE négociant et ancien Juge des Marchands son Grand oncle; de Messire Jacques HECQUET Ecuyer Conseiller, Secrétaire du Roi, Maison et Couronne de France, Entrepreneur de la Manufacture des Velours et Moquettes de cette ville, ancien Juge des Marchands et dame Marie Elisabeth MICHAULT son épouse Grande Tante; de Jacques Françoise HECQUET Ecuyer Seigneur de VILLERS leurs fils aîné cousin de deux ou trois et dame Catherine Agathe LEGRAND de BOISLANDRY son épouse; de Pierre HECQUET Ecuyer Seigneur d'ORVAL Echevin en charge de cette ville Cousin au même degré et dame Marie Françoise NAU son épouse; de Pierre Alexandre HECQUET, Ecuyer Négociant et ancien Consul des Marchands de cette ville, pareillement cousin de Jean Joseph NAU Ecuyer Conseiller du Roi Notaire au Châtelet de Paris et dame Elisabeth Perpétue Françoise HECQUET son épouse également cousine; de Messire Jacques Adrien ALIAMET Seigneur de Condé; Claude Alexandre ALIAMET DE MARTEL aussi Echevin en charge et dame Madeleine Austroberte HECQUET DE BERANGER son épouse; Louis Antoine François ALIAMET DE MARCY Jean Mathieu MOREL négociant à Paris et dame Marie Louise ALIAMET son épouse; Pierre DANZER Avocat au Parlement, exerçant en cette Sénéchaussée de Ponthieu et dame Marie Anne Théréza ALIAMET son épouse, Jacques Auguste TOUTAIN Négociant à Amiens et dame Adrienne Constance ALIAMET son épouse; Charles André MICHAULT sieur d'HUBERVILLE et dame Marie Jeanne Victoire ALIAMET son épouse, tous les dits sieurs et dame ALIAMET enfants de feu Messire Nicolas Antoine ALIAMET seigneur de METIGNY et dame Marie-Louise aussi cousine de deux ou trois à la future représentée par Morodit (?) sieur MICHAULT DE VIENNE leur oncle, ainsi que Messire HECQUET fils et la dame NAU par leur père et mère pour le coté paternel.
De Charles Nicolas DELAHAYE Ecuyer oncle et dame Joséphine GODDE son épouse Pierre Marie DELAHAYE Ecuyer, Seigneur de MOLLIENS VIDAME aussi oncle. Charles Nicolas DELAHAYE Ecuyer pareillement oncle, et dame Rosalie BOISTEL, son épouse. Louis François DELAHAYE, aussi Ecuyer, encore oncle et dame Geneviève Adélaïde GALLANT son épouse, de dame Marie Anne Ursule DELAHAYE épouse de Pierre Charles COCQUEREL, Ecuyer, sa tante, de demoiselle marie Augustine Joséphine DELAHAYE, sa cousine germaine,
(p. 3) De Pierre Nicolas Joseph DELAHAYE, Ecuyer, Sieur de MOLLIENS son cousin germain et de demoiselle Charlotte Marie Emilie et Charlotte Marie Elisabeth COCQUEREL demoiselles ses cousines au même degré. Tous du côté maternel représenté par Mondit sieur Louis François DELAHAYE son oncle étant maintenant de cette ville d'ABBEVILLE, seul comparant d'autre part.
Lesquelles parties pour parvenir au mariage projeté entre mon dit sieur SANSON DE BERVILLE et ladite demoiselle Elizabeth Joséphine Françoise MICHAULT dont la célébration doit se faire incessamment, ont arrêté les dons, déclarations, promesses et conventions dudit mariage qui suivent:
Premièrement: seront les future époux communs en tous biens meubles et conquêts immeubles au désir de la coutume du PONTHIEU.
DECLARENT ledit sieur SANSON DE BERVILLE conjointement et solidairement avec la demoiselle d'AMBRICOURT sa sœur pour ce comparant Qu'il est seul propriétaire des biens et rentes ci-après énoncés par lui apportées en mariage tant du chef de ses père et mère que de la

succession de feu Joseph Marie André Nicolas SANS0N Ecuyer Seigneur de MENNEVAL et Henriette Constance Marguerite Emile SANSON demoiselle de CONDE, leur frère et sœur.
D'une maison et dépendances sise en cette ville d'ABBEVILLE rue des Jacobins où le futur époux faisait ci-devant sa demeure.
D'une maison de campagne à 0ISEMONT consistant en bâtiment, pigeonnier, cour et jardin, plantes et pourprions, fermés de murs et de haies vives.
D'une ferme située à HUCHENNEVILLE contenant avec les bâtiments, cour, jardin et enclos, trois journaux à laquelle ferme sont attachée soixante journaux de terre labourable, plus de 32 journaux de terre située au terroir de MIANAY et de LAMERMONT occupés par le sieur TROGNEUX de:

17 (18?)	journaux terroir de	BUSMENARD,
23	id.	TOUROL
21	id.	HAMICOURT
20	id.	CAUROY
3	id.	MAREUIL
10	id.	CONDE

De la moitié des censives, et droits casuels d'un fief sis audit lieu, dont l'autre moitié est audits sieur et dame d'ARGOULES.
Les fiefs d'AMBRICOURT et de MENNEVAL situés à LAMBERCOURT et de celui de CAMELIER situé à ROSSIGNY.
(p. 4) D'un sur cens de 78 livres par an non remboursable affecté une maison située à DEZURAINE en BOULONNAIS du par la demoiselle POULAIN.
D'une rente de 24 livres par an au denier 40 que doit le nommé PLATEL DU CROTOY.
Plus du Côté maternel: une ferme située au village de NAMPONT St MARTIN, et 37 journaux à OISEMONT.
Plus de la moitié d'une rente de 175 livres par an sur l'Hôtel de Ville de Paris dont ladite demoiselle sœur du futur époux a pareillement la moitié
DECLARENT qu'il appartient à la future épouse:
La maison sise en cette ville avec les glaces, tapisseries et autres gros meubles plus le 1/3 de 6 à 7 journaux à WOIGOURT EN VIMEU, le tiers de 8 journaux à MONS BOUBER.
Plus une somme de 24.000 livres d'argent comptant que ladite dame DELAHAYE Veuve MICHAULT a présentement payée, plus 12.000 livres, plus la moitié d'une ferme et 150 journaux au village de LA MOTTE BULEUX.

Commentaar

Die akte bevat zeer veel gegevens, zoals de nog levende familieleden en is voor de personen die aan een stamboom van de Sansons werken, van zeer veel nut. Bovendien gaat het hier over een zeer rijke familie, zoals we kunnen zien in de bijzondere bepalingen van het contract.

Die tak zou eveneens tot de adel behoren want Lefebvre laat de naam van de zoon van de toekomstige echtgenoot, Louis François Sanson, voorafgaan door het predicaat 'n.h.', wat 'noble homme' betekent. Dat die tak niet meer hernomen wordt in de Franse adelboeken, wil zeggen dat de tak is uitgestorven.

Waarom ik die akte niet verder uitwerk (zoals o.a. het opmaken van een graatgenealogie van de vermelde familieleden) is om reden van het feit dat deze tak eigenlijk (volgens Charles-Claude Lefebvre) afstamt van een *broer* van Jean Sanson gehuwd met Catherine Cuffe, zoals we verder zullen zien. Volgens J. Sanson (1657) stamt die *wel* af van Jean Sanson met Catherine Cuffe.

Uit het ms. 568 haal ik de rechtstreekse afstamming en nageslacht van de comparant:

1. *Balthazar Sanson x Jeanne de Lamiré (of Jeanne Lobain)*
2. *Jean le Jeune Sanson x 1527 Antoinette Cannesson (zijn broer: Jean 'l'aisné' Sanson zou gehuwd zijn met Catherine Cuffe in 1483, IV, 134)*
3. *Nicolas Sanson x 1578 Anne le Roy de St.-Lau*
4. *Nicolas Sanson x Jeanne Sagnier*
5. *Nicolas Sanson x Jeanne Toulet*
6. *Charles Sanson x Catherine Gallet*
7. *Nicolas Sanson x 1683 Marie de Lengaigne*
8. ***Nicolas Sanson x 1732 Marie Anne Elisabeth Caul(l)ier***
9. *Louis Balthazar Frédéric Sanson x 1780 Elisabeth Joséphine Françoise Michault*
10. *(n.h.) Louis François Sanson x Paris 1822 Louise d'Haranguier de Quincarot*
11. *Nicolas Charles Louis Sanson x Soissons 1865 Marie Augustine Alex Branche de Flavigny*
12. *Marie Henri Hippolyte Sanson (° Bourges 27 12 1869)*

Onder nummer 12 (Marie Henri Hippolyte Sanson) komt nog - in een ander schrift - '*cure (= curé) de Lanzenay*' voor. Lanzenay is een kasteel in Bourges (departement van de Cher). Vermoedelijk was deze laatste Sanson een priester en zijn er geen afstammelingen meer van deze tak.

12.3 Sanson de Pongerville

12.3.1 *Stamreeks*

De Sansons de Pongerville – de adellijke tak van de Sansons sinds 1753 – hebben we gedeeltelijk besproken in deel IV (IV, 133). Zij behoren tot de tak van de cartograaf Nicolas Sanson en stammen rechtstreeks af van de schepen Jean Sanson en Catherine Cuffe. Zij zijn mogelijk verre familie van ons - als we het verband kunnen aantonen tussen de Cuffez van Bonnières en de Cuffes van Abbeville!

Hieronder geven we eerst de stamreeks zoals ik die gevonden heb in het ms. 673 van de Grosriez in Abbeville (ook in IV, 132), nu aangevuld met verbeteringen uit ms. 568.

Extrait de la généalogie des Sanson du Comté de Ponthieu

Ligne directe des Sanson de Pongerville
Venu vers 1429 d'Ecosse en France

1° Jacob Sanson, Sieur de Canchy et de Maintiay, cornette de cavalerie au service de Charles VII
marié à une dame anglaise de la famille des Pintons en 1429
issus
Balthazar, Pierre et Jéhan
2° Balthazar Sanson en 1457, marié à Jéhanne Lamiré, sœur de Gilles Lamiré, Seigneur de Caumont
issu
Jéhan
3° Jéhan Sanson, échevin d'Abbeville, marié 1483 à Catherine de Cuffé
issus
Jéhan, Guillaume, Mathieu et plusieurs filles
4° Guillaume Sanson épousa 1ère noces Jeanne de Labie en 1516 (= 1534, Lefebvre, ms. 568)
issus
Louis, Vulfran, Marie, etc.
1521 (= 1545 Lefebvre)*, en 2de noces Jeanne Bouilly*
issus
Louis et plusieurs filles
5° Vulfran Sanson, Seigneur de la Ramée (?), dit 'le Capitaine', 1545 (= ?, Lefebvre vermeldt geen datum) *épousa Antoine Hocquet*
issus
Nicolas, Anne, Marie

6° Nicolas Sanson, échevin d'Abbeville, en 1589 (= ?, Lefebvre vermeldt geen datum) *marié à Jeanne* (= Marie, Lefebvre) *Thomas*

issus

Nicolas, Guillaume, Phillipe et plusieurs filles

7° Nicolas Sanson, Conseiller d'Etat et géographe du Roi en 1626 (= 1621, Lefebvre) *marié à Isabelle Lemoicties* (?)

issus

Nicolas, Adrien, Guillaume, Charles, Marie, Françoise, Elisabeth

8° Adrien Sanson, géographe du Roi, Conseiller, etc., mort en 1715, marié en 1658 à Françoise Duchêne

issus

Louis, Balthazar et Barthelemy (...)

9° Adrien Sanson, échevin d'Abbeville, marié en 1711 à Jeanne d'Aragon (Daragon)

issus

Jacques Adrien

10° Jacques Adrien Sanson, échevin d'Abbeville, en 1738 (Paris) *marié à Marguerite-Adrienne Cordier,*

issus

Jean Baptiste, Marguerite, plusieurs enfants morts en bas âge

11° Jean Baptiste Sanson de Pongerville, juge de paix à Abbeville, en 1770 marié à Félicité Perpétua Dairaines (d'Airaines)

issus

Jean Baptiste Antoine Aimé, Félicité Perpétua, mariée en 8bre (octobre) 1792 à M.(?) *Octavien Danzel*

12° Jean Baptiste Antoine Aimé Sanson de Pongerville, de l'académie française, en 1813 marié à Agathe le Febure du Bus

issus

Nicolas Aimé, Adrien Léon, Aimée, Fanny

(vervolg van de stamboom uit ms. 568, zie verder)

13° Nicolas Aimé Sanson de Pongerville, né le 27 avril 1814. Officier de cavalerie, officier de la Légion d'honneur. Marié le 28 août 1855 à Clotilde –Marie Martineau, morte le 10 juin 1882 à Nieul-sur-l'Autise (Vendée) dont

1° Maurice qui suit

2° Renée née le 8 octobre 1865

14° Maurice[3]-Jean[1]-Aimé[2] Sanson de Pongerville, né le 6 décembre 1857
Lieutenant au 33 d'infanterie en 1895

Eerst nog een kleine bespreking van deze stamreeks. In het begin van de tekst beweert de opsteller dat de Sansons afkomstig zouden zijn van Schotland in 1429. Hij heeft dit zeker gehaald uit J. Sanson, *L'Histoire chronologique des comtes …*, 1657, waarin staat dat die

familienaam zeer verspreid is en men die vindt in het koninkrijk Cyprus (1192-1498); Navarra (Baskenland), Engeland, Schotland en Hybernia (Ierland). Waarom nu precies Schotland uit deze opsomming werd gekozen, weten we niet.

De eerste Sanson zou leenheer zijn geweest van Canchy en 'Maintiay'. Dit laatste leen komt niet voor op geografische kaarten van de streek. Misschien was het Maintenay (62870) in de omgeving van Montreuil-sur-Mer (Pas-de-Calais)? Waar is de bron daarvan? Ware het nog een du Hamel, daar hij leenheer was van Canchy, dit zou logischer zijn.

Nog een kleine aanvulling bij 11°: Jean-Baptiste Sanson was 'juge de présidial' ('présidial' was een soort tribunaal).

Tijdens een bezoek aan Reims op 30/06/09 vond ik in de BM ('bibliothèque Carnegie') twee interessante naslagwerken over de Franse adel. Hierna volgen de bibliografische gegevens (BnF):

Titre(s): *Nouveau nobiliaire de France*. T. II, E-L [Texte imprimé]: recueil de preuves de noblesse: notices de 30000 familles nobles d'Ancien régime, origines, armes, preuves de noblesse et sources archivistiques / Louis d'Izarny-Gargas, Jean-Jacques Lartigue, Jean de Vaulchier...
Lien au titre d'ensemble: Nouveau nobiliaire de France.
Publication: Versailles (13 rue Saint-Honoré, 78000): Mémoire et documents, 1998
81-Abbeville: Impr. F. Paillart
Description matérielle: 677 p.; 27 cm

Auteur(s): Lainé, P.-Louis
Titre(s): *Archives généalogiques et historiques de la noblesse de France, ou Recueil de preuves, mémoires et notices généalogiques, servant à constater l'origine, la filiation, les alliances et les illustrations religieuses, civiles et militaires de diverses maisons et familles nobles du royaume* [Texte imprimé] / publiées par M. Lainé...
Publication: Paris: Chez l'auteur, 1828-1850
Description matérielle: 11 vol.: pl. et armoiries gravées; in-8
Note(s): Le titre des tomes II-III, VI-XI porte en plus: "*Avec la collection des nobiliaires généraux des provinces de France*". - Chaque généalogie a une pagination particulière. Titre alternatif: *Recueil de preuves, mémoires et notices généalogiques, servant à constater l'origine, la filiation, les alliances et les illustrations religieuses, civiles et militaires de diverses maisons et familles nobles du royaume.*

De *Nouveau nobiliaire de France* was volledig (3 delen) en bevatte noch Sanson, noch du Hamel de Canchy. Ook in het tweede naslagwerk van Lainé waren die namen niet te vinden. Dat zij niet voorkomen in de *Nouveau nobiliaire de France*, kan wijzen op het feit dat beide adellijke families in 1998 uitgestorven waren. Toch had ik verwacht iets te vinden in het werk van Lainé.

12.3.2 *Jean-Baptiste Sanson de Pongerville, de 'académicien'*

Daar de laatste Sanson, Jean-Baptiste Antoine Aimé Sanson de Pongerville, een belangrijke figuur was, namelijk 'de l'Académie française', is er van hem meer bekend. Op het internet heb ik twee portretten (zie hierna) van hem gevonden, alsook biografische gegevens:

> Jean-Baptiste-Antoine-Aimé Sanson de Pongerville, né à Abbeville le 3 mars 1782 et mort à Paris le 22 janvier 1870, est un homme de lettres et poète français.
>
> Il est maire de Neuilly-l'Hôpital, où son père possède un château, de 1807 à 1828. Il est élu membre de l'Académie française en 1830. Il devient conservateur à la Bibliothèque Sainte-Geneviève en 1846 et à la Bibliothèque nationale en 1851. Il est élu conseiller général du département de la Seine pour le canton de Courbevoie en 1860.
>
> Sanson de Pongerville s'est fait connaître surtout pour ses traductions de Lucrèce, de Virgile et de Milton. Il est lui-même auteur de poèmes de facture classique, aujourd'hui tombés dans l'oubli.
>
> Principaux ouvrages:
>
> De la Nature des choses, poème de Lucrèce traduit en vers français (1823)
> Amours mythologiques, traduits des Métamorphoses d'Ovide (1827)
> De la Nature des choses, traduit en prose (2 volumes, 1829-1832)
> Le Paradis perdu de Milton, traduction française en regard (1838)
> Le Paradis perdu de Milton, chants I et II et chant XI depuis le vers 133 jusqu'au vers 375, suivi de l'Essai sur l'homme de Pope, nouvelle édition accompagnée de notes philologiques et d'aperçus critiques (1841)
> L'Énéide de Virgile, traduction nouvelle, suivie des Bucoliques et des Géorgiques (1843)
> Poésies de Millevoye (1851)

De vertaling in het Frans van een gedicht van Lucretius Carus (Romeins dichter, ca. 99-55 v.C.) is wel de moeite waard. De verzen 80-101 van het eerste boek: *Over de natuur der dingen*, zijn de bekendste en volgen hieronder. Vooral de laatste zin is belangrijk:

LUCRECE, *De rerum natura*.- Livre I. vv. 80-101:

Le Sacrifice d'Iphigénie (ook genoemd: Iphianassa)

Mais ne crois pas qu'armé de funestes maximes,
Je dirige tes pas vers la route des crimes.
Ah! Plutôt, Memmius, noblement révolté,
Contemple les forfaits de la crédulité.
De vingt rois enchaînant la sombre frénésie,
Quand les dieux leur fermaient le chemin de l'Asie,
D'un père ambitieux l'homicide ferveur
Du sang d'Iphigénie acheta leur faveur.
La vierge, pour l'hymen en triomphe amenée,
Voit du bandeau mortel sa tête environnée;
Un peuple entier s'empresse et l'entoure éploré.
Le prêtre à ses regards cache un couteau sacré.
Du sombre Agamemnon la piété cruelle
Etouffe en frémissant sa douleur paternelle.
A ce lugubre aspect, muette de terreur,
La vierge se prosterne en palpitant d'horreur...
Fille du roi des rois, ta bouche la première
En vain charma son cœur du tendre nom de père!
A l'homicide autel le signal est donné;
A l'autel que pour toi l'amour avait orné.
Au lieu des chants d'hymen et d'un pompeux cortège,
Du fanatique orgueil ministre sacrilège,
Un prêtre dans ton sang ose plonger ses mains
Tant la religion égara les humains! (mijn cursivering)

Traduit par De Pongerville, 1828.

Er zijn ook Nederlandse vertalingen ervan te vinden op het internet, o.a., door Geert De Schrijver. We beseffen dat deze uitweiding weinig met genealogie te maken heeft, maar misschien is het hier wel op zijn plaats!

Om volledig te zijn herhalen we hieronder wat we schreven over deze ‘académicien’, zie IV, p. 133, gedeeltelijk:

(...) Cette famille, déjà illustre par Nicolas Sanson, reçoit de nos jours un nouvel éclat. M. SANSON DE PONGERVILLE (Jean-Baptiste-Antoine-Aimé), l'un des hommes qui contribueront le plus à notre gloire littéraire, est né à Abbeville quelques années avant la révolution. Il habitait la terre de Neuilly-L'hôpital, (...), il demeura alternativement à Paris ou dans cette commune. (...) M. de Pongerville quitta Neuilly bientôt après (décembre **1818**), et termina dans la capitale, après **quinze ans** de travaux, cette traduction de Lucrèce, l'un des plus beaux morceaux de la poésie française. (...) Les Amours mythologiques, traduits des *Métamorphoses* d'Ovide, ont obtenu le plus brillant succès.

Als we dus deze Sanson willen terugvinden moeten we vertrekken in Parijs vanaf 1833.

Op dit laatste zinnetje komen we terug omdat in het ms. 568 van du Grosriez de genealogie van de Sanson de Pongerville verder is uitgewerkt, niet door Charles-Claude Lefebvre, maar

wel door zijn enige zoon Thomas-Charles-Edouard (‘Edouard’ genoemd), overleden in 1861. Hij schreef ook *Biografische nota’s betreffende Buteux*, zie IVa, 18-21.

Op p. 19 van IVa staat dat de schenker van die *Biografische nota’s betreffende Buteux,* namelijk Fernand du Grosriez, zijn ‘neef’ zou zijn. Die zal echter een kleinzoon van Edouard zijn, namelijk Charles-*Fernand*. Zij nemen later soms een andere van de doopnamen als eerste voornaam, zoals hierboven ‘Edouard’. Deze ‘Fernand’ leefde waarschijnlijk nog in 1901 (geboren in 1843), jaar van de schenking van de *Biografische nota’s betreffende Buteux* aan de SAP.

Vervolg van ms. 568 vanaf p. 83: XII

(…)
(Jean-Baptiste-Antoine-Aimé Sanson de Pongerville, zie hierboven 12°)
marié à Abbeville le 21 avril 1813 (…) dont:

1° Nicolas Aimé qui suit
2° Adrien-Léon, Sous-préfet de Saint-Malo ***tué en duel en 1851***
3° Aimée
4° Fanny, morte à Nanterre (Seine) le 1 février 1901
mariée le 2 septembre 1856 à Guillaume-Eustache-Auguste Silvy (…)

XIII

Nicolas-Aimé Sanson de Pongerville
né le 27 avril 1814
Officier supérieur de cavalerie, officier de la Légion d’honneur

marié le 28 aout 1855
à Clothilde-Marie Martineau fille de (…)
morte le 19 juin 1882 à Nieul-sur-l’Autise (Vendée) dont:

1° Maurice qui suit
2° Renée, née le 8 octobre 1865

XIV

Maurice[3]-Jean[1]-Aimé[2] Sanson de Pongerville
Né le 6 décembre 1857
Lieutenant au 33 d’infanterie en 1895

Boven de voornamen van de laatste Sanson stonden de cijfers 3,1 en 2 in deze volgorde. Mogelijk werd later 'Jean' als eerste voornaam gebruikt.

Daar de laatste twee Sansons Franse officieren waren, zal hun dossier aanwezig zijn in het *Service historique de la Défense - Département de l'armée de Terre* (Parijs, Château de Vincennes), zie pp. 179-182.

In het ms. 568 steekt er nog een klein stukje papier met gegevens over het leen van Sanson de Pongerville, waarvan hieronder de tekst:

(voorzijde)

Le fief de Pongerville situé en Marquanterre (= Marquenterre, streek tussen de Canche en Boulogne) *passe par alliance des de Hault aux de Le(s)digueres* (de Montreuil) *qui le vendent avant 1768 aux Sanson Srs de Neuilly Oppital* (= Neuilly-l'Hôpital, 8 km NO van Abbeville)*, qui en prennent le nom* (= Sanson de Pongerville).

Voir: Histoire de 5 villes et 300 villages (Saint Riquier, T. II)*, d'E. PRAROND, qui indique la famille Bourrée comme ayant vendu la terre de Neuilly aux Sanson.*

(achterzijde)

En fait, la terre a été achetée par les Sanson de Pongerville à Mme de Crecy, héritière des Bourrée.

Afbeeldingen Sanson

Nicolas Sanson — cartograaf

Jean-Baptiste Sanson de Pongerville — twee afbeeldingen

Bron afb. 1: http://www.academie-francaise.fr/immortels/base/academiciens/fiche.asp?param=361
Bron afb. 2: http://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Baptiste_Sanson_de_Pongerville

12.3.3 *Militaire Sanson-dossiers in het kasteel van Vincennes (Parijs)*

Daar er Franse officieren voorkomen in het ms. 568 van de Grosriez, zijn de dossiers ervan aanwezig in de 'Service historique de la Défense' in het kasteel van Vincennes in Parijs. We herhalen hieronder de gegevens van het ms. 568:

13° Nicolas Aimé Sanson de Pongerville, né le 27 avril 1814. Officier de cavalerie, ***officier de la Légion d'honneur****. Marié le 28 août 1855 à Clotilde –Marie Martineau, morte le 10 juin 1882 à Nieul-sur-l'Autise (Vendée) dont*
1° Maurice qui suit
2° Renée née le 8 octobre 1865
14° Maurice[3]-Jean[1]-Aimé[2] Sanson de Pongerville, né le 6 décembre 1857
Lieutenant *au 33 d'infanterie en 1895*

Omdat ik de dossiernummers nodig had heb ik die voordien opgezocht in het centrum. Ik vond er alleen maar Nicolas Aimé Sanson de Pongerville en niet Maurice (de Pongerville). Ik vond wel een andere Sanson de Pongerville, namelijk Adolphe Albert.

Omdat ik 'Maurice' niet vond vroeg ik een dossier aan van een andere Maurice Sanson, echter zonder 'de Pongerville'. Op 12 juli 2009 heb ik de dossiers nagezien. Dankzij de gegevens die erin voorkomen, weten we veel meer over die personen.

Nicolas Aimé Sanson de Pongerville (dossiernummer: 4YF 39.185)

Hij is 22 jaar als hij in 1836 bij het 2de Lansiers wordt ingelijfd. Onderluitenant in 1844; luitenant in 1850 en escadronchef (majoor) in 1861. In 1866 gaat hij met pensioen met dertig jaren dienst en krijgt daarvoor een wedde van 2462 francs. Als eervolle vermelding komt in zijn dossier voor:

Cité dans le rapport du Général Bugeaud en date du 17 août 1844, pour s'être particulièrement distingué à la Bataille d'Isly, livrée au Marocains, le 14 du même mois.

Hij was in Afrika (Marokko) van 1839 tot 1846. Voor zijn gedrag daar is hij gedecoreerd tot ridder in het Legioen van Eer (Légion d'honneur). Enkele van de jaarlijkse inspectiebeoordelingen:

1851 – Joli officier, fort intelligent, très militaire. Se rend très utile aux écoles régimentaires, qu'il dirige avec méthode et une grande intelligence.
1855 – Très bon officier, instruit en théorie. Commandant bien, servant avec zèle. Homme intelligent, capable, bien élevé, ayant de l'avenir.

1858 – A beaucoup de moyens, de zèle & d'intelligence. Instruit & bien élevé. Entend aussi bien la comptabilité que le service actif. Fera un très bon Chef d'Escadrons qu'un bon Major.
1866 – Officier instruit, bien élevé, connaît les détails du métier fort bien. Sa tenue et sa conduite sont excellentes. Très méritant sous tous les rapports. Devient obèse et ne monte plus que difficilement à cheval. Compte prendre sa retraite dès qu'il sera Officier de la Légion d'honneur. Distinctions et mérite à tous égards.

Commentaar

(1858) – 'Chef d'Escadrons' is in het Franse leger de eerste graad van hoger officier, dus 'majoor' en wordt aangesproken met: 'Mon Commandant'. De 's' op het einde van 'escadrons' betekent dat de persoon bij de cavalerie is (zie ook '1866' hierna). De 'Chef d'Escadrons' (CES) is een tactische officier, die operaties uitvoert. De 'Major' heeft dezelfde graad, maar is verantwoordelijk voor de administratie en de comptabiliteit.

***(1866) – Ereteken 'Légion d'honneur'* (Wikipedia).**

De Ordre national de la Légion d'honneur (nationale orde van het Erelegioen) is de hoogste en belangrijkste Franse nationale onderscheiding.

Het Legioen van Eer is als organisatie op 19 mei 1802 (29 floréal van het jaar X) door Napoleon Bonaparte, Eerste Consul van Frankrijk ingesteld. Het legioen was niet bedoeld als ridderorde. Napoleon had zelf een afkeer van ridderorden. De Franse ridderorden van de monarchie waren in de Franse Revolutie allemaal afgeschaft. Al snel kreeg het Legioen van Eer wel alle kenmerken van een ridderorde van het Franse Keizerrijk. De Orde is het voorbeeld geweest voor de Napoleontische Orden zoals die in heel Europa door de Bonapartes werden gesticht. Ook in de daaropvolgende monarchie en de opeenvolgende republieken bleef het Legioen van Eer in aangepaste vorm bestaan. De orde is een van de historische orden van Frankrijk.

Het legioen van Eer wordt uitgereikt voor buitengewone verdiensten verleend aan de Franse natie op militair of burgerlijk gebied (de verdeling is ongeveer 2/3 voor militairen en 1/3 voor burgers) en staat in Frankrijk en daarbuiten in hoog aanzien. Het Legioen van Eer is dus een belangrijke militaire onderscheiding.

De verschillende graden in het Erelegioen zijn, in stijgende volgorde van belang: ridder; officier; commandeur; grootofficier en grootkruis. Deze laatste is de hoogste onderscheiding in Frankrijk en kan bij wet steeds door slechts 75 levende personen worden gedragen.

Nicolas Aimé Sanson was 'chevalier' in die orde. 'Ridder' is de laagste graad. In dit dossier steekt ook nog een kopie van zijn huwelijksakte, waaruit blijkt dat hij zeer welvermogend was. Dank zij dit dossier weten we veel meer over die persoon dan alleen maar zijn geboorte, huwelijk en overlijden.

Adolphe Albert Sanson de Pongerville (dossiernummer: 5YF 101.851)

Dit dossier was een openbaring! Die Adolphe Albert Sanson de Pongerville is de zoon van Maurice[3]-Jean[1]-Aimé[2] Sanson de Pongerville, onze nummer 14 van de stamreeks, en wordt dus de 15de Sanson de Pongerville. Uit dit dossier halen we dat hij geboren is in Rennes (Ille-et-Vilaine) op 30 maart 1895 van *Jean Aimé Maurice* (hier is er een andere rangschikking van de voornamen) en van Anne Marie Françoise Saffroy (= 'Saffray' volgens een verdere annotatie in het dossier). Zijn ouders wonen in Luang Prabang (Laos). Hij huwt op 20 juni 1912 met Camille Boste Jaffeux (op zijn overlijdensakte is de familienaam 'Boste' niet meer gevolgd door 'Jaffeux'). Dank zij zijn signalement weten we hoe hij eruit zag:

> *Cheveux blonds; yeux bleus; front: inclinaison moyenne, hauteur moyenne, largeur grande; nez: dos rectiligne, base moyenne, hauteur moyenne, saillie forte, largeur, moyenne; visage allongé. Taille 1 m 68.*

Hij engageert zich als vrijwilliger voor drie jaar op 30 maart 1903 en wordt gekazerneerd in Castelnandary (Aube). Op 30 maart 1906 gaat hij in de reserve als sergeant en verblijft vervolgens in Savannaket (Laos) tot 31 oktober 1909. Dan wordt hij weer vrijwilliger voor drie jaar bij de infanterie. Op 31 oktober 1910 heeft hij het leger verlaten en verblijft in Parijs (3, rue Bridaine).

Daar hij bij de reserve behoort wordt hij opgeroepen bij het begin van de oorlog 1914-18 op 2 augustus 1914 en ingedeeld bij het regiment van het 3de Zouaven, '8e Zouaves de marche' genoemd. Hij wordt gepromoveerd tot onderluitenant op 10 mei 1915.

Hij overlijdt echter tijdens de oorlog op 16 juni 1915 in Mont St.-Eloi (Pas-de-Calais), op 5km NW van Arras, en krijgt de vermelding *Mort pour la France*. In de akte staat dat hij toen in het 4de bataljon van het regiment van de 8ste Zouaven was. Hieronder een tekst uit de geschiedenis van dit regiment:

> 1915
>
> Le 28 janvier, le régiment prend, avec la 2e brigade, la grande Dune en face de Nieuport-Bain.
>
> Le 18 février 1915, le régiment quitte la région et rejoint la division marocaine en Champagne. Il est transporté en Artois au mois de mai 1915.
>
> Le 9 mai, les zouaves sont en deuxième ligne lorsque la division s'empare de la cote 140 et de la falaise de Vimy (33e CA). Le 11, il tente d'enlever cette hauteur, et, malgré les feux les plus violents, se maintient au Chemin des Zouaves, entre Neuvilles-Saint-Vaast et Souchez. Le 22, il attaque à nouveau et enlève un système de tranchées.
>
> Le 16 juin, le 8e zouaves attaque la cote 119, au sud de Souchez (4 km NO van Mont St.-Eloi) et y subit jusqu'au 22 de furieuses contre-attaques dans le voisinage de Neuville-Saint-Waast. Il reçoit sa première citation à l'ordre de l'armée « a brillamment enlevé à la baïonnette

quatre lignes de tranchées allemandes, et s'y est maintenu malgré les violentes contre-attaques de l'ennemi, sous un feu intense de l'artillerie et des mitrailleuses ».

Hij wordt als volgt geciteerd in de dagelijkse orders van het korps (30 juli 1915):

"Le 16 juin a fait preuve pendant toute l'attaque d'un courage exceptionnel, entraînant brillamment ses hommes en avant sous un feu d'une grande violence et en remontant leur moral par une attitude des plus belles. A été tué en se portant en avant de sa section pour reconnaître le terrain".

Op de overlijdensakte komt ook nog de vermelding *tué à l'ennemi* voor, wat betekent dat er twee getuigen waren bij zijn overlijden: Bernard Jupille, sergeant, 21 jaar en Dumas, sergeant-majoor 30 jaar, beiden van het 4de bataljon van het 8e Zouaven ('de marche'). Zonder die getuigen zou er op zijn fiche *disparu* gestaan hebben. De akte is opgemaakt in Comblain-l'Abbé (2 km NO van Mont-St. Eloi).

Op een latere overlijdensakte van 1917 wordt vermeld dat zijn moeder 'Saffray' heet en niet 'Saffroy'. Hij heeft ook postuum het oorlogskruis gekregen. Zijn weduwe is 'Boste' en niet 'Boste Jaffeux'. Hij was toen gedomicilieerd in Bordeaux (Gironde), 50, rue Boutin. Dit kan van belang zijn voor zij die nog willen zoeken naar eventuele kinderen van dit echtpaar.

Hij werd begraven op het militair kerkhof van Ecoivres (Mont-St. Eloi). Er is in het dossier nog een document van heropgraving op 3 september 1923, waarbij zijn graf nu het nummer 951 wordt op ditzelfde kerkhof met echter als naam Sandon de Pongerville, in plaats van Sanson de Pongerville.

Met de bijkomende gegevens uit die dossiers kunnen we de stamreeks (zie p. 170) verder aanvullen:

13° **Nicolas Aimé Sanson de Pongerville**, né le 27 avril 1814. Officier de cavalerie, officier de la Légion d'honneur. Marié le 28 août 1855 à Clotilde–Marie Martineau, morte le 10 juin 1882 à Nieul-sur-l'Autise (Vendée) dont:
1° Maurice qui suit
2° Renée née le 8 octobre 1865

14° **Maurice^{3}-Jean^{1}-Aimé^{2} Sanson de Pongerville**, né le 6 décembre 1857
Lieutenant au 33 d'infanterie en 1895. Marié avec Anne Marie Françoise Saffray dont:
Adolphe Albert qui suit

15° **Adolphe Albert Sanson de Pongerville**, né le 30 mars 1895 à Rennes (Ille-et-Vilaine). Marié le 20 juni 1912 à Camille Boste. Mort au Mont-St. Eloi le 16 juin 1915. **Mort pour la France**. Chevalier de la Croix de Guerre.

In het 2de deel van deze studie ('Takken') komt nog een andere persoon voor met de vermelding '*Mort pour la France*', namelijk: Louis Emile Cuffez, gestorven op de Mont Noir (Nord) op 29 april 1918 (zie hoofdstuk 15).

Maurice Sanson (dossiernummer: 5YF 74.592)

Daar ik het dossiernummer van Maurice Jean Aimé Sanson de Pongerville niet vond, hoewel hij vermeld staat als officier in het het ms. 568 van Lefebvre ('*Lieutenant au 33 d'infanterie en 1895*') zocht ik naar een 'Maurice' Sanson, zonder 'de Pongerville', in de hoop dat er een vergissing zou gebeurd zijn in het maken van de tafels. Die Maurice Sanson was inderdaad geen 'de Pongerville'. Toch geef ik hier zijn gegevens die kunnen van dienst zijn voor Sanson-onderzoekers.

Maurice Sanson, geboren in Parijs op 6 oktober 1864 van Paul Ernest en Marie Caroline Elisabeth Scelles, is architect en gaat in oktober 1890 bij het leger, vermoedelijk als kandidaat officier. Hij was toen al gehuwd met Marie Eugénie Couet in Parijs op 9 oktober 1894. Hij verlaat echter het leger op 29 september 1903 met de graad van luitenant.

13

Behandelde familienamen in Frankrijk

Op het internet zijn er websites waar we kunnen vinden hoeveel geboorten er zijn van een bepaalde familienaam in Frankrijk in een recente periode van honderd jaar (1891–1990).

De gegevens worden ingedeeld in 4 perioden van 25 jaar met de opgave van de departementen en ook de gemeenten met het grootste aantal. Bron: het Franse instituut voor statistiek (INSEE = *Institut national de la statistique et des études économiques*).

Van de volgende website: www.geopatronyme.com, geef ik een voorbeeld voor de naam: *Cuffez*. Er is ook nog een kaart van Frankrijk bij per periode met de aanduiding van de geboorten. Voor de periode 1891-1915 geef ik het aantal per departement: http://www.geopatronyme.com/cgi-bin/carte/nomcarte.cgi?nom=cuffez&client=cdip

1891-1915	11	= Per departement:	Nord (59)	5
			Pas-de-Calais (62)	5
			Oise (60)	1
1916-1940	17			
1941-1960	36			
1966-1990	36			
	80			

De volgende website ('avantcarte') is er een van *GeneaNet*. Hier worden ook de gemeenten met de meeste inplantingen, opgegeven. Ik neem weer als voorbeeld onze familienaam (gegevens van 31/10/2003):

http://www.genealogy.tm.fr/cgi-bin/geneanet/**avantcarte**.cgi?nom=Cuffez

Les CUFFEZ en France sont classés au 4727 ème rang avec 80 naissances sur le siècle.

Les départements où votre nom est le plus porté:

1891-1915 Nord, Pas de Calais, Oise
1916-1940 Nord, Pas de Calais, Paris
1941-1965 Seine et Marne, Seine Saint Denis, Pas de Calais
1966-1990 Seine et Marne, Seine Saint Denis, Nord

Communes de plus forte implantation:

1891-1915 Lille, Courrières, Montataire

1916-1940	Lille, Andres, Paris 18e
1941-1965	Lagny sur Marne, Tremblay en France, Fouquières lès Lens
1966-1990	Meaux, Tremblay en France, Lille

De meeste behandelde namen in deze genealogie werden opgezocht. Het aantal geboortes in Frankrijk tijdens die 100 jaar (1891 – 1990) wordt weergegeven. Opmerking: de familienamen komen alleen in hoofdletters voor, dus 'GAFFE' kan zowel 'Gaffe' of 'Gaffé' zijn.

SANSON	4554	CUFFIA	30
GAFFET	1048	CUFAY	23
CUVIER	918	DECUF	19
GAFFE	499	GUFFET	15
COUVET	456	COFFEZ	5
COVET	313	COFFET	1
TUFFET	309	CUF	1
CAFFET	217	CUFFE	0
DUHAMEL	217	CUFFER	0
CAFFE	97	CUFFIER(S)	0
CUFFEZ	80	CUVIERS	0
KUFFER	78	GUFFET	0
COUFFET	53	DU HAMEL DE CANCHY	0
CUFFET	32		

Familienamen in België

Ter vergelijking volgt hieronder de frequentie van de familienamen die tegenwoordig (17/08/10) voorkomen in België, die ons interesseren (www.familienaam.be):

CUFFEZ	65
COUFFEZ	28
COFFEZ	14
CUFFE	0

Commentaar

De naam 'Cuffez' was in Frankrijk tijdens die 100 jaar nog niet uitgestorven en dit zal waarschijnlijk nog een tijdje zo blijven en kan er nog vele jaren interesse zijn in de oorsprong van die naam. In België zijn wij ook nog goed vertegenwoordigd.

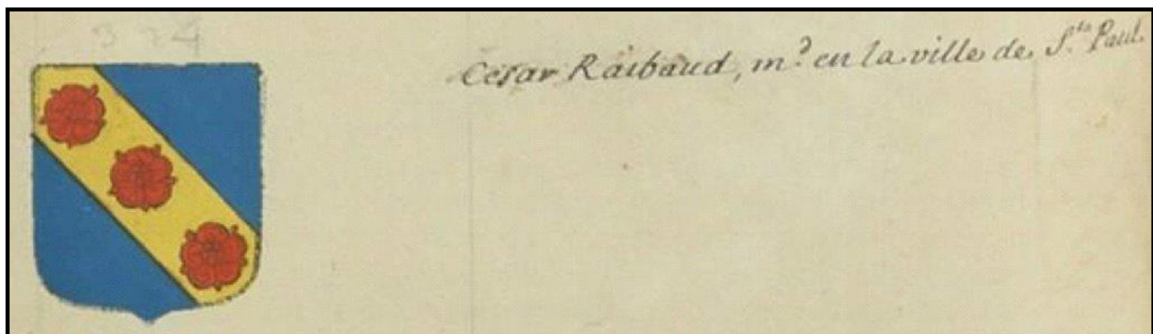
14

Bijkomende wapenschilden Cuffe in d’Hozier

14.1 Tiende wapenschild Cuffe: *Raibaud*

Tijdens het zoeken naar een wapenschild van Covet de Montribloud in d’Hozier op het internet op 20/03/10 vind ik toevallig een tiende afbeelding (de negen vorige in *Rietstap*, zie p. 230) van het wapenschild ‘Cuffe’. Het komt voor in het volume 29 van de Provence (1ste deel, p. 230), toebehorende aan *César Raibaud, marchand de la ville de St.-Paul*. De familienaam Raibaud komt nu nog voor in Frankrijk. Volgens *GeneaNet* was hij gehuwd met Lucrèce Villon (familie van François Villon, de bekende Franse dichter?). Zij hebben een zoon die huwt met Marguerite Curel in La Colle St/Loup (06) op 6/1/1727.

Afbeelding van het wapenschild:

Op III, 118, zijn de negen tekeningen van het wapenschild van Cuffe afgebeeld met dezelfde kleuren (waaronder dit van du Hamel de Canchy). De 100 overige, waarvan de houders vermeld staan op III, 119, hebben dezelfde tekening maar andere kleuren. Toen waren er drie van die 100, (Hall, Schönfeld en Van de Wyngaerde) waarvan ik de afbeelding nog niet had gezien. Deze zijn ook niet identiek met het wapenschild van Cuffe (uitleg in IV, 249).

Waarschijnlijk zijn er nog identieke afbeeldingen van dit wapen (dus met dezelfde kleuren) door anderen gebruikt. In *Hozier* komen zeer veel identieke wapens voor.

14.2 Elfde wapenschild Cuffe: *Didier* (toevoeging 2014)

In februari 2014 vind ik op het net nog wapenboeken van Charles-René d'Hozier, Ao 1696, o.a. van Parijs. In *Paris 1* (deel 23) komen *Didier* en *Perichon* (zie 14.3 hierna) voor. Hieronder de bibliografische gegevens van dit boek:

Title :	**VOLUMES RELIES du Cabinet des titres : recherches de noblesse, armoriaux, preuves, histoires généalogiques. Armorial général de France, dressé, en vertu de l'édit de 1696, parCharles D'HOZIER. (1697-1709). XXIII Paris, I.**
Author :	**Hozier, Charles-René d' (1640-1732). Auteur du texte**
Date of publication :	**1701-1800**
Type :	**manuscrit**
Language :	
Format :	**1000 pages**
Copyright :	**domaine public**
Identifier :	**http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k111471q**
Source :	**Bibliothèque nationale de France, Département des manuscrits, Français 32250**
Provenance :	**bnf.fr**
Gallica online date :	**15/10/2007**

Spijtig genoeg heb ik nog geen naslagwerk gevonden, zoals dit van Renesse, *Dictionnaire des figures héraldiques* (zie III, 119), ideaal om identieke wapens op te zoeken voor de *Rietstap*! Hier moet bladzijde per bladzijde worden nagezien. Er bestaat wel een handige namenlijst die direct naar de bladzijde gaat waarop het wapen zich bevindt (http://www.heraldique-blasons-armoiries.com/armoriaux/hozier.html). Het wapen van *Bardin*, III, 119 (wel in *Rietstap*) komt niet voor bij de 120.000 wapens van *Hozier*. *Cuffe* en varianten (behalve *Cuffiers* in *Paris 2*) komen ook niet voor. *Paris 3* en *Flandres* (deel 21) werden ook nagezien zonder resultaat. Hieronder het wapenschild van *Didier* (*Paris 1*, p. 73):

*Feu Edme Didier, Con^er^ au Chât(el)et, Charlotte Elisabeth Ollivier, sa V^e^*

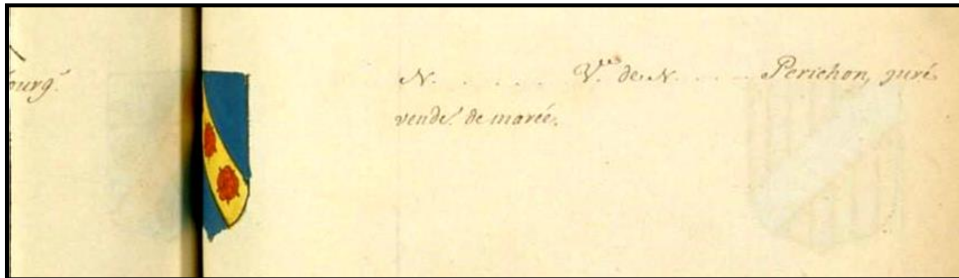
In www.famillesparisiennes.org/patro/di.html vinden we over deze Edme Didier:

> Didier (Edme) – Conseiller au Nouveau Châtelet (Paris) reçu le 2 août 1683; ne passe pas à l'Ancien Châtelet en 1684.

In de *Oeuvres de M. Claude Henrys*, p. 672, is hij 'avocat à la Cour' op 21/07/1654. Op 29/05/1663 is hij nog steeds 'avocat à la Cour'.

14.3 Twaalfde wapenschild Cuffe: *Perichon* (toevoeging 2014)

In hetzelfde deel van *Hozier* (*Paris 1*) komt op p. 663 nog een dergelijk wapenschild voor:

N. (=naamloos) … Ve de N. Perichon, juré, vendeur de marée

Vermoedelijk behoudt de weduwe van Perichon het wapen van haar overleden man. Haar identiteit hebeen we niet kunnen bepalen; haar echtgenoot, N. Perichon (Périchon, Perrichon) wel. Over zijn beroep vinden we:

> **MAREYEUR :** Une fois le poisson pêché et amené à bon port, il faut encore le trier, le préparer, le conserver et le faire expédier dans les terres. C'est là tout l'ouvrage du mareyeur, que l'on appelait aussi autrefois, s'il était important, "juré vendeur de marée".

In Google-books: *Traité de la police, où l'on trouvera l'histoire de son établissement, les fonctions et les prerogatives de ses magistrats, toutes les loix et tous les règlemens qui la concernent. On y a joint une description historique et topographique de Paris*, Volume 3, van Nicolas Delamare (1729), komt een Estienne Perichon voor als *vendeur de poisson frais, sec & salé de la ville et faubourgs de Paris…* in een akte van 28 april 1674. Dit zal de echtgenoot zijn van de weduwe hierboven.

In maart 2015 werden nog de volgende werken van d'Hozier nagezien:

1. (1697-1709), *XX Normandie - Caen,* 908 pp.
2. (1697-1709), *XXI Normandie - Rouan,* 1161 pp.

.

Deel 2: Takken

15

Tak Esquermes: Louis Emile Cuffez - "Mort pour la France"

Léonard Cuffez (IV, 361) stuurt mij op 7 januari 2005 een kopie van een militaire steekkaart (p. 201) op van soldaat *Louis Emile Cuffez*, overleden op 29 april 1918 op de Mont Noir, St.-Janskappel (Frans: Saint-Jans-Cappel) (Nord), met als speciale vermeldingen: "*Mort pour la France*"; doodsoorzaak: *blessures de guerre*. Hij zou geboren zijn in Lille op 18 december 1882.

Een Cuffez gestorven op het veld van eer mogen we toch niet zo maar laten voorbij gaan! Behalve die steekkaart weten we niets van hem en als oud-militair interesseert het mij om te weten wat er precies is gebeurd. Een naam en een datum zijn voor ons niet voldoende. Hij is meer waard. Hij heeft tenslotte toch zijn leven gegeven!

15.1 Biografische gegevens

We zijn al een "*Mort pour la France*" tegengekomen in deel 1, namelijk Adolphe Albert Sanson de Pongerville (zie 10.3.3). Hier gaat het echter om een *Cuffez,* een familielid. Wie is hij eigenlijk? In een kopie van zijn geboorteakte, ontvangen van de burgerlijke stand van Lille, vinden we zijn ouders, Jean-Baptiste Cuffez en Marie Pollet. In de rand van de akte wordt zijn huwelijk vermeld met Suzanne Octavie Cornu op 30/04/1913 in Lille. Hij behoort tot de tak 'Esquermes' (II, 160) en stamt af van Jan Cuffez, geboren in Staden in 1664, gehuwd met Joanna Libaert (zie 'Algemeen blokschema', IV, 356), waarvan de tak 'Bovekerke' ook afstamt. Zijn vader, Jean-Baptiste, overlijdt twee jaar na zijn geboorte in 1884 (kopie van die akte in II, 175).

Om wat meer te weten te komen over hem trek ik op 20/05/09 naar het stadhuis van Lille. In de tafels in de kelderverdieping vind ik maar akten tot 2005. De reden hiervan is dat de documenten minstens moeten 100 jaar oud zijn vooraleer zij kunnen ingezien worden door

het publiek. Daar die tafels alleen maar de geborenen vermelden en geen ouders, onderzocht ik ook akten van geboorten *Cuffez* van andere ouders die ook voorkomen in de tabel 'Esquermes'). Hieronder een opsomming van de gefotografeerde akten:

Geboorteakten van kinderen van Jean-Baptiste Cuffez en Elisa Maria Pollet:
- Alfred Justin 19/12/1875
- Ferdinand Jean-Baptiste 7/02/1878
- Clovis Henri 18/08/1880

Geboorteakten van kinderen van Theodore Louis Cuffez en Catherine Pinchon
- Théodore Emile 12/03/1878, x Lille 12/05/1902 met Jeannette Botteldoorn
- Lucien Alphonse 22/01/1882 (+ Lille 30/10/1958), x Lille 11/05/1909 met Marie Juliette De Jaeghere

Geboorteakte van kind van Charles Louis Cuffez en Joséphine Bétencourt
- Alize Alphonsine 1/07/1880

Nog fotokopieën en uittreksels van akten in Lille in II, 172-77:

- Charles Louis x Bétencourt Henriette, 03/06/1867 (p. 172)
- Georges + 17/01/1861 (Charles Louis Cuffez en Joséphine Bétencourt), (p. 173)
- Georges Jean Fernand + 22/09/1872, id.
- Ferdinand Louis + 24/06/1873 (Jean Ambroise Cuffez en Aug. Carpentier), (p. 174)
- Julien Gaston + 19/02/1875 (Theodore Louis Cuffez en Octavie Pinchon), (p. id.)
- Alfred + 13/03/1880 (Charles Louis Cuffez en Joséphine Bétencourt), (p. 175)
- Jean Baptiste + 25/09/1884 (echtgenoot van Pollet Elisa), (p. id.)
- Victor Herman ° 17/07/1873 (Jean-Baptiste Cuffez en Elisa Maria Pollet), (p. 177)
- Léon Georges (tweelingsbroer van Herman hiervoor), (id.)

Hieronder volgt een kopie van zijn huwelijksakte met Suzanne Cornu in Lille op 30/04/1913 (pp. 195-96).

Het is ons te doen om weer te weten te komen over Louis Emile Cuffez: wie was hij? De akte bevat talrijke belangrijke inlichtingen. Hij woonde toen in Lille, rue de Canteleu, 26. Zijn ouders zijn dan beiden al overleden en zijn moeder was hertrouwd met Adolphe Ronse, een metselaar, die ook als getuige op het huwelijk aanwezig is. In de tafels heb ik ook gezocht naar de overlijdensdatum van zijn moeder, maar die heb ik niet gevonden (overleden na 1905). Als getuigen waren er zijn schoonvader met zijn zoon Edmond Ronse en twee van zijn broers: Victor, draaier van beroep, 40 jaar en Clovis, ook draaier, 32 jaar.

In de akte komt nog iets heel belangrijk voor, namelijk dat de ouders van de echtgenote Suzanne Cornu weigeren de toelating tot het huwelijk te geven! Suzanne is echter 22 jaar en heeft die toelating niet nodig. We kunnen slechts gissen naar de reden. Nog iets belangrijks in de akte: onderaan staan de handtekeningen van de gehuwden en de getuigen (zie

fotokopie, p. 196). De voornamen staan er echter niet bij. Waarschijnlijk hebben de getuigen eerst getekend en dan de gehuwden rechts: 'Cuffez' in een mooi en verzorgd schrift en eronder 'Cornu'.

Geboorteakte van Louis Emile Cuffez, Lille 18/12/1882

Cuffez Louis Emile *Légit(ime)* *Marié à Lille le trente avril mil neuf cent treize avec Cornu Suzanne Octavie*	*L'an mil huit cent quatre-vingt-deux, le dix-huit décembre à dix heures du matin par-devant nous François Mercier adjoint au maire de Lille, faisant par délégation les fonctions d'officier de l'état-civil, a comparu* ***Jean Baptiste Cuffez****, ajusteur, âgé de trente-quatre ans, né à Esquermes (Nord) lequel nous a présenté un enfant du sexe masculin, né ce jour, à quatre heures du matin, en son domicile, de lui déclarant; et de* ***Elisa Maria Pollet****, son épouse, âgée de trente deux ans, née à Lille, tous deux y domiciliés, rue d'Haubourdin cour St. Jacques, 11, auquel enfant il a donné les prénoms de* ***Louis Emile****. En présence de Emile Frappez, fileur, âgé de trente-cinq ans et de Joseph Michaux, journalier, âgé de vingt-neuf ans, tous deux domiciliés à Lille; le premier témoin ayant dit ne savoir signer les autres comparants ont signés avec nous le présent acte, après lecture.*

(handtekeningen)

Huwelijksakte van Cuffez Louis Emile met Cornu Suzanne – 30/04/1913

L'an mil neuf cent treize, le trente avril à onze heures du matin par-devant nous Charles Remy adjoint au maire de Lille, remplissant par délégation les fonctions d'officier de l'état-civil, sont comparus publiquement en L'Hôtel de Ville (département du Nord):
Cuffez Louis Emile*, relieur né à Lille le dix-huit décembre mil huit cent quatre-vingt-deux ainsi qu'il résulte de son acte de naissance, extrait de cet acte civil y domicilié et y résidant rue de Canteleu, 26. Fils de Jean Baptiste Cuffez et de Elisa Maria Pollet tous deux décédés à Lille,*
Et: ***Cornu Suzanne Octavie****, continueuse* (>? CONTINUE (kon-ti-nue), s. f. Appareil de filature divisant la nappe de laine en des fils bien tordus. [*Littré*]), *née à Lille le quatre décembre mil huit cent quatre-vingt-onze ainsi qu'il résulte de son acte de naissance, extrait de cet acte civil, domicilié à Loos (Nord), fille majeure de Edmond Alphonse Cornu, menuisier, âgé de cinquante-cinq ans et de Léonie Pauline Herbaux, ménagère, âgée de quarante trois ans, domiciliés à Loos. Lesdits père et mère, refusant leur consentement au mariage projeté, notification leur a été faite conformément aux prescriptions de l'article cent cinquante et un du Code civil par Maître Delehelle Notaire à Haubourdin (Nord) le six mars mil neuf cent treize dont l'expédition demeura ci-annexée. Lesquels nous ont requis de procéder à la célébration de leur mariage dont la publication a été faite à Lille et à Loos le vingt-huit mars mil neuf cent treize.*

AUCUNE OPPOSITION NE NOUS AYANT ETE SIGNIFIEE: faisant droit à leur réquisition; lecture faite, après vérification des minutes, tant des actes de l'état civil ci-dessus rappelés qui seront annexés avec les autre pièces mentionnées et remises que du chapitre six du Code civil, titre: du Mariage.
SUR NOTRE INTERPELLATION les futurs époux nous ont déclaré qu'il n'a pas été fait de contrat de mariage. Nous avons ensuite demandé aux futurs époux s'ils voulaient se prendre pour mari et pour femme. Chacun d'eux ayant répondu séparément et affirmativement nous avons prononcé au nom de la loi, que: ***Cuffez Louis Emile*** *et* ***Cornu Suzanne Octavie*** *étaient unis en mariage. En présence de Ronse Adolphe, maçon âgé de cinquante-sept ans, beau-père de l'époux, domicilié à Lille,* ***Cuffez Victor****, tourneur, âgé de quarante ans, frère de l'époux, domicilié à Lomme,* ***Cuffez Clovis****, tourneur âgé de trente-deux ans, frère de l'époux, Ronse Edmond, employé, âgé de vingt-quatre ans, demi-frère de l'époux, domiciliés à Lille. Les époux et les témoins ont signé avec nous le présent acte après lecture.*

Nog iets meer vinden is misschien mogelijk langs internet. Tijdens het zoeken naar stambomen 'Cornu' op *GeneaNet* vind ik toch wel 'Suzanne Octavie Cornu'! Van geluk gesproken! Zij komt voor in een stamboom van 'Buelens', opgemaakt door Olivier Buelens wonende: *Les Papillons Blancs*, 212 rue de Lille, 59100 Roubaix. Noch schrijven, noch telefoneren gaf mij een antwoord (dit is dan weer wat minder geluk!). Uit de gegevens van *GeneaNet* blijkt dat Suzanne Cornu hertrouwd is met Clovis Cuffez, haar schoonbroer (het blijft in de familie!). De datum van het huwelijk is niet vermeld, maar wel zijn overlijden: Lille 7/12/1924.

Volgens die stamboom (zie hieronder) is Maurice Buelens (1920-2001) gehuwd met Agnes Cuffez, die een dochter is van Clovis Cuffez (broer van Louis Emile Cuffez). De opsteller van de stamboom, Olivier Buelens, vermeldt ook de sterfdatum van Clovis, namelijk 7/10/1924 in Lille, een gegeven dat ik nog niet had. Clovis zal gehuwd zijn tussen 1918 en 1924 en kan behalve Agnes nog andere kinderen hebben gehad. Later onderzoek in de burgerlijke stand van Lille kan ons daar zekerheid over brengen. De bedoeling van dit verder onderzoek is eigenlijk in contact te komen met een afstammeling van die familie om een foto te kunnen verkrijgen van Louis Emile Cuffez. Dit is niet gelukt.

Gegevens uit de stamboom Buelens* (GeneaNet *12/02/2009) (gedeeltelijk)

BUELENS

- Antoine & Maria VANDERPERE
  - Theophile & Blanche LEPETIT
    - Maurice *1920-2001* & **Agnes CUFFEZ**
      (...)

Clovis CUFFEZ

Burgerlijke staat

- Geboren op 18 juli 1880
- Gestorven op 7 oktober 1924 - Lille, 59, Nord, FRANCE

Huwelijken en kinderen

Gehuwd met Suzanne CORNU 1891, en hun kinderen:

- **Agnes CUFFEZ**

Om meer te weten te komen over de soldaat Louis Emile Cuffez, kunnen we nog twee zaken doen, namelijk: zijn graf trachten te vinden en trachten te achterhalen wat er precies gebeurd is op het front voor zijn overlijden.

15.2 Op zoek naar zijn graf

Op zijn militaire steekkaart staat dat hij overleden op de Mont Noir. Daar is een militaire begraafplaats gelegen op het grondgebied van de Franse gemeente Saint-Jans-Cappel (59270) of in het Nederlands: Sint-Janskappel, gelegen bij de Belgisch-Franse grens. Op het internet is het volgende te vinden over de Mont Noir:

20. Mont. Noir, Mont-Noir Military Cemetery (French plot)

Nord, France
Adresse: Mont-Noir Military Cemetery, Route de Bailleul
Nombre de sépultures françaises 14-18 identifiées dans la base de données: 84
Situé dans le cimetière britannique route de Bailleul (D.223), il fait partie de la commune de Saint Jans Cappel. On y accède par un petit chemin de terre à gauche, au pied de la côte du Mont Noir. Ce cimetière a été aménagé durant la Grande Guerre. Il comprend quelques tombes de soldats tués en 1914, 1915, un seul en 1917. La plupart correspondent à la bataille des monts de Flandres de 1918. La 34e division d'infanterie avait disposé son PC au sommet du Mont Noir et un peu plus vers le bas son cimetière dès son arrivée dans le secteur à la mi-avril 1918. De cette date à septembre, d'autres divisions françaises ou britanniques se succédaient dans cette bataille ainsi que leurs morts. Le nombre de sépultures était alors beaucoup plus important à la fin de l'année 1918.
Octobre 1922: réaménagement total du cimetière. Des corps sont déplacés vers le **cimetière de Notre Dame de Lorette**, département du Pas-de-Calais.

De lijst met de Franse soldaten die er begraven liggen, is beschikbaar op het internet, maar bevat helaas geen Louis Emile Cuffez! Daar ik op dit moment geen verdere gegevens heb bezoek ik dit kerkhof (zie foto, p. 200) met mijn zoon op 2/04/2009 met de kleine hoop dat de lijst niet volledig zou zijn en hij er toch zou liggen. Dit was echter niet het geval.

Misschien was dit graf verplaatst (zie hierboven)? Een schrijven naar een vereniging die zich bezig houdt met 'Le cemetière de Notre Dame de Lorette', bij Arras, waar veel militairen opnieuw werden begraven, werd niet beantwoord. Wat nu? Bij een verdere bestudering van de militaire steekkaart vond ik onderaan een verwijzing naar een akte die zou overgeschreven zijn in Lille op 12 februari 1919. Misschien werd hij opnieuw begraven in Lille?

Op 7/04/2009 schrijf ik naar Lille met vermelding van de akte van 12/02/1913. Op 21/04/2009 krijg ik een interessante brief terug met een fotokopie van de overschrijving van die akte en nog een belangrijke tekst:

(…) conformément à la fiche militaire jointe à votre demande, une transcription de décès a bien été effectuée au nom de Louis Emile CUFFEZ, né le 18 décembre 1882 à Lille et décédé le 29 avril 1918 au Mont Kokereele (Nord). Sa dépouille repose au carré militaire du cimetière de Lille Sud, rue du Faubourg des Postes (03.20.85.20.08) à LILLE, section 79 ligne 17 tombe 21.

Dit was dus een belangrijke vondst! We weten nu waar hij begraven ligt, maar wat halen we uit de overgeschreven akte? Hieronder de tekst van die akte:

*(…) L'an mil neuf cent dix huit le dix du mois de mai à huit heures étant à Saint Pol sur Mer. Acte de décès de **Cuffez**, Louis Emile, soldat, première compagnie au cinquante neuvième Régiment d'Infanterien né le dix huit décembre mil huit cent quatre vingt deux à Lille (Nord) domicilié en dernier lieu à Lille rue de Canteleu (Nord) « **Mort pour la France** » au secteur au **Mont Kokereele** (Nord) le vingt neuf avril mil neuf cent dix huit quatre heures, de blessures par éclats d'obus, fils de Jean-Baptiste et de Elisa Maria Pollet. Dressé par moi Esparre Amedée, Lieutenant Officier de détails, Officier de l'état civil, sur la déclaration de Loulier Marius soldat et de Magimere Auguste, soldat, tous deux à la première compagnie du cinquante neuvième Régiment d'Infanterie, témoins qui ont signés avec moi après lecture suivent les signatures. Pour transcription conforme.*

Nog een kleine opmerking over een aanduiding in de rand: '*Le soldat Cuffez était époux de Suzanne Octavie Cornu'* met als datum: '*le 18 juillet 1919'*. Misschien de datum van haar 2de huwelijk met Clovis Cuffez? We weten nu iets meer. De 'blessures de guerre' zijn hier beter gespecificeerd. Het gaat om granaatscherven en de plaats is nu de Mont Kokereel die ten NO van de Mont Noir ligt bij Boeschepe (zie kaart hierna). Hij was er ingedeeld bij de 1ste compagnie. Daar ik graag een kopie had gekregen van de originele akte heb ik die aangevraagd aan de burgerlijke stand van Saint-Pol-sur-Mer. Zij hebben echter niet geantwoord, zelfs niet na een tweede schrijven.

Op 20 mei 2005 heb ik dit kerkhof bezocht. Het is een zeer groot kerkhof. Foto van zijn graf op p. 200).

***Militaire steekkaart – kerkhof* Mont Noir - *Kerkhof* Lille Sud**

PARTIE À REMPLIR PAR LE CORPS.

Nom CUFFEZ

Prénoms Louis Emile

Grade Soldat

Corps 59e Rég.t d'Infanterie

N° Matricule. 14257 bis au Corps. — Cl. 1902
[illegible] au Recrutement Lille

Mort pour la France le 29 avril 1918

à Mont Noir (Nord)

Genre de mort Blessures de guerre

Né le 12 Décembre 1882

à Lille Département Nord

Arr.t municipal (p.r Paris et Lyon), à défaut rue et N°.

Cette partie n'est pas à remplir par le Corps.
Jugement rendu le
par le Tribunal de
acte ou jugement transcrit le 12 Janvier 1919
à Lille (Nord)
N° du registre d'état civil 3385

534-708-1921. [26434.] 4

15.3 Beknopte historiek van het 59ste Infanterieregiment

Tijdens het zoeken naar gegevens over de *Mont Noir* op het internet vind ik de geschiedenis van het 88ste Franse Infanterieregiment die een gedeelte van de JMO (= 'Journal de Marche et Opérations') van die eenheid weergeeft. In dit regiment zit ook het 59ste waar onze soldaat deel van uitmaakt. De JMO's worden bewaard in het SHAT (Service Historique de l'Armée de Terre) in Vincennes. Daar het 88ste Infanterieregiment ook deel uitmaakt van de 34ste Infanteriedivisie en daar ook gelegerd was in april 1818, volgt hieronder de tekst (bron: http://www.lced.org/div_05.php):

Le 25 avril 1918 est une date historique pour la région des monts de Flandre. C'est le jour de la bataille du Mont Kemmel et de l'offensive allemande généralisée sur l'ensemble du front des monts de Flandre. Elle est aussi une date de décès pour des milliers d'hommes ...

34e division d'infanterie
Le 88e RI fait partie de la 34e division d'infanterie, celle-ci est composée du **59e**, du 83 et 88e RI, du 3e Escadron, du 9e Chasseurs, du 23e RAC, du Ve Groupe/117e RAL, de la 123e Batterie/23e RAC, de la Cie 17/2 et 17/52 du Génie, de l'ambulance 9/17 et 10/18, du GBD, du SHO et du PAD/34 du 23e RAC.
En 1918, La Division est transportée depuis la Somme par camions autos le 17 avril et débarque dans la région de Steenvoorde. Elle relève successivement à partir du 18 avril la 49e DIW dans les monts de Flandres, secteur du Mont Rouge, du Mont Vidaigne, puis la 43e DIW dans le secteur du Mont Kokereele et du Mont Noir. Elle soutient victorieusement les attaques allemandes du 19 avril au 3 mai. Les pertes de la Division dans les monts de Flandre sont de 63 officiers et de 2589 hommes. Le Général Savatier commande la Division depuis le 14 décembre 1917.

Transcription, JMO du 88e RI - Historique des faits de la journée du 25 avril 1918
Attaque ennemie du 25. Le 25 à 1h30 on s'attend à une grosse attaque. Les Compagnies sont sur leurs gardes. L'attaque a lieu en effet. À partir de 2h30 un très violent tir d'interdiction commence derrière nos lignes barrant absolument tous les abords de la route de Bailleul à Locre. Beaucoup d'obus toxiques, atmosphère irrespirable et retour des gaz dans nos lignes. Le tir dure jusqu'à 5h constamment avec la même violence.
À 5h l'ennemi fait la préparation immédiate de son attaque en écrasant nos lignes par un tir de M.W. Devant la 10°Cie, l'ennemi sort de ses positions. Devant la 11°Cie, l'ennemi sort à 6h05 mais sans grande conviction et est de suite arrêté et cloué sur place. À partir de ce moment jusqu'à 14h le calme se rétablit entre les deux infanteries. À 14h la préparation par M.W reprend. À 14h15 une tentative d'infiltration vers le Kleugel-Hoek est arrêtée; notre ligne est maintenue, mais la liaison à notre gauche avec les unités voisines du 83°RI est compromise et ne se rétablit que tard dans la nuit.

Wat staat er in het JMO van het 59e infanterieregiment, waarvan Louis Emile Cuffez deel uitmaakte, bij de aanval van 25 april 1918? Volgens de akte van 1919 behoorde Louis tot de 1ste Compagnie. Die compagnie was er een van de 3 compagnieën van het 1ste Bataljon. Bron: http://www.memoiredeshommes.sga.defense.gouv.fr/.

***Velddagboek** van de het 59ste Infanterieregiment*

(p. 44vo) (...) ***23 avril***
Rien à signaler dans la journée.
Vers 18 heures violent bombardement direction Mont Kemmel.
Attaque allemande sur le front du 83e (régiment) 88e.
24 avril
Le bombardement continue
Le 2/59 (bataillon) part par alerte et va occuper les emplacements laissés libres par le Bon en réserve.
Dans la matinée le P.C. du Colonel du 59 se porte à Boeschepe.
Positions de Bons
2/59 en réserve du 88 (renfort); 3/59 soutien; 1/59 réserve.
Pertes: 5 tués, 15 blessés.
25 avril
Fort bombardement toute la soirée du 24, la nuit du 24 au 25 et la matinée du 25.
Le 3/59 monte en ligne à la disposition du 83e: le 2/59 subit bombardement par obus toxiques.
Tués et blessés au P.C. du Colonel à Boescheppe (sic).
Pertes: 23 tués: 98 blessés.
(p. 45) Dans la soirée le Colonel monte en ligne et prend le commandement du s(ous)/secteur:
secteur du Mont Kokerelle 34e Div. – s/secteur Mont Noir: 59e
- s/secteur Levrette: 88e
26 avril
Positions des Bons
1/59: réserve
2/59: en ligne
3/59: en ligne
P.C. Colonel commandant le s/secteur (pentes mont Vidaigne), 1 km sus de Westouter (Belgique).
Détachement d'Armée du Nord (D.A.N.). % Général 11u3(0)
« En prenant le Commandement du Détachement d'Armée du Nord, je salue vos drapeaux et étendards qui tous se sont couverts déjà de gloire immortelle et dont plusieurs reviennent aujourd'hui sur celle de Flandre où nous avons en 1914 barré la route à l'envahisseur.
Je sais que prenant à votre compte les belles devises de nos amis Anglais et Belges, aux côtés desquels nous sommes appelés à combattre, vous savez maintenir le terrain confié à votre garde.
Vous êtes là: l'ennemi ne passera plus.
Le Général Cdt le D.A.N.: de Mitry (Antoine)»
Pertes du 26 avril
30 tués
132 blessés
(p. 45vo) ***27 avril***
Positions des Bons
1/59 Réserve au Purgatoire (gelegen juist onder de Mont Kokereele)
2/59 en ligne: ferme Koudekot (hoeve op 2 km W van Dranouter)
3/59 en ligne: château de Locre (Loker)
(de bataljons vormen een driehoek met in het midden de Mont Noir)
Pertes: 63 blessés
34 DI (division) Ordre général no. 292
« Pendant 3 jours et 2 nuits les 83e et 88e ont subis des bombardements continus et extrêmement violents et ont mené 3 combats acharnés contre des troupes allemandes nombreuses, fraiches, sans cesse renouvelées, appuyées par une artillerie très active et favorisées par la brume.

Ces combats ont revêtu la forme très caractérisée d'une défense opiniâtre, agressive et avertie. Des contre-attaques endiablées, exécutées à la baïonnette, souvent à effectifs réduits, ont eu raison de l'infanterie allemande.
Dans ces contre-attaques le 83e R.I. et en particulier le Bon Dupuy ont manifesté glorieusement les qualités natives de l'infanterie française. Les combats menés dans la région Hille-Koudekot n'ont pas été seulement glorieux, ils ont fourni à la défense générale du Détachement d'Armée du Nord un solide appui à droite: c'est la solidité de ce point d'appui qui permet un commandement de monter plus à gauche une contre-attaque d'ensemble.
Le Général commandant la D.I. félicite et remercie les 83 et 88.
(p. 46) Il remercie également l'artillerie qui leur (a) minutieusement et inlassablement appuyés.
Le Général salue ceux de nos camarades qui sont tombés au cours de la lutte et voudrait pouvoir récompenser tous ceux, blessé ou valides qui ont survécu à la tourmente. Nos épreuves ne sont pas terminées. La lutte continue.
Le Général compte que tous dans la Division et particulièrement le 59e qui a relevé le 83e dans sa mission, montreront à nouveau aux allemands qu'à leur rêve de domination un obstacle s'oppose et que cet obstacle est l'Armée française. »
Signé: Général Savatier
28 avril
Position des Bons
1/59: en réserve
2/59: en ligne: Ferme Koudekot
3/59: en ligne: château de Locre
Pertes (niet ingevuld)
29 avril
Position des Bons
1/59: en réserve
2/59: en ligne: Ferme Koudekot
3/59: en ligne: château de Locre
Pertes (niet ingevuld)

Commentaar

Volgens de akte van Saint-Pol-sur-Mer van 1919 is Louis Emile Cuffez overleden aan opgelopen kwetsuren van granaatscherven. Het zal wel niet van het gas (yperiet) zijn dat hij is overleden, want er was een gasaanval op 25 april, maar het was het 2de bataljon dat daardoor werd getroffen. Louis Emile behoort tot het 1ste bataljon. Volgens het dagboek was het 1ste bataljon tijdens die veldslag al die tijd in de reserve en op de 27ste april gelegerd op de 'Purgatoire', op de zuidflank van de Mont Kokereele (zie kaart op p. 205) en waarschijnlijk ook op de 25ste en 26ste (positie niet vermeld in het velddagboek). Spijtig genoeg was de auteur van het dagboek voor die periode nogal karig met zijn beschrijving, en is zijn schrift ook weinig verzorgd. De 30ste april is er een andere schrijver die veel meer details geeft. Helaas is dit niet meer nuttig voor ons. Louis Emile Cuffez is dan al overleden volgens de overlijdensakte: op 29 april.

Nog enkele gegevens over dit 59e regiment: de volledige mobilisatie was beëindigd op 6 augustus 1914 en bestond uit 55 officieren; 172 onderofficieren en 3663 korporaals en soldaten. Alleen de namen van de officieren komen voor. In de bibliotheek van de SGA in Vincennes handelen talrijke boeken over de oorlog 1914-18. In volgend boekdeel met als titel *Les Armées françaises dans la Grande Guerre*, *VI*, Paris, 1931, wordt er vanaf p. 496, een beschrijving gegeven van de slag op de Kemmelberg. Hieruit een deel van de inleiding (pp. 496-97, gedeeltelijk):

(p. 496)
(…)
IV. LA REPRISE DE L'OFFENSIVE ALLEMANDE DANS LES FLANDRES.

LA PERTE DU KEMMEL (25-26 AVRIL).
Le commandement allié n'a jamais estimé que l'attitude passive adoptée par l'ennemi à partir du 18 avril sur le front des Flandres fut un indice que le haut commandement allemand renonçât à poursuivre les opérations offensives engagée dans cette région; il considère simplement que l'adversaire arrêta au pied des monts, sur lesquels s'est rétablie la défense, a besoin d un certain délai pour préparer une opération régulièrement montée qui visera soit à conquérir le massif tout entier, soit seulement son avancée, le mont Kemmel.

Dès le 20 avril, des prisonniers parlent d'une attaque très prochaine sur le Kemmel; au cours des journées suivantes de nombreux indices viennent étayer ce renseignement, absence d'organisation en première ligne travaux activement poussés en vue de l'amélioration des communications
(p. 497) (réfection des anciennes, création de route nouvelles de la Lys vers le front, ponts sur la Lys), activité anormale de l'aviation, circulation intense dans la zone arrière, silence de la T.S.F. Une première étude de la répartition de l'artillerie ennemie fait ressortir l'existence de deux groupements principaux de tous calibres, l'un, au sud-est de Wytschaete, orienté sur le Kemmel, l'autre, au sud-ouest de Bailleul, orienté sur le mont Noir; entre les deux un groupement moins important se révèle dans la région de Neuve-Eglise; l'activité de cette artillerie est très grande sur le massif des monts et en particulier sur le Kemmel, au cours des journées qui précèdent le 25 avril. Le 24, le commandement, français apprend l'entrée en ligne dans le secteur qui lui fait face de deux divisions fraîches (corps alpin et 22e division de réserve); d'autres divisions nouvelles sont signalées à proximité du front. Dans la soirée du 24, des prisonniers faits par la 28e division française annoncent qu'une attaque par le gaz aura lieu le lendemain 25 à 4 heures.

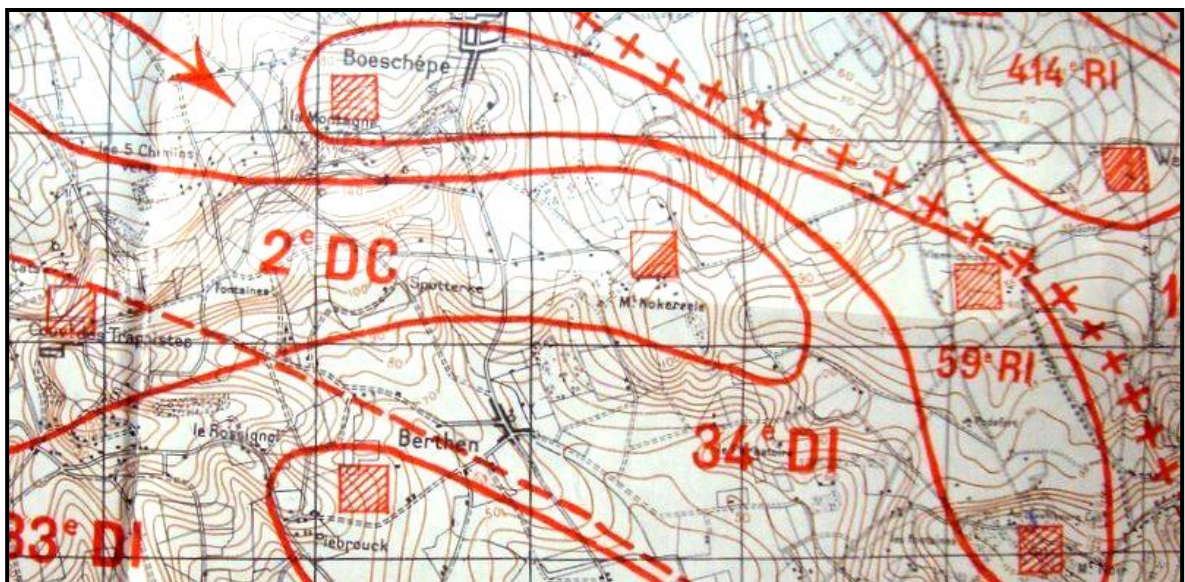
A cette date du 24, où il est visible que l'ennemi va reprendre ses opérations offensives, le détachement d'armée du Nord est encore établi de façon très précaire sur les positions où il a relevé les Anglais, à partir du 18 avril. Sans doute, on a travaillé a «consolider notre défense, organiser nos communications et nos ravitaillements, préparer des actions offensives partielles visant à élargir notre occupation en avant du Kemmel. Il reste cependant encore beaucoup à faire lorsque le 25 avril l'ennemi recommence ses attaques». Par contre le général de Mitry dispose de forces déjà considérables: il a, avec 3 divisions de cavalerie, 5 divisions d'infanterie dont 4 sont en ligne tandis qu'une sixième division doit commencer à débarquer dans la soirée du 25. Son artillerie, de composition assez disparate, est nombreuse; elle comprend:
(…)

Er bevindt zich een kaart in het oorlogsdagboek van de toestand aan het front op 2 mei 1918 (p. 48). De kaart is echter onduidelijk. Een betere kaart vond ik in de bibliotheek van Vincennes, in een boekdeel met een reeks kaarten over de oorlog 1914-18, met volgende titel: *L'état-major de l'armée, service historique, Les armées françaises dans la grande*

guerre, tome vi, L'hiver 1917-1918, L'offensive allemande, 1er volume, carte 035, Situation showing Mauvoisin maladie in détaillée du détachement d'armée du nord le 25 avril 1918 avant l'attaque allemande.

Hierop komt 'Le Purgatoire' voor (juist in het midden van '34e DI'), dat op de zuidflank van de Mont Kokereele ligt. Een gedeelte van die kaart is hier afgedrukt met de ligging van het volledige infanterieregiment van het 59e. Op die kaart zien we ook dat op de 25ste april de Mont Kokereele zelf bezet werd door een afdeling 'cavaliers à pied' van de 2de Cavalerie divisie ('2e DC' op kaart hieronder).

Velen hebben er hun leven gelaten, o.a. ook een ver familielid van ons: Louis Emile Cuffez. 'La Grande Guerre' was een vreselijke oorlog en we mogen er wel eens aan terugdenken!

Legende

Mont Kokereele: 110 m, op 1,5 km WWZ van Boeschepe

Mont Noir: in onderrechterhoek van de kaart, 150 m, op 1,5 km NNO van St.-Jans-Cappel

Le Purgatoire: zuidflank van de Mont Kokereele onder de vermelding '34^{e} DI'

16

Tak Bovekerke

16.1 Afstammelingen *Cuffez* in Amerika

Tijdens het zoeken naar 'Cuffez' op internet vind ik in juni 2006 een vraag van een zekere Gary Stano in Amerika over een 'Anna Theresia Cuffez' in zijn stamboom. Daar mijn betovergrootmoeder ook 'Anna Theresia Cuffez' heet, ben ik natuurlijk zeer geïnteresseerd en denk ik dat het over dezelfde persoon gaat. Na enkele mailuitwisselingen kom ik erachter dat het niet mijn betovergrootmoeder is, maar wel een generatie hoger; een tante van mijn Anna Theresia die dezelfde voornaam draagt.

Er zijn dus afstammelingen – hoewel niet in mannelijke lijn – van de Cuffez in Bovekerke, in Amerika. Hier wat meer over weten is een goede aanvulling op de Cuffez-stamboom!

Zijn Anna Theresia (zie ook het stamboomuittreksel hierna) werd geboren in Zande in 1778 en was een oudere zuster van Carolus Cuffez en Regina Quartier, de ouders van mijn Anna Theresia, geboren in Bovekerke in 1820, die nooit gehuwd is. Zij huwt in Bovekerke in 1813 met de 41-jarige weduwnaar Ignatius Van Nieuwkerke, vader van vijf kinderen. Het was haar eerste huwelijk en was 35 jaar. Zij was spinster van beroep. Een transcriptie van haar huwelijksakte bevindt zich hierna. Zij wordt moeder van Rosalia Van Nieuwkerke in Bovekerke geboren in 1817 en waarvan Gary Stano, mijn correspondent, een rechtstreekse afstammeling is.

Op mijn vraag hoe deze tak van de familie in Amerika terecht gekomen is, schrijft hij mij op 13/06/06 het volgende:

> If I remember your earlier emails, you asked for when my family made the move to the USA. August Decoster came over in 1907 and started the groundwork for bringing his family. Romaine, his wife and the 3 oldest children came to the US in 1913 - including my grandfather. They left the 3 youngest with relatives. Then the war broke out and they made a run for the border. The three youngest were found and brought over to the US by a Belgian American priest, Fr. Synoen [= F(athe)r Syoen], in 1915.

Met een mail van 19/01/10 voegt hij er nog aan toe:

I forgot to mention that the Belgian priest who came over from the USA to gather the children refugees of WWI and take them to the US was Henry Syoen. According to the newspaper article - the trip took 4 weeks to sail over the ocean and they arrived in the US on Aug 8, 1915.

Op het internet vond ik meer over de 'Belgian American priest' Henri Syoen in een website van Wim Ooghe (http://www.ooghe.be/de%20Geestelijken.htm). Hij wordt geboren in Woumen op 24/04/1870 en wordt priester gewijd in juni 1895. Hij vertrekt naar Detroit, Michigan, V.S. in augustus in ditzelfde jaar waar hij pastoor wordt van een Vlaamse kerk. Er leven daar 40.000 Vlamingen. Tijdens de 1914-1918 bekomt hij de toelating van de Duitsers om vrouwen en kinderen in augustus 1915 mee te nemen naar hun familieleden die al in Detroit zijn. Een foto van de pastoor met zijn beschermelingen en een foto van zijn bidprentje zijn hierna afgebeeld.

Op mijn vraag naar mijn familiefoto's, stuurt Gary mij drie mooie foto's op met zijn mail van 12 augustus 2006.

Beschrijving van de foto's

Hieronder volgt zijn uitleg over de foto's:

Attached are 2 pictures as asked. One is the only photo I have of my great grandparents with their children as listed. There is also a picture of my grandfather alone.
The second picture is my family (…).

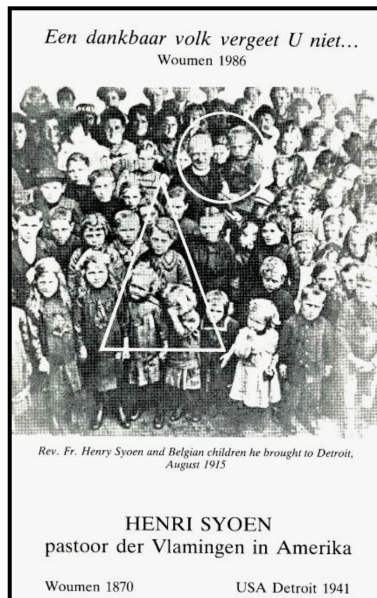
Op de bovenste rij is een groepsfoto, genomen in 1918, van de volledige familie Augustus Decoster-Vanhoorne, afgebeeld. Op de achterste rij staan van links naar rechts: Paul, Raymond, August en Maurice; op de voorste rij zitten Marie, Romaine, Zoë en Nora.

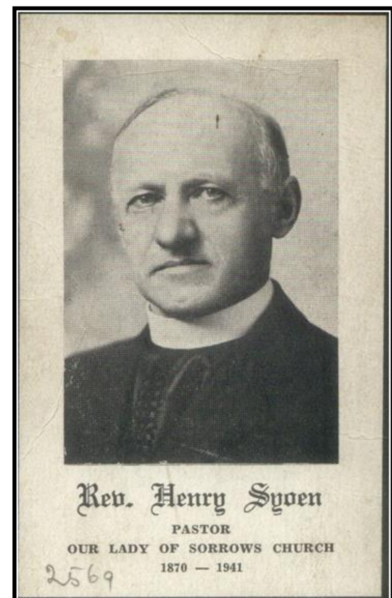
Middelste rij: links, nog een foto van Raymond Decoster, grootvader van Gary Stano, ook op de groepsfoto. In het midden de foto van de priester Henri Syoen, die in 1915 de kinderen naar Amerika bracht. Rechts een bidprentje van Henri Syoen afkomstig van de website van Wim Ooghe.

Foto's opgestuurd door Gary Stano in 2006

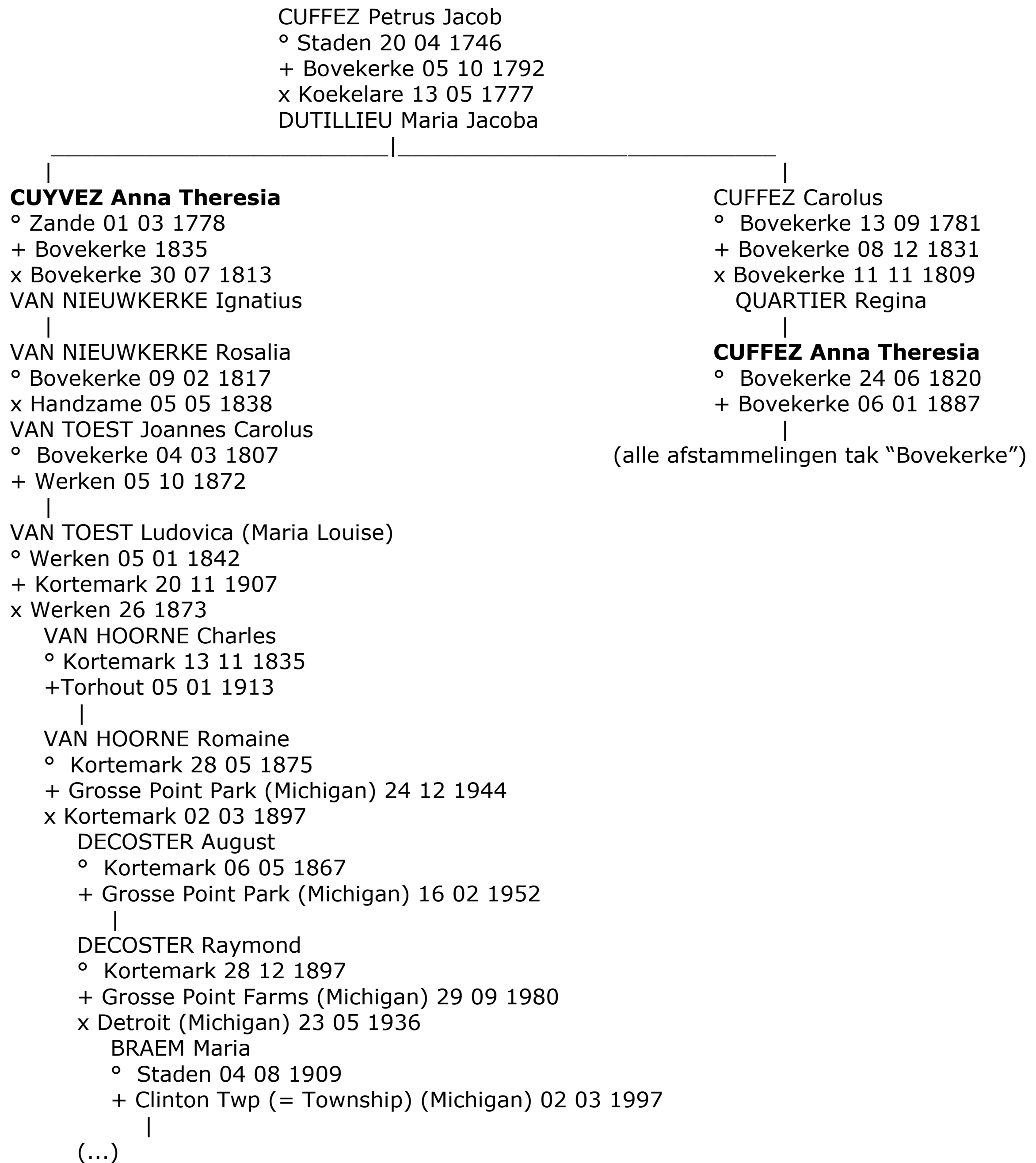

Afstammelingen van Van Nieuwkerke Ignatius en Cuyvez Anna Theresia

Huwelijksakte van Anna Theresia Cuyvez (Cuffez) met Van Nieuwkercke (1813)

L'an mil huit cent treize le trente du mois de juillet, par-devant nous Pierre (…) Van Acker maire officier de l'état civil de la commune de Bovekerke, canton de Dixmude, département de la Lys, sont comparus Ignace Maurice Van Nieuwkercke, veuf d'Idonie Vereeke, ouvrier agé de quarante un ans, né à Werken et demeurant à Bovekerke, fils de Jean Baptiste décédé à Werken, le vingt septembre mil sept quatre vingt trois, comme il est constaté par acte de décès délivré par le maire de Werken, en date du treize de ce mois, et de Pétronelle Thérèse Faes vivante fileuse à Werken, et consentante comme constaté par l'acte de consentement passé devant maitre Théodore Peellaert, notaire impérial à la résidence de Dixmude, en date du vingt neuf du présent mois de juillet, enregistré à Dixmude le jour suivant par le receveur Henissart au prix du droit; et Anne Thérèse Cuyvez fileuse célibataire majeure âgée de trente cinq ans, née à Zande, et demeurant à Bovekerke, fille de Pierre jacques décédé à Bovekerke le cinq octobre mil sept cent quatre vingt douze, constaté par acte de décès délivré par le soussigné maire, et de Marie Jacqueline Detaly, vivante ci présente et consentante, lesquels nous ont requis de procéder à la célébration du mariage projeté entr'eux et dont les publication sont été faites devant la principale porte d'entrée de notre maison commune savoir la première le dix huit et la seconde le vingt cinq du présent mois de juillet, chaque fois à neuf heures du matin, aucune opposition au dit mariage ne nous ayant signifié, faisant droit à leur réquisition après avoir donné lecture de toutes les pièces ci-dessus mentionnées, et du chapitre six du titre du code Napoleon, intitulé du mariage, et avons demandé au futur époux, s'il veulent se prendre pour mari et femme, chacun d'eux ayant répondu séparément et officiellement, déclarons au nom de la Loi qu'Ignace Maurice Van Nieuwkercke, et Anne Thérèse Cuyvez, sont unis par le mariage de quoi avons dressé acte en présence de Pierre La Grou cultivateur âgé de cinquante neuf ans, de Ferdinand Van de Walle âgé de vingt trois ans, de Charles Arents garde champêtre âgé et de quarante deux ans, et de François Perdu cabaretier âgé de trente un ans. Tous les quatre non paren(t)s des époux, demeurans à Bovekerke, et les époux et la mère de l'épouse ont déclaré ne savoir écrire, et les quatre témoins ont signés avec nous, après lecture.

(handtekeningen)

Deel 3: Toevoegingen 213

Deel 3: Toevoegingen

17

Toevoegingen 2015

17.1 Parochieregisters online van Abbeville

17.1.1 *Een vrouwelijke Cuffe in Abbeville in 1567*

Daar de parochieregisters (PR) van Abbeville op het internet werden geplaatst door de AD Amiens, heb ik in begin van januari 2015 bij het bekijken van een vroeg PR gedacht een nieuwe Cuffe te hebben gevonden.

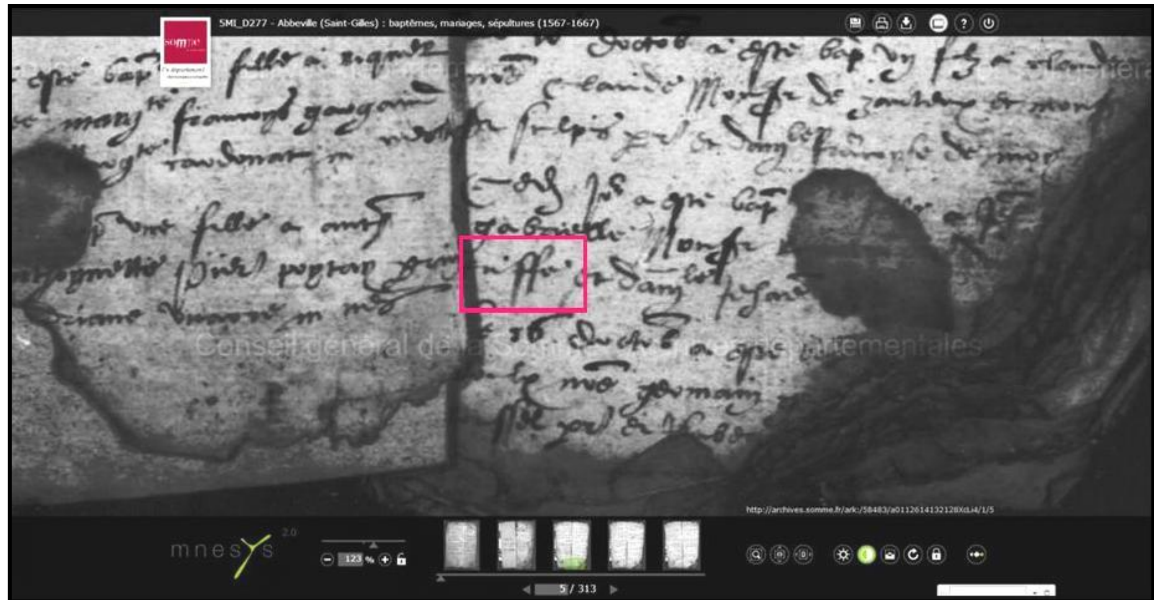
In 2001, tijdens een bezoek aan de BM van Abbeville, heb ik geprobeerd een oud PR te doorzoeken, maar de slechte kwaliteit van de microfilmlezer en vooral de moeilijk leesbare tekst vormden een struikelblok. Hieronder de tekst die ik toen schreef (IV, 267):

> Ik had mij ook voorgenomen de vroegste parochieregisters te bekijken. Misschien zat er bij de dopen of sterfgevallen een 'Cuffet' (Alexandre Cuffet in 1588) of variante? Het personeel van het archief had mij gewaarschuwd dat de registers moeilijk te lezen vallen. Ik kreeg de dopen (vanaf 1573) en de sterfgevallen (vanaf 1597) van de 'Sainte Catherine'-kerk op microfilm te zien, wat het lezen ervan nog moeilijker maakte en inderdaad, de tekst was nagenoeg onleesbaar! Geen wonder dat deze registers niet door iemand werden geklapperd! Daar de kans toch zeer klein was dat ik iets zou vinden, zocht ik niet meer verder.

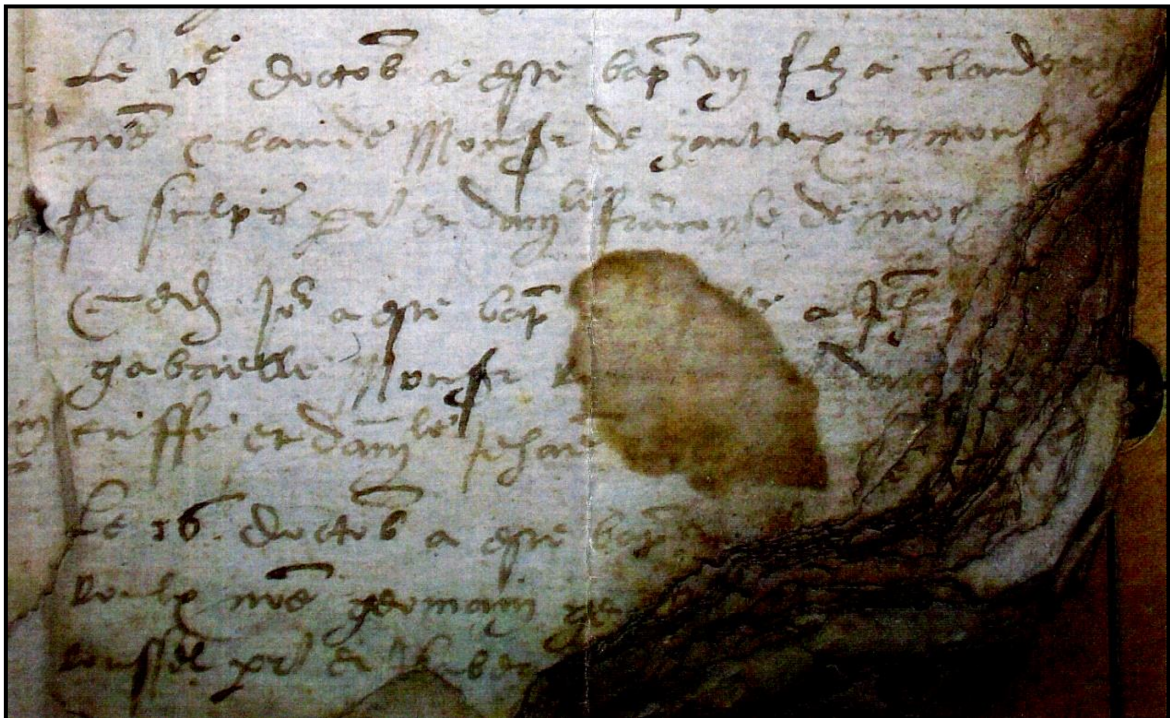
De PR die nu op het internet zijn geplaatst kan men heel duidelijk lezen met veel technische mogelijkheden om de tekst beter leesbaar te maken. Bij het bekijken van een PR St.-Gilles (1567-1667 [5MI_D277]) microfilm stond onderaan rechts volgend gedeelte van een familienaam: ...*uffe* in een zeer beschadigde doopakte! Het begin van de naam was bedekt door de zijkant van het linkerblad. Daar ik vermoedde dat het *Cuffe* was, vroeg ik aan het AD van Amiens de akte in het origineel document na te zien. Daar zij de originele PR niet in hun bezit hadden, moest ik mij wenden tot de BM van Abbeville, wat ik ook deed.

Akten PR St.-Gilles

..uffe in akte van St.-Gilles van 10 oktober 1567 (microfilm online 1567-1667 [5MI_D277], p. 5).

Kleurenfoto opgestuurd door BM Abbeville met brief van 11 februari 2015.

Op 11 februari 2015 ontving ik een mooie brief met in bijlage vier foto's in kleur en in zwart-wit met een detailvergroting. De kleurenfoto is afgebeeld op p. 216.

Mevrouw Marie-Noé Hue was niet zeker van de eerste letter. Na nazicht van andere namen en woorden beginnende met 'c' in het PR, kon ik besluiten dat het hier inderdaad een 'c' is, hoewel er drie schrijfwijzen voorkomen van de letter 'c'.

Niettegenstaande de akte praktisch onleesbaar is wegens de slechte materiële staat, kunnen we er toch veel uit opmaken:

- De juiste datum van de doop: 10 oktober 1567.
- Er wordt een meisje gedoopt met de voornaam 'Gabrielle'. De vader is 'Jeh...' (Jehannes). De achternaam ontbreekt.
- Als peter treed een 'Mons(eigneu)r' op: R... (Roussel?) zonder voornaam.
- Als meters hebben we een Dam(oysell)e Cuffe (voornaam ontbreekt) en nog een Dam(oysell)e 'Jeh(ann)e' (achternaam onleesbaar).

Hier komen bij de peter en meters predicaten voor die wijzen op personen die tot de notabelen van de stad behoren. Wie de ouders van deze Cuffe zijn weten we niet met zekerheid, maar waarschijnlijk zijn het Guillaume Cuffe (zoon van Guillaume) en Antoinette Sanson. Zij hebben kinderen (IV, 128) en deze Cuffe komt vermoedelijk voor in de onvindbare *généalogie manuscrite des Cuffé* door Charles-Claude Lefebvre opgemaakt (IV, 266).

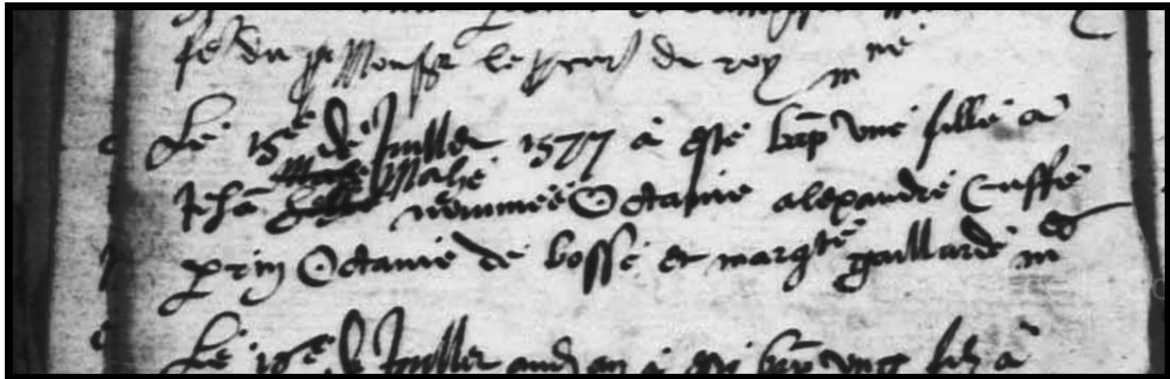
17.1.2 *Alexandre Cuffe in Abbeville in 1577 en 1585*

Bij het verder doorzoeken van ditzelfde PR St.-Gilles vind ik op p. 34 een vermelding van Alexandre Cuffe als peter op 15 juli 1577 bij de doop van Octavie Mahe (Mahé). Een kopie van de akte staat op p. 218. De moeder wordt niet vermeld. Hier is het duidelijk **Cuffe**! Een Alexandre Cuffet werd besproken in IV, 147. De heer Balandra zond mij op 25/6/98 een gedeelte van een artikel: 'La taxe des pauvres à Abbeville en 1588', door de Brandt de Galametz, in de *Mémoires de la Société d'Emulation d'Abbeville*, Abbeville, 1884, p. 218, waarin Alexandre Cuffet voorkomt als taksbetaler in 1588. Hij woonde toen op de parochie St.-Wulfran. Daar er ook een 'G**a**ffet' voorkwam was ik niet heel zeker dat het wel 'C**u**ffet' en geen 'C**a**ffet' was. Dankzij het PR weten we nu met zekerheid dat het Alexandre **Cuffe** is!

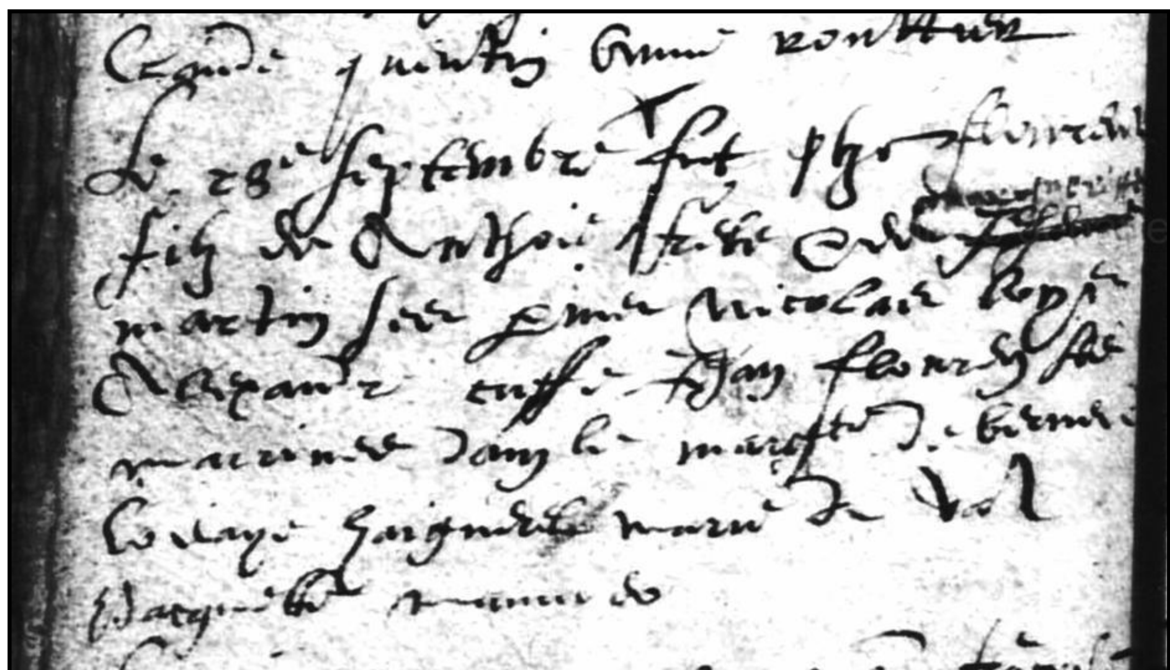
Ik doorzoek ook het PR van St.-Eloy (1546-1752 [5MI_D247]) dat echter maar begint vanaf 1553. Op p. 59 weer **Alexandre Cuffe** als peter bij de doop van Flourant Frele (?) van Anthoine en Margueritte Martin op 28 september 1585 (zie p. 218). Als meter: *dam(oysel)le* Margueritte de Berneie (Bernay?).

Alexandre Cuffe in online akten van PR Abbeville

Alexandre Cuffe in akte van St.-Gilles van 15 juli 1577 ([microfilm online 1567-1667 [5MI_D277], p. 34).

Alexandre Cuffe in akte van St.-Eloy van 28 september 1585 (1546-1752 [5MI_D247], p. 59).

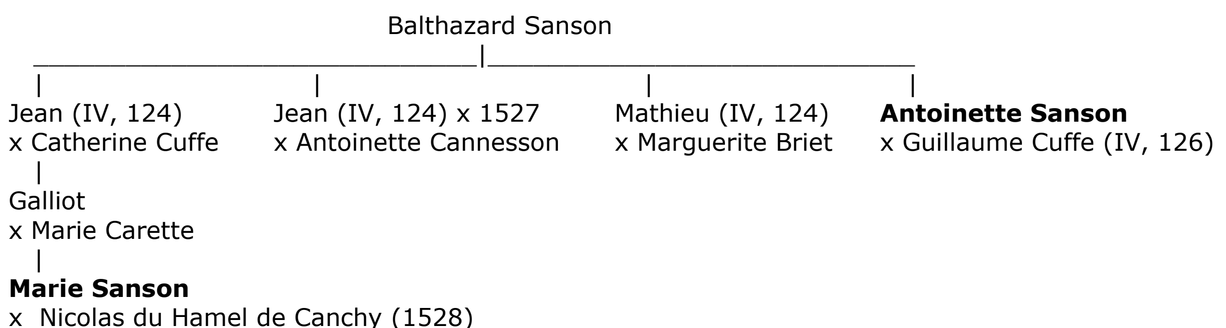
Daar deze Alexandre Cuffe zeker zal geboren zijn voor 1550 (peter in 1577) en alleen maar hij als nog mannelijke Cuffe voorkomt in de akten, mogen we besluiten dat hij, ofwel zijn vader Guillaume Cuffe (gestorven voor 1562), de controleur Cuffe is in Abbeville in 1557, zie pp. 65-69.

In het PR van St-Eloy vind ik nog enkele belangrijke namen die het vermelden waard zijn. Op p. 8 op 18/03/1556 komt Symon **Carpentin** als peter voor bij de doop van Françoise Carpentin dochter van Gallois en da(moysel)le Jehanne **Kuffier**. Op p. 30 wordt op 22/08/1568 Jehanne **Kuffier** gedoopt van Jacques en da(msel)le Marie le Clercq, peter is: Paul **Kufier** (slechts een 'f'). Voor 'Cuffier', zie IV, 51.

Nog op p. 12 vind ik op 13/01/1559 Anthoinette **Canesson** en Marguerite **Briet** (vrouw van Mathieu Sanson, IV, 124) als meters bij de doop van Vulfran Nyde (?), zoon van esq. (= jonker) Noël Nyde en Marie Heron. Vulfran Sanson is peter. Antoinette Cannesson wordt door Charles-Claude Lefebvre meerdere keren vermeld in het ms. 586 (IV, 118, 245), zie ook IVa, 42. Volgens de genealogie gekopieerd door Charles Lefebvre (ms. 649, IV, 140) zou Antoinette Cannesson, dochter van Jacques en Anne de St.-Blimond (St-Blimont), gehuwd zijn met Jean Sanson in 1527, zoon van Mathieu. Charles-Claude Lefebvre spreekt dit tegen (IV, 124) en beweert dat deze Jean een jongere broer is van Jean (x Catherine Cuffe), ook zoon van Balthazard Sanson.

Er bestaat ook nog een tweede PR met vroege akten van de parochie St.-Gilles in een meer vierkant formaat 1575-1641 (5MI_D277). Tot en met p. 75 (1583) komt 'Cuffe' niet voor.

Bij het bekijken van de eerste akten van de parochie St.-Catherine 1573-1673 (5MI_D241) is er op p. 29 op 07/11/1578 een doop van Jehannes le Roy zoon van Jacques en Anthonette Sanson, met als peters: Me Jehannes de Mauppin (Maupin) en Charles Lamire. Er worden geen meters vermeld. We hebben ons vroeger al de vraag gesteld of deze Antoinette Sanson niet deze was die gehuwd was met Guillaume Cuffe. Dit is niet zo, zie IV, 245, volgens Waignart. Ook nog de akten verder bekeken tot 1593 (p. 111 van het PR online). Hieronder een kleine samenvatting ter verduidelijking van de plaats van Antoinette Sanson en Marie Sanson (echtgenote van Nicolas du Hamel de Canchy) in de stamboom van de Sansons volgens Charles-Claude Lefebvre:

17.1.3 *Parochieregisters van Abbeville - commentaar*

In het ARA in Brussel hebben ze volgend document: *Archives Départementales de la Somme, Etat Sommaire des registres paroissiaux et d'Etat-Civil conservés aux AD de la Somme avec la liste des curés des paroissesantérieurement à 1793,* door J. Estienne, archiviste, Fontenay-le-Comte (Vendée), 1928. Voor de nageziene PR staat er:

Saint-Eloi (60 feux en 1709)
B 1546-1607, 1613-1640 (Lac. 1591-1593, 1596. Quelques M et S, *passim*)
(...)
MS 1652-1667
BMS 1668-1722 (...)

Saint-Gilles (595 feux en 1709)
B 1625-1637, 1643-1647
BMS 1647-1649, 1673-1675 (...)

Sainte-Catherine (273 feux en 1709)
B 1573-1634, 1597-1608
M 1622-1634
S 1622-1623, 1626-1634 (...)

Saint-Jacques (498 feux en 1709)
BMS 1600-1602
B 1603-1605, 1623-1641 (...)

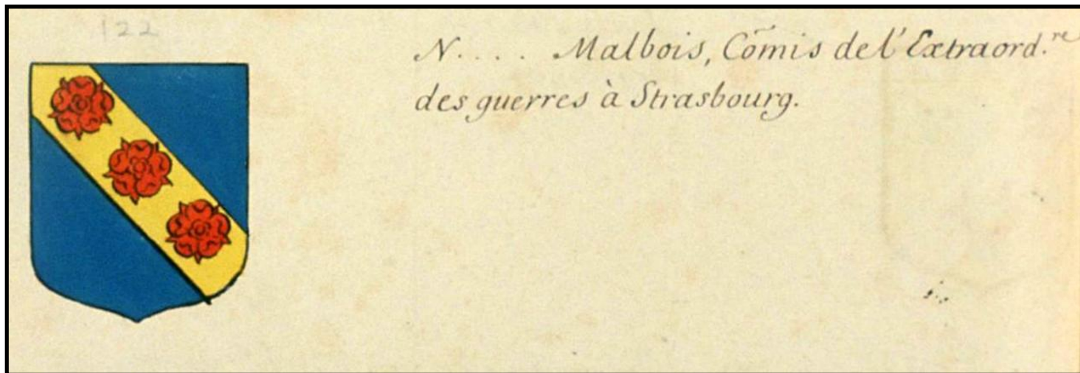
Opmerkingen:

1. De twee vroege PR van de kerk Saint-Gilles waren vóór 1928 niet vermeld door de AD van de Somme (zie 17.1.3). Het tweede parochieregister is geen kopie van het eerste, want Alexandre Cuffe komt niet voor in dezelfde periode.
2. Op de kaft van dit PR - eerste foto van de microfilm (*Abbeville (Saint-Gilles) : baptêmes, mariages, sépultures, 15 75-1641 (5MI_D277*) - staat vermeld in een recent geschrift 'Saint-Jacques'. Hoewel de laatste foto ook dateert van 1641 is het toch niet het vermelde register van hierboven (B 1603-1605, 1623-1641) want de doopakten ontbreken niet tussen 1605 en 1623 en beginnen inderdaad in 1575 in een moeilijk leesbaar schrift.

17.2 Nog zes identieke wapenschilden in *Hozier*

Daar nog identieke wapenschilden konden worden gevonden in de overige delen van de *Armorial général de France* van Charles-René d'Hozier (1640-1732), 35 delen, begonnen in 1696 op bevel van Louis XIV, werden deze ook nagezien met als resultaat: nog zes identieke wapenschilden! We hebben dus in totaal 18 identieke wapenschilden gevonden: 9 in de *Rietstap*, 3 (pp. 187-189) en 6 die nu volgen in d'Hozier.

1. Malbois in deel I, Alsace, p. 406

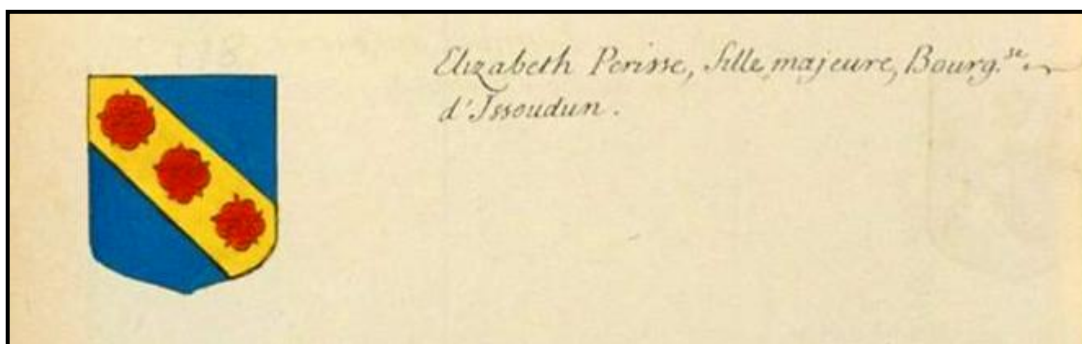
N. Malbois, com(m)is de l'Extraord(inai)re des guerres[1] à Strasbourg.

---

(1) 'l'Extraord(inai)re des guerres' was een belasting dat Strasbourg mocht voor zich houden na de verovering door Louis XIV in 1681.

Zonder voornaam was het niet mogelijk meer gegevens over die persoon te vinden. Over de familienaam *Malbois* vinden we in de periode 1891-1915 slechts 21 geboorten in Frankrijk (www.geopatronyme.com). Op *GeneaNet*: 624 stambomen (17/04/2015).

2. Perisse in deel V, Berry-Bourges, p. 254

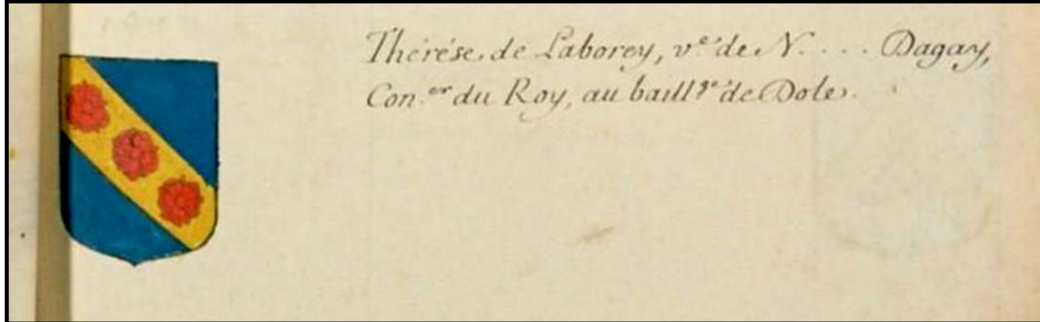
Elizabeth Perisse, fille majeure, bourg(eoi)se d'Issoudun[1].

---

(1) Issoudun is een gemeente in het Franse departement Indre (36) in de regio Centre en telt 13.685 nwoners (1999).

Over deze Perisse weten we niets meer. Voor *Perisse* waren er 321 geboorten en op *GeneaNet* 3053 stambomen (17/04/2015).

3. Laborey in deel VII, Franche-Comté, p. 13

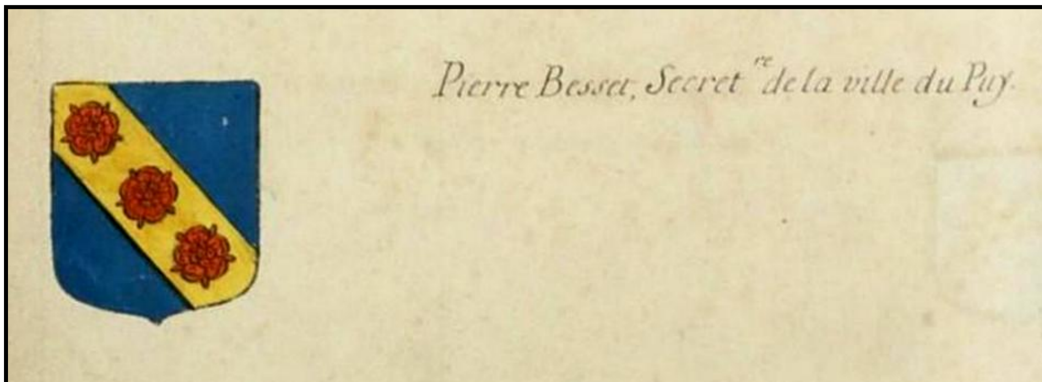
Thérèse de Laborey, v(euv)e de N. Dagay, con(seill)er du Roy au baill(a)ge de Doles[1]

[1] Dole is een plaats in Frankrijk die valt onder het departement Jura dat op zijn beurt tot het gebied van de Franche-Comté behoort. Dole ligt aan de rivier de Doubs en heeft 25.384 inwoners (telling 2008).

Op het internet vinden we in de *Généalogie René Démoli* volgende tekst aangaande Thérèse Laborey:

Philippe Louis (Laborey), seigneur de Biarne, Chevigny et Mutigney; il lève à ses frais 80 arquebusiers à cheval, conduits par lui à Dole, pour la défense de cette ville. Docteur es droits, il fut nommé, par patentes du 8 octobre 1647, lieutenant général au bailliage de Baume. Il avait épousé, par contrat du 5 avril 1630, Alix Billard, fille de Simon Billard, seigneur à Liesle et de Marguerite Garnier. Il en eut:
a) **Thérèse Louise**, alliée, le 13 juillet 1657, à Bonaventure II **Dagay**, lieutenant général à Baume, après son beau-père, puis conseiller au Parlement, par patentes du 13 septembre 1676.
(...)

4. Besset in deel XIV, Languedoc, p. 848

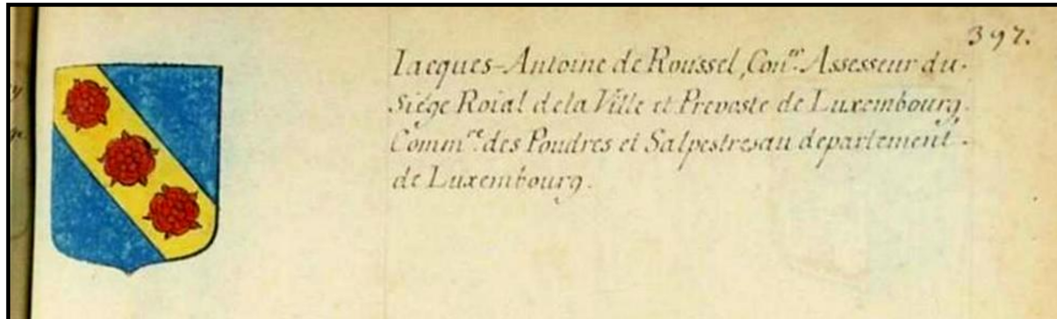

Pierre Besset, secret(ai)re de la ville de Puy[1]

[1] Le Puy-en-Velay is een gemeente in het Franse departement Haute-Loire (43) (deel van de oude Franse provincie Languedoc) in het zuiden van Frankrijk en telt 20.490 inwoners (1999).

Op *GeneaNet* komt er een Pierre Besset voor die huwt met Anne Despeyroux in Cuxac-d'Aude in 1702. Zijn ouders zouden Pons Besset en Marie Cauquil zijn. Qua periode kan dit deze Pierre zijn, hoewel de afstand tussen Cuxac-d'Aude en Le Puy-en-Velay 324 km bedraagt. Cuxac-d'Aude is een gemeente in het Franse departement Aude (11) (regio Languedoc-Roussillon) en telt 4272 inwoners (1999).

5. de Roussel in deel XVIII, p. 397

397.
Iacques-Antoine de Roussel, Con.er Assesseur du Siége Roial de la Ville et Prevoste de Luxembourg. Comm.re des Poudres et Salpestresau departement de Luxembourg.

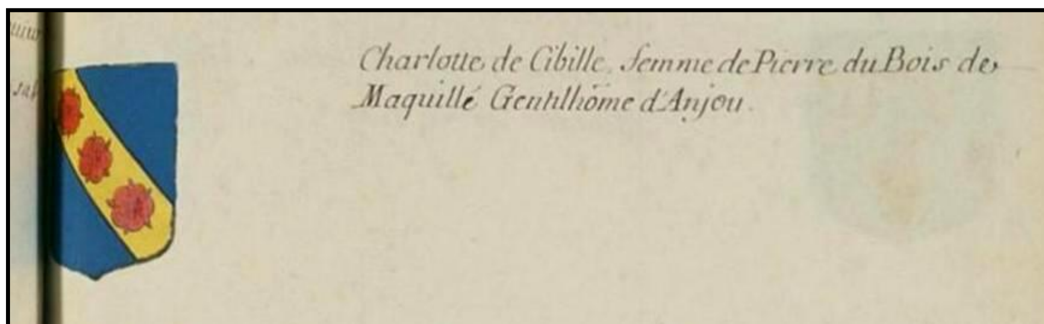
Iacques-Antoine de Roussel, Con(seill)er Assesseur du Siège Roial de la Ville et Prevoste de Luxembourg, Comm(issai)re des Poudres et Salpestresau (salpêtres) departement de Luxembourg.

Op *WikiGen FamdeRoussel* (*internet*) vinden we:

1.2.3.1.2 Charles de Roussel, avocat au Grand Conseil, sieur de La Bérardière, sieur de La Geslinière + le 22/2/1642 à St-Bômer-les-Forges marié avant 1625 à St-Bômer-les-Forges à Damoiselle Françoise Coignard + le 12/12/1665 à St-Bômer-les-Forges, (...) dont :
1.2.3.1.2.9 **Jacques de Roussel** baptisé le 22/8/1641, (...), sieur de La Bérardière, avocat, lieutenant en l'élection de Domfront époux de Jacqueline le Riboullé dont: (...)

Dit kan de Jacques-Antoine de Roussel zijn. Toch twijfelachtig: al bijna 60 jaar in 1696 en tweede deel van de voornaam (Antoine) ontbreekt.

6. Cibille in deel XXXIII, Tours, I, p. 167

Charlotte de Cibille, femme de Pierre du Bois de Maquillé Gentilhōme d'Anjou.

Charlotte de Cibille, femme de Pierre du Bois de Maquillé, Gentilhomme d'Anjou.

Over deze familienaam - eigenlijk 'Sibille' - zijn we veel te weten gekomen. Deze 'Cibille' komt voor in de *Histoire généalogique et héraldique des Pairs de France...* van de Courcelles, *11*, Paris, 1831, p. 30, betreffende 'de Rougé':

(...) Georges-Etienne de Rougé, chevalier, (...) marié, le 6 juillet 1724, avec Thérèse-Henriette du Bois de Maquillé, fille de messire Pierre du Bois, chevalier, seigneur de Maquillé, et d'autre lieux, et de dame Madeleine Sibille-de-la-Buronnière (...)

In *GeneaNet* komt in de stamboom van Frédéric Vittori de naam Sibille voor:

SIBILLE de LA BURONNIÈRE
o Robert SIBILLE de LA BURONNIÈRE & (= gehuwd met) Alix TOUTEFOIS
o Jean SIBILLE de LA BURONNIÈRE &1415 Philippe de CLEFS
o Fouquet SIBILLE de LA BURONNIÈRE & Yvonne de MONTBAULT
o 1er SIBILLE de LA BURONNIÈRE & X (= N) de GRASMENIL
o Fouquet SIBILLE de LA BURONNIÈRE & Ysabeau de BOIS
o François SIBILLE de LA BURONNIÈRE &1525 Hardouine ou Hermine de GERMAINCOURT
o Yves SIBILLE de LA BURONNIÈRE &1550 Françoise d'ANDIGNÉ
o Mathurin SIBILLE de LA BURONNIÈRE 1555-1625 &1625 Michelle de LANCRAU
o Charles SIBILLE de LA BURONNIÈRE 1584- &1627 Gabrielle de CERISAY
o Charles SIBILLE de LA BURONNIÈRE 1631-1695 &1662 Anne LE CORNU du PLESSIS de COSME
o **Marie-Charlotte SIBILLE de LA BURONNIÈRE** 1665-1744 &1684 Pierre du BOIS de MAQUILLÉ †1734

Marie-Charlotte SIBILLE de LA BURONNIÈRE
Née en 1665
Décédée le 15 janvier 1744 (mercredi) - Juvardeil, 49330, Maine-et-Loire, Pays de la Loire, FRANCE, à l'âge de 79 ans
Parents: Charles SIBILLE de LA BURONNIÈRE 1631-1695 & Anne LE CORNU du PLESSIS de COSME
Mariée le 3 mai 1684 (mercredi), Juvardeil, 49330, Maine-et-Loire, Pays de la Loire, FRANCE, avec Pierre du BOIS de MAQUILLÉ †1734 dont (...)

We vermelden in het bijzonder Mathurin Sibille, overgrootvader van Marie-Charlotte Sibille omdat hij voorkomt in een belangrijk ms., *Ban et Arrière-ban d'Anjou, Convocation de 1639*, BM d'Angers, ms.1183 (981), ff. 146-196, bewerkt en op het internet geplaatst door Odile Halbert. Daar komen twee Sibilles in voor namelijk Mathurin (° 1580) en Charles (° 1584) een jongere broer van Mathurin. De stamboom van Vittori is er een in rechte lijn en geeft geen andere kinderen op. Wat ons echter vooral interesseert, is een opgave van het wapenschild van de Sibilles in voetnoot 119:

Sibille de la Coquemillière, - de la Buronnière, - de la Moisandrière, *D'azur à la bande d'or, bordèe de sable, chargée de trois roses en quintefeuille de gueules*, (...) Armorial ms. de Dumesnil, p. 18, ne donne pas la bordure de sable pour la bande (J. Denais, *Armorial d'Anjou*).

Deze *Armorial d'Anjou*, deel 14, 1883, komt voor als e-boek op het internet (*Gallica*) en daarin staat het wapen als volgt vermeld:

Sébille de la Buronnière[1]

D'azur à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules

Roger, ms. 995, p. 7

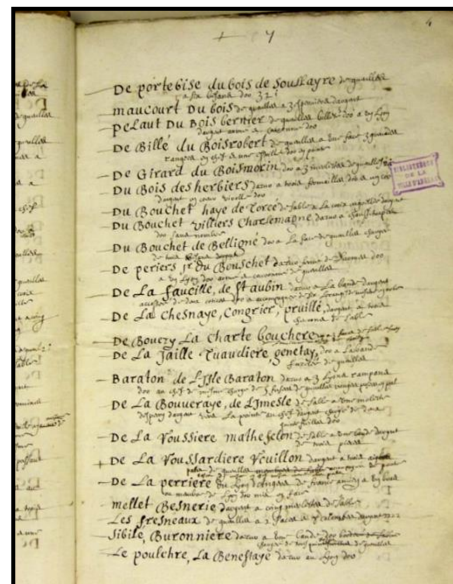

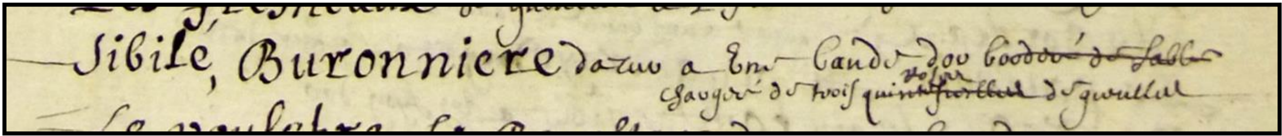
[1] Buronnière (La): Château, ancien fief et seigneurie relevant de Juvardeil (49330); il appartenait à Jean Sibille en 1482 (...) (*Dictionnaire de Maine-et-Loire* van Célestin Port).

Achteraan in de *Armorial d'Anjou* staat er voor 'Roger': *Rôle des Nobles*, écrit par B. Roger au XVIIe siècle, ms. 995 de la Bibliothèque d'Angers. Wie was deze B. Roger? Een afbeelding(tekening) van het wapen zou hier nuttig zijn. Na aanvraag van een foto van de desbetreffende pagina van het ms. en een uitleg over 'B. Roger, kreeg ik met een email (14/04/15) de foto van de pagina en met een link naar de *Dictionnaire de Maine-et-Loire* van Célestin Port die online is op het internet (zie http://www.archives49.fr/acces-directs/archives-en-ligne/dictionnaire-historique-de-maine-et-loire/). Barthélemy Roger komt voor in de herziene editie van 1965 tot 1996:

Dictionnaire de Maine-et-Loire *van Célestin Port (herziene editie van 1965 tot 1996, pp. 489-90 ged.) - ms. 1198 (oud nummer 995), p. 7*:

Roger (Barthélemy), petit-fils de Toussaint R., qui se signala en 1562 parmi les catholiques à la reprise de la cité d'Angers sur les huguenots, entra dans l'abbaye bénédictine de St-Nicolas d'Angers vers le temps où Guill. Ayrault, v. *ce nom*, y établissait la réforme ; mais il en sortit lors de l'introduction dans le monastère de la nouvelle observance de Saint-Maur et se retira, sans pourtant changer d'ordre, dans l'abbaye de chanoines réguliers de St-Georges-sur-Loire. Il fut pourvu en 1660 du prieuré-cure des Essarts, qu'il occupait encore en 1672. Vers cette époque et déjà vieux, il vivait à Angers près l'Esvière, avec une pension de 500 l., tout occupé de la rédaction d'une histoire d'Anjou, à laquelle il travaillait depuis 40 ans. Il dit lui-même (pp. 187 et 244) y avoir travaillé du temps qu'il était religieux dans le prieuré St-Pierre de Montreuil-Bellay, c'est-à-dire sans doute à ses débuts monastiques. Il se proposait de partir pour Paris où il la devait faire imprimer, quand il mourut, à l'Esvière le 9 novembre 1694. Il ne laissait que des dettes et son manuscrit, in-f° de 520 p., d'une écriture menue et pénible, dut rester aux mains de ses héritiers, puis fut retrouvé par Artaud, frère de l'archidiacre, et successivement possédé par Pétrineau, Pocquet de Livonnière, l'archiprêtre Rangeard, Toussaint Grille et enfin la B.M. d'Angers. La *Revue d'Anjou* a inauguré sa publication en donnant toute entière cette œuvre d'un style lourd et diffus, mais remarquable par une science sérieuse, une véritable curiosité archéologique, une critique sincère, une abondance de renseignements qui supplée aux documents perdus. Elle forme un volume de 531 pages, accompagné du *Discours sur les historiens d'Anjou* de P. Rangeard, d'une *Notice* et d'une *Table*, par Lemarchand. Mais ce n'était à vrai dire que le premier livre d'un grand ouvrage dont le projet en comprenait trois ; le second consacré à l'histoire particulière des villes et des seigneuries ; le troisième à l'histoire généalogique des maisons illustres d'Anjou. Roger renvoie par deux fois à cette dernière, aux pp. 27 et 295 de son travail imprimé. Le reste paraît perdu, sauf un fragment du deuxième livre sur les villes de Montreuil-Bellay, Doué, Vihiers, Thouarcé, Vezins dans la Topog. Grille, un *Armorial* très sommaire (Mss. 1198) des copies de chartes ou des extraits (Mss. 881, 919) et des listes généalogiques (Mss. 1189 et 1207-1212).

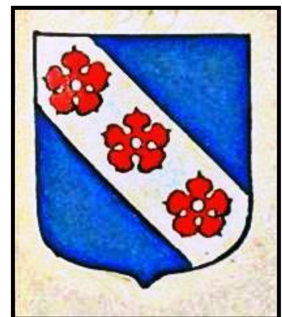

***Sibilé, Buronniere**, d(')azur a une bande d(')or ~~bordeé de sable~~ chargeé de trois*
roses
~~quintefeuilles~~ de gueulles

De voornaam ontbreekt, maar het is duidelijk het wapen van de familie Sibille de la Buronnière. Roger overlijdt in 1694. Volgens de notitie hierboven werkte hij meer dan 40 jaar aan dit document. Wanneer hij het vijfblad door de roos vervangt weten we niet, maar voor hem is het *hetzelfde* wapen.

Dit vijfblad (quintefeuille) kan hij hebben gevonden bij **Michel Sibille de la Buronnière** die dit wapen voert in 1608, zoals het voorkomt in René Aubert de Vertot ('abbé Vertot') in zijn *Histoire de l'ordre de Malte*, 1724, p. 336 (Google e-boek):

Prieuré de l'Aquitaine (hoofdplaats: Poitiers)
(...)
Michel Sybille de la Buronnière, le 11oct. 1608
D'azur à la bande d'or chargée de 3 quintefeuilles de gueules. Diocèse d'Angers

Hier hebben we een bevestiging van de bewering dat het vijfblad, een oud meubel, met als betekenis een heraldische bloem, ook werd voorgesteld als een 'roos', waar we het ook al hebben over gehad bij de beschrijving van de wapens van de families Couvee en Couvey, waar vijfbladen in voorkomen (I, 130-131). Hiernaast een afbeelding van het 'vijfblad' in nagenoeg hetzelfde wapen als dit van Cuffe(z), zoals dat enkele keren voorkomt in *Hozier* (de band is hier van zilver in plaats van goud).

Michel Sibille de la Buronnière komt nog voor op het internet in andere e-boeken, zoals van Gilles Ménage, *Vita Petri Aerodii, Quaestoris Regii Andegavensis, & Guillelmi Menagii, Advocati Regis Andegavensis*, Paris. 1675. in-4°. p. 106, ged.,(Biografie van zijn voorvader Pierre Ayrault, 'Lieutenant Criminel' van Angers):

(...) Ego Johannes Lupi, in Legibus Licentiatus, Constitutus Procurator, & Procuratorio nomine ejusdem Serenissìmi Domini Regis Renati, Sicilia Regis: lequel Jan le Loup pourroit bien estre aussi ce Jan le Loup, Conseiller au Parlement de Paris, qui fut Echevin d'Angers, dans le tans (= temps) de la création de la Mairie d'Angers. Guillaume le Loup & Marie Guibert urent de leur mariage Renée le Loup, qui fut femme de **Pierre Sebille**, autrement **Sibille**, Sr de la Coquemillére & de la Moisandiére. **Michel Sibille de la Buronniére**, Commandeur de Blizon[1], est venu par réprésentation de degrez[2] de ce Pierre Sibille. La Croix du Maine dans sa Bibliothéque[3], parlant de **Julienne Sibille**, femme de Pascal Robin, Escuier, Sr du Faux, dit qu'elle estoit issue de la noble Maison de la Buronniere, prês Chasteauneuf en Anjou. La

Seigneurie de la Moisandiére; qui est en la Paroisse de Juvardé, dans le voisinage de Chasteauneuf; est encore aujourdhuy dans la famille des Ayraults; dans laquelle elle est entrée par le retrait lignager qu'en fit nostre Pierre Ayrault. (...)

---

(1) Le Blizon:vroeger was Le Blizon een commanderij van de Tempel, die, na de ontbinding van de orde in de XIVe eeuw aan de ridders van St.-Jean-de-Jérusalem was toegewezen. Hun grondgebied nam geleidelijk toe in de XVIIe eeuw. Door de Staat verkocht in 1793. In 1815 behoorde Le Blizon toe aan Antoine Delacoux de Marivaux.
(2) réprésentation de degrez (degré): bloedverwantschap
(3) Bibliothèque du sieur de La Croix du Maine (= François Grudé), qui est un Catalogue général de toutes sortes d'auteurs qui ont escrit en français depuis cinq cents ans et plus jusqu'à ce jourd'hui avec un Discours des Vies des plus illustres entre les trois mille qui sont compris en cet Œuvre; ensemble d'un récit de leurs compositions tant imprimées qu'autrement, dédié au roi, Paris, 1584, in-fol.

Over Julienne Sibille vinden we nog meer in *Le Grand dictionnaire historique ou le Mélange curieux de l'histoire sacrée et profane ...,* door Mre Louis Moreri, Goujet, *6,* 1759, p. 357 (Google e-boek):

(...)
TRONCHAY (George du) fils aîné du précédent, sieur de Baladé, gentilhomme Angevin, né à Moranne à huit lieues d'Angers, en 1540. C'étoit un homme très-versé dans la connoissance des médailles, tant grecques que romaines, dont il avoit formé une suite aussi nombreuse que curieuse. II possédoit aussi le dessin en perfection. Il a écrit plusieurs poemes françois & d'autres ouvrages en prose: mais ces écrits n'ont point été imprimés.

L'abbé Ménage (Gilles Ménage, °Angers 1613, +Parijs 1692) dit que l'on faisoit une estime singulière de sa *Remontrance des plaintes du tiers-état du pays & comté du Maine,* de sa *Grammaire françoise, de son livre des étymologies, de celui des Proverbes, & de plusieurs autres*, que George du Tronchay avoir composés. II ajoute qu'il avoit de lui une lettre en vers, écrite à Pascal Robin du Faux, sur la mort de **Julienne Sibylle** de la Buronniere, femme dudit Robin, qui mourut à Paris en 1578, le 3 de janvier, & qui est enterrée dans l'église des grands Augustins de Paris. Par cette lettre on voit que George du Tronchay avoit entrepris plusieurs ouvrages qu'il n'a point achevés; car voici comment il s'exprime:

Comme une pucelle,
Qui de cent belles fleurs veut choisir la plus belle,
Jette l'œil incertain; ores sur cette-cy,
Ores sur cette-là, puis sur cette autre icy,
Et de chacune à part les beautés elle admire:
Toutes brillant d'éclat, ne sçait laquelle élire.
Cette-cy lui plaît mieux pour sa divine odeur,
L'autre pour sa vertu, l'autre pour sa couleur;
Et sur le choix douteux de cette différence
Enfin demeure pauvre en si grande abondance.
Je sais tout le semblable, ayant entre les mains
L'argument projetté de plusieurs beaux desseins.
Si j'en veux prendre l'un, un autre s'y oppose;
L'un me plaît pour un point, l'autre pour autre chose:
Je reste cependant incertain en mon choix;
Tantôt je veux ourdir un Clothaire François,
Tantôt je veux chanter les beautés de Clymene,
Tantôt de vers plaintifs faire gémir la scène,
Tantôt des dieux payens représenter je veux
Les temples, les autels, leurs prêtres & leurs vœux,
Leurs offrandes, leurs noms, & leurs fêtes publiques,
Et tantôt les portraits des médailles antiques.

George du Tronchay mourut au Mans le 22 d'Août 1581. (...)

Belangrijk in de bovenstaande aangehaalde tekst is dat we een *datum* hebben van haar overlijden. Haar echtgenoot, Pascal Robin du Fauz (1538-1593) was een Angevijnse edelman en een befaamd historicus. We hebben veel aandacht besteed aan deze familienaam omdat het hier gaat over waarschijnlijk een middeleeuws wapen - het 'vijfblad' kwam veel voor in de Middeleeuwen - want het bestond waarschijnlijk al in 1482, toen Jean Sibille leenheer was van een leen afhangende van Juvardeil. Het wapen van de Cuffes kunnen we ook beschouwen als een middeleeuws wapen omdat het ook van vóór 1492 dateert.

Om te eindigen met deze studie over hoeveel keren dit familiewapen van de Cuffes nog voorkomt, mogen we eigenlijk blij zijn dat het *dit* wapen is, volgens de regels van de heraldiek opgemaakt (kleur op metaal en metaal op kleur), met drie rode rozen. Het had ook een ander wapen kunnen zijn zoals de piratenvlag (doodshoofd boven twee gekruiste beenderen van zilver op een veld van sabel) zoals er minstens een van voorkomt in *Hozier*. Dit wapen was dan wel nuttig in de steekspelen om de tegenstrever angst in te boezemen!

Sibille in de **Grand Armorial de France** ***van de Morenas***

Sibille komt ook voor in de *Grand Armorial de France* van de Morenas, *VI,* 1969 p. 220:

> 31875 (Anjou) - *D'azur à la bande d'or bordée de sable, acc. (accompagnée) de 3 roses d'arg. [alias ch. (chargée) de 3 quintefeuilles de gue.)]*

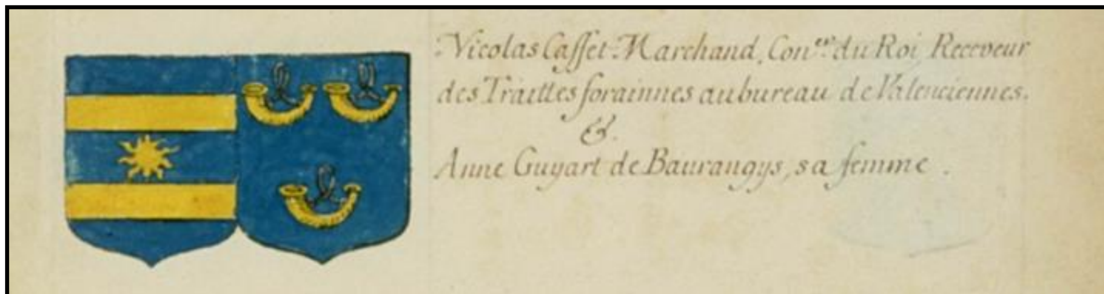
De bronnen worden hier nog vermeld: P.O. (*Pièces Originales*) 2702 - D.B. (*Dossiers Bleus*) 615, voor wie er nog meer wil over weten.

17.3 Een Caffet-wapen in *Hozier*

In het doorzoeken van *Flandres, XII*, van de *Armorial général de France* van Charles-René d’Hozier vond ik de wapens van het echtpaar Nicolas Caffet - Anne Guyart de Baurangys.

Daar 'Caffet' slechts op een foneem (kleinste betekenisonderscheidende eenheid in de taal) na verschilt van 'Gaffet' - besproken in IV, 287-319 - mag deze vondst hier niet ontbreken.

Caffet in deel XII, Flandres, p. 219

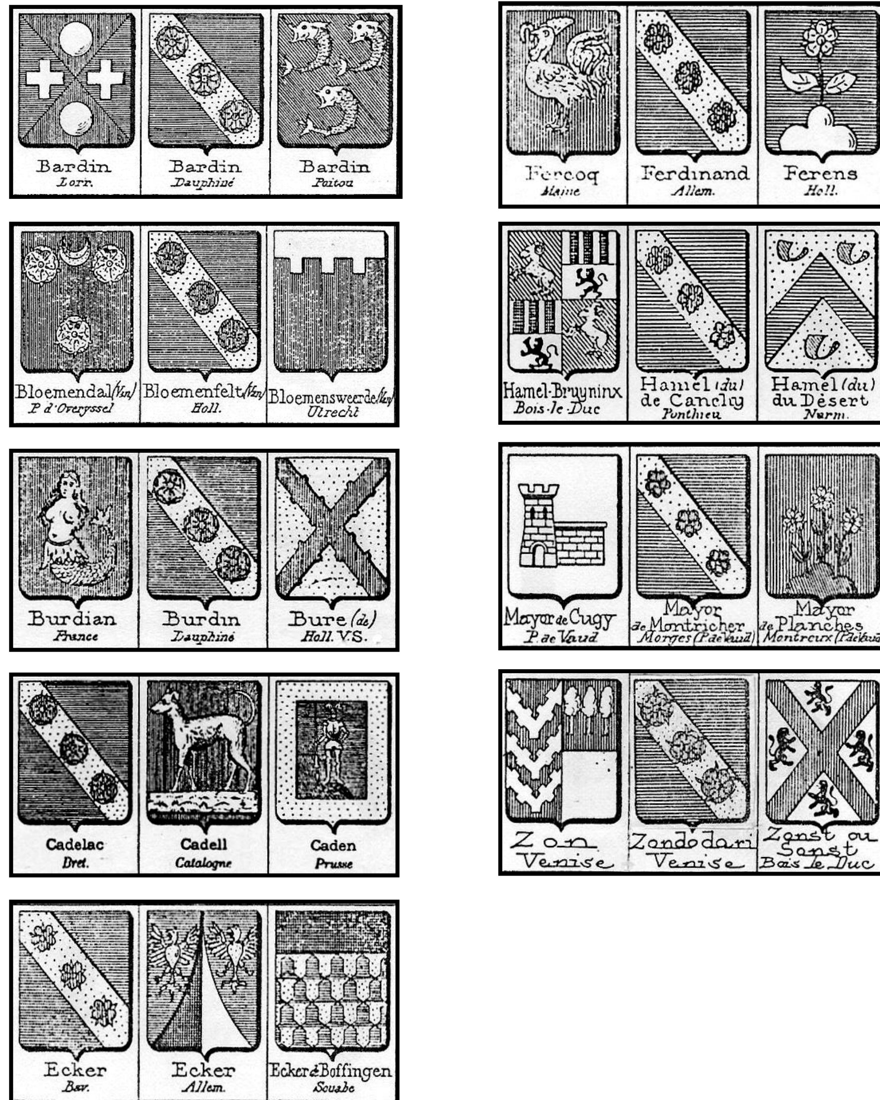
Nicolas Caffet, marchand, conseiller du roy, receveur des traites foraines au bureau de Valenciennes, et Anne Guyart de Baurangys, sa femme.

De *Armorial général de France* (ed. by A.F.J. Borel d'Hauterive), 1856 (op www.archive.org), geeft de volgende beschrijving:

D'azur, à deux faces d'or, accompagnées en cœur d'un ombre de soleil de mesme;
accolé: d'azur, à trois cors d'or, liés de sable.

17.4 De negen zelfde wapens in Rietstap - bespreking

Om dit hoofdstuk over *hetzelfde Cuffe-wapen door andere families gebruikt*, af te ronden, volgt nu een beschrijving van de negen wapens die voorkomen in Rietstap, aangehaald in III, p. 118, hier opnieuw afgebeeld:

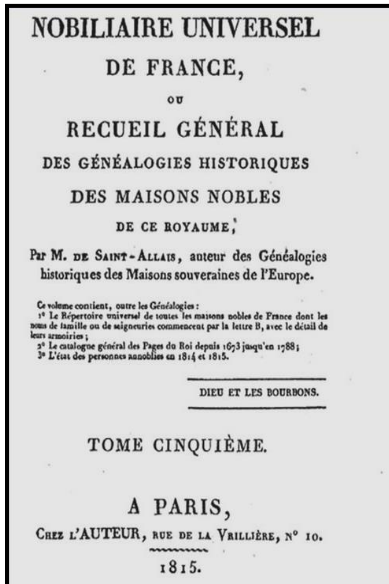

Bij de *Armorial général illustré*, 6 delen, met de getekende wapenschilden van J.B. Rietstap, behoort ook nog de *Armorial général*, 4 delen in de heruitgave van 1950, met de volledige beschrijving van het wapen. Wanneer er meer dan de beschrijving van het wapen alleen voorkomt, wordt dit in de bespreking hieronder vermeld.

1. Bardin

Geen verdere gegevens in de beschrijving van dit wapen.

De bron van Rietstap voor dit wapen en ook voor dit van 'Burdin' (zie verder onder nr 3), is vermoedelijk de volgende tekst uit een beschrijvend wapenboek (zie hieronder links titelblad), pp. 150, 446, gevonden in de ebooks van Google op 1/05/5015:

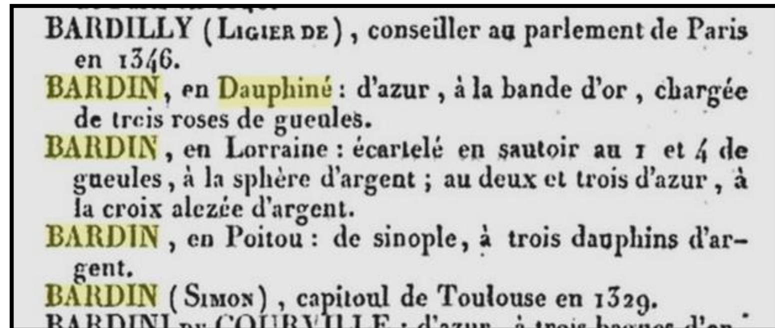

NOBILIAIRE UNIVERSEL
DE FRANCE,
OU
RECUEIL GÉNÉRAL
DES GÉNÉALOGIES HISTORIQUES
DES MAISONS NOBLES
DE CE ROYAUME;
Par M. DE SAINT-ALLAIS, auteur des Généalogies historiques des Maisons souveraines de l'Europe.

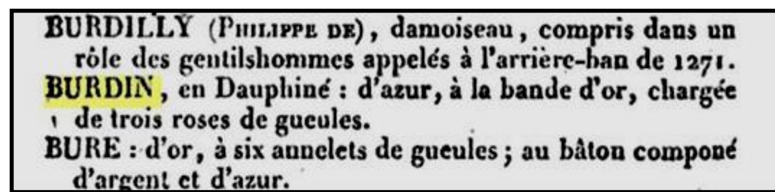
Ce volume contient, outre les Généalogies:
1° Le Répertoire universel de toutes les maisons nobles de France dont les noms de famille ou de seigneuries commencent par la lettre B, avec le détail de leurs armoiries;
2° Le catalogue général des Pages du Roi depuis 1673 jusqu'en 1788;
3° L'état des personnes annoblies en 1814 et 1815.

DIEU ET LES BOURBONS.

TOME CINQUIÈME.

A PARIS,
CHEZ L'AUTEUR, RUE DE LA VRILLIÈRE, N° 10.
1815.

BARDILLY (LIGIER DE), conseiller au parlement de Paris en 1346.
BARDIN, en Dauphiné : d'azur, à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules.
BARDIN, en Lorraine : écartelé en sautoir au 1 et 4 de gueules, à la sphère d'argent ; au deux et trois d'azur, à la croix alezée d'argent.
BARDIN, en Poitou : de sinople, à trois dauphins d'argent.
BARDIN (SIMON), capitoul de Toulouse en 1329.

BURDILLY (PHILIPPE DE), damoiseau, compris dans un rôle des gentilshommes appelés à l'arrière-ban de 1271.
BURDIN, en Dauphiné : d'azur, à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules.
BURE : d'or, à six annelets de gueules ; au bâton componé d'argent et d'azur.

Volgens Marie-Thérèse Morlet in haar *Dictionnaire étymologique des noms de famille*, 1997, 1028 pp., zouden de familienamen *Bardin* en *Burdin* een verschillende oorsprong hebben, hoewel volgens *Rietstap* beide hetzelfde wapen dragen...

2. Bloemenfelt (van)

De *Armorial général* geeft in zijn beschrijving meer dan alleen maar het wapen. Voor C. (*cimier* = helmteken): een schild met de wapens (Cuffe-wapen) tussen twee *proboscides* (olifantstrompen) van zilver en azuur (blauw).

Hieronder links de beschrijving en rechts een voorbeeld van trompen in het helmteken van de Poolse Sion-familie.

Bloemenfelt (van) — *Holl.* D'azur à la bande d'or, ch. de trois roses de gu. **C.:** un écusson aux armes de l'écu, entre deux prob., d'arg. et d'azur (*Arm. v. G.*)

De verklaring van de laatste afkorting in de beschrijving (*Arm. v. G.*) was moeilijk te vinden. In de *Table des abbréviations* vanaf deel 2 in de *Armorial général* komt die afkorting niet voor, maar wel in de *Préface* van deel I van *Hozier* (2de editie, 1884):

> S'il était impossible d'énumérer dans la première édition les sources innombrables où nous avions puisé nos données, à plus forte raison nous nous en croyons dispensé maintenant que cette deuxième édition a pris des proportions si colossales. Il est cependant une exception; M. J.-G. de Groot Jamin Jr., à Amsterdam, qui a eu la bonté de nous prêter un armorial précieux composé par MM. van Gendt père et fils, y a mis la condition que nous indiquerions cette source à côté des armoiries que nous décririons d'après ces dessins. Nous nous sommes conformé à ce vœu en faisant suivre ces articles par les mots Arm. v. G. (Armorial van Gendt) entre crochets.

In het *Nieuw Nederlandsch biografisch woordenboek*, deel 6, Leiden, 1924, komt volgende tekst voor (gedeeltelijk):

> GENDT (Gerlach van), geb. te Nijmegen in 1640, overl. aldaar 5 Juni 1735, oud 95 jaar en 6 dagen; zoon van Johan (3) (kol. 564) en van Helena Roukens. Hij was in 1686 gemeensman te Nijmegen, ook rekenmeester, kerkmeester en burgerhopman aldaar. Van hem en zijn vader Johan bestaat een handschrift: *Wapenboek, ten deele vergadert door J. v. G. en nu verder volmaakt door sijn soon G. v. G.* (1630-1730), waarin 3280 wapens voorkomen en dat door den eigenaar J. G. de Groot Jamin in 1880 op de Herald. Tentoonst. te 's Gravenhage was ingezonden. (...)
> Zie: *Geneal. Herald. Bladen* VII, 95; *Navorscher*, XXXI, 472, 473; *Catal. Heraut. Tentoonst.* no. 3225; v. Doorninck, *Gesl. Aant.* 722; *Herald. Bibl.* (1879) 36, (1880-81) 330.

Hoewel we nu de bron van Rietstap kennen, zouden we toch graag een afbeelding of de beschrijving ervan zien. Waar bevindt zich dit *Armorial van Gendt*? Het archief van De Groot (1523 - 1912) werd door zijn oudste kleinzoon, M. J.-G. de Groot Jamin Jr., overgemaakt aan de stad Nijmegen en bevindt zich nu in het RAN (Regionaal Archief van Nijmegen): zie hieronder:

> Het archief/de collectie van deze familie is in beheer bij het Regionaal Archief Nijmegen. De toegang met de beschrijving van de stukken is bereikbaar via deze link: http://studiezaal.nijmegen.nl/ran/_intro.aspx#2126489478
>
> Het *Armorial van Gendt* komt er niet in voor. Hierna nog een gedeelte van de tekst betreffende de familie Jamin De Groot in *Huis van de Nijmeegse Geschiedenis* (http://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Families_Jamin,_De_Groot_-_Jamin,_De_Groot):
>
> Zoals uit de inventaris blijkt, bestaat een groot deel van de stukken uit afschriften, al dan niet gewaarmerkt, die door de verzamelaar verkregen of opgevraagd zijn. Blijkens zijn correspondentie heeft hij over de reconstruering van de genealogie vele jaren gedaan, maar is de ijver, mogelijk om gezondheidsredenen, na 1880 aanmerkelijk verflauwd. Na zijn dood kreeg de gemeente Nijmegen de gehele verzameling ten geschenke, vermoedelijk niet alleen vanwege het feit, dat de familie Jamin hier sinds het begin van de 18e eeuw ruim honderd jaar gevestigd was, maar ook vanwege een grote collectie boeken in de nalatenschap, die op Nijmegen betrekking had. De toenmalige archivaris-bibliothecaris M. Daniëls vermeldt deze schenking uitvoerig in zijn "Verslag over het archief en de bibliotheek der gemeente Nijmegen in het jaar 1921" (...)

Na het intikken van *Bloemenfelt* ik het zoekveld van het 'Centraal Bureau voor Genealogie (CGB)' in Den Haag (www.cgb.nl), onderdeel: *Heraldische DataBank* (HDB) kwam er:

Bloemenfelt wapen
http://www.heraldischedatabank.nl/databank/indeling/detail?q_searchfield=bloemenfelt
bron: http://www.heraldischedatabank.nl/

Heraldische beschrijving:
Plaats: -
Wapenvoerder: -
Naam: Bloemenfelt, van
Opmerking: -
Bestandsnaam: 1801
Nummer: HMUSNL004308
Bron of boek: -
Type: Muschart afbeeldingen categorieën
Wapenomschrijving:
32O Schuinbalk beladen, bloemen, bladeren, knollen, enz.

De 'Muschartsteekkaarten' bevatten alleen maar een beschrijving van het wapen, geen afbeelding. Dit kan een variante zijn van het wapen van *Rietstap.* Geen kleurbeschrijving, maar toch de schuinbalk die hier beladen is met veel meer dan de drie rozen (= 'bloemen'). De Muschartsteekkaarten kunnen worden besteld. Op mijn vraag aan het CGB in verband met het *Armorial van Gendt* kreeg ik op 1 juli 2015 volgend belangrijk antwoord:

Is het niet het manuscript dat zich bij het Rijksmuseum (Amsterdam, mijn toevoeging) bevindt? Ik vermoed van wel...
https://www.rijksmuseum.nl/en/collection/BI-1921-387
Met vriendelijke groet,
Guus van Breugel
CBG Heraldiek

Nieuwsgierig naar het resultaat vond ik:

Identificatie
Titel(s): *Schetsboek van 368 bladzijden met wapens van de familie Van Gendt*
Objecttype: schetsboek tekening aquarel
Objectnummer: BI-1921-387
Vervaardiging (vervaardiger)
Tekenaars: Johan van Gendt; Gerlach van Gendt
Plaats vervaardiging: Nijmegen
Datering: 1625 - 1675
Omschrijving: Schetsboek bestaande uit 368 bladzijden met familiewapens van de familie Van Gendt en andere families. Op elke blz. zijn vijf familiewapens afgebeeld. Leren boekband in bruin, schutblad van paars gemarmerd papier.
Fysieke kenmerken: potlood, pen in zwart, penseel in zwart en kleuren
Materiaal: papier
Techniek: potlood / pen / penseel
Afmetingen: opengeslagen schetsboek: h 324 mm × b 485 mm
Onderwerp (wat): armorial bearing, heraldry (VAN GENDT) - coat of arms
Verwerving en rechten (credit line): Schenking van de heer J.G. de Groot Jamin, Amsterdam
Verwerving: 1921
Copyright: Publiek domein
Duurzaam webadres: Als u naar dit object wilt verwijzen gebruik dan de duurzame URL:
http://hdl.handle.net/10934/RM0001.COLLECT.311954

Na bestelling van het Bloemenfelt-wapen aan het Rijksmuseum, kreeg ik op 07/08/2015 de foto toegestuurd in zeer goede kwaliteit (115 MB, tif-bestand), zie hierboven (detail).
Het *Schetsboek van 368 bladzijden met wapens van de familie Van Gendt,* Johan van Gendt, Gerlach van Gendt, 1625 - 1675, is dus het *Armorial van Gendt*, de bron van J.B. Rietstap.

3. Burdin

Zie *1. Bardin*

4. Cadelac

Naast de naam *Cadelac* (Bretagne) komt de afkorting *M. ét.* (= maison éteinte) voor, er zijn geen afstammelingen meer. *Cadelec* daarentegen komt beperkt (22 geboorten tussen 1891 en 1990) voor in Frankrijk, eveneens in Bretagne.

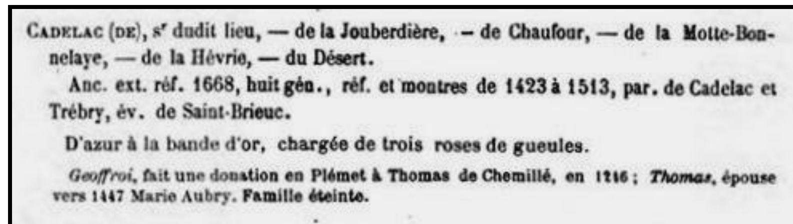
Toch vinden we over *Cadelac* in wetenschappelijke werken nog gegevens, zoals in *Inventaire sommaire des Archives départementales antérieures à 1790. Morbihan. Archives civiles. Série E, supplement*. Rosenzweig (Volume 04), Vannes, 1881:

> p. 103 - (commune d'Augan) - 11 novembre 1727. Mariage entre René-Gilles-Joseph de Cadelac, écuyer, sieur du Goudray, de la paroisse de Plélan-le-Grand (Ille-et-Vilaine), et demoiselle Anne-Jeanne Le Douarain, dame de la Ville-Rouaud.
> p. 119 - (commune de Guer) - 2 avril 1731. Baptême de Thomas-Charles de Cadelac, fils d'écuyer Gilles-Joseph de Cadelac et de dame Jeanne Le Douarain, sieur et dame de Cadelac ; parrain messire Thomas-François Le Douarain, écuyer, seigneur de Lémo ; marraine dame Suzanne-Charlotte Le Douarain.
> id. - 27 juillet 1733. Baptême de Jacques-Anne-Hilarion de Cadelac, fils d'écuyer René-Gilles-Joseph de Cadelac et de dame Anne-Jeanne Le Douarain, sieur et dame du Coudray; parrain honorable garçon Jacques-Jean Cauret; marraine demoiselle Anne-Marie de Servaude, dame de Cahélot.
> p. 295 - (commune de Guéhenno) - 4 janvier 1718. Baptême de Jean-Baptiste Le Lymonnier, né en 1717, fils de François-Gilles Le Lymonnier, écuyer, seigneur de la Marche, du Collédo, etc., et de dame Marie de Cadelac; parrain haut et puissant seigneur messire Jean-Baptiste de Rohan, chevalier, comte du Pouldu; marraine demoiselle Jeanne - Marquise de Cadelac.

Een andere vermelding in *Histoire généalogique de la maison de L'Esperonnière, de ses alliances et des seigneuries qu'elle a possédées : Anjou, Poitou, Bretagne et Maine, 1156-1889, d'après les archives inédites du château de La Saulaye (Maine-et-Loire) et les documents conservés dans les dépôts publics, accompagné de 2 tables...* van Théodore Courtaux, Cabinet de l'historiographe (Paris), 1889, pp. 103-04:

> A cette famille appartenait également Arthur de l'Epronnière, sr dudit lieu, qui résidait à Rennes au commencement du XVIIe siècle; il épousa dlle Marie de Mesgaudais; ils ne vivaient plus lors du mariage de leur fille Claude, qui, par articles sous seing privé faits à Rennes le 2 mai 1611, épousa Georges de Cadelac 1, écuyer, sr de la Motte, résidant en sa maison noble de Bonnelaye, paroisse de Saint-Aubain-des-Landes (Ille-en-Vilaine).
>
> ---
>
> Cadelac (De), famille d'ancienne extraction nobiliaire. ARMES : D'azur, à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules. (Voir le *Nobiliaire de Bretagne* de Potier de Courcy.)

Deze *Nobiliaire de Bretagne*, eigenlijk *Nobiliaire et armorial de Bretagne*, *I*, Rennes, 1890 (ook op www.archive.org) bevat op p. 190 belangrijke informatie:

CADELAC (DE), sr dudit lieu, — de la Jouberdière, — de Chaufour, — de la Motte-Bonnelaye, — de la Hévrie, — du Désert.

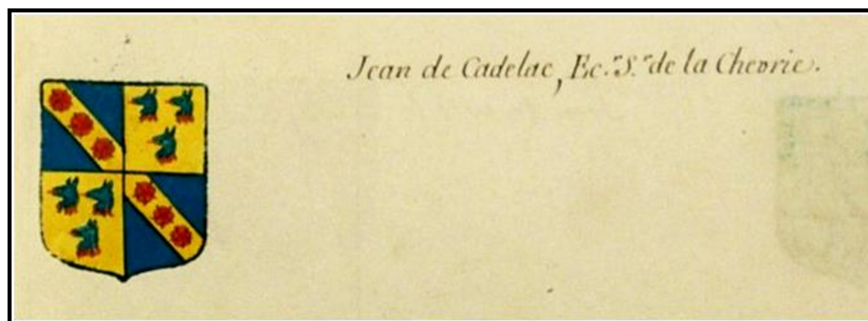
Anc. ext. réf. 1668, huit gén., réf. et montres de 1423 à 1513, par. de Cadelac et Trébry, év. de Saint-Brieuc.

D'azur à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules.

Geoffroi, fait une donation en Plémet à Thomas de Chemillé, en 1216; *Thomas*, épouse vers 1447 Marie Aubry. Famille éteinte.

Dit zal de bron zijn van J.B. Rietstap.

Tijdens het zoeken naar informatie over *Cadelac*, vind ik bij *Hozier* op het internet (www.heraldique-blasons-armoiries.com/armoriaux/hozier/blasons_CAA_CAI.html), in volgend boekdeel: *Armorial général de France, dressé, en vertu de l'édit de 1696*, van Charles d'Hozier (1697-1709). *IX, Bretagne, II* (op het net geplaatst door *Gallica*) met hieronder een deelfoto van p. 993:

Deze Jean de Cadelac komt voor in *Inventaire-sommaire des Archives départementales antérieures à 1790: Mayenne, serie B, II*, 1904 (op het internet door www.archive.org):

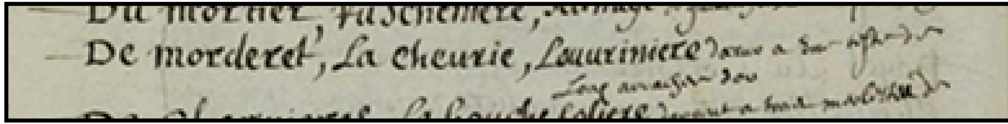
> P. 166 - (...) - de Charles de Cadelac à rendre compte à Jean de Cadelac, écuyer, sieur de la Chevrie, son fils aîné, de la gestion des biens provenant de la succession de damoiselle Marguerite de Morderet, mère dudit Charles de Cadelac, morte le 6 mai i660, et de Guy de Morderet, aïeul du demandeur (...)
> p. 170 - (...) - de Jean de Cadelac, écuyer, sieur de la Chevrie, fils et héritier en partie de feu Charles de Cadelac, écuyer, sieur de la "Bouvelaye", et de Marguerite de Mordret, (...)

Op het internet vinden we nog de naam van de echtgenote van deze Jean:

> (...) Marie-Julienne de CADELAC °11.7.1686 Rennes, St Aubin +16.6.1747 Rennes, Saint-Etienne fille de Jean de CADELAC sr d'Ifer (Acigné) ancien procureur au présidial de Rennes et Anne JAMOYS / JAMOAYS dame de la Courouze (...)
> (http://www.lemarois.com/jlm/data/a16lelimonier.html)

Dit mooie wapen in d'Hozier van Jean de Cadelac is gevierendeeld en bevat in de kwartieren 1 en 4 het Cuffe-wapen. In de kwartieren 2 en 3 komen drie uitgerukte wolvenkoppen voor (geplaatst 2, 1). Bij verder onderzoek naar dit wapen vinden we in J. Denais, *Armorial d'Anjou*,

ms. 1198 (oud nummer: 995), 17de-18de eeuw, fo 14, in de BM van Angers (ook vermeld op pp. 230-31):

De morderet, La cheurie, Louurinière

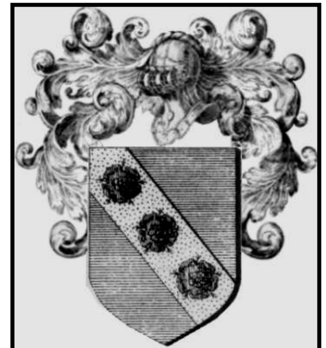
De Morderet, La Chevrie, Louvrinière d'azur à une teste (tête) de loup arrachée d'or

Daar het wapen van Morderet (Mordret) ook een uitgerukte wolvenkop is, zal het wapen in het 2de en 3de kwartier van Jean de Cadelac een variante zijn van het wapen van zijn grootmoeder Mordret. Hij heeft het aangepast. Drie wolvenkoppen, er zijn ook *drie* rozen; de achtergrond is hier goud, zoals ook de achtergrond van de rozen in het Cuffe-wapen.

Dat er nog geïnteresseerd zijn in deze uitgestorven familietak bewijst volgend bericht op het web (29/07/2015):

> 2 févr. 2007 (...)
> Je travaille actuellement sur les De Cadélac, possesseur du manoir noble de La Villéo en Cadélac au XVIème siècle. Touts renseignements issus d'archives sur cette famille, à cette époque et surtout avant, m'intéresse. C'est une famille éteinte et donc difficile à faire revivre... Je connais déjà les montres et réformations et je précise que la branche présentée à la réformation de 1668 n'est pas la même.
> (...) Richard Le Métayer.

Om deze beschrijving te beëindigen komt hier nog een voorstelling van het wapen van de familie 'de Cadélac' zoals die voorkomt op de website van het *Heraldrys institute of Rome* (http://www.heraldrysinstitute.com). Voor de familie 'Cadel' komt identiek dezelfde beschrijving en wapen voor. Dit is dan een geassumeerd (aangenomen) wapen. Hun bron voor de naam 'Cadelac' zal de *Rietstap* zijn.

5. Ecker

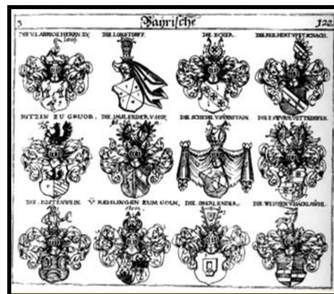
De beschrijving van het wapen van *Ecker* die ons interesseert is deze met het Cuffe-wapen. De familie die dit wapen draagt is uitgestorven (*maison éteinte*). De naam zelf bestaat nu nog: er komen nog tien andere beschrijvingen voor in de *Rietstap.*

Bijkomende informatie: *Cq. cour.* (*casque couronné*). Voor de C. (*cimier*) (=helmteken) staat er: *une rose de gu(eules); entre deux prob(oscides) coupées alt(ernativement) d'or et d'azur.* Die 'proboscides' of trompen, zijn we al tegengekomen hierboven in het wapen van *Bloemenfelt*.

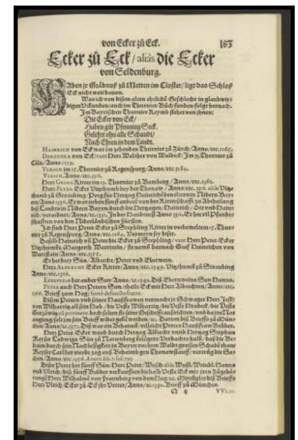
Ecker — *Bav.* (M. ét.) D'azur à la bande d'or, ch. de trois roses de gu. Cq. cour. **C.**: une rose de gu.; entre deux prob., coupées alt. d'or et d'azur.

Een afbeelding van dit Ecker-wapen in een Duits wapenboek van Johann Ambrosius Siebmacher vanaf 1605, waarvan vele herdrukken bestaan, is te vinden op het net.

Erneuert- und Vermehrtes
Wappen-Buch/
In welchem
Aller hoher Potentaten/ der Römischen Kaysere/ Könige/ des Heil. Römischen Reichs Chur-Fürsten/ Fürsten/ Gefürsteten Grafen/ Grafen und Herren/ Baronen/ Rittern/ samt anderer Stände/ Republiquen und Städte/ Adelicher und Unadelicher Geschlechtere/ &c.
Wappen/ Schilde/ Helmen/ Kleinodien/
Nebenst Dero
Nahmen und Herrschafften/
in schönen Kupffern vorgebildet/
Und vormalens in
Fünff/
Anjetzund aber/ zu dessen sonderbarer Verbesserung/
In
Sechs Theilen/
Benebenst einem
Anhang/
Darinnen auch der heut zu Tag florirenden Ausländischen Königreiche und Souverainen
Wappen und Kleinodien
enthalten;
Allen Curiösen Liebhabern der Edlen Wappen-Kunst zum Besten/ auf das Neue verfertiget/ und zum Druck befördert
Von
Rudolph Johann Helmers/ Buchhändlern.
Nürnberg/ Anno 1701.

von Ecker zu Eck. 183
Ecker zu Eck / aliàs die Ecker von Seldenburg.
Haben jr Gräbnuß zu Metten im Closter/ ligt das Schloß Eck nicht weit davon.
Die Ecker von Eck/
Haben gut Pfenning Seck.
Geschicht ehn alle Schandt/
Nach Ehren in dem Landt.

Bovenstaande foto's komen uit de facsimile-editie van 1975, van de 1701-uitgave http://www.wappenbuch.com/ (18/07/2015). De kleuren zijn aangeduid met letters: 'b' blauw; 'g' gold en 'r' rot. De helm heeft het vizier open: dus van adel. Dit wapen komt ook voor in de originele 1695-editie op het net gebracht door *Das Münchener Digitalisierungszentrum (MDZ)* met als (zelfde) titel:

> *Aller hohen Potentaten, der Römischen Kaysern, Könige, des heil. Römischen Reichs Chur-Fürsten, Fürsten, Gefürsteten Grafen, Grafen und Herren, Baronen, Rittern, sampt anderer Stände, Republiquen und Städte, Adelichen und Undadelicher Geschlechtern ... Wappen, Schilde, Helmen, Kleinodien, Nebenst dero Nahmen und Herrschafften in schönen Kupffern vorgebildet, Und vormahlens in 5 (.) Anjeztund (= ajezto?, thans, nu) aber zu dessen sonderbarer Verbesserung, In 6 Theilen enthalten ...; 3.* (1695). - 101 p.: 200 ill.

In de 1605- en de 1666-editie is dit Ecker-wapen niet voorhanden in de gedigitaliseerde versies. De titel van deze pagina van het wapenboek is: *Bayrische (Ritterstands).* Deze *Ecker* was een ridder en mocht dus een kroon op zijn heraldische helm dragen. De hoofding van het schild zelf is: *Die. Ecker*.

Het woordje *Die.* verwijst vermoedelijk naar alle Eckers en is *Die.* bijgevolg het lidwoord 'de'. In volgend gedigitaliseerd werk van W. Hund, *Bayrisch Stammen-Buch*, *1*, 1598, pp. 375, begint op p. 183 (zie foto rechts hierboven) (*Zentralbibliothek Zürich,* www.e-rara.ch/zuz/content/pageview/8143049 [18/07/2015]) de tekst als volgt:

Von Ecker zu Eck / alias die Ecker
von Seldenburg

Haben jr (ihr) Grabnuss (Grab?) zu Metten in Closter / ligt das Schloss Eck nicht weit davon (...) Hainrich von Eck war im zehenden Thurnier zu Zürch / Anno / etc. 1165 (...)

Heinrich von Eck was tegenwoordig in het tiende tornooi te Zürich in het jaar 1165.

Het slot Eck (nu 'Egg') wordt voor de eerste maal vermeld in 1103 als verblijfplaats voor Thiemo Ekke (bron: *Wikipedia).* Dit kasteel staat in Beieren in de gemeente Bernried, juist NO van Metten.

Het kasteel Seldenburg (nu 'Saldenburg') werd aangekocht door Ulrich Ecker, zoon van Peter, in 1389, volgens H. Hiedl, *Historie der drie Waldschlösser - Englburg, Fürstenstein, Saldenburg,* 1884, p. 60, http://www.staatliche-bibliothek-passau.de/multiflip/sach/059.pdf (18/07/2015). Deze Ulrich Ecker wordt ook vermeld door W. Hund in 1390 (p. 183), als hij de helft van het kasteel Eck verkoopt.

Het kasteel Saldenburg ligt op 40 km ZO van Metten tussen Grafenau en Vilshofen-an-der-Donau.

Zijn het deze Eckers de Beierse Eckers die uitgestorven zijn en het Cuffe-wapen droegen? 'Ecker de Seldenburg' komt in het wapenboek van Rietstap niet voor. We kennen nu wel de bron van J.B. Rietstap: een wapenboek van Siebmacher, wat eigenlijk voor ons voldoende is.

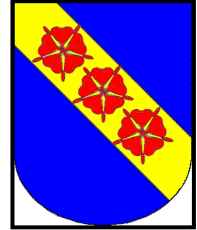
Varianten van **Ecker** ***nemen Cuffe-wapen over***

Tijdens het zoeken naar afbeeldingen van het Ecker-wapen in de 'afbeeldingen' van het internet vind ik meerdere varianten van de naam *Ecker* die hetzelfde wapenschild voeren, althans volgens de commerciële heraldische sites op het internet. Op de site www.4crests.com staat het wapen van *Ecker,* origineel (?) getekend en zes varianten van de naam *Ecker*: *Ecke - Eckenrode - Eckes - Eckler - Eckman* en *Eckmann*. Hiernaast een tekening van het Ecker-wapen (Rietstap) en als voorbeeld die van *Eckenrode* die zoals ook de andere varianten wat anders is getekend (de foto's zijn slechts thumbnails en kunnen wegens de kwaliteit niet groter worden afgebeeld).

Deze site geeft ook meer uitleg over het wapen. Voor *Ecker* wordt het:

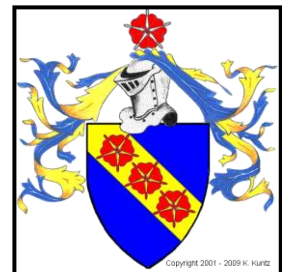
> This surname ECKER was a locational name 'the dweller at the acre, or the plot of arable land'. The name was derived from the Old English word AECER, and there is a place West Acre in County Norfolk, from whence the name may also have arisen. Local names usually denoted where a man held his land, and denoted where he actually lived. Early records of the name mention William de Acr, 1224, County Sussex, and Adam de Acres appears in London in 1246. Bartholomew de Acre, bailiff of Norwich in 1282. Johannes Acrys of the County of Norwich, ibid. Walter de Acre of County Essex, was documented during the reign of Henry III (1216-1272). William de Acre of Yorkshire, was listed in the Yorkshire Poll Tax of 1379. John Richard Acres was baptised at St. James's, Clerkenwell, London in 1691. The name was taken early to Scotland, and Neuynus de Ackers, a native of Moray, appears to be the first of the name on record in the year 1364. The associated arms are recorded in Sir Bernard Burkes General Armory. Ulster King of Arms in 1884. The arms were registered in County Lancashire. (...)

Daar ik verwonderd was dat dit wapen in Engeland voorkwam, wegens mijn vroeger onderzoek naar het Cuffe-wapenschild (III, p. 137), heb ik *Burkes General Armory*, 1887 nagezien (gedigitaliseerd door www.archive.org). Alleen *Ackers* komt er 4 keer in voor - inderdaad in Lancashire - maar met andere wapens. Het wapen zelf, staat er niet in.

In de uitleg over het wapen *Eckenrode* vond ik een mooie etymologische beschrijving van 'heraldry' en 'blazon', dat misschien wel hier op zijn plaats is:

> The word Heraldry is derived from the German HEER, (a host, an army) and HELD, (champion): the term BLASON, by which the science is denoted in French, English, Italian and German, has most probably its origin in the German word 'BLAZEN' (to blow the horn). Whenever a new knight appeared at a Tournament, the herald sounded the trumpet, and as competitors attended with closed vizors, it was his duty to explain the bearing of the shield or coat-armour belonging to each. Thus, the knowledge of the various devices and symbols was called 'Heraldry'. The Germans transmitted the word to the French, and it reached England after the Norman Conquest of 1066.

Op een andere website van de families Kuntz en Kern's (http://freepages.genealogy.rootsweb.ancestry.com/~kuntz/eckert.html) is er nog een afbeelding van een *Ecker*-variant: Eckert. Alleen het schild zelf is gekopieerd. Dit is dan een achtste variant en er zijn er waarschijnlijk nog.

Op het net vinden we nog volgende tekst ('Wapen, heraldiek' *Wikipedia*):

> (...) Het gebeurt wel dat een familie een wapen voert dat afkomstig is van een andere familie met (bijna) dezelfde naam. Men spreekt dan van een *geassumeerd* wapen. Dit wordt door heraldici niet gewaardeerd, maar het is niet verboden.

We bespreken deze geassumeerde wapens niet. De bedoeling van dit hoofdstuk is dezelfde afbeelding van dit wapen in oude wapenboeken terug te vinden en te weten te komen tot welke familie het behoort (behoorde).

6. Ferdinand

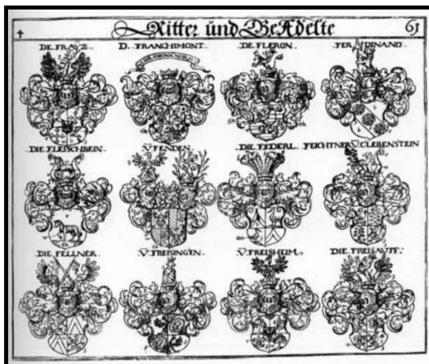
Bijkomende beschrijving: *Cq. cour.*: gekroonde helm; *C.: un léopard naturel issant, tenant une hallebarde d'arg.*: helmteken: een vooruitkomende luipaard, een zilveren hellebaard vasthoudende; *L(ambrequins). d'or et d'azur*: (helm)dekkleden van goud en zilver.

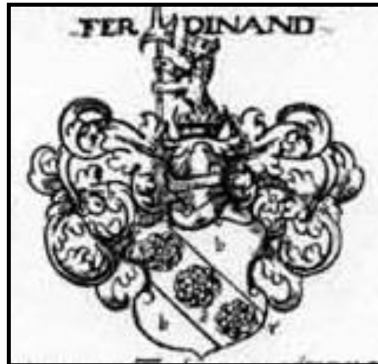
Ferdinand — *Allem.* D'azur à la bande d'or, ch. de trois roses de gu. Cq. cour. **C.**: un léopard naturel iss., tenant une hallebarde d'arg. **L.** d'or et d'azur.

Dit wapen komt ook voor in het Duitse wapenboek van Siebmacher (zie hierboven bij *4. Ecker*). De afbeelding is gekopieerd van de 1701-editie en draagt als titel: *Ridders en geadelde (personen).*

Op de genealogische website www.ferdinandus.com (21/07/2015) vond ik een mooie afbeelding van het Ferdinand-wapen zoals het beschreven werd door Rietstap. Het is gebaseerd op de tekening van Siebmacher: de helm is hier getekend met een gesloten vizier wat uitzonderlijk is, omdat adellijke personen bijna altijd worden voorgesteld met een open vizier, zoals trouwens ook te zien is bij Siebmacher op de foto hieronder links. Alleen *Ferdinand* heeft een gesloten vizier. In de Fernandus-genealogie komt die Duitse familienaam *Ferdinand* niet voor. Ik vond die ook niet op het internet.

Dit Ferdinandus-wapen is dus een geassumeerd familiewapen, zie ook hiervoor in de beschrijving van het Ecker-wapen.

7. Hamel de Canchy (du)

Dit wapen in *Rietstap* is uitvoerig besproken in *Genealogie van Cuffez ...,* dln. III; IV; IVa en huidig deel V.

In de beschrijving voegt Rietstap nog het helmteken: een vooruitkomende griffioen en als schildhouders: twee griffioenen, toe, met als verblijfplaats: Ponthieu.

> **Hamel (du) de Canchy** — *Ponthieu.* D'azur à la bande d'or, ch. de trois roses de gu. **C.:** un griffon iss. **S.:** deux griffons.

Hieronder een uitleg over de griffioen (*Wikipedia*):

> Een griffioen, ook grijpvogel of Vogel Grijp genoemd, is een hybridisch fabeldier dat de heerschappij over twee rijken symboliseert: over de aarde (zijn leeuwenlichaam) en over de lucht (de kop en de vleugels van een adelaar). Het is een hybride schepsel zoals ook de centaur, de draak en de hippogrief. Behalve de genoemde kenmerken heeft hij ook de oren van een paard en een hanenkam die lijkt gemaakt te zijn van vissenschubben.

We vinden nagenoeg diezelfde beschrijving terug bij René de Belleval, *Nobiliaire de Ponthieu et de Vimeu*, *I,* 1861, p. 155, met ook in deel 2 (1864), plaat 14, het wapen (alleen het blazoen, zonder de griffioenen):

> Cette famille s'éteignit au siècle dernier. (...) portaient pour armes*: d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules*. Supports et cimier, *3 griffons*. (...)

De familie leeft alleszins nog voort, zeker onder de naam Duhamel, zie pp. 135-38.

In de documenten die de heer Eric Duhamel mij heeft overgemaakt, komt dit wapen met de drie griffioenen voor, zie pp. 159-60, met hiernaast nogmaals het wapen afgebeeld (detail). Het document dateert van 1706, opgemaakt door Bignon.

Bij Rousseville (Nicolas de Villers, seigneur de), *Nobiliaire de Picardie ...,* staat onderaan de beschrijving van du Hamel de Canchy, volledig afgedrukt in IV, 112:

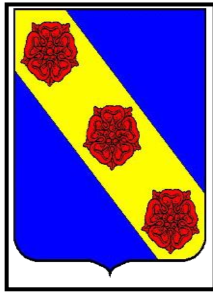
> Hamel porte d'azur, à la bande d'or, chargée de trois roses de gueules. Supports: deux Griffons. Cimier: un Griffon naissant (IV, 113)

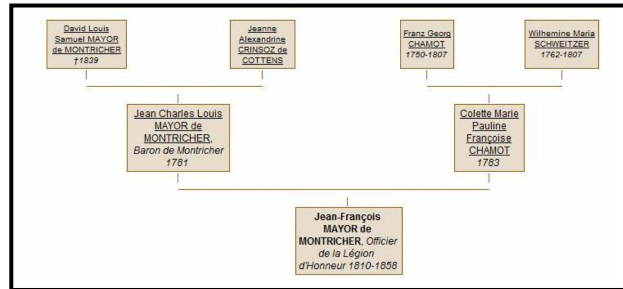
Dit zal de bron zijn van J.B. Rietstap en ook van Belleval (hierboven). Het enige verschil is dat Rietstap de term *issant* ('uitkomend' vooral bij een helm, *Pama*) gebruikt, in plaats van *naissant* ('half', bovenhelft van een dier, *Pama*), beschreven door Bignon, wat hier weinig verschil uitmaakt.

8. Mayor de Montricher

Volgens Rietstap is dit het wapen van een familie van Morges, een Zwitserse stad in het kanton van Vaud, gelegen aan het meer van Léman. 'Montricher' is een kleine gemeente in het district van Morges.

Op het internet vinden we Franz Mayor de Montricher met zijn blazoen en vier kwartieren genealogie (http://lecanaldemarseille.fr/j/historique/le-projet?showall=&start=1).

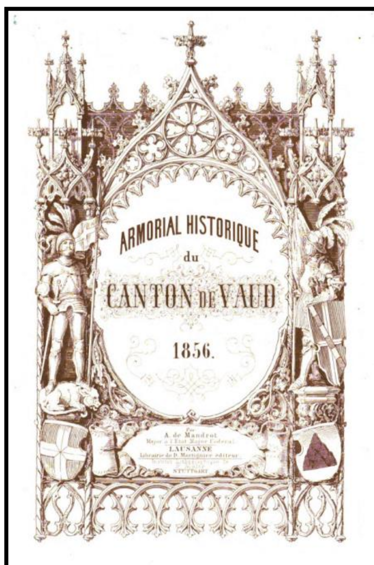

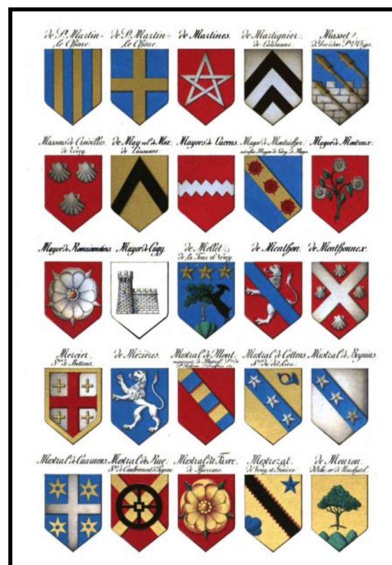

We vinden het wapen ook nog terug in volgend werk: Mandrot, A. de, *Armorial historique du Canton de Vaud (23 planches)*, Lausanne, 1856, op het net gezet door de Bayerische Staatsbibliothek, Ludwigstraße 16, 80539 München: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10362201_00019.html (10/03/2018). Hieronder het titelblad; de pagina 15 en een detailfoto van het wapen met de volgende tekst: *Mayor de Montricher, autrefois Mayor de Lutri de Morges.* Lutri is ook een gemeente aan het meer van Leman met ca. 10.000 inwoners. Een uitgewerkte stamboom van die Mayors gaat terug tot 1366 (ook op het internet).

Het is duidelijk dat dit werk van 1856 de bron was voor Rietstap. Zijn *Armorial Général* (6 delen) is gepubliceerd vanaf 1884.

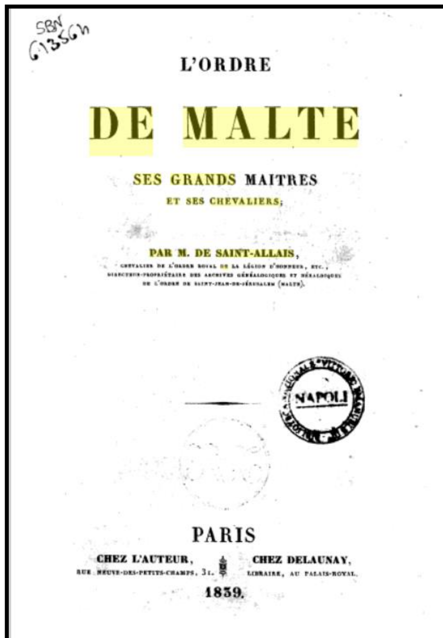

9. Zondodari (Zondadari)

De Italiaanse naam *Zondodari* komt voor in Nicolas Viton de Saint-Allais, *L'Ordre de Malte, ses grands maîtres et ses chevaliers*, 1839, p. 88, hieronder gedeeltelijk afgedrukt alsook het titelblad:

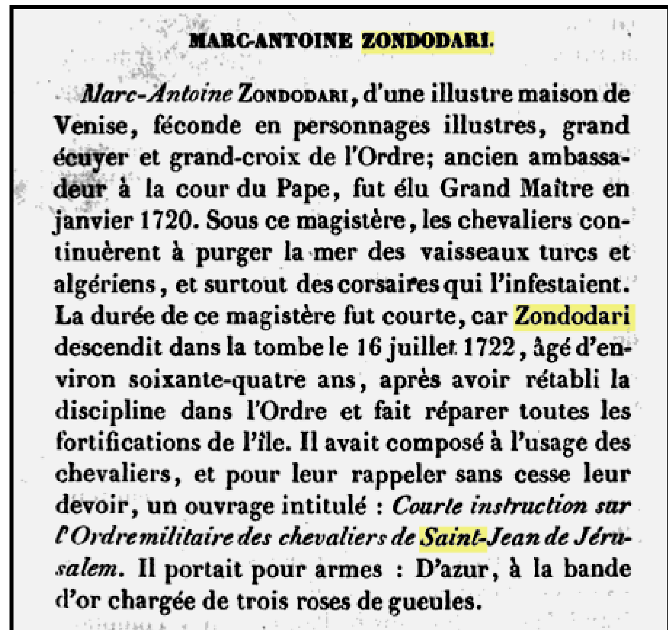

SBN G1356h

L'ORDRE
DE MALTE
SES GRANDS MAITRES
ET SES CHEVALIERS;

PAR M. DE SAINT-ALLAIS,
CHEVALIER DE L'ORDRE ROYAL DE LA LÉGION D'HONNEUR, ETC.,
DIRECTEUR-PROPRIÉTAIRE DES ARCHIVES GÉNÉALOGIQUES ET HÉRALDIQUES
DE L'ORDRE DE SAINT-JEAN-DE-JÉRUSALEM (MALTE).

NAPOLI

PARIS
CHEZ L'AUTEUR, RUE NEUVE-DES-PETITS-CHAMPS, 31.
CHEZ DELAUNAY, LIBRAIRE, AU PALAIS-ROYAL.
1839.

MARC-ANTOINE ZONDODARI.

Marc-Antoine Zondodari, d'une illustre maison de Venise, féconde en personnages illustres, grand écuyer et grand-croix de l'Ordre; ancien ambassadeur à la cour du Pape, fut élu Grand Maître en janvier 1720. Sous ce magistère, les chevaliers continuèrent à purger la mer des vaisseaux turcs et algériens, et surtout des corsaires qui l'infestaient. La durée de ce magistère fut courte, car Zondodari descendit dans la tombe le 16 juillet 1722, âgé d'environ soixante-quatre ans, après avoir rétabli la discipline dans l'Ordre et fait réparer toutes les fortifications de l'île. Il avait composé à l'usage des chevaliers, et pour leur rappeler sans cesse leur devoir, un ouvrage intitulé : *Courte instruction sur l'Ordre militaire des chevaliers de Saint-Jean de Jérusalem.* Il portait pour armes : D'azur, à la bande d'or chargée de trois roses de gueules.

Saint-Allais verwijst hier naar Marc-Antoine Zondodari, een bekende grootmeester van de Hospitaalridders. Over deze Zondodari, vermoedelijk Zondadari, is er veel te vinden op het internet, zie verder. Belangrijk voor ons is dat dit werk van 1839 heel waarschijnlijk de bron was van J.B. Rietstap die ook Venetië vermeldt ('d'une illustre maison de Venise', Saint-Allais) voor deze familie.

Ik vind nog het Cuffe-wapen terug in het wapen van een vrouw op een schilderij van 1617! Dit schilderij werd met dit van haar man verkocht door Sotheby's: Old Master & British Paintings Day Sale in Londen, op 05/07/2012 voor 27.500 GBP:

North Italian School, 1617. Portrait of his wife, probably a member of the Zondodari family, three quarter length, wearing a black dress and a ruff. Photo Sotheby's.(...) the latter with the Asinari coat-of-arms impaling those of the Zondodari of Venice upper left, dated upper right: 1617. Both oil on canvas; each: 110 by 75 cm.; 43 1/4 by 29 1/2 inch. Estimation 12,000-18,000 GBP.

We zien duidelijk dat de rechterhelft van haar wapen het Cuffe-wapen is. Haar man was vermoedelijk een lid van de Asinari di Monbercello familie, althans volgens zijn wapen. Van de vier Asinari wapens in de *Rietstap* is dit het wapen dat er het meest op lijkt.

In de *Dizionario storico-blasonico delle famiglie nobili e notabili italiane, estinte e fiorenti* (1965) vinden we op p. 125 het volgende:

ZONDADARl di Siena. — Antica e nobile famiglia senese, à dato alla chiesa due illustri car dinali, Anton-Felice creato da Clemente XI il 18 Mag. 1712, ed un altro dello stesso nome enipote del precedente che fu creato dal pontefice Pio VII il 23 Feb. 1801. Quest'ultimo era arcivescovo di Siena come lo era stato il proprio zio, monsiguor Alessandro. — Marco-Antonio Zondadari, fratello del cardinal Anton-Felice seniore, fu gran maestro del sovrano militare ordine di Malta dal 1720 al 1722. — Arma?
ZONDODARI di Venezia. — Arma: D'azzurro, alla banda d'oro, caricata di tre rose di rosso.

Hier dus voor *Zondodari* weer het Cuffe-wapen. Er wordt geen wapen opgegeven voor Marco-Antonio Zondadari van Siena.

We vinden toch een interessante wapenbeschrijving met ook een afbeelding (helaas van slechte kwaliteit!) van de grootmeester Marco-Antonio Zondodari in volgend werk van Eugène Harot, *Essai d'armorial des Grands-Maîtres de l'Ordre de Saint Jean de Jérusalem*, 1911 (bron: *Wikisource, la bibliothèque libre,* 25/07/2015):

64[1]. Marc-Antoine Zondodari. — *Ecartelé, aux 1 et 4 de la Religion; aux 2 et 3, d'azur à trois roses d'or posées en bande entre deux cotices* (smalle schuinbalk) *du même.*
Né à Sienne, il fut Grand-Ecuyer, Grand-Croix et Ambassadeur de l'Ordre auprès du Pape Clément XI; élu Grand-Maître en janvier 1720 il mourut le 16 juin 1722. Le blason ci-dessus est donné par Vertot, Villeneuve-Bargemont et Dubuisson; mais *St Allais blasonne : d'azur à une bande d'or chargée de trois roses de gueules* (mijn cursivering).

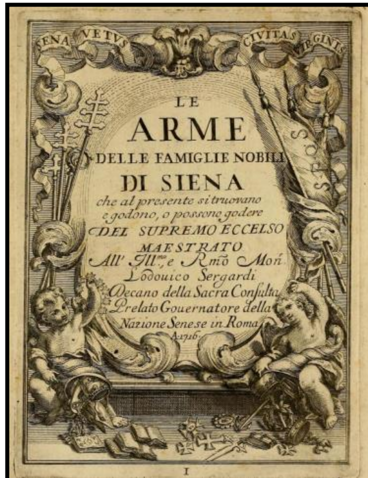
(1) Volgens een grootmeesterslijst in *Wikipedia* zou hij de 65ste grootmeester zijn. Op de foto van de ets in de Engelse *Wikipedia* (zie p. 251) staat hij vermeld als 64ste grootmeester.

De volgende tekst uit dit boek is ook belangrijk:

Les armes des Grands-Maîtres de l'Ordre de Saint Jean de Jérusalem ont été déjà réunies en recueil par quelques auteurs : mais ces documents éparts dans différentes bibliothèques sont non seulement difficiles à se procurer et à consulter, mais présentent encore entre eux de très grandes divergences qui rendent assez embarrassantes les recherches que l'on peut avoir à y faire.
Aussi avons-nous pensé qu'il pourrait être intéressant de grouper les études de ces différents documents dans un travail auquel nous donnons le nom d'Essai d'Armorial, à cause de certaines questions, présentées différemment dans les ouvrages mentionné, pour lesquelles nous n'avons pu adopter de solution qui paraisse irréfutable.
Dans certains recueils, bon nombre de Grands-Maîtres ont reçu des armoiries qu'ils n'ont certainement jamais portées et dues simplement à l'imagination des héraldistes, ennuyés de voir des places vides dans leur collection. Sans vouloir avancer que ces héraldistes des XVIIe et XVIIIe siècles n'étaient pas consciencieux, nous estimons qu'ils n'étaient pas très regardants.
Leur première faute fut d'écarteler les armes de tous les premiers Maîtres de l'Ordre avec celles

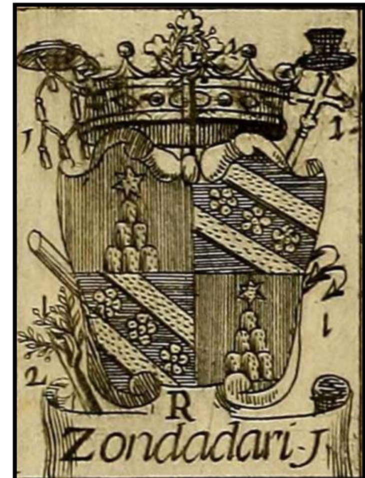
de la religion, tandis que cette coutume ne s'établit d'une manière définitive, qu'à la fin de XVᵉ siècle avec le grand-Maître Pierre d'Aubusson comme nous le prouvent des monuments authentiques.

Een goede bron van het wapen van Zondadari van Siena is het volgend werk van Girolamo Gigli, *Le arme delle famiglie nobili di Siena*, 1716, plaat XV:

SENA VETUS CIVITAS VIRGINIS

LE ARME DELLE FAMIGLIE NOBILI DI SIENA che al presente si truovano e godono, o possono godere DEL SUPREMO ECCELSO MAESTRATO All' Ill.mo e R.mo Mon. Lodouico Sergardi Decano della Sacra Consulta Prelato Gouernatore della Nazione Senese in Roma A. 1716

Hier is het echter het wapen van een familielid van hem: de kardinaal Antone Felix Zondadari (zie p. 252).

Het wapen van de familie van deze Marco-Antonio Zondadari komt veel voor op het internet. Hieronder nog enkele voorstellingen van zijn wapen: op zijn grafmonument in de Sint-Janscokathedraal in Valletta (Malta); een gouden munt; foto's uit het archief van Siena met uitleg; scagliola tafeltop (inlegtechniek met kunstmarmer) (Pinterest); wapen met portret in een geschiedenis van Zondadari als 65ste (volgens *Wikipedia*) grootmeester (staatsarchief Florence); een ets met wapen uit de Engelse *Wikipedia* en om te eindigen een wapenschild van *Wikipedia* (Duits) (geen bronopgave) dat wij graag zien, want het Zondodari-wapen van Venetië (= Cuffe-wapen) komt erin voor! Opmerking: op de detailfoto van het wapen van zijn grafmonument hieronder ontbreekt het gouden omboordsel!

St-Janscokathedraal
(foto 7/10/2016)

Coins of Malta (http://coinsofmalta.com/jag-collection-23-vilhena)
Antonio Manoel de Vilhena – Castile, Leon and Portugal, 19th June 1722 – 10th December 1736 - Gold: 4 Zecchini

Famiglia ZONDADARI del Monte dei Riformatori
Collocazione
Saletta del Capitano vela Antonio Nasini "Alessandro VI crea sei nuovi cardinali senesi" (1679) (Ultimo p.).
Blasonatura
Scudo accartocciato:
d'azzurroalla due fasce gemelled'oro accompagnate nel cuore da tre rose dello stesso nello stesso.
(http://archivio.comune.siena.it/main.asp?id=4870)

AN ITALIAN POLYCHROME SCAGLIOLA TABLE TOP, PROBABLY BY LUDOVICO LEONE, EARLY 18TH CENTURY of rectangular form centred by the coat of arms of Zondodari of Venice, decorated with scrolling flowers, leaves and birds; restored 190cm. high, 91cm. deep; 6ft. 3in., 2ft. 11 ¾in.
(Het wapen is eerder het Zondadari-wapen van Siena!)
(https://www.pinterest.com/pin/356277020493347675)

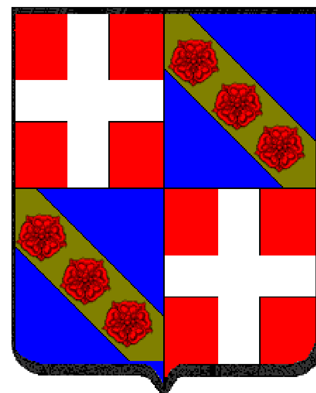

Famiglia ZONDADARI (fasc. 6729)
Luoghi - Siena
Blasoni

- L.oro 221 42
- D'azzurro, alla banda del campo, bordata d'oro, caricata di tre rose dello stesso.

Note
Si trova in genere inquartato con lo stemma della famiglia Chigi (cfr. fasc. 5419): nel 1753 infatti fu ammesso al patriziato senese Flavio Zondadari Chigi, dopo che il suo antenato Ansano Zondadari aveva sposato Agnese Chigi nel 1645.
(http://www.archiviodistato.firenze.it/ceramellipapiani2/index.php?page=Famiglia&id=7954)

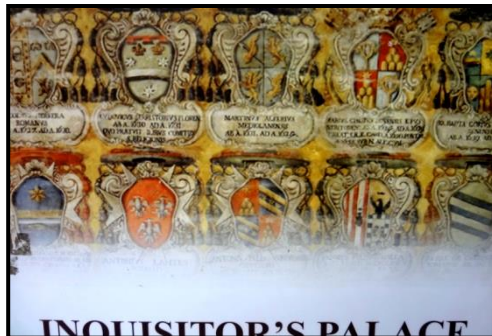
(https://en.wikipedia.org/wiki/Marc%27Antonio_Zondadari)
(https://de.wikipedia.org/wiki/Datei:SMOM_65._GM_Wappen.gif)

Tijdens mijn bezoek aan Malta (1 - 7/10/2016) vond ik twee boeken over de grootmeesters in het archief van Valletta. In de *Chronology of the Grand Masters ..., 2005,* van Fra John Critien is het wapenschild getekend met de twee smalle gouden schuinbalken en in het boek van Charles Mula, *The Princes of Malta ...,* 2000, komt het gouden omboordsel niet voor en zijn het drie gouden rozen op een schuinbalk van zilver in plaats van azuur (blauw).

In het grootmeesterspaleis staan op de grond van de wandelgang hun wapenschilden afgebeeld in inlegmarmer (eerste foto). Dit van Zondadari heeft een diameter van ca. een meter (zie foto). Het wapen van de Zondadaris vond ik ook in de 'Inquisitor's Palace' in Birgu (grenzend aan Valletta). Het was dit van de kardinaal Antone Felice (Chigi) Zondadari een neef in de derde graad van de kardinaal Antonio Felice Zondadari (° 1665), een jongere broer van de grootmeester. De moeder van deze heette Agnese Chigi (° ca 1633), zijn vader was Ansano Zondadari (° ca 1620). In het boek van Gigli, *Le arme delle famiglie nobili di Siena* (zie p. 250) is het Zondadari-wapen dit van de neef in de derde graad.

(2/10/2016)

Onderaan in het midden het Zondadari-wapen (3/10/2016)

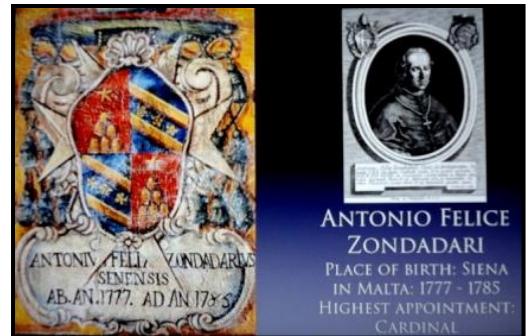

Foto van TV-scherm in de zaal met de wapenschilden (6/10/2016)

Een mooie tekening van de wapens hier behandeld is te vinden op de prachtige website van Italiaanse wapens (https://it.wikipedia.org/wiki/Armoriale_delle_famiglie_italiane):

Zondadari (Siena)
di azzurro alla banda dello stesso bordata d'oro e caricata di tre rose del medesimo (...)

Asinari
al 1º d'azzurro, alla mezza torre d'oro, muovente dalla partizione,
al 2° tagliato di rosso e d'argento (...)

Chigi (Siena, Roma)
di rosso, al monte di 6 cime d'oro, sormontato di una stella di 8 raggi dello stesso (...)

Commentaar

Het wapen van Zondadari is hier 'omboord' met goud in plaats van de 'twee smalle gouden schuinbalken' (de meest vookomende beschrijving). Heel waarschijnlijk is dit een 'gebroken' wapen van het volle Zondodari (Cuffe) wapen van Venetië. Van de vader, Ansano, van

MarcAntonio Zondadari, de grootmeester, vinden we geen verdere informatie in Siena. Als breuk neemt hij gouden rozen, maar moet dan ook het gouden veld veranderen waarvoor hij azuur neemt. Hij moet dit scheiden van het azuur van het ganse schild door middel van twee smalle schuinbalken (of omboording).

Het wapen van Asinari op de portretten is ook een gebroken wapen: er is een omboording toegevoegd. Tot op heden (18/10/16) heb ik geen verdere gegevens over dit echtpaar kunnen vinden. Zondodari (met 'o') komt heel weinig voor in vergelijking met Zondadari (met 'a').

We kunnen de bespreking van het Zond(o)(a)dari-wapen als voldoende beschouwen in het kader van dit werk. We kennen de bron van *Rietstap*. We hadden echter liever de bron van Saint-Allais, *L'Ordre de Malte, ses grands maîtres et ses chevaliers*, van 1839 gevonden!

17.5 Welk wapen voor de tak *Cuffez* van Bonnières (Pas-de-Calais)?

We kunnen kiezen voor het wapen van de Cuffe-familie van Abbeville - oud wapen van de 15de eeuw - waar we mogelijk in rechte lijn van afstammen. De volledige bewijsvoering was niet mogelijk wegens o.a. het verdwijnen van een Cuffe-genealogie in Abbeville (IV, 266-67).

Daar dit een zeer mooi wapen is en heraldisch perfect, geef ik de voorkeur aan dit wapen. Het is dan wel een *geassumeerd* (aangenomen) wapen.

Hieronder een moderne tekening door Eddie Geoghegan (website: www.heraldry.ws) van het wapen van du Hamel de Canchy, dat identiek is met het Cuffe-wapen.

Commentaar

> 'Het gebeurt wel dat een familie een wapen voert dat afkomstig is van een andere familie met (bijna) dezelfde naam. Men spreekt dan van een *geassumeerd* wapen. Dit wordt door heraldici niet gewaardeerd, maar het is niet verboden (*Wikipedia*)'

We hebben dit wapen niet *zomaar* aangenomen. De uitgebreide bewijsvoering is bijna gelukt, ware het niet van 'verdwenen' (gestolen?) documenten, zie IV, 267, 268 en 317. De waarschijnlijkheid is zeer groot dat wij inderdaad van deze Cuffe-familie in Abbeville afstammen.

17.6 Frequentie van de familienamen in Frankrijk - geboorten 1891-1990

Om een idee te hebben over het aantal familienamen die hetzelfde wapenschild als van Cuffe zouden kunnen dragen in Frankrijk volgen hieronder twee tabellen met de geboorten tussen 1891 en 1990 (bron: *www.geopatronyme.com*).

In de linkse kolom komen de namen uit d'Hozier en de *Rietstap* voor. We vermelden hier ook 'Duhamel' (*Rietstap*) omdat sommige leden van de familie 'du Hamel de Canchy' als 'Duhamel' bekend zijn, zie ook V, 28-29, 137-40. De namen in de *Rietstap* werden in cursief gezet. In de rechtse kolom zijn er familienamen die dit Cuffe-wapen zouden kunnen assumeren.

Bardin	6920
Besset	3634
Bloemenfelt (van)	0
Burdin	1873
Cadelac	0
Cibille	11
Didier	18352
Duhamel	15132
Ecker	367
Ferdinand	1721
Hamel de Canchy (du)	0
Laborey	162
Malbois	104
Mayor de Montricher	5
Perichon (Périchon)	1758
Perisse (Périssé)	1507
Raibaud	206
Roussel	48889
Sibille	2649
Zondodari (Zondadari)	0

Caffa	288
Caffe	97
Caffet	217
Cafe	270
Cafey	7
Cufe	0
Cuffe	0
Cuffer	0
Cuffet	32
Cuffez	32
Gaffet	1084
Kuffer	78

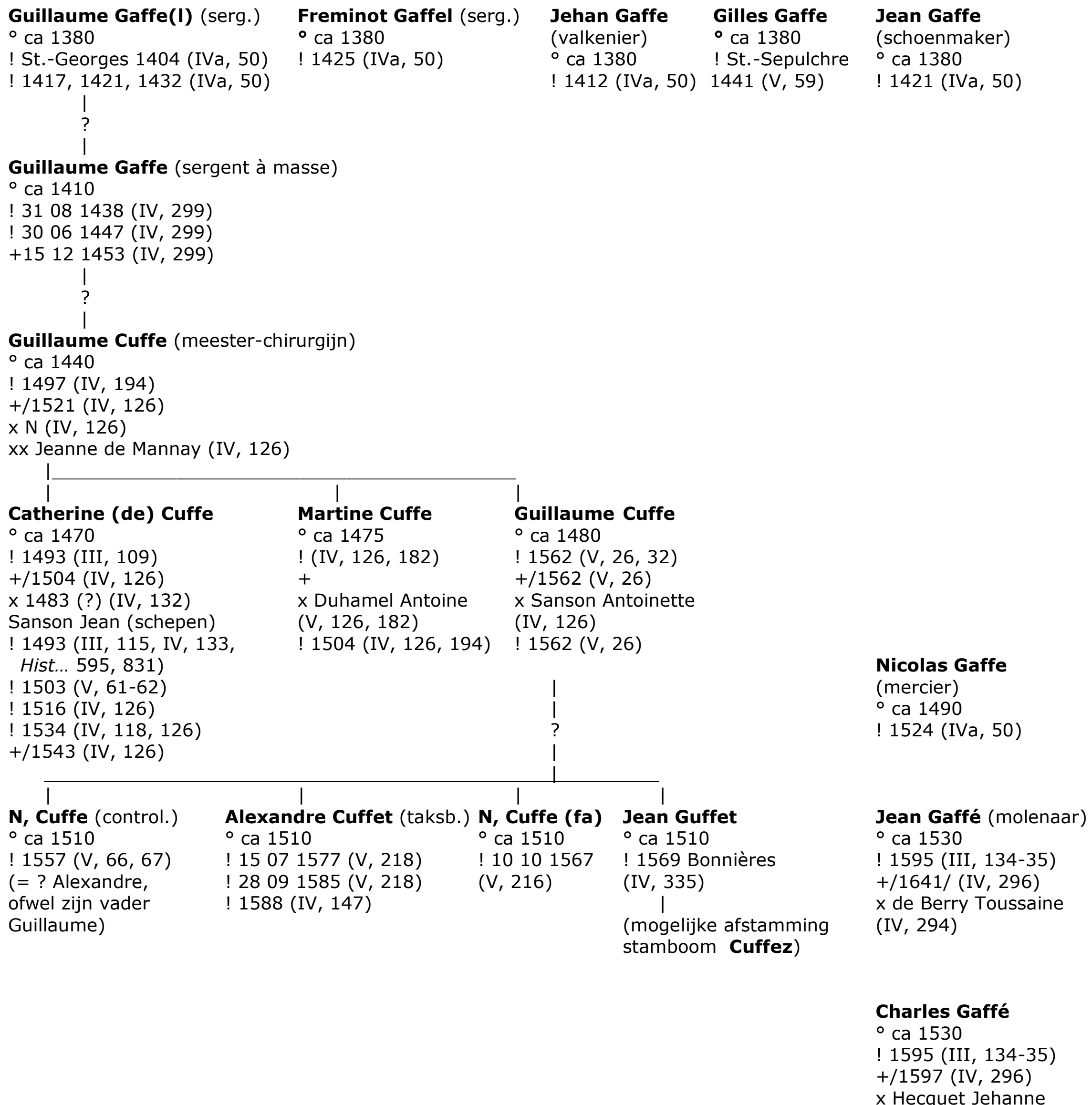
In de mooie verzameling wapens 'Coats of Arms from Ireland and around the World by Eddie Geoghegan' (*www.heraldry.ws*) komen *Burdin* en *Mayor de Montricher* niet voor. *Bardin* komt wel voor, maar met een ander wapen en *Ecker* komt ook nog voor als *Ecker (Bavaria)* waar de tekening van de rozen wat verschillend is.

18

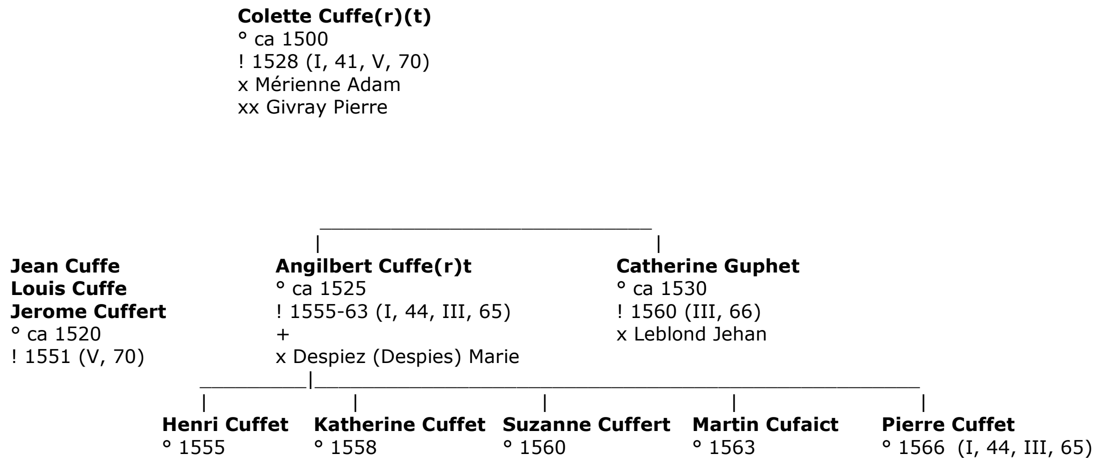
Synthese - boeken - historiek

18.1 Vroegste Bronnen van Cuffez - Synthese

18.1.1 *Abbeville (vanaf 1380)*

18.1.2 *Parijs (vanaf 1500)*

Toevoeging 2019, zie p. 77

Gilbert (Angilbert) Cuffert, 1557, Parijs

1431. - 1557, 2 août. Inventaire après décès de Françoise Brodier, femme de Justin Grimperel,maître peintre à Paris, demeurant rue Saint-Denis, à l'enseigne de l'Image de la Trinité, au-dessus de [p. 360] l'église de la Trinité, dressé à la requête de son époux, exécuteur testamentaire, et de **Gilbert Cuffert**, maître joueur d'instruments à Paris, tuteur des enfants mineurs que la défunte a eus de Jean Desprez, son premier mari, et à cause de Marie Desprez, sa femme, en la présence d'Henri Desprez, maître peintre à Paris, enfants et gendre de la défunte (5 f.).MC/ET/XCI/114.

URL: https://www.siv.archives-nationales.culture.gouv.fr/mm/media/download/FRAN_ANX_008011.pdf (28/02/2019)

Titel : Inventaires après décès. Tome II : (1547-1560). Catalogue, par F. Greffe et V. Brousselle. 1997, Paris, p. 282, 769 pp.

18.1.3 *Nog Franse bronnen (vanaf 1150)*

Giles li Cofés
° ca 1150
+Arras 1195 (I, 21)

|
?
|

Hugues de Coffe (ridder)
° ca 1210
! Nouans (37) 1241 (IV, 199-03)

Arnoul Caffet (baljuw)
° ca 1260
! 1296 Lens (I, 87)
! 1301-04 Arras (I, 87)
+/1326 (I, 87)
x de Bailleul Jeanne (I, 87)
xx de Bracquencourt, N (I, 87)

Nicolas Mondeion Cutfet
° Signy-le-Petit (08) ? ca 1350
! Bässweiler 1734 (IV, 273)
+Bässweiler (IV, 273)

Jan M. Cutfet
° ca 1350
! Bässweiler 1734
(I, 143, IV, 70-75)

Gilles Gaffet
° ca 1360
! Gamaches
1388 (V, 59)
(25 km ZW van
Abbeville)

Jean Gaffe
° ca 1340
! Le Crotoy 1374,
1381 (IVa, 50)

|
|
?
|
|

Denis Caffet
° Arras ca 1410
! Le Sars (61) 1466
(IV, 31-37)

Guillaume Gaffe
° 1470
! Le Crotoy 1506
(IVa, 50)

Henri Cuffect
° ca 1510
! Saint-Quentin 1544 (I, 59)
+
x Germain Jeanne (I, 59)

|
|
?
|
|

Marie Guffet
° ca 1530
+
x Rouen 1554
Le Pres(b)tre Jaspar
(V, 101)

Jean Guffet
° ca 1525
! Bonnières (62) 1569
(IV, 335)

|
?
|

Jacques Quufet (Quefet)
° ca 1550 (II, 17)

|
|
|
|

Nicolas Quufet (Quefet)
° Bonnières ca 1575 (II, 17)
! Langemark 1610 (II, 17)
+ 1625/ (II, 22)
x Ieper ca 1588
Lagache Jacqueline (II, 17)

Bernard Cuffet
° ca 1530
! Ceyzérieu (01) 1588
(V, 87-88)
+ / 1588
x N, Gigone (V, 88)

|

Françoise Cuffet
° ca 1560
+
x Ceyzèrieu 1588
Guillion Jehan (V, 87)

Nicolas Gaffet
Pierre Gaffet
Baudechon Gaffet
George Gaffet
° ca 1520
! Arras 1569 (IV, 309)
Antoine Gaffet
° ca 1520
! Neuville-Vitasse 1569 (IV, 309)
Antoine Gaffet
° ca 1520
! Saulty 1569 (IV, 309) |

|
?
|

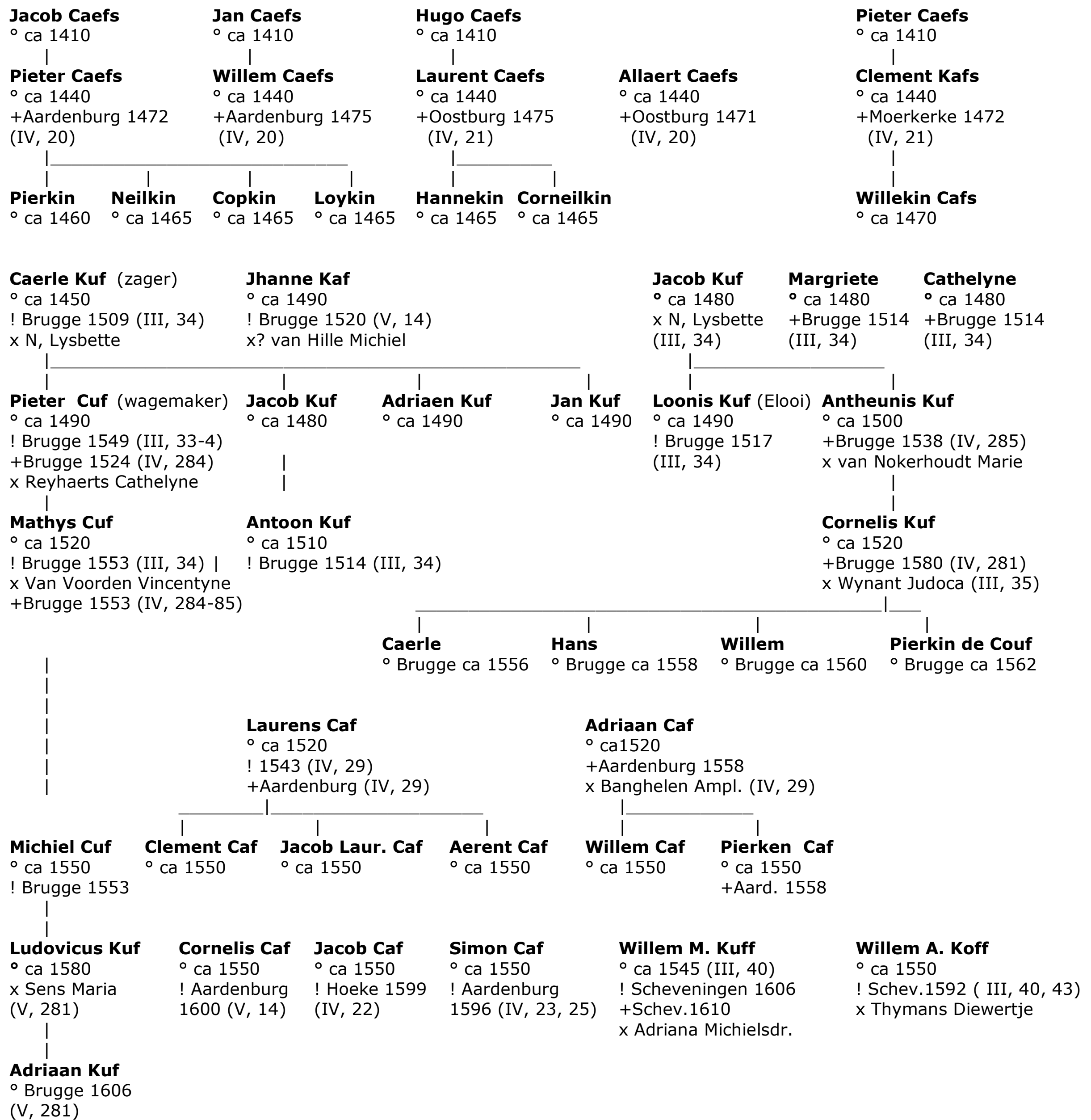
Henri Coeffet
° ca 1560
! Saint-Quentin 1595

|
|
|

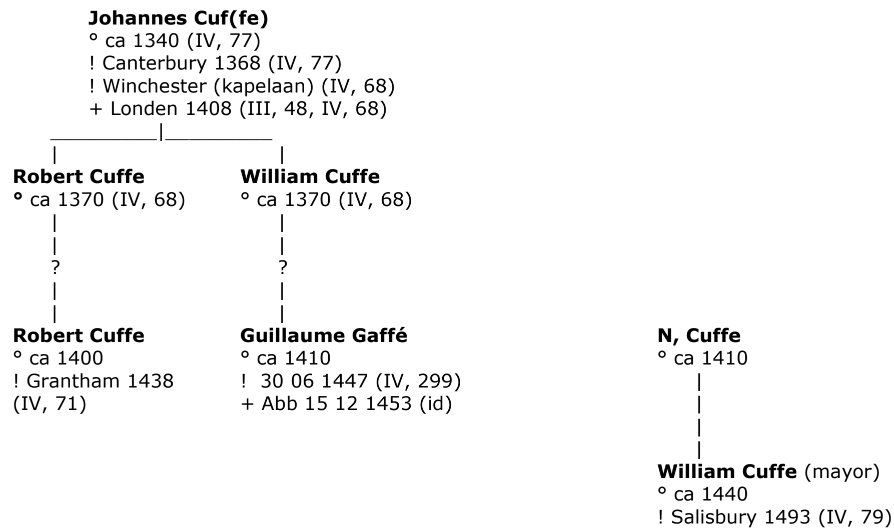
Jean Coeffet
° Saint-Quentin 1595
(I, 63, III, 60)

18.1.4 *Brugge, Zeeland en Scheveningen (vanaf 1410)*

(alleen mannelijke afstammelingen vermeld)

18.1.5 *Engelse bronnen (vanaf 1340)*

18.2 Stamreeks Cuffez - 18 generaties

18. GAFFE(L) Guillaume (sergent à masse) (1)
° ca. 1830 ! Abbeville 140, 1415, 1417 (IVa, 50)
x ?
17. GAFFE Guillaume (sergent à masse) (1)
° ca. 1410, ! Abbeville 1438, + Abbeville 1453 (IV, p. 299)
x ?
16. CUFFE Guillaume (meester-chirurgijn) (IV, p. 126)
° ca. 1450, ! Abbeville 1497 (IV, 194)
x N
xx DE MANNAY Jeanne
15. CUFFE Guillaume (1) (IV, p. 126)
° ca. 1490, + Abbeville /1562 (V, p. 25)
x SANSON Antoinette ! Abbeville 1562 (V, 25)
14. GUFFET Jean (1) (IV, p. 335)
° ca. 1520, ! Bonnières 1569
x ?
13. QUUFET Jacob (II, p. 17)
° ca. 1550, ! Langemark 1610
x ?
12. QUUFET Nicolas (II, p. 17)
° ca. 1575
x Ieper ca. 1598 LAGACHE Jacoba
11. CUVETZ Nicolas
° ca. 1600 + Esen 1654
x Merkem 1625 VOGELAERS Judoca
10. CUFFET Jan (1)
° Kortemark 1635 + Staden 1700
x N Joanna
9. CUFFEZ Jan
° ca. 1670 + Staden 1751
x PECCEU Maria Joanna
8. CUFFEZ Franciscus Xaverius
° Staden 1719 + Staden 1783
x Staden 1745 GOUWY Maria Catharina
7. CUFFEZ Petrus Jacob
o Staden 1746 + Bovekerke 1792
x Koekelare 1777 DUTILLIEU Maria Jacoba
6. CUFFEZ Carolus
° Bovekerke 1781 + Bovekerke 1831
x Bovekerke 1809 QUARTIER Regina
5. CUFFEZ Anna Theresia
° Bovekerke 1820 + Bovekerke
x
4. CUFFEZ Carolus
° Bovekerke 1844 + Dunkerque 1889
x Izenberge 1873 DEBYSER Zoë Prudentia
3. CUFFEZ Henri
° Izenberge 1871 + Oostende 1935
x Mariakerke (Oostende) 1895 JANSSENS Eugenie
2. CUFFEZ Camille
° Oostende 1904 + Oostende 1980
x Bredene 1927 EVERAERT Germaine
1. CUFFEZ André
° Oostende 1935
x Gistel 1957 PICK Huguette

---
(1) vermoedelijke vader (niet bewezen)

18.3 Historiek wapenschild

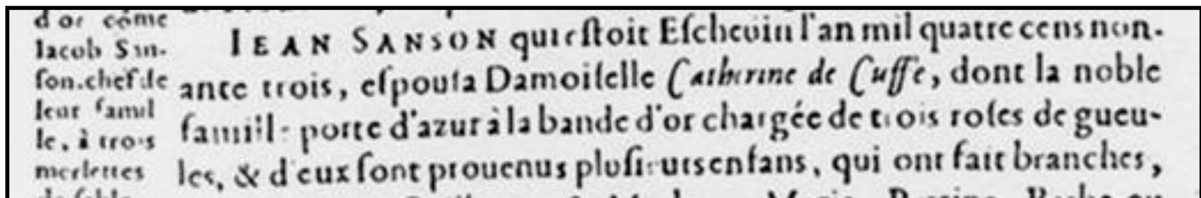
2 september 1993 - Arras

Op 2 september vind ik in het departementaal archief van de Pas-de-Calais in Arras de vermelding van een wapenschild van Cuffé in volgend boek van L.E. de La Gorgue-Rosny, *Recherches généalogiques sur les comtes de Ponthieu, de Boulogne, de Guines et pays circonvoisins, I,* Boulogne-sur-mer, 1874, p. 452 (III, 109):

> 'CUFFÉ. A Abbeville. Porte d'azur à la bande d'or chargée de 3 roses de gueules. Un Guillaume Cuffé était chirurgien à Abbeville. Catherine Cuffé ou de Cuffé, alliée à Jean Sanson, échevin d'Abbeville en 1493.'

19 november 1994 - brief van de stadsbibliotheek van Abbeville

Deze belangrijke brief bevatte in bijlage een belangrijke fotokopie, namelijk uit het werk van J. Sanson, *L'histoire généalogique des comtes de Pontieu et maïeurs d'Abbeville ...,* François Clouzier, Paris, 1657, p. 830 (gedeeltelijk) (III, 129):

d'or côme Iacob Sanson, chef de leur famille, à trois merlettes

IEAN SANSON qui estoit Escheuin l'an mil quatre cens nonante trois, espousa Damoiselle *Catherine de Cuffe*, dont la noble famille porte d'azur à la bande d'or chargée de trois roses de gueules, & d'eux sont prouenus plusieurs enfans, qui ont fait branches,

In bovenstaande tekst van 1657 is bevestigd dat Catherine de Cuffé (het accent is moeilijk te zien) het Cuffe-wapen draagt.

13 juli 2000 - 2de bezoek aan de stadsbibliotheek van Abbeville

In de beschrijving van de familie "Du Hamel" in deel I van de La Gorgue-Rosny (op.cit.) (IV, 153) wordt er verwezen naar dom Grenier en Waignart.

Op mijn vraag naar meer inlichtingen krijg op 10 maart 2000 een gedetailleerde uitleg (IV, 154) van de stadsbibliotheek van Abbeville over de wapenboeken van Pierre Waignart (1571-1631) - voor mij een voldoende reden om opnieuw naar Abbeville te gaan.

Op 13/07/2000 krijg ik er vijf lijvige wapenboeken (msn. 106-110) te zien waarin ik vier keer het wapenschild van Catherine Cuffé ("CUFE" geschreven in de wapenboeken) vind. Twee keer in 1573 (burgemeester Jean le Bel, kleinzoon van Catherine Cuffé) en twee keer in 1591 (burgemeester Josse Beauvarlet, achterkleinzoon van Catherine Cuffé).

Samenvatting

Hieronder een samenvatting van vijf voorstellingen van dit wapen. De tekst onderaan de foto verwijst naar de pagina's in boek IV.

Uitleg middelste foto hierboven (brief van de heer Balandra van 09/10/2000)

Met de brief van de heer Balandra ontving ik enkele diapositieven van p. 476vo van nog een ander wapenboek van Waignart in de stadsbibliotheek van Amiens: ms. 2160. Zie ook p. 152 waarop de volledige foto te vinden is. Het gaat over het jaar 1573 (burgemeester Jean le Bel). De tekening is hier minder verzorgd dan in de boeken van Abbeville.

Deze Jean le Bel zou volgens de tekening gehuwd met een (Barbe?) Sanson volgens het ruitvormig schild van Sansons onder zijn schild. Haar moeder is Catherine Cuffé volgens de schilden rechtsonder. Dit is foutief van Waignart. Volgens Charles-Claude Lefebvre (IV, 237) was hij wel degelijk gehuwd met een Sanson, namelijk Jacqueline Sanson, zoals ook J. Sanson beweert (p. 154). Volgens Lefebvre is Catherine Cuffé gestorven vóór 1504 (IV, 126), dus kan Barbe Sanson niet haar *dochter* zijn. Het was zijn vader - ook een "Jean" - die gehuwd was met Barbe Sanson, volgens Lefebvre.

18.4 Historiek - boeken op internet

18.4.1 *Genealogical Society of Utah (GSU)*

Adres: 50 East Temple Street, Salt Lake City. Een exemplaar van mijn werken werd hen gestuurd. Op 7 januari 2005 vragen zij mij de toelating het boek *Genealogie van Cuffez ..., IV*, te dupliceren met 'nieuwe technologie' om zo ter beschikking te stellen van anderen. Op 1 februari geef ik mijn akkoord.

Hieronder de bibliografische gegevens over *Genealogie van Cuffez ..., IV*, in hun bibliotheek (07/08/2017):

Skip main navigation
Family Search
Family Tree
Search
Memories
Indexing
Records Family Tree Genealogies Catalog Books Wiki

- PRINT
- Catalog Print List (0)

Genealogie van Cuffez en varianten Coffez en Couffez
Statement of Responsibility:
André Cuffez
Authors:
Cuffez, André, 1935- (Main Author)
Format:
Books/Monographs/Book with Fiche
Language:
Dutch
Publication:
Oostende, Belgium : A. Cuffez, 1988-
Physical:
bd. : ill. (gedeeltelijk gekleurd), facsims., familiewapens, geneal. tab., kt., portr.
Subject Class:
929.2493 C895
Notes

Bevat: 4. Cussé, Gaffé en ook Du Hamel de Canchy en Sanson -- 4a. Addenda (Buteux) en correcties

Aanwezig: 4-4a.

History of the Cuffez/Coffez/Couffez and related families of Belgium and France.

Also available on microfiche.

View this catalog record in WorldCat for other possible copy locations

Subjects
Surname Subjects

- Cuffez
- Coffez
- Couffez
- Cussé
- Gaffé
- Sanson
- Du Hamel de Canchy
- Buteux

Location
Copies
Call Number
Location
Collection/Shelf
Availability
Film Notes
(This family history center has {{filtered_film_count}} of {{total_film_count}} films/fiche.)
Note
Location
Collection/Shelf
Film/DGS
Format
About this record

This screen shows the complete catalog entry of the title you selected.

If this title has been microfilmed, see the Film Notes section. It contains a description of the microfilm or microfiche numbers.

Generally, catalog entries are written in the same language as the original record they describe.

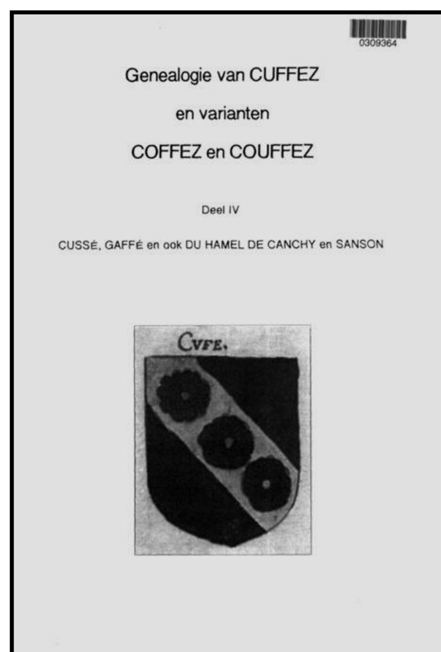
You can order microfilms though our online ordering system for viewing at your local Family History Center. You can also use microfilms, books and other items at the Family History Library in Salt Lake City, Utah.

To order a microfilm, you need to know the microfilm number. Again, to obtain the microfilm number, see the Film Notes section. Before ordering microfilms or microfiche, please check the Notes field. Any restrictions on the use of the item will be mentioned there.

Het boek stond al op het internet vóór 22/12/2005, omdat ik toen een email ontvangen heb van Eric Duhamel (pp.135-136) waarin hij dit werk gezien had op het internet.

Het boek was gedigitaliseerd in zwart-wit (zie afdruk van de titelpagina rechts hieronder). In de inventaris (14/07/2014) van de e-boeken kwam het als volgt voor (Nr. 113):

111.	Genealogie de la famille Couvert	Couvert family;	Genealogy of the Couvert family of Belgium and France. Comprend registre paroissial de Oizy: 1603-1662.
112.	Genealogie des familles Grunenwald-Falbisaner et Apprill-Schweitzer	Falbisaner family; Falbisoner family; Falbesoner family; Grunenwald family; Apprill family; Schweitzer family; Elster family; Chiappini family; Gasser family; Kibler family; Gully family; Grossel family; Boegler family;	Genealogical charts of the Grunenwald family of Haut-Rhin, France; the Falbisaner family originally from Germany, who immigrated to Strasbourg, Bas-Rhin, France, around 1882; the Apprill family of Bas
113.	Genealogie van Cuffez en varianten Coffez en Couffez	Cuffez family; Coffez family; Couffez family; Cusse family; Gaffe family; Sanson family; Du Hamel de Canchy family;	History of the Cuffez/Coffez/Couffez and related families of Belgium and France. Bevat: dl. 4. Cusse, Gaffe en ook Du Hamel de Canchy en Sanson. Aanwezig: dl. 4.
114.	Genealogie van de Familie Overbosch	Overbosch family; Westendorp family;	Descendants of Hermen Willems Westendorp (ca. 1700-1783), who took the name Overbosch from his farm property "De Overbosch" near Epe, Gelderland, the Netherlands; and Janna van der Maaten (1710-1790),
115.	Genealogie van de Familie Schouten uit Ouderkerk a/d IJssel	Schouten family; Schout family;	Descendants of Floris Wouterss. (ca. 1520-1578?) of Nieuwerkerk a/d IJssel, South Holland, the Netherlands. Their fifth generation descendants adopted the surname Schout/Schouten. Family members lived

0309364

Genealogie van CUFFEZ

en varianten

COFFEZ en COUFFEZ

Deel IV

CUSSÉ, GAFFÉ en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON

We wijzen ook nog op e-boek III van de inventaris: *Genealogie de la famille Couvert*. Dit werk werd besproken in I, 132.

Sinds 19/12/3013 vraag ik om mijn e-boek te verwijderen van hun website, omdat dit werk in een betere kwaliteit (in kleur) sinds 2011 op *Internet Archive* is geplaatst (zie 18.4.2).

Op 28/07/2014 krijg ik uiteindelijk de bevestiging dat dit inderdaad is gebeurd. Uittreksel uit hun bericht (afzender: support@familysearch.org):

The problem with deleting Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ: IV: CUSSE, GAFFE en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON from our online books, has been resolved by the engineers. Please let us know if you continue to encounter this issue in the future.

Regards,

FamilySearch Support
Warren

18.4.2 *Internet Archive (www.archive.org)*

Internet Archive (Nederlands: Internetarchief) is een website en project met als doel universele toegang te bieden tot alle menselijke kennis. Het project is begonnen door Brewster Kahle in 1996 en was gevestigd in het Presidio van San Francisco, Californië, Verenigde Staten.

Sinds november 2009 is het gehuisvest in een voormalige Christian Science-kerk in San Francisco. (aanhef, *Wikipedia)*.

The Internet Archive (www.archive.org) is a nonprofit library that preserves digital cultural artefacts, and provides online access to over a million users a day with the goal of universal access to all knowledge. (bron: www.archive.org, "HELP, Frequently Asked Questions")

Meer uitleg over *Internet Archive* is te vinden in de Engelse versie van *Wikipedia*. Mijn eerste digitale boek dat erop geplaatst werd was op 05/02/2011 en 6 maand later al te zien op internet. In dit zelfde jaar werden er nog vier andere opgezet. De volledige toestand van de boeken op 08/12/2011, met het aantal 'views' (uitleg van 'view' op p. 266 onderaan) per werk en aan de rechterzijde de thumbnails van de titelpagina's, is afgebeeld op p. 263.

De overige werken werden ook gedigitaliseerd en op www.archive.org geplaatst. De layout werd veranderd. De lijst met de werken bevat, naast de 'view' aantallen ook de datum van inbreng op www.archive.org (zie p. 263). De thumbnails worden nu afzonderlijk groter voorgesteld met de 'view' aantallen (zie p. 264).

Het grote voordeel van *Internet Archive* is - eenmaal het "item" gecreëerd – dat men op een gemakkelijke manier files kan afhalen, er nieuwe op plaatsen en dit gratis (tot nu toe!).

Dankzij hun goede OCR is het zelfs mogelijk woorden te vinden met hun zoekfunctie in foto's van documenten in de boekvoorstelling, wat anders in een pdf-versie niet mogelijk is.

Toestand van de boeken op 08/12/2011 - 47 'views'

INTERNET ARCHIVE

Web | Moving Images | Texts | Audio | Software | Patron Info | About IA | Projects

Universal access to all knowledge

Home | Donate | Forums | FAQs | Contributions | Terms, Privacy, & Copyright | Contact | Jobs | Bios

Search: cuffez | All Media Types | GO! | Advanced Search | Hello Cuffez | Upload

Search Results

Results: 1 through 5 of **5** (0.002 secs)
You searched for: cuffez

Advanced search

Sort results by: > Relevance | Average rating | Download count | Date | Date added

Group results by: > Relevance | Mediatype | Collection

Refine your search — File formats: MP3 files | Any audio file | Movie files | Images

Related collections: opensource

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ: Dl. III. VANDECAVEYE, DECUF en addenda - Andre **Cuffez**
The history of a genealogical research for the **CUFFEZ** family name, part III, written in Dutch with several French **texts**.
Keywords: Caf; Caffa; Caffet; Coffe; Cufay; Cuffe; Cuffet; Cuffia; du Hamel de Canchy; Sanson
Downloads: 3

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ: Dl. IV: CUSSE, GAFFE en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON - Andre **Cuffez**
Electronic version of the 2002 hard copy version of a genealogical family research on the **CUFFEZ**-family and variants. The English CUFFE-name also figures. Written in Dutch, with several French and English **texts**.
Keywords: Abbeville; Buteux; Caffet; Decuf; Everaert; dom Grenier; du Grosriez; Lefebvre; van Caloen; Waignart
Downloads: 8

Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ: Dl. IVa. Addenda (Buteux) en correcties - Andre **Cuffez**
Genealogical findings for the French Cuffe family in the archive documents of the priest Nicolas Buteux of Abbeville, France. Written in Dutch, with several French **texts**. Electronic version of the 2004 hard copy.
Keywords: Cuffe; Gaffe; Gouffier; du Hamel de Canchy; Pinton; Sanson
Downloads: 10

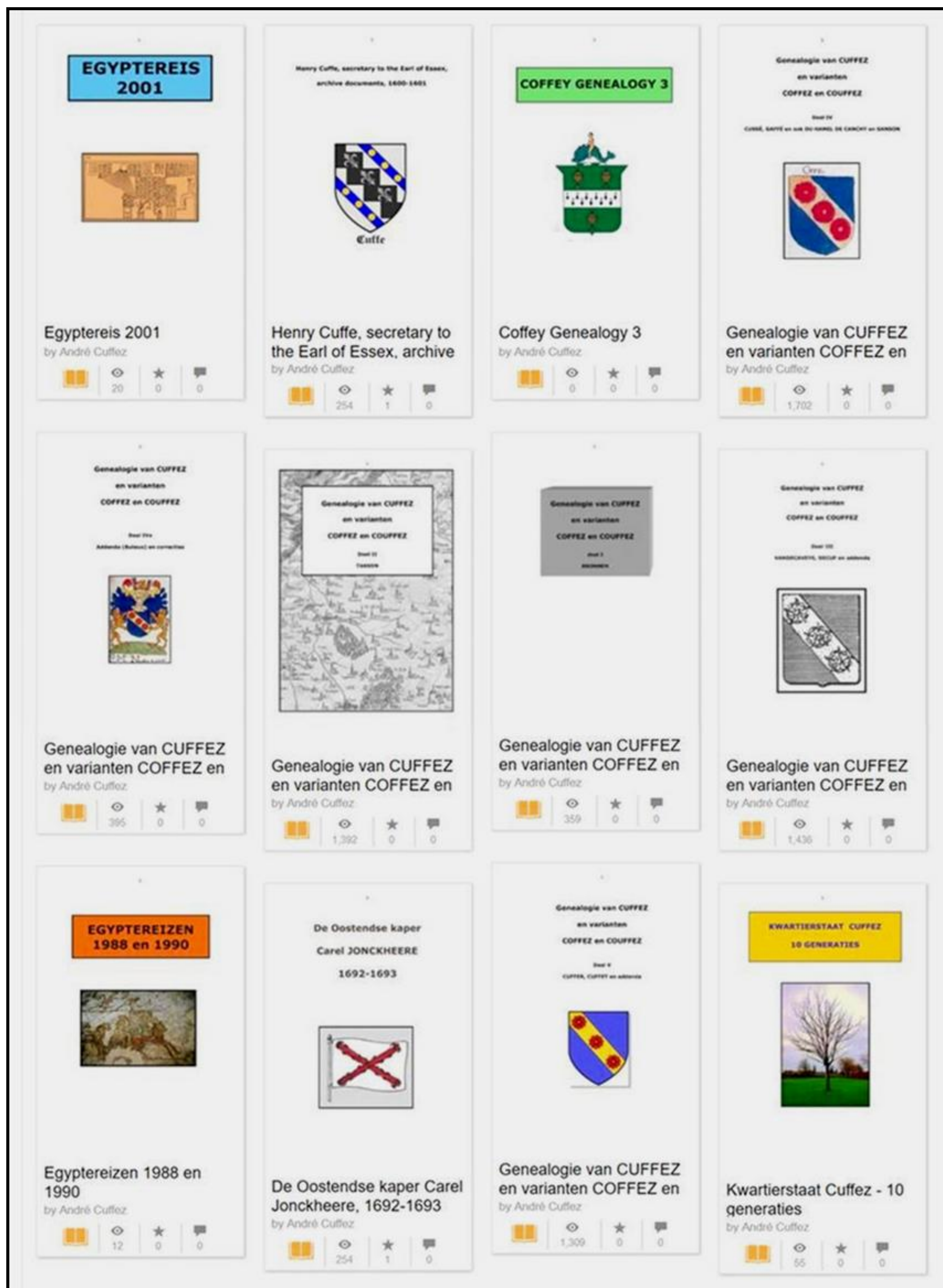
Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ: Dl.V. CUFFER, CUFFET en addenda - Andre **Cuffez**
A fifth volume of additional genealogical research on the CUFFE(Z)-family with origins in the north of France, with several French **texts** and copies of old documents and arms, written in Dutch.
Keywords: Caf; Caffa; Covet; Cuffe; Cuffia; Cuffier; Gaffe; Gaffez; du Hamel de Canchy; Kuffer; Pick; Sanson; Tuffet
Downloads: 11

Henry Cuffe, secretary to the Earl of Essex, archive documents, 1600-1601 - Andre **Cuffez**
A paper containing the result of the search in archive files for the speeches of Henry Cuffe before his hanging at Tyburn, London, in 1601.
Keywords: Henry Cuffe; Robert Devereux; Earl of Essex; Meyrick; Tyburn
Downloads: 15

Toestand op 06/07/2017 - lijst - 7211 'views'

1,710	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. IV: CUSSE, GAFFE en ook DU HAMEL DE CANCHY en SANSON Digital revised version of the 2002 hard copy version of a genealogical familysearch on the CUFFEZ-family and variants. The English CUFFE-name also figures. Written in Dutch, with several French and English texts. Topics: Abbeville, Buteux, Caffet, Decuf, dom Grenier, du Grosriez, Lefebvre, van Caloen, Waignart	Aug 20, 2011	André Cuffez	
1,437	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. III: VANDECAVEYE, DECUF en addenda The history of a genealogical research for the CUFFEZ-family name, part III, written in Dutch with several French texts. Topics: Caf, Caffa, Caffet, Coffe, Cufay, Cuffe, Cuffet, Cuffia, du Hamel de Canchy, Sanson.	Dec 3, 2011	André Cuffez	
1,393	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. II: Takken In dit tweede deel komen alle tot in 1989 gevonden afstammelingen voor van Nicolas Cuffez, zoon van Jacob, gegroepeerd per familietak. Nicolas emigreerde in de 16de eeuw uit Picardië en vestigde zich rond Ieper. Dit e-boek is een verbeterde en volledig gedigitaliseerde versie van de 1989-editie. Topics: Coffy, Couvez, Staden	Jun 16, 2012	André Cuffez	
1,310	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. V: CUFFER, CUFFET en addenda A fifth volume of additional genealogical research on the CUFFE(Z)-family with origins in the north of France, with several French texts and copies of old documents and arms, written in Dutch. Topics: Caf, Caffa, Covet, Cuffe, Cuffia, Cuffier, Gaffe, Gaffez, du Hamel de Canchy, Kuffer, Sanson, Tuffet	Mar 10, 2011	André Cuffez	
397	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. IVa: Addenda (Buteux) en correcties Genealogical findings for the French Cuffe family in the archive documents of the priest Nicolas Buteux of Abbeville, France. Written in Dutch, with several French texts. Digital revised version of the 2004 hard copy. Topics: Cuffe, Gaffe, Gouffier, du Hamel de Canchy, Pinton, Sanson	Mar 3, 2011	André Cuffez	
361	Genealogie van CUFFEZ en varianten COFFEZ en COUFFEZ, dl. I: Bronnen Een gedigitaliseerde en verbeterde versie van het eerste deel van het stamboomonderzoek naar de CUFFEZ-familie en varianten, uitgegeven in 1988. Dit deel geeft enkele mogelijke bronnen op. Topics: Caffe, Coffé, Coffin, Coffo, Cofi, Coiffy, Couvée, Cuffaire, Cuffe, Cuffer, Cuffet, Cuffia, Cufi,...	Dec 19, 2012	André Cuffez	
257	Henry Cuffe, secretary to the Earl of Essex, archive documents, 1600-1601 A paper containing the result of the search in archive files for the speeches of Henry Cuffe before his hanging at Tyburn, London, in 1601. Topics: Henry Cuffe, Robert Devereux, Earl of Essex, Meyrick, Tyburn	Feb 5, 2011	André Cuffez	
255	De Oostendse kaper Carel Jonckheere, 1692-1693 Studie van vier scheepsjournalen van de kaper, met genealogische informatie over 'Jonckheere' en over de schrijver Karel Jonckheere. Topics: Admiraliteit, Backhusius, Jean Bart, kaapvaart, snauw	Oct 20, 2013	André Cuffez	
56	Kwartierstaat Cuffez - 10 generaties Kwartierstaat met tien generaties vanaf de samensteller. Verbeterde en aangevulde editie van een 1980-project. Topics: Everaert, Janssens, Jonckheere	May 8, 2016	André Cuffez	
20	Egyptereis 2001 Een reisreportage met talrijke foto's over enkele oasen en belangrijke sites in Egypte. Dit is een herziene digitale uitgave van de 2003-editie in boekvorm. Topics: Kharga, Dakhla, Farafra, Bahariya, Wadi Natrun, Abdin, Seshemnefer, Echnaton, Aswan, Daraw, Esna,...	Sep 3, 2016	André Cuffez	
13	Egyptereizen 1988 en 1990 Verbeterde pdf-versie van de boekeditie van 1992 met de beschrijving van twee Egyptereizen in 1988 en 1990, voorzien van talrijke foto's Topics: Amarnagraven, Atoncartouches, Beni-Hassan, Cheopspiramide, Echnatongraf, filosofen Sakkara,...	Mar 20, 2017	André Cuffez	
2	Coffey Genealogy 3 A compilation of my Coffey Genealogy book-editions (1983-1991) with genealogical information concerning the Coffeys all over the world, with a reproduction of L.H. Coffey's work "Thomas Coffey and his descendants" (1931) and "Genealogical and Historical Records of the Sept Cobhtaigh, now Coffey" (1863) by H.A. Coffey. Topics: Adam, Boone, Cleveland, Cobthach, Coffeyville, Cromwell, Cuffe, Dalton, Daniell	Jul 6, 2017	André Cuffez	
7,211				06/07/2017

Toestand op 06/07/2017 - thumbnails

Toevoeging 2020 – toestand op 29/02/2020 – 11159 'views'

Op 17/01/18 werd de synthese van de teksten van drie e-boeken (III, IVa en V) in het Nederlands omgezet. De tekst van het deel IV blijft in het Engels omdat er een groot hoofdstuk over de Engelse Cuffe-familie in voorkomt.

Op 5/02/2019 werd *Mijn highlights* - een nieuw e-boek - op het *Internet Archive* geplaatst. Het is een inleidende internet-editie (11 pp.) op de volledige internet-editie (80 pp.) in voorbereiding, die op 30/08/2019 op het net werd gezet.

Hieronder een printscreen van de tekst met de titels en een printscreen van de thumbnails, beide gerangschikt volgens het aantal 'views' op datum van 29/02/2020.

View – betekenis volgens het *Internet Archive* (zie 'Help' op hun website)

(…)
The view counter is increased by one when a user engages with the media in an item. This is done, for example, by pressing the play button in an audio/video player, turning pages in the bookreader or downloading data files from the item.
A user can only increase the view count of a particular item once per day.
(…)

Internet Archive - *Favorites*

Op 30/06/19 zie ik in de linkerkolom van de titels ('items') en thumbnails onder "Collection" het volgende: 'kenf1234 Favorites, aantal: 1', zie p. 266. Toen ik 'kenf1234 Favorites' aanklikte zag ik tot mijn verwondering een van mijn werken (*Henri Cuffe, secretary to the Earl of Essex, …*), linksboven (zie hieronder).

De persoon achter die favorietenlijst heeft dit werkje als laatste favoriet op 04/04/19 - tot op heden (08/07/19) - in zijn favorieten geplaatst. De 102 voorgaande favorieten, begonnen op 15/12/18, handelen over Engelse geschiedenis van de 16de eeuw, zoals in de linkerkolom uit de "Topics & Subjects" blijkt.

Op de website van *Internet Archive* kan men dus uitzonderlijk vaststellen of werken in andere favorietenlijsten voorkomen, wat bij de andere browsers niet mogelijk is.

8.4.3 *Wettelijk depot*

Hoewel het niet verplichtend is digitale publicaties te deponeren doe ik dit toch, omdat op bladzijde 4 van mijn publicaties steeds een verwijzing naar het Wettelijk depot voorkomt. Bovendien is het een bijkomende archivering als om een of andere reden het *Internet Archive* verdwijnt.

Om een online publicatie van het Wettelijk depot te kunnen consulteren moet men naar de website van de Koninklijke Bibliotheek (http://www.kbr.be/nl) gaan en vervolgens "Catologus" selecteren. Daarna "Wettelijk Depot" en vervolgens "Zoeken" en dan kan men, mits het intikken van een naam of een publicatie, de gegevens vinden (11/08/2017).

In augustus 2014 worden voor het eerst de werken gedeponeerd. Hieronder komt de lijst voor van de deponeringen tot op heden 12/08/2017.

ExLibris DigiTool - Deposit

Mappen | Nieuwe depotactiviteit

Gebruiker: André Cuffez Administratieve eenheid: [BRB01] BRB01 unit

Concept (0)
Doorgestuurd (0)
Teruggekeerd (0)
Opnieuw doorgestuurd (0)
Geweigerd (1)
Goedgekeurd (13)

Opsplitsen/Volledige modus: Filter Sorteer Op Update Date

< Vorige 1 2

#	ID	Titel	Type	Aangemaakt op	Doorgestuurd op	Aangepast op	Actie
1.	8956220	Coffey Genealogy 3 (2017)	Monografie	08/08/2017	08/08/2017	08/08/2017	
2.	8956217	Egyptereizen 1988 en 1990 (...	Monografie	08/08/2017	08/08/2017	08/08/2017	
3.	8790068	Egyptereis 2001	Monografie	13/09/2016	13/09/2016	14/09/2016	
4.	8717984	Kwartierstaat Cuffez - 10 g...	Monografie	10/06/2016	10/06/2016	10/06/2016	
5.	7150167	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	08/10/2014	08/10/2014	10/10/2014	
6.	7067746	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	17/08/2014	22/08/2014	22/08/2014	
7.	7067757	Henry Cuffe, secretary to t...	Monografie	17/08/2014	22/08/2014	22/08/2014	
8.	7067823	De Oostendse kaper Carel Jo...	Monografie	17/08/2014	22/08/2014	22/08/2014	
9.	7057536	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	08/08/2014	11/08/2014	11/08/2014	
10.	7057541	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	08/08/2014	11/08/2014	11/08/2014	
11.	7058307	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	09/08/2014	11/08/2014	11/08/2014	
12.	7058309	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	09/08/2014	11/08/2014	11/08/2014	
13.	7057280	Genealogie van CUFFEZ en va...	Monografie	08/08/2014	11/08/2014	11/08/2014	

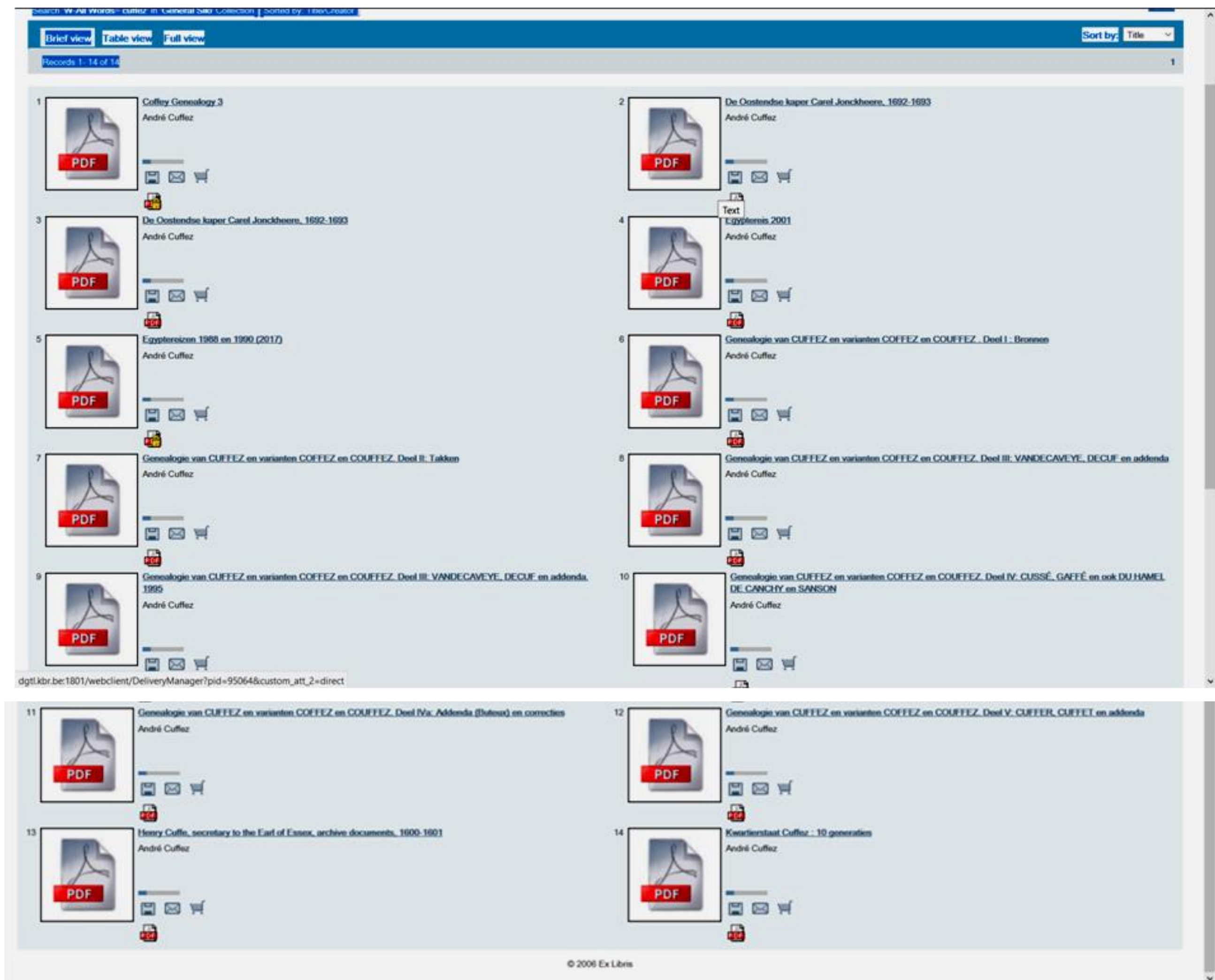
Opmerkingen

Daar de titels van *Genealogie van Cuffez ...,* niet volledig zijn volgt hier de deelaanduiding:

5 = III (verbeterde versie), 6 = I, 9 = III, 10 = IV, 11 = IVa, 12 = V, 13 = II.

De boeken komen voor in de pdf-versie en kunnen worden gedownload. Hierna volgt een voorstelling van de gedeponeerde werken.

Toestand op 15/12/2017

Opmerkingen

De Oostendse kaper Carel Jonckheere 1692-1693 komt twee keer voor: nrs 2 en 3. Nr. 2 is de verbeterde versie.

Genealogie van cuffez ..., III, wordt ook twee keer vermeld: nrs 8 en 9. Nr. 9 is een vorige editie.

Deze werken zijn deponeringen op het Wettelijk Depot. De latere verbeterde versies komen voor op het *Internet Archive* (www.archive.org) en werden niet meer gedeponeerd in het Wettelijk Depot.

Toestand op 8/2/19 - Syracuse

Nu (8/2/19) zijn al mijn werken in het Syracuse–systeem opgenomen en kunnen worden gedownload. Het zijn de eerste versies van mijn e-boeken. De laatste verbeterde versies zijn te vinden op het *Internet Archive* (www.archive.org). *De* voorstelling is volledig veranderd. Het titelblad komt nu voor, weliswaar in thumbnail. Hieronder volgt de de inventaris ervan (printscreenkopie). De bron is de Algemene Catalalogus van de KBR.

Toevoeging 15/05/2020

Op 20 april werd *Mijn highlights* gedeponeerd in het Wettelijk Depot (www.wettelijkdepot.be). Het werk kan alleen maar in de KBR ('intra muros') worden geconsulteerd, maar kan nog wel volledig worden gedownload op www.archive.org. Daar ik twijfelde of ik dit werk op het internet zou plaatsen, is het in het Wettelijk Depot moeilijk om het te verwijderen en verbeteringen aan te brengen. Dit gaat heel gemakkelijk op het *Internet Archive* (www.archive.org).

Na het klikken op de thumbnail van *Mijn highlights* zijn de bibliografische gegevens te zien.

Onderaan komt de ISBO (International Standard Bibliographic Description) voor.

De Oostendse kaper Carel Jonckheere 1692-1693 komt tweemaal voor: in de laatste versie zijn de 'officiële verdeling van de 1985 boek-editie' en de 'persoonsnamenindex', niet meer hernomen.

(Oostende, 7 maart 2011)
(Oostende, 18 december 2013)
(Oostende, 16 mei 2020)